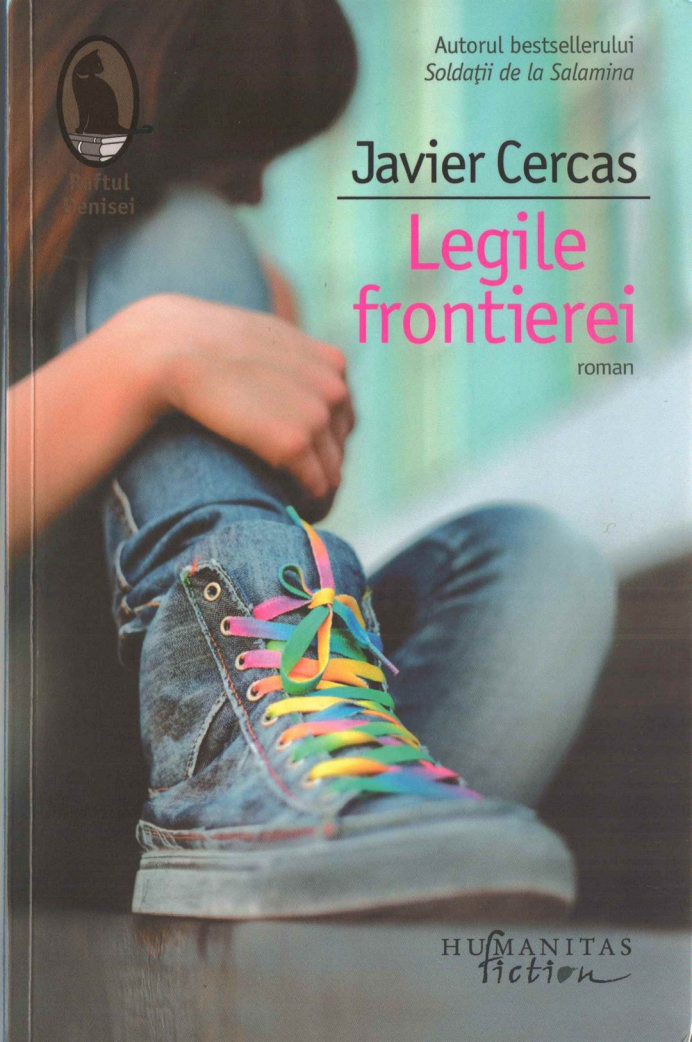
Autorul bestsellerului
Soldații de la Salamina
Raftul Venisei
Javier Cercas
Legile frontierei
roman
HUMANITAS
fiction

JAVIER CERCAS

Legile frontierei

Traducere din spaniolă de
CORNELIA RĂDULESCU

HUMANITAS
fiction

Partea întâi
DINCOLO

1

— Începem?

— Începem. Dar mai întâi lasă-mă să-ți mai pun o întrebare. E ultima.

— Dă-i drumul.

— De ce ai acceptat să scrii cartea asta?

— Nu ți-am spus? Pentru bani. Trăiesc din scris.

— Da, știu, dar doar pentru asta?

— Acum, drept e și că nu ai mereu ocazia să scrii despre un personaj precum Zarco, dacă la asta te gândeai.

— Adică vrei să spui că Zarco te interesa și înainte de a ți se propune să scrii despre el?

— Firește, ca pe toată lumea.

— Înțeleg. Dar să știi că ce-am să-ți povestesc eu nu e povestea lui Zarco, ci a relației mele cu el; cu Zarco și cu…

— Știu, știu, am mai vorbit despre asta. Putem începe?

— Da, putem începe.

— Spune-mi când l-ai cunoscut pe Zarco.

— La începutul verii anului 1978. Era o perioadă ciudată. Sau așa mi-o amintesc eu. Franco murise de trei ani, dar țara continua să fie condusă de legi franchiste și mirosea la fel ca franchismul: a căcat. Pe atunci aveam șaisprezece ani, la fel și Zarco. Locuiam foarte aproape și în același timp foarte departe unul de altul.

— Ce vrei să spui?

— Cunoști orașul?

— În linii mari.

— Cu atât mai bine: cel de atunci abia seamănă cu cel de acum. Într-un fel, Gerona de atunci era încă o așezare de după război, un fel de sat mare, obscur și clerical, dând în câmp și înecat în ceață pe timp de iarnă; nu zic că Gerona de azi e mai bună – într-o anumită măsură e chiar mai rea; zic doar că e altfel. De exemplu, pe atunci era înconjurată de o centură de cartiere în care locuiau „pripășiții". Cuvântul nu se mai folosește, dar atunci desemna emigranții veniți în Catalonia din restul Spaniei, în general oameni care n-aveau după ce bea apă și care veniseră aici să-și câștige traiul... Dar toate astea le știi. Ceea ce poate nu știi e că, așa cum îți spuneam, orașul era înconjurat de cartierele: Salt, Pont Major, Germans Sàbat, Vilarroja. Acolo viețuia pleava societății.

— Acolo locuia și Zarco?

— Nu: Zarco locuia printre pleava plevei, în niște adăposturi provizorii, la granița nord-estică a orașului. Iar eu locuiam la nici două sute de metri de el: deosebirea e că el era dincolo de frontieră, imediat cum treceai de parcul La Devesa și de râul Ter, iar eu dincoace, chiar înainte de frontieră. Casa noastră era pe strada Caterina Albert, actualmente în cartierul La Devesa, însă atunci nu era cine știe ce, era o zonă de grădini și maidane la marginea orașului; cu zece ani în urmă, la finele anilor șaizeci, pe acele locuri se ridicaseră câteva blocuri izolate, iar ai mei închiriaseră acolo un apartament. Într-un fel, și ăla era un cartier de „pripășiți", deși cei care locuiam în acea zonă nu eram la fel de săraci, majoritatea familiilor erau familii de funcționari din clasa medie, ca a mea – tata avea un post de subaltern la deputăție –, familii care nu erau de baștină din oraș, dar nici nu se considerau „pripășiți", și oricum nici nu voiau să știe de ceilalți, sau măcar de ăia foarte săraci, ăia din Salt, Pont Major, Germans Sàbat și Vilarroja. Cu atât mai puțin de cei care viețuiau în barăcile provizorii. De fapt, sunt sigur că cei de pe strada Caterina Albert nici nu puseseră vreodată piciorul acolo, nici ceilalți din oraș. Unii poate nici nu știau că existau, sau se făceau că nu știau. Dar eu știam. Nu știam exact ce erau, nu fusesem nici eu pe acolo, însă știam că erau acolo, ca un fel de legendă de nimeni confirmată sau dezmințită; în fond, cred că pentru noi, puștii din cartier, termenul de „adăposturi" evoca imaginea epică a unui refugiu în vremuri de restriște, sunt sigur că avea un aer atrăgător de roman de aventuri. De aceea spuneam că locuiam foarte aproape și foarte departe de Zarco: pentru că ne despărțea o frontieră.

— Și cum ai trecut-o? Vreau să spun, cum se face că un puști din clasa de mijloc s-a împrietenit cu unul ca Zarco?

— Pentru că la șaisprezece ani toate frontierele sunt poroase, sau cel puțin așa erau atunci. Însă a fost și întâmplarea. Dar mai întâi trebuie să-ți spun o poveste.

— Dă-i drumul.

— N-am mai spus-o nimănui; mă rog, doar psihanalistului. Dar dacă nu ți-o spun n-ai să înțelegi cum și de ce l-am cunoscut pe Zarco.

— Nu-ți face griji, dacă nu vrei, n-o bag în carte; iar dacă o bag și nu-ți place cum am făcut, o scot. Doar așa ne-am înțeles, nu-mi încalc cuvântul.

— De acord. Știi, am tot auzit o vorbă – copilăria e crudă –, dar eu zic că adolescența e mult mai crudă decât copilăria. În cazul meu așa a fost. Aveam un grup de prieteni de pe strada Caterina Albert, cel mai apropiat era Matías Giral, mai erau și Canales, Ruiz, Intxausti, frații Boix, Herrero și cine-o mai fi fost. Eram cam de aceeași vârstă, ne știam de la opt-nouă ani și învățam la școala din apropiere, Liceul Mariștilor; firește, cu toții veneam din alte locuri, în afară de frații Boix, care erau din Sabadell și care între ei vorbeau catalana. Ce mai: eu nu am avut frați, doar o soră, și cred că nu exagerez spunând că băieții ăia cu care mă împrietenisem în copilărie erau ca niște frați pentru mine.

Numai că în adolescență n-au mai jucat acest rol. Schimbarea s-a produs cu un an înainte să-l cunosc pe Zarco, când

la începutul anului școlar precedent ne venise un nou coleg. Se numea Narciso Batista și repeta anul II al treptei a doua de liceu. Taică-său era președinte la deputăție și șeful tatălui meu; așa că ne știam din vedere. De aceea și din cauza ordinii alfabetice (la catalog, Cañas venea după Batista) ne-au așezat în aceeași bancă și așa am devenit primul lui prieten de la noua școală; datorită mie s-a împrietenit cu Matías, apoi și cu restul grupului meu de prieteni. A devenit și liderul grupului, un grup care până atunci nu avusese un lider (sau nu știu eu să fi avut) și poate că îl căuta, pentru că sentimentul care predomină în adolescență e frica, iar frica cere lideri cu care să o combată. Batista era cu vreo doi ani mai mare decât noi, era bine dezvoltat, puternic și știa să se facă ascultat; în plus, avea tot ce-și putea dori cineva venit din altă parte: în primul rând, o familie solidă, bogată și catalană (deși se considerau foarte spanioli și disprețuiau tot ce era catalan, sau catalanist, mai ales dacă era vorba de Barcelona); apoi, un apartament mare în zona nouă a orașului, un carnet de membru al clubului de tenis, o casă de vară la S'Agaró și alta de iarnă în La Molina, o motocicletă de 75 de cmc și un loc doar al lui pe strada La Rutlla, un fost garaj hodorogit în care să-și petreacă după-amiezile ascultând rock-and-roll, fumând și bând bere.

Până aici, toate bune. Dar mai departe... Ce vreau să spun: la doar câteva luni după venirea lui, atitudinea lui Batista față de mine s-a schimbat, simpatia a devenit antipatie, antipatia – ură, ura – violență. De ce? Nu știu. M-am gândit adesea că pur și simplu oi fi fost doar țapul ispășitor pe care l-a inventat Batista ca să exorcizeze frica esențială a grupului. Dar repet, nu știu: tot ce știu este că într-un interval foarte scurt am devenit din prietenul lui – victima lui.

Cuvântul victimă sună melodramatic, însă prefer melodrama în locul minciunii. Batista a început prin a râde de mine: deși limba sa maternă era catalana, râdea de mine că o vorbeam și eu, și nu pentru că aș fi vorbit-o stricat, ci pentru că-i

disprețuia pe cei ce vorbeau catalana fără să fie catalani; râdea și de cum arătam și mă striga Dumbo, pentru că, zicea el, aveam urechile la fel de mari ca cele ale elefantului lui Disney; râdea și de faptul că n-aveam nici o trecere la fete, râdea de ochelarii mei de tocilar și de notele mele de tocilar. Glumele deveneau din ce în ce mai feroce, n-am reușit să le pun capăt, iar prietenii mei, care la început doar râdeau, au sfârșit prin a participa din plin la acestea. În scurt timp, cuvintele n-au mai fost de ajuns. Batista s-a apucat, mai în glumă, mai în serios, să-mi tragă pumni în spinare și în coaste, sau câte o palmă; perplex, eu râdeam sau mă făceam că dau și eu, încercam să transform violența într-o glumă. Asta a fost la început. Apoi, când a devenit imposibil să mai maschez brutalitatea în amuzament, râsul mi s-a transformat în lacrimi și în dorința de a fugi. Repet, Batista nu era singur: era marele bătăuș, sursa și catalizatorul violenței, dar ceilalți prieteni ai mei (cu excepția lui Matías, care mai încerca din când în când să-l oprească pe Batista) se transformaseră și ei într-o haită. Ani în șir am încercat să dau uitării perioada aceea, până când, recent, m-am silit să mi-o reamintesc și mi-am dat seama că unele scene îmi rămăseseră înfipte în memorie precum un cuțit în pântece. Odată Batista m-a aruncat într-un pârâu înghețat care mai curge și acum prin La Devesa. Altă dată, într-o seară pe când ne aflam cu toții în garajul din La Rutlla, prietenii mei m-au despuiat și m-au închis în pod, unde era întuneric beznă, și ore în șir, în pielea goală, mi-am înghițit lacrimile, auzindu-le râsetele, țipetele, discuțiile și muzica pe care o ascultau. Altă dată – într-o sâmbătă în care le spusesem alor mei că aveam să dorm acasă la Batista, în S'Agaró – m-au închis din nou în garaj, unde am stat singur, fără lumină, apă și mâncare, aproape douăzeci și patru de ore, de sâmbătă după-amiază până duminică la prânz. Iar altă dată, către sfârșitul anului școlar, când nu făceam decât să fug de Batista, chiar am crezut că-mi sunase ceasul, căci împreună cu Canales, Herrero și frații Boix m-au încolțit în toaleta

școlii și preț de câteva secunde care mi s-au părut interminabile Batista m-a băgat cu capul în veceul în care tocmai făcuseră pipi, în timp ce auzeam râsetele tuturor. Să mai continui?

— Doar dacă vrei. Dacă povestind asta simți o ușurare.

— Nu mă simt mai bine dacă povestesc, acum nu. Ce mă miră e că-ți povestesc toate astea dumitale, e altceva. Amintirile astea cu Batista sunt la fel ca multe altele din perioada aceea: mă simt de parcă le-aș fi visat, nu le-aș fi trăit. Te întrebi pesemne ce legătură au cu Zarco.

— Nu, mă întreb de ce nu ai dat în vileag persecuțiile alea.

— Și cui să fi spus, cui să-l fi denunțat? Profesorilor? Eram bine văzut la școală, dar nu aveam nici o dovadă că lucrurile astea chiar se petrecuseră. Dacă l-aș fi reclamat, m-ar fi luat drept mincinos sau turnător (sau și una, și alta), ceea ce ar fi agravat situația. Părinților mei? Tata și mama erau niște oameni buni, mă iubeau și îi iubeam, numai că în ultimul timp relația noastră se cam deteriorase, așa că n-aveam curaj să le spun. Și cum să le spun? Și ce să le spun? Mai ales că tatăl lui Batista era șeful lui tata, așa că dacă le spuneam, las' că picam de mincinos sau de pârâcios, dar îl și puneam pe tata într-o situație imposibilă. Cu toate astea, am fost de mai multe ori pe punctul de a-i spune, dar renunțam mereu. Iar dacă nu le spusesem alor mei, cui să fi spus?

Treaba e că mersul zilnic la școală a devenit un calvar. Luni în șir m-am culcat și m-am sculat plângând. Mi-era frică. Simțeam furie și ranchiună și o adâncă umilință și mai ales vină, căci partea cea mai rea a umilinței e că te face să te simți tu vinovat. Mă simțeam încolțit. Voiam să mor. Și nu, nu-i adevărat ce ți-oi fi zicând dumneata acum: toată porcăria aia nu m-a învățat nimic, absolut nimic. Să cunoști răul absolut – căci asta era Batista pentru mine – nu te face mai bun decât alții; te face mai rău. Și nu servește absolut la nimic.

— Dumitale ți-a servit pentru a-l cunoaște pe Zarco.

— Da, dar doar la asta. Iar asta s-a întâmplat la puțin timp după terminarea anului școlar, când nu-mi mai văzusem

prietenii de o bucată de vreme. Cum nu mai mergeam la școală, mi-era mai ușor să mă ascund de ei, deși într-un oraș atât de mic nu era chiar simplu să te faci nevăzut, dar de asta aveam eu nevoie pentru ca ei să uite de existența mea. Trebuia să evit să mă întâlnesc cu ei prin cartier, trebuia să evit locurile pe unde obișnuisem să mergem, să evit zona garajului lui Batista din La Rutlla, să evit până și vizitele sau invitațiile lui Matías, care mă chema să ieșim cu toții, asta ca să-și spele păcatele și să ascundă sub o aparentă generozitate hărțuirea reală la care mă supuneau. Prin urmare, planurile mele pentru vara aceea erau să ies cât mai puțin pe stradă până în august, când aveam să plec în vacanță și să-mi petrec săptămânile acelea citind sau uitându-mă la televizor. Asta era ideea. Dar realitatea e că, oricât ar fi de dărâmat sau de laș, un puști de șaisprezece ani nu e în stare să stea o zi întreagă în casă, sau eu cel puțin nu am fost. Așa că la scurt timp am început să mă aventurez pe stradă, iar într-o după-amiază am intrat în pavilionul de distracții Vilaró.

Acolo l-am văzut prima dată pe Zarco. Pavilionul de distracții Vilaró era pe strada Bonastruc de Porta, în cartierul La Devesa, vizavi de podul de cale ferată. Era un local de jocuri pentru adolescenți, din cele care s-au înmulțit în anii șaptezeci și optzeci. Țin minte hala mare cu pereți goi, un loc pentru mașinuțe miniaturale de curse cu șase piste, mese de fusbal, jocuri cu marțieni și șase sau șapte jocuri electronice de noroc așezate în rând de-a lungul unui perete; în fundul halei erau automatele de răcoritoare și toaletele, iar la intrare se afla ghereta de sticlă a domnului Tomàs, un moșuleț ghebos, chelbos și pântecos, care-și scotea nasul din integrame doar dacă apărea vreo problemă (o mașină care se gripa, un veceu care se înfunda) sau, dacă se isca vreo altercație, ca să-i dea afară pe scandalagii și, cu un glas pițigăiat, să facă ordine. Într-o vreme mergeam acolo cu prietenii mei, dar cam de la venirea lui Batista nu mai fusesem; nici ei, așa că poate de aceea locul mi se

părea acum sigur, cam ca un crater de proiectil în timpul unui bombardament.

În ziua când l-am cunoscut pe Zarco ajunsesem la Vilaró imediat după deschidere și mă așezasem să mă joc la mașina mea favorită, cea cu Rocky Balboa. Îmi plăcea jocul ăla: cinci bile, o bilă bonus dacă făceai câteva puncte, iar la sfârșit primeai alte puncte bonus care te ajutau să termini lesne partida. O vreme localul a fost pustiu, apoi a intrat un grup de băieți care s-au dus la mașinuțe. Pe urmă o pereche a dat buzna. Un băiat și o fată, păreau să aibă între șaisprezece și nouăsprezece ani; prima mea impresie a fost că aveau în comun un fel de aer de familie, dar mai ales că erau niște pripășiți din ăia duri din afara orașului, poate că erau doi șuți. Domnul Tomàs a mirosit pericolul din clipa în care au trecut pe lângă ghereta sa de sticlă. Ei, voi de colo, a strigat el, deschizând ușa, unde vă duceți? Cei doi s-au oprit scurt. Care-i treaba, șefu'? a întrebat băiatul, ridicând mâinile ca pentru a se lăsa percheziționat; nu zâmbea, dar părea că se amuză: jucăm și noi o partidă, se poate? Domnul Tomàs l-a măsurat cu o privire bănuitoare și a spus ceva ce n-am auzit, apoi: Nu vreau probleme aici. Cine-mi face probleme îl dau afară. E clar? Cât se poate de clar, a zis băiatul pe un ton împăciuitor, coborându-și brațele. Cu noi n-o să aveți probleme, șefu'. Paznicul a părut că se mulțumește cu acest răspuns și s-a băgat la loc în ghereță la integramele lui, în vreme ce cuplul înainta prin pavilion.

— Erau ei.

— Da, băiatul era Zarco, fata era Tere.

— Tere era iubita lui Zarco?

— Bună întrebare: dacă aș fi știut răspunsul la timp, aș fi scăpat de multe probleme; o să afli mai încolo. Chestia e că, la fel ca domnul Tomàs, de cum i-am văzut intrând pe Zarco și pe Tere, am simțit pe loc un fel de nesiguranță, senzația că de-acum înainte se putea întâmpla orice în pavilion, și primul meu impuls a fost să las naibii mașina cu Rocky Balboa și s-o șterg.

Dar am rămas. Am încercat să-i ignor, ca și cum n-ar fi fost acolo, și să joc mai departe. N-am reușit, și la un moment dat am simțit o mână pe umăr care m-a făcut să tresar. Ce e, Ochelaristule? Era Zarco; voia să-mi ia locul în fața jocului mecanic. Mă privea cu niște ochi foarte albaștri[1], avea un glas răgușit, părul cu cărare pe mijloc și purta o haină de blugi peste o cămașă bej foarte mulată. A repetat, sfidător: Ai o problemă? Mi s-a făcut frică. I-am arătat mâinile și am spus: Am terminat. Am dat să plec, dar exact atunci m-am pomenit că Tere îmi barează drumul și că fețele noastre sunt foarte aproape, la o palmă distanță. Prima reacție a fost de surpriză, a doua de uluire. Ca și Zarco, era foarte slabă, foarte brunetă, nu foarte înaltă, cu zvelțețea aceea elastică pe care o afișau șuții pe atunci. Avea părul drept și negru, ochi verzi și cruzi, o aluniță lângă nas. Din tot corpul radia calmul unei femei foarte sigure pe ea, mai puțin un tic: își bâțâia piciorul stâng în sus și în jos, ca un piston. Purta un tricou alb și blugi și-și ținea geanta în bandulieră. Ce, vrei să pleci? A zâmbit cu niște buze roșii și cărnoase ca două căpșuni. N-am apucat să răspund pentru că Zarco m-a înșfăcat de braț, silindu-mă să mă răsucesc. Tu rămâi frumușel aici, Ochelaristule, mi-a poruncit el și s-a apucat să joace la mașina cu Rocky Balboa.

Juca prost, așa că a terminat repede. Îmi bag picioarele, a zis el și a tras un pumn în aparat. M-a privit furios, dar până să spună ceva, Tere a izbucnit în râs, l-a tras din fața mașinii și a vârât altă monedă. Bombănind, Zarco a stat și s-a uitat la ea cum joacă, alături de mine. Cei doi comentau chichițele jocului fără să mă bage în seamă, dar, între două bile, Tere mă observa cu coada ochiului. Lumea dădea năvală în pavilion, domnul Tomàs ieșea întruna din ghereta sa de sticlă. Încet-încet

1 *Zarco* (în spaniolă) – cu ochi albaștri. (N. tr.)

m-am mai liniștit, dar tot nu eram în apele mele și n-aveam curaj să plec. Tere a terminat și ea jocul destul de repede, s-a dat deoparte și mi-a făcut semn: E rândul tău. N-am deschis gura, am rămas țintuit locului. Ce-i, Ochelaristule, m-a întrebat Zarco, acum nu vrei să mai joci? Continuam să tac. A adăugat: Ți-a mâncat pisica limba? Nu, am spus eu. Și-atunci? insistă el. Am rămas fără bani, am spus. Zarco s-a uitat curios la mine. Ai rămas fără pițule? Am dat din cap că da. Nu zău? Cât aveai? I-am spus adevărul. I-auzi, Tere, a râs el, nu ajunge nici să te ștergi la cur. Tere nu a râs; mă studia. Zarco m-a împins în lături: Păi, cine n-are pițule nu joacă.

A băgat alte monede în mașină și a continuat să joace. Dar în timp ce juca, vorbea cu mine; mai bine zis, mă lua la întrebări. Câți ani aveam, i-am spus. Unde locuiam, i-am spus. Dacă mergeam la școală, i-am spus că da, și unde. Pe urmă m-a întrebat dacă știam catalana; asta m-a mirat, dar i-am spus că da, vorbeam catalana. Pe urmă dacă veneam des la pavilionul de distracții și dacă-l cunoșteam pe domnul Tomàs, la ce oră se deschidea și se închidea localul și așa mai departe, nu mai țin minte, dar știu că am spus tot ce știam. Mai țin minte și ultima întrebare pe care mi-a pus-o, dacă aveam nevoie de bani, și la asta n-am știut ce să răspund. A răspuns Zarco pentru mine: Dacă ai nevoie, spune-mi. Vii la La Font și-mi spui. Facem afaceri. Pe urmă a blestemat o bilă care nu-i ieșea și a mai tras un pumn în mașină. Ei, ce zici, Ochelaristule? N-am apucat să-i răspund, că a apărut un tip înalt și blond, cu un tricou Fred Perry, care tocmai intrase în pavilion. L-a salutat pe Zarco, a șopocăit ceva cu el, iar apoi cei doi au ieșit în stradă. Tere a rămas pe loc, privindu-mă. M-am uitat din nou la ochii ei, la gura ei, la alunița de la nas și țin minte că mi-am spus că era cea mai frumoasă fată pe care o văzusem vreodată. Ai să vii? M-a întrebat. Unde? La La Font. Am întrebat ce era aia La Font și Tere m-a lămurit că era un bar din cartierul rău famat. A repetat întrebarea; deși eram sigur că

n-aveam să mă duc, am spus că nu știu, dar poate că da. Tere a zâmbit, a ridicat din umeri, mângâindu-și cu un deget alunița; a arătat spre mașina cu Rocky Balboa și, înainte de a pleca după Zarco și după tipul cu tricou Fred Perry, mi-a spus: Vezi că ți-au mai rămas trei bile.

Asta a fost prima noastră întâlnire. Rămas singur, am răsuflat ușurat și, nu sunt sigur dacă în ideea că cei doi ar fi rămas în preajma pavilionului, unde aș fi putut da de ei, am jucat mai departe bilele rămase. Nici nu începusem bine, că a apărut lângă mine domnul Tomàs. Știi cine erau ăia doi, flăcău? a arătat el către ușă. Se referea, firește, la Zarco și la Tere. I-am spus că nu știam. Despre ce-ați vorbit? I-am spus. Omul a plescăit din limbă și m-a pus să repet în mare ce le spusesem. Părea neliniștit, după un moment a plecat bombănind ceva. A doua zi am ajuns la Vilaró pe la mijlocul după-amiezii. Când treceam prin fața gheretei, domnul Tomàs mi-a bătut în geam și mi-a făcut semn să-l aștept; a ieșit și mi-a pus o mână pe umăr. Ascultă, flăcău, ce-ai zice de un job? Am rămas cu gura căscată. Ce job? Am nevoie de un ajutor, a făcut el un gest vag în direcția pavilionului, după care a adăugat: Mă ajuți să închid seara și-n schimb te las să joci gratis zece partide pe zi.

Nici n-am stat pe gânduri. Am acceptat pe loc și de-atunci serile mele aveau să urmeze același tipic. Ajungeam la Vilaró la prima oră sau ceva mai târziu, jucam cele zece partide la mașina preferată (de regulă la cea cu Rocky Balboa) și, pe la opt și jumătate sau nouă seara, îl ajutam pe domnul Tomàs să închidă localul: în timp ce el deschidea mașinile, scotea monedele, număra banii și scria ceva într-un registru, eu verificam să nu fi rămas nimeni în hala principală și la toaletă, după care trăgeam storul de la intrare; domnul Tomàs lua banii, se urca pe motoreta sa, iar eu plecam acasă pe jos. Asta era tot. Ceea ce nu înseamnă că uitasem de Zarco și de Tere, nici pe departe. La început mă temeam să nu vină iar pe acolo, dar după câteva zile m-am surprins dorindu-mi să vină, sau măcar

să vină Tere. În schimb, nici nu-mi trecea prin cap să dau curs invitației lui Zarco, să mă duc în cartierul rău famat și să caut localul La Font: la cei șaisprezece ani ai mei aveam o vagă idee despre ce era cartierul acela, dar mi-era de-ajuns, și n-aveam defel chef să merg acolo, sau pur și simplu mi-era frică. Oricum ar fi, după un timp mi-am spus că-i cunoscusem pe Zarco și pe Tere pentru că o întâmplare neverosimilă îi făcuse să-și părăsească teritoriul; mai mult, întâmplarea aceea nu fusese doar neverosimilă, dar și irepetabilă, deci n-aveam să-i mai văd niciodată.

În ziua în care ajunsesem la concluzia asta am avut parte de o sperietură teribilă. Mă întorceam acasă după ce-l ajutasem pe domnul Tomàs să închidă localul, când am zărit un grup de băieți care veneau spre mine pe strada Joaquim Vayreda. Erau patru, veneau de pe Caterina Albert și ne aflam pe același trotuar; deși erau destul de departe și era întuneric, i-am recunoscut pe dată: erau Batista, Matías și doi dintre frații Boix, Joan și Dani. Am vrut să trec pe lângă ei de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat, dar după doi pași am simțit că mă lasă genunchii și că transpir tot. Am încercat să nu intru în panică, am traversat strada; n-am apucat să ajung pe trotuarul de vizavi, când mi-am dat seama că Batista era pe urmele mele. Am cedat: am luat-o la goană, am cotit pe o străduță care dădea în La Devesa; înainte să pun piciorul în parc, Batista m-a ajuns din urmă, m-a trântit la pământ, mi-a înfipt un genunchi în spate și mi-a răsucit un braț, imobilizându-mă. Unde te duci, drace? Gâfâia ca un câine; gâfâiam și eu, cu fața lipită de pământ. Îmi pierdusem și ochelarii. Căutându-i disperat în jur, l-am rugat să-mi dea drumul, dar el a repetat întrebarea. Acasă, am spus. Pe aici? s-a mirat el, împingându-și și mai tare genunchiul și răsucindu-mi brațul până când am scos un țipăt de durere. Ești un mincinos împuțit.

Exact atunci au ajuns și ceilalți. De pe jos, la lumina unui felinar, vedeam ca prin ceață picioare în blugi, încălțate în te-

nișii sau sandale. Mi-am descoperit și ochelarii, erau foarte aproape și păreau intacți. I-am rugat să mi-i ridice și cineva, sigur nu era Batista, i-a luat de pe jos, dar nu mi i-a dat. Atunci Matías și frații Boix au vrut să știe ce se întâmplase. Nimic, a spus Batista. Catalanache ăsta de căcat, care minte de stinge. N-am mințit, am dat eu să mă apăr, am spus doar că mă duceam acasă. I-auzi, mi-a răsucit Batista brațul, altă minciună! Am urlat de durere. Lasă-l în pace, nu ne-a făcut nimic, l-a rugat Matías. Fără să-mi dea drumul, Batista s-a întors spre el. Nu ne-a făcut nimic? Ce, ești cretin? Păi, dacă nu ne-a făcut nimic de ce o ia la goană de cum ne vede, ia zi? Și de ce se ascunde? Și de ce toarnă numai minciuni? A făcut o pauză, apoi a luat-o altfel. Ia să vedem, Dumbo, poate ne spui și ceva adevărat: de unde veneai? Nu am spus nimic; mă dureau spatele și brațul, dar și fața lipită de pământ. Vedeți? Tace, a spus Batista. Iar cel ce tace are ceva de ascuns. La fel ca ăla care o rupe la fugă, da sau nu? Dă-mi drumul, te rog, am gemut eu. Batista a râs. Mai ești și laș, nu doar mincinos. Crezi că nu știm unde te ascunzi? Ne crezi idioți? Părea că așteaptă un răspuns; brusc, mi-a sucit și mai tare brațul și a întrebat: Ce-ai spus? Nu spusesem nimic, așa că i-am zis: nimic. Cum adică, nimic? Am auzit când ai spus că sunt un căcănar. Am spus: nu-i adevărat. Batista și-a apropiat fața de a mea în timp ce-mi răsucea brațul mai să mi-l rupă. I-am simțit răsuflarea pe obraz și am țipat. Nici n-a tresărit. Adică mă faci mincinos? Matías a intervenit iar, rugându-l pe Batista să-mi dea drumul, dar Batista s-a răstit la el să-și țină gura și l-a făcut tâmpit. După care m-a întrebat iar dacă-l făcusem mincinos. I-am spus că nu. Pe neașteptate, răspunsul meu a părut să-l calmeze, iar după câteva clipe presiunea de pe braț a slăbit. N-a mai spus nimic și s-a ridicat.

M-am ridicat și eu repede, ștergându-mi cu mâna țărâna lipită de obraz. Matías mi-a întins ochelarii, dar Batista a fost mai rapid. M-am uitat la el. Zâmbea; în lumina slabă de sub platanii parcului, trăsăturile lui păreau vag feline. Îi vrei? mi-a

întins el ochelarii. Am dat să-i iau, și-a tras mâna înapoi, apoi a repetat figura. Dacă-i vrei, linge-mi pantofii. M-am uitat la el preț de câteva clipe, apoi la Matías și la frații Boix, care așteptau. În cele din urmă am îngenuncheat în fața lui Batista și i-am lins pantofii – aveau gust de piele și de praf –, m-am ridicat în picioare și l-am privit. Ochii i-au sclipit, a pufnit în râs. Ești un laș, a decretat, și mi-a aruncat ochelarii pe jos. Îmi faci silă.

M-am răsucit în pat toată noaptea, încercând să nu mă las copleșit de rușine după întâmplarea aceea și să-mi găsesc liniștea. Mi-era imposibil și am decis să nu mă mai duc la pavilionul Vilaró. Poate că Batista spusese adevărul; știa unde-mi făceam veacul și-avea să vină după mine. Și ce putea să-mi facă, te întrebi dumneata? Nimic, vei spune, și pesemne că ai dreptate; numai că frica e irațională, iar mie mi-era frică. Una peste alta, până la urmă singurătatea și plictiseala au învins frica, drept care după două sau trei zile am mers din nou la pavilionul de distracții. Domnul Tomàs m-a întrebat ce pățisem și i-am spus că fusesem bolnav; la rândul meu am vrut să știu dacă aranjamentul nostru mai stătea în picioare. Sigur că da, flăcău.

În seara aceea s-a întâmplat ceva ce avea să-mi schimbe viața. Mă jucam de o bucată de timp la mașina cu Rocky Balboa, când apariția unui grup m-a făcut să tresar. Panicat, am crezut că erau Batista și prietenii mei, dar imediat am constatat, ușurat, aproape bucuros, că era vorba de Zarco și de Tere. Nu erau singuri, ci cu încă doi tipi; de data asta, domnul Tomàs nu i-a mai oprit, doar s-a uitat la ei din ușa gheretei, cu mâinile în șolduri și revista de integrame într-o mână. Ușurarea și bucuria mea au trecut repede, neliniștea le-a luat locul văzând că cei patru nou-veniți se îndreptau direct spre mine. Care-i treaba, Ochelaristule? N-ai de gând să vii la La Font? a întrebat Zarco. M-am tras la o parte ca să le cedez locul la manete, dar el s-a oprit și, zâmbind, m-a arătat celor doi tipi: Îl vedeți, ăsta e Ochelaristul meu: nu trebuie să-i spui de două

ori ce are de făcut. S-a așezat și, în timp ce termina jocul început de mine, s-a apropiat Tere. Mi-a spus că mă așteptaseră la La Font și că de ce nu venisem. Ceilalți doi mă studiau atent. Am aflat mai târziu că li se spunea Grasu' și Moșu': Grasu' pentru că era atât de slab, că parcă stătea mereu în profil, Moșu' pentru că la două vorbe pe care le spunea una era „moșule". Grasu' purta niște pantaloni strâmți și evazați și părul lung și parcă dat cu fixativ; Moșu' era mai scund și, deși era cel mai mare dintre toți, avea un aer copilăros, ținea gura aproape mereu întredeschisă și maxilarul inferior puțin lăsat. Am răspuns cu niște scuze la întrebarea lui Tere, dar vorbele mele au căzut în gol: Zarco juca concentrat la mașina Rocky Balboa, Grasu' și Moșu' la mașina de alături; aparent, nici Tere nu mai era atentă la mine. Dar tot am rămas lângă ea, neîndrăznind să plec sau nedorind s-o fac, în timp ce prietenii ei jucau, ascultându-le comentariile, văzându-l pe domnul Tomàs cum iese și intră în ghereta sa și pe obișnuiții locului cum ne priveau cu coada ochiului.

Imediat ce Zarco a terminat partida, i-a cedat locul lui Tere, și tocmai atunci a reapărut în pavilion tipul cu tricou Fred Perry. A schimbat niște vorbe cu Zarco; Grasu' și Moșu' au abandonat jocul și au plecat tuspatru. Tere a rămas să joace. Mă uitam la ea pe furiș, iar la un moment dat și-a dat seama; ca s-o dreg, am întrebat-o cine era tipul cu tricou Fred Perry. Un dealer, a spus ea. După care m-a întrebat dacă fumam. I-am spus că da. „Ciocolată", a specificat Tere. Știam ce era ciocolata (hașiș), așa cum știam și ce era un dealer, dar nu încercasem niciodată, așa că n-am spus nimic, dar ea a ghicit. Vrei să încerci? Am ridicat din umeri. Dacă vrei, vino la La Font. Într-o pauză de joc s-a uitat la mine și a repetat: Vii, sau nu? Nu aveam nici o intenție să vin, dar nu i-am spus. M-am uitat la poza lui Rocky Balboa de pe mașină, o văzusem de mii de ori: Rocky musculos și triumfător, doar în chiloții imprimați cu steagul american, ridicând brațele spre stadionul care ovaționa, cu boxerul învins la picioarele sale, în ring. Am privit imaginea

asta şi m-am revăzut lingându-i pantofii lui Batista şi m-a cuprins toată ruşinea umilinţei de atunci. De parcă tăcerea mea ar fi putut s-o facă să înţeleagă la ce mă gândisem, am întrebat-o la rândul meu: Mergeţi zilnic acolo? Adică la La Font; ea a priceput. Mai mult sau mai puţin, a tras ea de manetă, apoi a repetat: Ei, ai să vii? Nu ştiu, am zis, cred că nu. De ce nu? a insistat ea. Am ridicat iar din umeri, ea a jucat mai departe.

O priveam. Mă prefăceam că mă uit la ecran, dar mă uitam la ea. Tere s-a prins. N-a terminat jocul, s-a întors spre mine: Nu-i aşa că sunt mişto, Ochelaristule? M-am înroşit şi imediat mi-a părut rău că mă-nroşisem. În pavilion era un zgomot infernal, dar am avut impresia că în mijlocul vacarmului se făcuse o linişte absolută. M-am prefăcut că nu auzisem întrebarea, Tere n-a mai spus nimic, a mai băgat o bilă, dar n-a terminat jocul, m-a luat de mână şi mi-a spus: Hai cu mine.

Ţi-am spus că unele momente din vara aceea s-au petrecut de parcă le-am visat, nu le-am trăit? Ceea ce a urmat atunci a fost unul dintre ele. Tere m-a tras după ea prin pavilionul aglomerat şi, fără să-mi dea drumul la mână, am intrat în toaleta femeilor. Era identică cu cea a bărbaţilor – un culoar lung cu o oglindă mare pe perete şi vizavi cabinele, care atunci erau goale, doar două fete pe tocuri şi în minijupă se rimelau în faţa oglinzii. Când am intrat noi, fetele ne-au privit, dar n-au spus nimic. Tere a deschis uşa primei cabine şi mi-a zis să intru. Unde mergem? m-am mirat eu. Intră, a repetat. Nedumerit, m-am uitat la fetele care continuau să se uite la noi. Ce-i, la ce vă holbaţi? le-a repezit Tere.

Ca la comandă, fetele s-au întors la oglindă, Tere m-a împins în cabină şi a tras zăvorul. Era un spaţiu minuscul, doar cu vasul veceului şi rezervorul; pe jos era ciment, pereţii din lemn nu ajungeau până la podea. M-am sprijinit de un perete. Tere şi-a mutat geanta la spate şi mi-a poruncit: Dă-ţi pantalonii jos. Ce? Drept răspuns, m-a sărutat pe gură: un sărut lung, dens şi umed, cu limba. Era prima dată când mă săruta o femeie. Am spus să-ţi dai pantalonii jos, a repetat ea. Ca un somnambul, mi-am desfăcut cureaua şi mi-am coborât pantalonii. Şi chiloţii, a spus Tere. M-am conformat. Mi-a luat membrul în mână. Şi-acum fii atent, Ochelaristule. S-a lăsat în jos, mi-a luat-o în gură şi mi-a supt-o. Nu a durat mult, pentru că, deşi m-am străduit să rezist, am juisat aproape imediat. Tere s-a ridicat şi m-a sărutat iar; acum gura ei avea gust de spermă. Ţi-a plăcut? m-a întrebat ea, ţinând încă în mână bărbăţia mea epuizată. Am bâiguit ceva. Tere mi-a tras un zâmbet scurt, dar perfect, mi-a dat drumul şi, din uşă, mi-a spus: Mâine te aştept la La Font.

Nu ştiu cât am stat cu pantalonii lăsaţi până la glezne, încercând să-mi revin, şi cât timp mi-a luat să mă îmbrac. Dar când am ieşit din cabină, locul era pustiu. Şi când am ieşit în pavilion, Tere nu se mai zărea şi nici Zarco, Grasu' şi Moşu' nu se întorseseră. M-am dus la intrare, m-am uitat pe stradă – nimeni. M-am pomenit cu domnul Tomàs lângă mine. Unde te-ai băgat? a vrut să ştie. M-am uitat la el: ţinea mâinile în buzunare, habar n-avea că sub presiunea burdihanului îi săriseră doi nasturi de la cămaşă; prin deschizătură răsărea părul creţ şi cărunt. Înainte de a spune eu ceva, a venit cu altă întrebare: Auzi, flăcău, cum te simţi? N-arăţi prea bine. I-am spus că n-aveam nimic, dar că vomitasem la toaletă, pesemne că nu eram complet refăcut. Păi fii atent, flăcău, că recăderile astea sunt date naibii. După care a vrut să ştie ce vorbisem cu Zarco, cu Tere şi cu ceilalţi doi şi i-am spus că, de data asta, nimic. A plescăit din limbă. N-am pic de încredere în derbedeii ăia. Să nu-i pierzi din ochi dacă mai vin pe aici, ne-am înţeles? Am încuviinţat şi, uitându-mă la şirul dublu de maşini parcate sub podul de cale ferată, mi-a trecut prin minte că n-am s-o mai văd niciodată pe Tere şi l-am întrebat: Credeţi c-o să mai vină? Nu ştiu, a spus domnul Tomàs îndreptându-se spre gheretă, cu ăştia nu poţi şti niciodată.

A doua zi m-am dus la La Font.

2

— Ei bine, da, sunt polițist. De ce m-am făcut polițist? Nu știu nici eu. Mai mult ca sigur m-a influențat faptul că și tata a fost în jandarmerie. Apoi, cred că pe vremea aceea eram la fel de idealist și de visător ca orice puștan de vârsta mea; înțelegi dumneata, în filme polițistul era ăla bun care-i salva pe ăia buni de ăia răi – exact așa voiam să fiu și eu.

Chestia e că la șaptesprezece ani am dat concurs pentru un post de inspector la Departamentul general de poliție, adică poliția secretă. Eram un elev foarte slab, dar timp de nouă luni am stat cu burta pe carte, și am luat concursul, ba chiar cu o notă mare. E ceva, nu? Pentru perioada de practică a trebuit să mă mut de la Cáceres la Madrid; m-am cazat la o pensiune de pe strada Jacometrezo, de unde mă duceam zilnic la Școala de Poliție de pe strada Miguel Ángel numărul 5. Atunci am început să înțeleg cu adevărat esența acestei meserii. Și știi ceva? Nu m-a dezamăgit, mă rog, unele lucruri nu-mi plăceau – rutina obligatorie, colegii cam idioți, birocrația, chestii de genul ăsta –, în schimb am făcut o descoperire ce-ar fi trebuit să mă mire nespus, dar nu m-a mirat defel: și anume că îmi dorisem dintotdeauna să ajung polițist. Păi eram un idealist, și-n plus unul atât de căpos, că multă vreme am fost convins că meseria mea era cea mai grozavă meserie de pe lume; acum, c-o fac de aproape patruzeci de ani, știu că e, de departe, cea mai rea dintre toate.

Ce spuneam? A, da, perioada de practică. De ce să mint, Madridul mă cam intimida, pe de o parte pentru că trăisem toată viața într-un oraș mic, pe de alta pentru că aceea era o perioadă dificilă – în patrulările pe care le făceam împreună cu alți colegi veterani, problemele stradale erau la ordinea zilei: ba o manifestație ilegală, ba un atentat terorist, ba o bancă jefuită. Ce să zic… Treaba e că mi-am spus că nebunia aia nu era de mine și că nu aveam nevoie nici de Madrid, nici de alt oraș mare.

Așa se face că la terminarea practicii m-am hotărât să cer un post aici, la Gerona. La Cáceres n-aveam chef să revin. Orașul îmi plăcea, nu și ideea de a mă întoarce să trăiesc acolo, cu atât mai puțin cu ai mei părinți. Așadar mi-am zis că Gerona era o soluție bună: nu era Cáceres, dar îi semăna cumva – ambele erau capitale de provincie, orașe vechi și liniștite, cu un centru istoric etc. –, prin urmare nu m-aș fi simțit străin la Gerona; mi-oi fi spus și că aici aveam să mă călesc înainte de a mă întoarce acasă sau de a găsi o muncă mai puțin dură și mai ușoară decât într-un oraș mare. În plus (poate părea o prostie, dar a contat enorm), nu știu de ce aveam o mare curiozitate pentru catalani, mai ales pentru oamenii din Gerona. Ba știu, de ce să mint: curiozitatea asta venea din faptul că pe când făceam practică citeam romanul *Gerona* de Galdós. Îl știi? E o descriere a orașului în timpul asediului trupelor lui Napoleon. Când l-am citit, acum patruzeci de ani, m-a entuziasmat teribil: tragedia războiului, grandoarea unui întreg oraș ridicat la arme și apărat de niște oameni tari ca fierul, eroismul generalului Álvarez de Castro – un personaj de factură mitică, ce refuză să predea francujilor orașul ruinat și înfometat, pe care Galdós îl prezintă ca pe cel mai mare patriot al secolului său. Ce părere ai? În 1974 eu aveam doar nouăsprezece ani și lucrurile alea mă impresionau, drept care mi-am zis că Gerona era locul ideal în care să încep.

Am cerut Gerona și mi-au dat-o.

Îmi amintesc ziua sosirii de parcă ar fi fost ieri. Venisem cu trenul împreună cu alți cinci colegi, tot boboci; de la gară ne-am dus la hotelul Condal, unde ne rezervaserăm camerele. Să fi fost șapte, șapte și jumătate seara; eram în februarie, deci era întuneric beznă. Asta e prima senzație pe care o păstrez despre Gerona, cea de întuneric; a doua e cea de umezeală; a treia e senzația de murdărie; a patra (cea mai intensă) e cea de singurătate: una totală, absolută, pe care n-o avusesem nici măcar în primele zile de la Madrid, singur, în camera mea de la pensiunea Jacometrezo. Cum am ajuns la hotel, ne-am desfăcut valizele, ne-am spălat și am ieșit să cinăm. Unul dintre colegi era din Barcelona și cunoștea orașul, așa că ne-am luat după el. Ca să găsim un restaurant, am mers pe Jaume I, am traversat piețele Marquès de Camps și Sant Agustí, unde se află statuia lui Álvarez de Castro și a apărătorilor orașului, pe care atunci n-am văzut-o sau nu m-a interesat, am trecut peste râul Onyar, ghicindu-i apele murdare și tristețea fațadelor care dădeau spre ele, cu rufe întinse la uscat; am ajuns în centrul vechi și eram gata să ne dăm bătuți și să ne ducem la culcare cu burta goală după plimbarea deprimantă și drumul lung, când am dat de un local deschis încă, la doi pași de hotelul nostru. Barul Rhin. Patronul tocmai închidea și n-a vrut să ne servească decât un pahar cu lapte. Când m-am vârât în pat, mi-am spus că mă cam păcălisem și cu prima ocazie aveam să cer alt post, lăsând naibii locul ăsta părăsit de Dumnezeu.

Dar n-am făcut nimic din toate astea: nu am cerut să fiu mutat, nu m-am întors la Cáceres, nu am părăsit acest oraș. Acum e orașul meu. Nevastă-mea e de-aici, copiii mei sunt de-aici, tata și mama sunt înmormântați aici, iar eu îl iubesc și îl urăsc așa cum iubești și urăști ceea ce ți-e cel mai aproape. Deși, dacă mă gândesc bine, mai mult îl iubesc decât îl urăsc, altfel cum l-aș fi suportat atâta amar de vreme, nu? Ba uneori chiar mă mândresc cu el, pentru că am făcut tot ce-am putut ca să ajungă așa cum e acum; și, crede-mă, acum e un oraș

mult mai bun decât era când am sosit... Pe atunci, cum ți-am zis, era oribil, dar adevărul e că m-am adaptat repede. Locuiam cu cei cinci colegi ai mei într-un apartament închiriat, pe strada Montseny din cartierul Santa Eugènia, și lucram la comisariatul de pe Jaume I, aproape de piața Sant Agustí. Gerona a fost mereu un fel de baltă liniștită, cu atât mai mult în epoca aceea, când Franco încă nu murise, astfel că, exact cum prevăzusem, munca mea era mult mai ușoară și mai puțin periculoasă decât cea din timpul practicii. Eram subordonatul subcomisarului Martínez, șeful Brigăzii de cercetări criminalistice, și al unui inspector veteran care conducea celălalt grup al Brigăzii, inspectorul Vives. Martínez era un tip de treabă și un polițist bun, dar aveam să constat curând că Vives, deși amuzant uneori, era de fapt un bătăuș descreierat. S-o spun pe-a dreaptă: mulți polițiști erau așa pe vremea aceea. Din fericire, nu și colegii mei de grupă și apartament, cu care eram mai tot timpul: diminețile la comisariat, la prânz mâncam la Can Lloret, la Can Barnet sau la Ánfora, după-amiaza ne făceam rondul, noaptea dormeam sub același acoperiș, în zilele libere încercam să ne distrăm împreună, pe atunci un lucru aproape la fel de dificil ca a ne face bine treaba. E drept că și dotările Brigăzii erau de toată jalea (de exemplu, aveam doar două mașini neinscripționate, dar le cunoștea toată lumea, pentru că, de regulă, stăteau parcate în fața comisariatului), dar nici nu aveam nevoie de mai mult, pentru că delincvența era scăzută și se concentra mai ales în cartierul rău famat, drept care era ușor să-i ținem sub observație pe infractori: se adunau toți acolo, acolo se puneau la cale loviturile, iar acolo, în cartier, toată lumea știa tot despre toți. Așa că treceam în fiecare seară prin zonă, ca să ținem sub control fără probleme deosebite tot ce se petrecea în oraș.

— Și în acel cartier l-ai cunoscut pe Zarco?

— Exact: acolo l-am cunoscut.

3

— Cum îți ziceam, la șaisprezece ani auzisem de cartierul rău famat, dar tot ce știam e că era un loc în care e mai bine să nu ajungi și că se afla dincolo de râu, în orașul vechi. Cu toată ignoranța mea, prima dată când m-am dus la La Font nu m-am rătăcit.

În ziua aceea am trecut Onyarul pe podul Sant Agustí; ajuns în orașul vechi, am luat-o la stânga pe Ballesteries, am mers pe Calderers, am lăsat în urmă biserica Sant Fèlix și când am intrat pe strada La Barca, am știut că ajunsesem în cartierul cu pricina. Mi-am dat seama după duhoarea de gunoaie și urină care se ridica în valuri de pe caldarâmul încins de soarele amiezii, dar și după oamenii pe care i-am văzut la Portal de La Barca, căutând umbra firavă a clădirilor decrepite: un bătrân scobit în obraji, un cuplu cu fețe sinistre, trei-patru tipi la vreo douăzeci de ani, toți trăgând din țigară și în mână cu câte un pahar de vin sau de bere. Am trecut pe lângă ei făcându-mă că nu-i văd; am dat cu ochii de barul Sargento, iar alături era La Font. M-am oprit în ușă și m-am uitat pe geam. Era un bar mic, îngust și prelung, cu o tejghea la stânga și un culoar care se lărgea în partea din spate ca un mic salon. Localul era cam pustiu, în salonaș erau câteva mese la care nu se afla nimeni; doi clienți stăteau de vorbă la tejgheaua în spatele căreia o femeie spăla pahare în chiuvetă; deasupra, un afiș prins în perete: „Interzis fumatul țigărilor cu hașiș". N-am avut curaj să intru, am mers până la intersecția dintre La Barca și

Bellaire, unde se termina cartierul. M-am învârtit pe-acolo o vreme, între calea ferată și biserica Sant Pere, ezitând între a mă întoarce acasă și a reveni la bar, însă până la urmă mi-am luat inima în dinți și am intrat în local.

Acum la bar erau mai mulți indivizi, dar nici urmă de Tere sau de Zarco. M-am tras timid într-un colț, chiar lângă ușă, dar imediat a venit patroana – o roșcată posacă, încinsă cu un șorț plin de pete – și m-a întrebat ce voiam; am întrebat-o de Zarco, mi-a spus că nu venise și că nu știe când ajunge, după care a stat și s-a uitat la mine: Ei, nu bei nimic? Am cerut o Coca-Cola, am plătit și m-am pus pe așteptat.

Tere și Zarco nu au întârziat să apară. M-au zărit de cum au intrat pe ușă; chipul lui Tere s-a luminat instantaneu. Zarco mi-a tras o palmă pe spinare: Bravo, Ochelaristule, era și timpul! M-au luat cu ei la o masă din fundul localului, acolo mai stăteau doi tipi: unul pistruiat și cu ochi oblici, căruia i se spunea Chinezu'; celălalt fuma țigară de la țigară, era mărunțel și nervos, cu fața plină de coșuri – ăluia îi spuneau Chiștoc. Zarco mi-a făcut loc între el și Tere; în timp ce comanda bere patroanei, a venit și Lina, o blondă în minijupă și espadrile mov, era iubita Grasului, am aflat eu mai târziu. Nimeni nu m-a prezentat nimănui și nu mă băgau în seamă; Tere vorbea cu Lina, Chiștoc și Chinezu' vorbeau cu Zarco, nici măcar Grasu' și Moșu', care au apărut ceva mai târziu, n-au dat semne că m-ar fi recunoscut. Mă simțeam complet aiurea, dar nici nu-mi venea să plec.

După o vreme a venit un tip care părea mai în vârstă decât ceilalți, în ghete, pantaloni strâmți și evazați, deschis la cămașă și cu un lanț aurit care-i strălucea pe piept. S-a așezat călare pe un scaun lângă Zarco, m-a arătat cu degetul și a întrebat: Și puștiulică ăsta cine e? Au tăcut toți, opt perechi de ochi s-au ațintit asupra mea. Zarco a rupt tăcerea: Ce naiba, Guille, e ăla de la Vilaró, doar ți-am zis c-o să vină până la urmă. Guille părea că n-are habar. Zarco era gata să-i dea

explicații suplimentare, când a fost întrerupt de patroana care aducea berea și de un băiat căruia i se spunea Dracula. După ce a plecat patroana (a rămas Dracula – i se spunea așa din cauza incisivului care-i depășea buza), Zarco a continuat: Hai, Ochelaristule, spune-i lui Guille ce mi-ai spus deunăzi. Deși bănuiam la ce se referă, l-am întrebat ce anume. Păi, ce mi-ai spus despre pavilionul de distracții. Am vorbit; faptul că eram în centrul atenției mă făcea să mă umflu în pene în ochii grupului (sau doar în ochii lui Tere); am adăugat că acum îl ajutam pe domnul Tomàs să închidă localul. Zarco mi-a pus câteva întrebări, între care și ce sumă adună zilnic domnul Tomàs. Habar n-am, am spus cu toată sinceritatea. Măcar aproximativ, a insistat el. Am zis la întâmplare o cifră prea mare, Zarco s-a uitat la Guille, eu m-am uitat la Tere și mi-am dat seama că nu trebuia să spun ceea ce tocmai spusesem.

Dar gândul ăsta mi-a zburat repede din cap și seara a continuat. După ce fusesem în centrul atenției preț de câteva minute povestind despre Vilaró și domnul Tomàs, n-am mai deschis gura; m-am mulțumit să trec neobservat și să-i ascult, în timp ce ei beau bere și ieșeau pe rând să tragă o țigară cu hașiș lângă parapetul podului peste Galligans, în piața Sant Pere. Și așa am aflat trei lucruri: unu, că Zarco și Tere locuiau în barăcile provizorii (am aflat mai târziu că ceilalți locuiau în Pont Major, Vilarroja și Germans Sàbat, dar înainte stătuseră și ei în acele adăposturi, unde se și cunoscuseră); doi, că în afară de Zarco, care era din Barcelona și venise la Gerona de puține luni, toți se născuseră în Gerona sau erau de mult aici; trei, că Zarco, Guille, Grasu' și Dracula trecuseră pe la casa de corecție (ulterior am aflat că, din vara precedentă și până în iarna acelui an, Zarco fusese și la închisoarea Modelo din Barcelona, deși nu împlinise încă șaisprezece ani, vârsta penală). Încă ceva: până în ziua aceea eu nu pusesem gura pe hașiș, astfel că pe seară, după ce mi-au trecut senzația de bine și râsul necontrolat, am început să mă simt rău și, în timp ce

ne întorceam la La Font din piața Sant Pere, am șters-o englezește din cartier pe strada Bellaire.

Mi-a făcut bine mersul pe jos prin La Devesa. Pavilionul de distracții era încă deschis, când am trecut prin dreptul gheretei l-am salutat pe domnul Tomàs făcându-i cu mâna, dar nu m-am oprit să vorbesc cu el. M-am dus direct la toaletă; m-am privit în oglindă: eram palid și cu ochii roșii. Parcă pluteam într-o ceață deasă; am făcut pipi, mi-am scos ochelarii, m-am spălat pe față și pe mâini. Și în timp ce mă priveam iar în oglindă, mi-am adus aminte ce mă întrebaseră Zarco și Guille despre Vilaró și domnul Tomàs. Când am ieșit, am dat nas în nas cu domnul Tomàs; de parcă mi-ar fi citit gândurile, m-am speriat. Ce ai, iar ai vomitat? Am negat. Vezi că nu arăți bine deloc, flăcău, mai bine te duci la doctor. Ne întorceam spre ghereta lui. Pavilionul era plin, dar domnul Tomàs m-a anunțat: În zece minute închidem. În clipa aia mi-am zis că era cazul să-i spun ceea ce le spusesem lui Zarco, Guille și celorlalți la barul La Font și ce bănuială îmi încolțise; dar mi-am dat seama că poate el se gândise la asta încă din prima zi în care Zarco și Tere își făcuseră apariția și că tocmai de aceea mă luase ca ajutor. Cu toate astea n-am avut curaj să-i mărturisesc ce bănuiam – în fond, asta ar fi însemnat să-i mărturisesc și că-i revăzusem și că, într-un fel, devenisem complicele lor –, așa că după zece minute l-am ajutat să închidă localul.

Tot în seara aceea am avut și prima ceartă cu taică-meu. Vreau să spun, prima ceartă mai serioasă, pentru că ciondăneli mai avuseserăm noi; ce-i drept, nu multe: până atunci mă purtasem ca un copil cuminte, iar cea care intra în conflict cu ei era soră-mea, că era mai mare (și care, tocmai pentru că eram copilul cuminte ce nu ieșea din cuvântul părinților, mă acuza că sunt laș, ipocrit, fricos și împăciuitorist). Dar în ultimul timp lucrurile începuseră să se schimbe și înfruntările mele cu ai mei – mai ales cu tata – deveniseră monedă curentă; în definitiv, poate că era logic, eram un adolescent;

sau şi pentru că, dat fiind că nimic nu ne face să ne simţim mai bine decât să-i învinuim pe alţii de toate necazurile noastre, o parte din mine arunca asupra părinţilor vina pentru toate necazurile mele, sau măcar pentru tot răul pe care mi-l făcea Batista, de parcă aş fi ajuns la concluzia că rezultatul inevitabil al educaţiei de „pripăşit" docil date de ai mei ar fi fost oroarea în care mă aruncase Batista, sau ca şi cum oroarea aia făcea parte din logica naturală a lucrurilor, şi Batista n-ar fi făcut decât exact ce – dar asta n-o ştiam şi nimeni nu mă avertizase – tatăl lui făcuse mereu cu tatăl meu.

Nu ştiu. Cert este că de luni de zile îmi creştea în suflet o ranchiună fără cuvinte împotriva alor mei, o furie surdă care ieşise la lumină exact în ziua aceea, prima în care băusem nişte beri şi fumasem haşiş cu gaşca lui Zarco. Păstrez o amintire vagă despre cele petrecute în acea seară, poate pentru că astfel de episoade s-au tot repetat în vara aia şi memoria mea le confundă într-unul singur: o ceartă interminabilă între părinţi şi copii, când se spun vorbe grele şi toţi au dreptate. Ce-mi amintesc e că am ajuns acasă după ora nouă seara şi că ai mei părinţi şi soră-mea erau la masă. Cam târziu, a spus tata. Am mormăit o scuză şi m-am aşezat la masă; mama m-a servit şi s-a întors la locul ei. Televizorul era deschis, erau ştirile, dar cu sonorul în surdină. Am început să mănânc fără să-mi ridic ochii din farfurie, doar din când în când aruncam o privire spre ecran. Subiectul discuţiei era soră-mea: tocmai terminase Liceul Vicens Vives şi, până să meargă la universitate anul următor, îşi găsise o slujbă la un laborator farmaceutic. După ce-a terminat de spus ce avea de spus sau doar făcea o pauză, tata s-a întors spre mine şi m-a întrebat cum mă simţeam; evitându-i privirea, am spus că bine. După aceea m-a întrebat de unde veneam, i-am spus că de pe-aici. Vai-vai-vai! a exclamat atunci soră-mea, de parcă n-ar fi suportat faptul că nu mai era ea vioara întâi, dar ce ochi roşii ai, doar n-ai fumat droguri? S-a lăsat liniştea în sufragerie, se auzea doar telejurnalul, care dădea o ştire despre un atentat al ETA. Proasto, ţine-ţi fleanca! mi-a scăpat. Te rog, fără insulte în casa asta, a intervenit maică-mea. Adevărul e că sora ta are dreptate, a adăugat, după care a venit şi mi-a pus mâna pe frunte. Ai ochii roşii. Te simţi bine? Am spus că da, mi-am tras capul de sub mâna ei şi am continuat să mănânc.

Cu coada ochiului o vedeam pe soră-mea privindu-mă ironic, cu sprâncenele ridicate. Înainte să mai apuce să spună ceva, tata a vrut să ştie cu cine fusesem. Nu am răspuns. El a insistat: Ai băut? Ai fumat? Ce te interesează? am zis în gând. Dar n-am spus nimic. Brusc, m-a cuprins o mare linişte, o mare siguranţă, de parcă într-o singură clipă aş fi scăpat de efectele berii şi ale drogului şi i-ar fi luat locul o beţie lucidă. Sunt la interogatoriu? am rostit eu calm. Tata a încremenit: Ce e cu tine? Lasă-l, Andrés, a intervenit mama, împăciuitor. Te rog să taci, a spus tata. Acum mă uitam în ochii lui; a repetat: Te-am întrebat ce e cu tine. Nimic, am spus eu. Şi-atunci de ce nu-mi răspunzi? Pentru că n-am ce să-ţi răspund. A tăcut, s-a uitat la mama, care a ridicat ochii în tavan şi i-a făcut semn să lase lucrurile aşa; soră-mea asista abia ascunzându-şi satisfacţia. Uite ce e, Ignacio, a spus tata, nu ştiu ce e cu tine mai nou, dar nu-mi place cum te porţi: dacă vrei să mai trăieşti în casa asta… L-am întrerupt: Nici mie nu-mi place să primesc lecţii. Apoi m-am ambalat: Tu când ai început să bei? Când ai început să fumezi? La paisprezece ani? La cincisprezece? Eu am şaisprezece, aşa că scuteşte-mă. Tata m-a lăsat să termin, şi-a aşezat tacâmurile pe farfurie şi a rostit pe un ton calm: Cu prima ocazie când îmi mai vorbeşti aşa, îţi sparg faţa. Parcă m-a izbit ceva în piept şi în gât, m-am uitat la farfuria mea aproape goală, apoi la televizor: acolo, ministrul de interne, un tip cu ochelari cu rame pătrate şi expresie austeră, condamna în numele guvernului atentatul terorist. În timp ce mă ridicam de la masă am murmurat: Şi mai du-te-n mă-ta.

Strigătele lui m-au urmărit până în camera mea. Soră-mea a venit prima să-mi ofere înțelegere și sfaturi – firește, nici n-am băgat-o în seamă. Nici pe mama, deși ea chiar era îngrijorată. Tolănit în pat, încercam fără succes să citesc: eram mândru de mine, mă întrebam de ce nu eram în stare să-l înfrunt pe Batista cu seninătatea cu care-mi înfruntasem tatăl; înainte de a adormi, mi-am promis solemn că a doua zi aveam să mă duc la La Font să vorbesc cu Zarco să nu-l deranjeze cu nimic pe domnul Tomàs, după care s-o întreb pe Tere dacă era iubita lui Zarco; dacă răspunsul era nu, atunci s-o rog să fie iubita mea.

A doua zi am mers la La Font fără să mai trec pe la Vilaró. La masa la care stătusem în ajun erau Grasu', Lina, Dracula și Chinezu', care nu s-au mirat când m-am alăturat lor. La scurt timp au ajuns și Zarco și Tere. Ieri ai plecat fără să-ți iei la revedere, a spus Tere, așezându-se lângă mine. Am crezut că nu mai vii. M-am scuzat spunând adevărul – sau jumătate de adevăr, că mă dusesem să închid pavilionul de distracții – și mi-am amintit de dubla promisiune pe care mi-o făcusem. Nu mă simțeam în stare să vorbesc cu Zarco, dar cu Tere da, așa că i-am spus că aveam să-i spun ceva. Ce? a vrut ea să știe. Două chestii. A așteptat să vorbesc, dar am arătat spre ceilalți: nu aici.

Am ieșit în stradă. Tere s-a sprijinit de zid lângă ușa barului, și-a încrucișat brațele și m-a întrebat care-i treaba. N-am avut curajul s-o întreb dacă e iubita lui Zarco. Am trecut la cel de-al doilea subiect, după ce m-am sprijinit la rândul meu de zid și am lăsat să treacă un camion cu băuturi care abia avea loc să se strecoare pe strada La Barca: Aveți de gând să-i faceți ceva domnului Tomàs? Cine e domnul Tomàs? s-a mirat ea. Moșul de la pavilionul de distracții; aveți de gând să-l jefuiți? Tere a făcut o mutră uimită, a râs și și-a desfăcut brațele: De unde-ai scos-o? Păi, ieri Zarco m-a întrebat de localul ăla... și m-a întrebat și atunci când ne-am văzut prima oară...

așa că am crezut că... A doua chestie, m-a întrerupt ea. Ce chestie? Ai spus că aveai să-mi spui două chestii, nu? Prima e o tâmpenie, treci la a doua. Mă privea cu o expresie plină de cruzime și cu buzele trădând ironie și dispreț; m-am întrebat unde dispăruse fata din toaleta de la Vilaró și de ce insistase atât să vin la La Font, m-am bucurat că n-o întrebasem dacă era iubita lui Zarco, m-am simțit absolut caraghios. Nu există a doua chestie, am spus. Tere a ridicat din umeri și s-a întors în local.

Restul după-amiezii l-am petrecut la fel ca în ziua precedentă, fumând și bând între bar și podul Galligans. În timpul uneia dintre ture, Zarco m-a apucat de braț la intersecția străzilor La Barca și Bellaire, silindu-mă să mă opresc. Auzi, Ochelaristule, îmi zice Tere că ți-a intrat o bănuială în cap. I-am văzut pe Tere și pe ceilalți care se îndreptau, departe, spre local. Era vineri, era încă lumină, dar noctambulii începeau să se adune în cartier grupuri-grupuri. Zarco a continuat: Chiar credeai că o să dăm o spargere la Vilaró? Nu avea sens să neg. Și de unde-ai scos-o? I-am spus. M-a ascultat atent, nu m-a lăsat să termin și mi-a pus o mână pe umăr. Bun, și dacă ar fi adevărat, ce? Nu mi-ai spus chiar tu că stăteai prost cu banii? Păi așa se fac banii, nu? Tu ne dai pontul, noi dăm lovitura și tu îți iei partea. A făcut o pauză, apoi a tras concluzia: Afacere curată, ce vrei mai mult? Mă privea așteptând să-i răspund. Nimic, am spus eu. Și-atunci ce-i cu bănuielile astea? a insistat el. N-am știut cum să-i explic. Chestia e că eu nu sunt ca voi, am spus. Zarco a zâmbit: un zâmbet dur, cu dinți albicioși. Ce vrei să spui cu asta? M-am gândit înainte de a deschide gura: Vreau să spun că nu vreau partea mea; nu vreau ca din vina mea bătrânul să pățească ceva, nu vreau să-l jefuiți. Zarco avea o expresie nedumerită, ochii i s-au îngustat în două crăpături din care țâșnea o sclipire albastră. Da' ce, e pretenarul tău? Mai mult sau mai puțin. Pe bune? a căscat el ochii. Am încuviințat. Zarco a rămas câteva clipe pe gânduri;

și-a luat mâna de pe umărul meu și a făcut un gest între resemnare și înțelegere. Bine, a spus apoi pe alt ton, dacă e pretenarul tău, lucrurile se schimbă. Adică n-o să-i faceți nimic rău? Bineînțeles, și-a pus el mâinile în buzunar. Prietenia e sfântă, Ochelaristule, nu știai?

Am spus că da, știam. Stăteam la umbră, dar tot era cald și strada dogora de soare. Barul Gerona era ticsit. Lumea continua să vină în valuri în cartier. Păi atunci nu dăm nici o lovitură: Colegii sunt colegi. O să-i spun lui Guille și celorlalți. O să înțeleagă. Iar dacă n-o să înțeleagă, să-i ia dracu': aici eu sunt șefu'. Mulțumesc, am spus. Nu-mi mulțumi. Îmi rămâi dator. Și-a scos o mână din buzunar, a întins un deget cu o unghie lungă și murdară și l-a mișcat în sus și în jos: Azi pentru tine, mâine pentru mine. După care ne-am întors la La Font. Mai târziu, când mă ridicam să plec, Zarco m-a apucat de mână și a repetat gestul cu degetul, sub privirile lui Tere. Să nu uiți, Ochelaristule, îmi datorezi o favoare. Azi pentru tine, mâine pentru mine.

În seara aceea am luat hotărârea să nu mă mai duc la La Font. Mi-era de-ajuns: cele două incursiuni în cartierul rău famat implicaseră un risc enorm și fusese cât pe ce să provoace o catastrofă pentru domnul Tomàs; dar mai ales mă convinseseră că Tere nu era de nasul meu și că ceea ce se petrecuse în toaleta de la Vilaró n-avea să se repete nicicând. Deși despre asta nu eram chiar sigur, adică nu sunt sigur că fusesem sigur. Una peste alta, impresia mea era că nu mă alesesem cu nimic din aventura mea în partea sălbatică, doar cu certitudinea că, dincolo de rău, exista o lume fără nici o legătură cu cea pe care o cunoșteam eu.

În weekend am stat acasă și m-am dus la pavilionul de distracții, am citit, m-am uitat la televizor, am jucat gratis partidele datorate faptului că-l ajutam pe domnul Tomàs, un ajutor despre care știam, sau eram convins, că era inutil de-acum. Luni mi-am continuat rutina, seara m-am dus la Vilaró

și l-am ajutat din nou să închidă pavilionul. În drum spre casă, chiar sub podul de cale ferată, am auzit un șuierat în spatele meu. M-a trecut un fior rece pe șira spinării. M-am întors: nu era Batista, era Tere. Sprijinită de un stâlp, fuma o țigară. Salut, Ochelaristule. Din doi pași a fost lângă mine. Purta tenișii și blugii dintotdeauna, dar parcă bareta genții în bandulieră îi scotea și mai mult în evidență sânii sub tricoul alb. Ce mai faci? Nu mai vii la La Font? Sigur c-am să vin, am mințit eu. M-a privit cercetător. M-am simțit dator să explic: Am fost ocupat în weekend. La pavilionul de distracții? Da. Tere a dat din cap, și-a mângâiat alunița de lângă nas și a tras din țigară. Cum o duce moșu'? Am dedus că era vorba de domnul Tomàs, i-am spus că bine. Mă bucur, a spus ea, nu știam că sunteți prieteni. Mi-a spus Zarco. Și după o pauză: O fi știind că-ți datorează o favoare? Se referea la domnul Tomàs, dar de data asta n-am mai spus nimic. Păi chiar i-ai făcut o favoare, trebuia să vezi ce draci l-au apucat pe Guille, era chitit să dea lovitura la pavilion. Noroc că l-a potolit Zarco; vai de moșu' tău dacă n-ar fi fost el. Și asta doar de dragul tău, firește. Tocmai atunci trecea trenul pe deasupra capetelor noastre, zgomotul era asurzitor, am tăcut amândoi. După ce nu s-a mai văzut, Tere a tras ultimul fum, a aruncat chiștocul, l-a stins cu talpa și a întrebat: Despre ce vorbeam? M-ai mințit, i-am aruncat eu. Ce?... M-ai mințit, am repetat, mi-ai spus că n-aveați de gând să dați o lovitură acolo, dar de fapt ăsta vă era planul. Tere a stat puțin pe gânduri, apoi a făcut un gest a nepăsare, pe urmă s-a luminat la față: A, da, mi-am amintit despre ce vorbeam: că moșu' tău îți datorează o favoare; și că tu îi datorezi una lui Zarco, n-ai uitat, nu? A repetat gestul lui Zarco cu degetul întins și a spus: Azi pentru tine, mâine pentru mine.

Ne-am uitat unul la altul. Tere s-a sprijinit de capota unei mașini parcate și a spus că de o vreme Guille vorbea de un cartier nou în Lloret, un loc perfect pentru dat spargeri, întrucât

era izolat și proprietarii erau oameni cu bani; momentul era și el perfect, eram încă în iunie și multe case erau nelocuite, oamenii se întorceau din vacanță în iulie–august. Și că Zarco urma să dea o lovitură acolo a doua zi și avea nevoie de ajutorul meu. Ai să ne ajuți, nu-i așa? a schimbat ea singularul în plural. N-aveam nici o intenție să-i ajut; ca să câștig timp, am vrut s-o întreb de ce-mi cerea Zarco așa ceva, și de ce-o trimisese pe ea, dar am renunțat și am spus de-a dreptul: Îmi pare rău, nu pot. Tere și-a deschis larg brațele și m-a privit cu o uimire sinceră: De ce nu poți? Singurul răspuns care mi-a venit în minte a fost cel pe care i-l dădusem lui Zarco: Pentru că eu nu sunt ca voi. N-am făcut niciodată așa ceva. N-ai făcut ce? Să fur. Dar nimeni nu-ți cere să furi. De furat, o să furăm noi. Tu trebuie să faci altceva, un fleac, floare la ureche. Păi, dacă-i așa de simplu, de ce n-o face altul? Pentru că avem nevoie de cineva ca tine. Cineva care să vorbească catalana și să aibă aspect de băiat bun. Zău, Ochelaristule, lasă mofturile: doar n-o să ne lași cu ochii în soare după ce a făcut Zarco pentru tine? A tăcut. Felinarele de pe Bonastruc de Porta se aprinseseră deja și lumina lor arunca reflexe de aur vechi pe părul ei negru, pe ochii ei verzi, pe buzele ei roșii și cărnoase. Ei, ce spui? M-am uitat înapoi la storurile trase ale pavilionului Vilaró și mi-am zis că dacă refuzam n-aveam s-o mai văd niciodată pe Tere; am simțit cum mi se înmoaie picioarele în clipa când am întrebat: Și ce am de făcut?

Nu-mi amintesc exact ce mi-a răspuns, doar că a doua zi Zarco avea să-mi explice totul, după care s-a despărțit de mine cu două propoziții: Să fii punctual. Mâine la ora trei la La Font. Am avut o noapte oribilă, ezitând între a mă duce sau nu, hotărându-mă și răzgândindu-mă de la un minut la altul. În final m-am dus, la trei fără ceva eram la bar. La scurt timp, au apărut Zarco și Tere, care de data asta purta un șort ce-i punea în evidență picioarele lungi și bronzate; ultimul venit a fost Guille. Zarco nu s-a mirat când m-a văzut agitat, nu mi-a

spus ce urma să facem, nici eu nu l-am întrebat; eram prea nervos. Am părăsit cartierul, cei trei au început să se uite la mașinile parcate pe trotuare, iar când am ajuns în dreptul unui Seat 124 parcat pe o străduță pustie care dădea în bulevardul Pedret, Tere a scos din geantă o mică pânză de ferăstrău cu un cârlig la capăt și i-a întins-o lui Zarco, în timp ce Guille fugea spre un capăt al străzii; apoi a fugit și ea spre capătul opus. Eu am rămas lângă Zarco, privindu-l cum strecoară instrumentul în fanta dintre portieră și geam, manevrând ceva pe-acolo, până s-a auzit un clic și portiera s-a deschis. S-a așezat pe locul pilotului, a sucit scurt volanul, și-a vârât mâinile dedesubt, de unde a scos mai multe cabluri, a unit două dintre ele și motorul a pornit. Toată operațiunea durase mai puțin de un minut. În câteva clipe părăseam orașul la bordul Seatului.

Am ajuns la Lloret pe la patru. Ne îndreptam spre centru pe o stradă largă, flancată de magazine de suveniruri, restaurante ieftine, discoteci închise și grupuri de turiști în șlapi și costum de baie; ajunși în fața mării, am cotit la stânga pe o alee cu terase paralelă cu marea. Iar am luat-o la stânga, ne-am depărtat de mare, ne-am apropiat din nou de ea; urcând pe un drum croit printre stânci și plin de curbe, am dat de un indicator: La Montgoda. Aici e, a spus Guille. Zarco a parcat mașina pe o pantă, la intrarea în cartier, apoi s-a întors spre mine și mi-a explicat ce aveam de făcut, în timp ce Tere își scotea din geantă o perie de păr, un rimel și un ruj. N-am priceput eu bine, dar când m-a întrebat dacă eram lămurit, am spus că da. Ei, și acum uită tot ce ți-am spus și fă exact ce vezi c-o să facă Tere. Am spus din nou da și am surprins în oglinda retrovizoare privirea lui Guille. Ochelaristu' se cacă pe el de frică, zice întruna da, a spus el. Zarco i-a zis să-și țină gura, m-am uitat pierdut la Tere, care mi-a făcut cu ochiul, continuând să-și perie părul. Zarco a mai spus: Ia-o ușor, Ochelaristule, fă ce ți-am spus și o să iasă bine, ai înțeles? Eram gata să spun iar da, dar m-am mulțumit să dau din cap.

După ce s-a aranjat, Tere și-a pus la loc obiectele de toaletă. Să mergem, a zis. Când am ieșit din mașină, m-a luat de mână și am suit pe drumul prost asfaltat. Cartierul părea pustiu, se auzea doar zgomotul mării. Când am zărit printre pini prima vilă, Tere mi-a dat indicații: Mă lași pe mine să vorbesc; nimeni n-o să-ți zică nimic, dar dacă cineva vorbește catalana, atunci vorbești tu; dacă nu, taci; faci ce fac eu; și, orice s-ar întâmpla, nu te desparți de mine; și încă ceva: e adevărat ce-a spus Guille? Inima mi se zbătea în piept precum o pasăre în colivie, transpiram, simțeam cum îi alunecă mâna din mâna mea udă. Am îngăimat: Da. Tere a râs, am râs și eu, și râsul acela simultan mi-a dat curaj.

Am ajuns la prima casă, am intrat în grădină, Tere a sunat la ușă. A ieșit o femeie ce părea trezită din somn, a făcut un semn întrebător, ferindu-și ochii de soare. Tere a răspuns cu o întrebare; dacă era acasă Pablo. Neașteptat de amabilă, femeia a spus că acolo nu locuia nici un Pablo. Tere și-a cerut scuze, am ieșit din grădină și am mers mai departe. Ei? Ei ce? am spus la rândul meu. Cum e treaba? Nu știu, am răspuns sincer. Adică nu mai ești nervos? Mai mult sau mai puțin. Atunci nu-mi mai strânge așa mâna, că mi-o rupi. Mi-am tras-o și mi-am șters-o de pantaloni, dar mi-a apucat-o din nou. Nu am sunat la casa care urma, nici la cealaltă, de-abia la a treia. De data asta a deschis un bătrânel în maiou cu care Tere a schimbat o serie de întrebări și răspunsuri similare cu cele de la prima casă, doar că mai târâgănat; senzația mea a fost că tipul, care nu-și putea lua ochii de la picioarele ei, o dezbrăca din priviri și lungea chiar el conversația.

Următoarea casă a fost ceea ce căutam. Nu a deschis nimeni după ce am sunat, iar după ce ne-am convins că era pustie, și tot pustii erau vilele de alături, că vizavi de vila de alături nu era decât un zid de cărămidă și mai departe doar un maidan năpădit de tufe, ne-am întors de unde am plecat; Zarco și Guille ne așteptau în mașină. Mergi până la capătul

străzii, i-a spus Tere lui Zarco, e ultima casă pe dreapta. Avansam în ralanti, ea le dădea lămuriri, ne-am intersectat cu un Citroën în care erau o femeie și doi copii, am ajuns la zidul de cărămidă și am parcat cu spatele în fața intrării casei, întorcând mașina.

Atunci a început partea cu adevărat periculoasă. În timp ce Zarco și Guille intrau în grădină și înconjurau casa – pe două niveluri, cu acoperiș plan și o salcie mare care umbrea intrarea –, Tere și-a sucit geanta la spate, s-a sprijinit de capota Seatului, m-a tras spre ea, m-a luat de gât și și-a vârât un genunchi gol între picioarele mele. Și acum facem ca în filme, Ochelaristule, m-a anunțat ea. Dacă nu vine nimeni, stăm așa cuminți până ne cheamă băieții; dar dacă trece careva, îți trag niște pupături de-o să mori, nu alta, așa că roagă-te să treacă. Ultimele cuvinte le-a rostit zâmbind cu jumătate de gură; eram atât de speriat, că n-am putut decât să aprob. Cert este că n-a trecut nimeni și nu știu cât am stat noi lipiți în îmbrățișarea aceea falsă, dar imediat după ce Zarco și Guille au dispărut printre ramurile salciei, am tresărit auzind zgomot de lemn rupt și sticlă spartă în liniștea absolută a amiezii. Tere a dat să mă liniștească, apăsându-și genunchiul și mai tare și vorbindu-mi. Nu știu ce a spus, știu doar că m-am excitat ca un porc și că am încercat să-mi ascund erecția, iar când ea și-a dat seama, a râs fericită: Dă-o dracului, Ochelaristule, acum ți-ai găsit!

Nici n-a terminat bine de vorbit, că ușa casei s-a deschis și Zarco și Guille au ieșit cărând mai multe sacoșe. Le-au pus în portbagaj, mi-au cerut să rămân de pază și s-au întors, de data asta împreună cu Tere. În scurt timp au apărut cu alte bagaje, cu un televizor Telefunken, un radiocasetofon și un pick-up Philips. Odată portbagajul umplut, ne-am urcat în mașină și am părăsit fără grabă La Montgoda.

Pentru mine acela a fost botezul focului. De pe drumul de întoarcere îmi amintesc doar că nu m-am simțit ușurat pentru

că pericolul trecuse; dimpotrivă, frica mi s-a schimbat în euforie, spargerea aceea făcuse ca adrenalina să-mi iasă și prin urechi. Mai țin minte și că, ajungând la Gerona, ne-am dus imediat să vindem lucrurile furate. Sau a fost a doua zi? Nu, cred că a fost chiar atunci, dar nu sunt sută la sută sigur. În fine. În săptămâna aceea am mai fost să-l ajut pe domnul Tomàs să închidă pavilionul de distracții (și uneori să mai joc câte o partidă înainte de a mă duce la La Font), dar când am început să ies seară de seară de capul meu, aplicând față de ai mei politica faptului împlinit, lucru care a creat o tensiune și mai mare în relația cu taică-meu și ne-a îndesit certurile, am renunțat la Vilaró și, într-o seară, în drum spre La Font, i-am spus domnului Tomàs că urma să plec în vacanță și nu-l mai puteam ajuta. Nu-i problemă, flăcău, găsesc eu pe cineva. Cum vreți, am spus eu, dar n-o să fie nevoie, n-o să vă deranjeze nimeni. S-a uitat la mine mirat: De unde știi? Pentru că știu, am răspuns eu, cu o mândrie ascunsă. De atunci m-am dus în fiecare seară sau aproape în fiecare seară la La Font.

— Dar ai fi putut renunța: atunci, la Montgoda, îți plătiseși datoria față de Zarco, acum erați chit.

— Da, dar era vorba de Tere.

— Vrei să spui că ai intrat în gașca lui Zarco pentru Tere?

— Vreau să spun că, dacă n-ar fi fost Tere, probabil că n-aș fi făcut-o; deși ajunsesem la concluzia că Tere nu era de nasul meu, mă încăpățânam să cred că, dacă aș fi fost în preajma ei, oricând s-ar fi putut repeta povestea de la toaleta de la Vilaró; și cred că eram gata să risc orice doar să știu că există posibilitatea ca lucrurile să se repete. Dumneata ești scriitor, știi pesemne că, deși o explicație a faptelor noastre ne liniștește enorm, adevărul e că majoritatea faptelor noastre nu au doar o singură explicație, asta dacă există vreuna.

— Mai devreme ai spus că spargerea de la vilă a fost o descărcare de adrenalină. Asta înseamnă că ți-a plăcut?

— Înseamnă exact ce înseamnă: ce vrei să spun? Că mi-a plăcut la nebunie? Că în ziua aia am descoperit că nu mai era

cale de întoarcere, că jocul lui Zarco era unul foarte serios, în care puneam totul la bătaie și că nu mă mai puteam mulțumi cu jocul la mașina cu Rocky Balboa, unde nu puneam nimic la bătaie? Să-ți spun că jucând acel joc aveam senzația că mă răzbun pe părinții mei? Sau că mă răzbunam pe toate umilințele și pe sentimentul de vină adunate în ultimul an și că, așa cum Batista era pentru mine răul absolut, acel joc care mă elibera de Batista reprezenta binele absolut? O spun, dacă vrei, de fapt am și spus-o. Și poate că e adevărat. Te rog însă ceva: cere-mi fapte, nu explicații.

— De acord. Să ne întoarcem la fapte. Spargerea de la Montgoda a fost prima dintr-o serie la care ai participat alături de Zarco. Mai devreme ai spus că v-ați dus imediat să vindeți lucrurile furate la Montgoda. Unde le vindeați? Cui le vindeați? Îmi imaginez că nu era tocmai simplu.

— Să le vindem era ușor; mai greu era să le vindem și bine. La Gerona exista un singur tip care cumpăra lucruri furate, adică unul serios, și cum nu avea concurență, el dicta condițiile. I se spunea Generalul. Asta pentru că se lăuda că fusese caporal în Legiunea Străină, dar și pentru că avea niște favoriți stufoși de general de benzi desenate. Am fost la el doar de trei sau patru ori. Locuia într-o casă cu un aer vag andaluz, situată pe un teren viran de pe strada Torre Alfonso XII, și era un personaj special, deși poate special era doar cuplul pe care-l forma cu nevastă-sa. L-am văzut prima dată după spargerea de la Montgoda – o fi fost chiar în ziua aceea, o fi fost alta; adesea ascundeam prada și o vindeam după câteva zile. Din precauție. Cert este că în seara aceea am fost cu Zarco, Tere și Guille, am parcat în fața casei Generalului, Zarco s-a dus la poartă și s-a întors să ne spună că omul era ocupat, deși nevastă-sa ne informase că nu mai durează mult și prin urmare puteam intra. Vor să-i tragă în piept pe tipii care sunt cu Generalul, a spus Zarco. Guille și Tere au râs, eu n-am prins poanta, dar nici nu m-a preocupat. Am dus prada înăuntru, sub privirile

vigilente ale nevestei, o babă costelivă și șașie, nepieptănată și îmbrăcată într-un halat cenușiu. În curte am dat cu ochii de General și de doi tipi, toți în fața unei cutii mari de carton din care se zărea un radiocasetofon. Tipii s-au crispat când ne-au văzut și s-au întors repede cu spatele la noi. Generalul părea că vrea să-i liniștească, după ce ne salutase dând din cap. Ne-am lăsat încărcătura în mijlocul curții (în celălalt capăt era un maldăr de somiere, biciclete, motociclete dezmembrate, mobilă și electrocasnice) și-am așteptat ca Generalul să termine. N-a durat mult, cei doi s-au cărat urgent, fără să se uite la noi, conduși de General și de nevastă-sa.

Am rămas singuri în curte, Zarco s-a apucat să scotocească în cutia de carton din care se zărea radiocasetofonul, Guille, Tere și cu mine fumam și trăncăneam. Generalul s-a întors singur. Părea vesel și relaxat, dar înainte să spună ceva, Zarco a arătat spre intrare: Cine erau ăia? Cei care tocmai au plecat? Da. Și de ce vrei să știi? Zarco a dat din umeri. Așa, vreau doar să știu cum îi cheamă pe idioții ăia. Generalul n-a dat semne de tulburare. L-a privit curios pe Zarco și s-a întors o clipă spre nevastă-sa, care intrase în curte și stătea mai încolo, cu capul aplecat pe un umăr și mâinile în buzunarele halatului, aparent absentă. Ce e, Zarquito, ai venit să mă freci la icre? Zarco a surâs modest, de parcă ar fi primit un compliment. Nu, deloc, a zis. Și-atunci pot să aflu ce naiba vrei? Zarco a arătat spre cutia de carton în care scotocise: Cât le-ai dat pentru toate alea? Ce te interesează? Zarco n-a răspuns, iar după o pauză Generalul a spus: Paisprezece mii de pesete, ești mulțumit? Zarco zâmbea doar cu ochii, gura i s-a strâmbat a scepticism: Face mult mai mult, asta o știe oricine în afară de papagalii ăia, care s-au căcat pe ei în clipa când au dat cu ochii de noi și abia așteptau s-o șteargă de-aici. A tăcut, apoi a adăugat pe un ton calm, uitându-se liniștit la General: Mare pișicher ai devenit. Cum îți spuneam, era prima dată când intram în casa aceea și nu știam ce relație avea Zarco cu tipul

și ce să înțeleg din duelul lor verbal, dar m-am liniștit văzând că Tere și Guille nu păreau îngrijorați sau agitați. Și nici Generalul, care și-a scărpinat favoriții și a suspinat: Uite, băiete, fiecare își face afacerile așa cum vrea sau cum poate. Ți-am mai zis, și nu doar o dată: pe lumea asta lucrurile costă atât cât e dispus cineva să plătească, iar în casa asta costă atât cât zic eu, nici o pesetă în plus, e clar? Zarco s-a grăbit să răspundă ușor zeflemitor și totodată împăciuitor: Foarte clar. După care s-a întors spre marfa adusă de noi și l-a întrebat: Deci după tine cât fac toate astea?

Generalul i-a aruncat o privire neîncrezătoare, dar l-a urmat, la fel ca Tere, Guille și eu; apoi s-a apropiat și femeia. A zăbovit destul de mult cercetând obiectele, pe vine, cu nevastă-sa alături: scotea un lucru, îl descria, îi înșira defectele (numeroase, după părerea sa) și calitățile (puține), apoi trecea la altul. Mi-am dat seama că Generalul făcea asta mai mult pentru ea decât pentru el, mi-a trecut prin minte că femeia o fi avut un defect de vedere sau o fi fost de-a dreptul oarbă. După ce a terminat de inventariat și prețăluit, cei doi s-au depărtat la câțiva pași, au schimbat câteva cuvinte în șoaptă, apoi Generalul s-a întors, s-a ciucit din nou în fața televizorului Telefunken, și-a trecut mâna peste ecran de parcă ar fi vrut să-l șteargă de praf, a apăsat de câteva ori pe butonul de pornire și a întrebat: Cât vrei? Dublu, a răspuns Zarco fără să stea pe gânduri. Dublu decât ce? Dublu decât le-ai dat ălora. A fost rândul Generalului să zâmbească. Și-a pus mâinile pe genunchi, s-a ridicat cu un geamăt, a căutat privirile femeii, care nu se uita la el, ci parcă dincolo de marginea gardului, cercetând ceva pe cer. Generalul s-a uitat și el la cerul fără nori și din nou la Zarco. Vă dau șaptesprezece mii. Zarco părea că se gândește, apoi mi-a zis: Auzi, Ochelaristule, tu ești băiat cu școală, ia zi, șaptesprezece e dublul lui paisprezece? Am negat dând din cap. Zarco s-a răsucit spre General și a repetat gestul. Ești nebun, a zis omul, continuând să zâmbească, ți-am făcut

o ofertă bună. Uite că mie nu mi se pare așa de bună, a spus Zarco. Nimeni n-o să-ți dea cât ceri, a insistat omul. Asta rămâne de văzut, a replicat Zarco. După care ne-a făcut un semn, el și Guille au ridicat televizorul, eu am luat pick-upul, Tere – difuzoarele, dar n-am apucat să facem nici doi pași, când am constatat că nevasta Generalului se postase în fața porții ca și cum ne-ar fi barat trecerea. Douăzeci de mii, a propus Generalul. Cu televizorul în brațe, Zarco s-a uitat pe rând la el, la nevastă-sa și la mine și a întrebat: Douăzeci de mii e dublul lui paisprezece? N-am apucat să spun nimic, că Generalul a plusat: Douăzeci și trei, e ultima ofertă. Abia atunci Zarco i-a făcut semn lui Guille să lase televizorul jos, s-a apropiat de General, a întins mâna și a zis: Douăzeci și cinci și nu ne mai tocmim.

Nu s-au mai tocmit; Generalul a acceptat fără chef tranzacția și ne-a plătit douăzeci și cinci de mii de pesete în hârtii de o mie.

— Adică Zarco i-a forțat mâna.

— Așa am crezut și eu, dar să nu crezi că a fost așa: precis că obiectele furate valorau mult mai mult; altfel, nu ne-ar fi dat atât. Generalul era isteț, nevastă-sa și mai și. De fiecare dată se făceau că cedează, dar de fapt nu cedau defel, sau cel puțin nu ieșeau niciodată în pierdere; dacă mă gândesc mai bine, mai curând pierdea Zarco, și nu doar cu Generalul, ci și cu soția; deși părea să câștige, de fapt pierdea mereu. Sigur că mie mi-a luat mult timp să înțeleg asta. Când l-am văzut prima dată, la pavilionul de distracții de la Vilaró, mi se păruse a fi unul dintre tipii aceia duri, imprevizibili și violenți, care-ți produc teamă pentru că sunt neînfricați, exact opusul a ceea ce eram eu atunci: eu mă simțeam un luzăr înnăscut, prin urmare el nu putea fi decât un câștigător înnăscut, unul care avea să înghită lumea; cred că asta a fost Zarco pentru mine, și poate nu numai în vara aia. Cum îți spuneam, mi-a trebuit mult să pricep că în fond era un perdant înnăscut, iar când am priceput

a fost prea târziu, și lumea îl înghițise pe el... În fine. Uite, mi-am amintit o poveste. N-are legătură directă cu Zarco, doar una indirectă. Sau așa simt eu.

— Dă-i drumul.

— A relatat-o Tere, nu mai știu unde și când. Oricum, era una dintre multele întâmplări pe care le-am auzit în legătură cu barăcile, era o temă frecventă în gașca lui Zarco, de parcă ar fi fost tare mândri că trăiseră acolo sau de parcă barăcile ar fi fost singurul element care-i unea cu adevărat. Se întâmpla în urmă cu opt ani; Zarco nu mai stătea acolo, ceilalți însă da, așa că auziseră povestea sau chiar și-o aminteau. Povestea începea în ziua în care un bărbat și-a prins femeia în pat cu un vecin; el era de treabă, spunea Tere, însă vecinul era un ticălos care-i făcea de ani de zile numai necazuri. Cert e că, văzând omul cel bun că nevastă-sa îi punea coarne și cu cine, și-a ieșit din fire și a dat foc barăcii vecinului. Asta era pe vremea când barăcile erau din lemn (între timp dispăruseră, ne-a spus Tere), iar flăcările s-au întins rapid și incendiul a distrus treizeci și două de locuințe. O poveste dramatică; fusese cea mai mare catastrofă din istoria barăcilor, numai că Tere a povestit-o de parc-ar fi fost ceva comic; sau poate că eram atât de plini de „ciocolată", bere și pastile, că am perceput-o ca pe o poveste comică, râdeam cu lacrimi și o întrerupeam întruna. Dar ce-mi amintesc mult mai limpede nu e povestea în sine, ci cele petrecute după ce-am auzit-o. Eu am întrebat ce se întâmplase cu cei doi protagoniști. Păi, asta e partea cea mai mișto, a intervenit atunci Guille, care nu pierdea nici o ocazie de a fi sarcastic. Până la urmă pe ticălos l-au lăsat în pace, iar încornoratul a ajuns la zdup. A stat cel puțin doi ani la pârnaie, nenorocitul. Am râs cu toții, și mai tare. Așa e mereu în viață, a filozofat atunci Grasu', devenind brusc serios și pipăindu-și coama dată cu fixativ. Ăia buni pierd, și ăia răi câștigă. Mănânci rahat, Grasule, a sărit Zarco: Asta se întâmplă doar atunci când ăia buni sunt fraieri, iar ăia răi sunt isteți. Moșule, moșule, moșule, a intervenit atunci Moșu' cu o inocență pe care atunci

am interpretat-o ca pe o formă de ironie, doar nu vrei acum să fii bun, nu? Zarco parcă se gândea ce să răspundă, vedea că vorbele lui erau aşteptate de noi toţi, care nu mai râdeam. Sigur că vreau, tu nu vrei? Numai că prefer să fiu rău decât fraier. A urmat o salvă de râsete şi lucrurile s-au oprit aici.

— Să înţeleg că în vara aceea dumneata îl vedeai pe Zarco nu doar ca pe un câştigător înnăscut, dar şi ca pe un băiat bun pe care împrejurările îl transformaseră într-un incendiator?

— Nu. Ţi-am spus doar o poveste care face parte dintr-o poveste şi mai mare; ia-o cum vrei, dar mai întâi trebuie să ţi-o spun pe toată. Şi nu uita: fapte, nu explicaţii. Pune-mă să-ţi povestesc, nu să interpretez.

— Perfect. Povesteşte. Mi-ai spus că Generalul v-a dat atunci douăzeci şi cinci de mii pentru lucrurile furate la Montgoda. O sumă frumuşică pentru perioada aceea. Ce-aţi făcut cu ei?

— I-am tocat imediat. Aşa făceam mereu. Banii ne frigeau palmele, azi aveam douăzeci şi cinci, treizeci sau treizeci şi cinci de mii de pesete, a doua zi eram lefteri. Firesc, banii se împărţeau între toţi, nu doar între cei ce participau la spargeri.

— Când zici „toţi", te referi la toată gaşca?

— Sigur că da.

— Asta era norma? Se împărţea în mod egal?

— Mai mult sau mai puţin.Uneori ne împărţeam câştigul, alteori banii ajungeau într-un soi de fond comun. Dar banii erau ai tuturor şi îi cheltuiam împreună.

— Şi pe ce se duceau?

— Pe băutură, pe mâncare, pe ţigări. Şi pe droguri, firesc.

— Ce fel de droguri?

— „Ciocolată". Şi pastile: Bustaids, Artanes, chestii de genul ăsta. Uneori mescalină. Dar nu cocaină.

— Heroină nu?

— Nu, heroina a venit mai târziu, ca şi cocaina. Pe atunci nu ţin minte să se fi consumat heroină în cartierul rău famat.

— Nici măcar Zarco?

— Nici măcar Zarco.

— Eşti sigur?

— Absolut sigur. Nu-i adevărat că era dependent de heroină de pe la treisprezece sau paisprezece ani. Asta e o legendă ca atâtea altele care circulă despre el.

— Spune-mi cum făceaţi rost de droguri.

— Nu era chiar atât de simplu cum ai putea crede. În primăvară, Zarco şi ceilalţi se aprovizionaseră de la doi dealeri care veneau la La Font, dar înainte ca eu să ajung în gaşcă poliţia făcuse două-trei razii şi curăţase cartierul de furnizorii de droguri; la venirea mea, erau la răcoare sau plecaseră în altă parte. Aşa se explică de ce veniseră atunci Zarco şi Tere la pavilionul Vilaró: tipul cu tricou Fred Perry era un dealer, am aflat eu de la Tere, el îi convocase acolo. Şi aşa se explică de ce toată vara aia a trebuit să facem rost de droguri din alte părţi, nu din cartier. Din fericire, tipul cu tricou Fred Perry nu l-a mai chemat pe Zarco la pavilionul de distracţii (şi-o fi dat seama că nu era un loc tocmai potrivit pentru afacerile sale); dar rămâneau barurile din centrul vechi, Pub Groc, L'Endorroc, Freaks. Pe urmă, pe la jumătatea lui iulie şi început de august, tipul cu tricou Fred Perry s-a făcut nevăzut şi am mers la Flor, un bar cu geamuri mari care dădeau spre strada mare din Salt sau spre o fundătură de acolo; până spre jumătatea lui septembrie am cumpărat droguri de la dealerii de acolo, era unul Dani, altul, Rodri, un anume Gómez...

— Nu v-a trecut prin minte să vă faceţi chiar voi dealeri? Astfel aţi fi rezolvat problema aprovizionării.

— Dar am fi avut probleme mult mai serioase. Nu, niciodată nu s-a pus problema. Din câte ştiu eu...

— Şi consumaţi cu toţii de toate?

— Da. Unii erau mai lacomi, alţii mai puţin, dar în general toţi consumau de toate. Poate că fetele erau mai prudente, inclusiv Tere, dar ceilalţi nu.

— Şi consumai şi dumneata de toate?

— Firește, altfel nu m-ar fi primit în gașcă. Asta presupunând că am reușit să mă integrez în gașcă...

— Nu crezi că te-ai integrat?

— Am încercat. Uneori cred că am reușit, alteori nu sunt sigur; depinde de ce înțelegi prin integrare. E adevărat că, așa cum am mai spus, într-un timp mergeam seară de seară la La Font, stăteam cu ei și făceam cam ce făceau și ei. Dar la fel de adevărat e și că niciodată nu m-am simțit un membru deplin al găștii: eram și nu eram, eram înăuntru, dar și afară, precum un martor sau un voyeur care participa la tot, dar mai ales îi observa pe ceilalți cum participau. Cred că așa mă simțeam și cred că așa mă percepeau și ei; dovadă că, în afară de Zarco și de Tere (iar asta doar în ocazii excepționale), cu ceilalți abia dacă vorbeam și nu devenisem deloc apropiați. În ochii tuturor eram ceea ce și eram: un meteorit, un tip rătăcit printre ei, un copil cuminte, un protejat al șefului, un capriciu al șefului, cineva cu care nu prea aveau ei treabă, deși îl acceptau și uneori fraternizau cu el.

Dar ca să revin la fapte, da, consumam și eu de toate. La început mi-a fost cam greu să țin pasul cu ei, mi-a fost și rău, dar m-am obișnuit repede.

— Ce alte lucruri a trebuit să faci ca să te integrezi?

— Destule. Dar nu mă-nțelege greșit: nu luam droguri ca să fiu acceptat, mă drogam pentru că-mi plăcea. Să zicem că am început dintr-un fel de obligație, sau din curiozitate, dar am ajuns să o fac de plăcere sau din viciu.

— Cu spargerile a fost tot așa?

— Într-un fel, da. Și cu altele.

— De exemplu?

— De exemplu cu curvele.

— Vă duceați la curve?

— Bineînțeles. Cartierul colcăia de bordeluri, noi aveam șaisprezece-șaptesprezece ani, fierbea testosteronul în noi, aveam parale, cum să nu ne ducem la curve? De fapt, cred că cea mai

mare parte a banilor o lăsam la curve. Acum, sincer să fiu, mie mi-a fost mult mai greu să mă obișnuiesc cu curvele decât cu drogurile. Unele îmi plăceau, dar, mai ales la început, cele mai multe dintre ele nu mă încântau deloc. Pot să-ți povestesc prima mea experiență de bordel, mi-o amintesc bine, pentru că atunci s-a petrecut ceva curios.

— Ascult.

— S-a întâmplat la Vedette, un bordel din zona în care se aflau cam toate din cartier, pe Pou Rodó, o stradă paralelă cu La Barca. Era localul cel mai scump și cel mai bun, deși tot o văgăună murdară și întunecată era – așa că-ți imaginezi cum erau celelalte. Patroana era o madamă căreia tot Vedette i se spunea, o tipă la cincizeci de ani care-și conducea afacerea cu mână de fier. În ziua aceea localul era plin doar pe jumătate, vreo zece tipi la bar sau sprijinind pereții, bând și respirând aerul saturat de miros de fum, transpirație, sex și alcool. Fetele mișunau îmbrăcate în rochii strâmte și boite din gros, o rumbă dată la maximum acoperea conversațiile. Cred că era imediat după spargerea de la Montgoda, în orice caz după una din primele lovituri la care am participat, pentru că doar atunci, imediat după o lovitură, ne puteam permite luxul de a merge la Vedette. Cert este că la câteva minute după ce am intrat, toți prietenii mei își aleseseră deja fata și se făcuseră nevăzuți, iar eu m-am pomenit singur la bar, după ce câteva mă lăsaseră în pace, văzând că n-aveam nici o intenție să mă culc cu ele. Și a venit la mine, din extremitatea cealaltă a localului, chiar Vedette, îngrijorată. Salut, frumosule, nu-ți place nici una din fetele mele? Avea părul oxigenat, trăsături aspre, era ciolănoasă și de aproape te intimida mai tare decât fetele sale, dar nu mi-a fost greu să mint: Sigur că-mi plac. Și-atunci? Vedette și-a revărsat sânii pe tejghea. Am zâmbit, mi-am dus la buze paharul de bere gol și m-am uitat în altă parte, căutând un răspuns. Să nu-mi spui că e prima dată, a zis ea. N-am apucat să mint iar, că femeia a slobozit un hohot asurzitor; asurzitor pentru mine, de fapt nimeni nu-l auzise. Îngerașule,

mi-a suflat în obraz respirația ei mentolată, dacă n-aș fi la pensie, te-aș dezvirgina chiar eu. Dar am exact ce-ți trebuie, a arătat undeva în bezna localului: E cea de-acolo, vrei s-o chem? Hai, prostuțule, c-o să-ți placă. Nu am văzut spre cine arătase Vedette, dat mi-era totuna: simplul gând de a mă închide într-o cameră cu una din muierile alea sulemenite îmi ucidea cea mai măruntă urmă de dorință. Femeia o fi ghicit (sau poate că făcusem eu un gest de refuz), căci a suspinat arătându-se învinsă și mi-a mai oferit o bere.

Nici nu terminasem de băut, că Zarco și ceilalți au început să coboare. M-au bătut și ei la cap să aleg o fată și să urc; nu bănuiau ceea ce ghicise Vedette, sau cel puțin nu au spus-o cu glas tare; în cele din urmă, insistențele lor și teama de a nu afla motivul au fost mai puternice decât sila: m-am dus la patroană și i-am spus să-mi prezinte fata. Se numea Trini, era o brunetică tunsă scurt și cu șolduri arcuite, m-a silit s-o iau de mijloc și, în timp ce Zarco și ceilalți gesticulau euforic în celălalt capăt al barului, m-a condus sus într-o cameră. A coborât de pe tocuri, m-a dezbrăcat și m-a ajutat să o dezbrac, m-a dus în baie, s-a spălat și m-a spălat, m-a trântit în pat și a început să mi-o sugă. Era a doua oară în viață când mi se aplica acest tratament, dar am avut impresia că nu era același lucru. La scurt timp, Trini a reușit să mă facă să am erecție, dar mi s-a blegit înainte de a o putea penetra. A încercat să mă liniștească, spunându-mi că era ceva normal prima dată și a continuat să-mi facă felație. Eram speriat, mă temeam de un fiasco total, dar m-am concentrat și am găsit soluția: mi-am imaginat că eram în toaleta pavilionului Vilaró și că degetele și buzele care mă atingeau erau cele ale lui Tere – așa am avut altă erecție și am și juisat imediat.

Și atunci s-a întâmplat lucrul acela curios de care-ți spuneam. Mă îmbrăcam, când am văzut că s-a aprins un bec roșu de lângă ușă și Trini a tras o înjurătură. Ce e? Nimic, dar nu putem ieși acum, a spus ea. A arătat becul: Asta înseamnă că poliția e jos. Mi s-au înmuiat picioarele: În bar? Da, dar nu

te speria, că nu urcă; dar până nu pleacă nu putem coborî, așa că mai bine stai liniștit. Am încercat să stau liniștit. M-am îmbrăcat în timp ce Trini mă lămurea că ori de câte ori doi polițiști în patrulare intrau în bar, Vedette sau bărbatul ei apăsau un buton din spatele tejghelei și în toate camerele se aprindea un bec roșu; după ce plecau, apăsau din nou și becul se stingea. Trini mi-a repetat că nu era nici un pericol și că trebuia să am răbdare, că, deși polițiștii erau la curent (știau că erau clienți în camerele de sus, știau că Vedette și bărbatul ei dădeau semnalul prezenței lor în local), de fiecare dată plecau fără să deranjeze pe nimeni după ce trăncăneau un pic cu patroana.

A avut dreptate: chiar așa s-a și întâmplat. Trini și cu mine am stat o vreme pe marginea patului, îmbrăcați, fără să ne atingem, povestindu-ne una, alta, becul s-a stins și am coborât. Asta a fost prima mea vizită la un bordel. Așa ne cheltuiam noi banii.

— Fetele din gașcă știau?

— Că ne cheltuiam banii la curve?

— Da.

— Habar n-am, e o întrebare pe care nu mi-am pus-o niciodată.

— Puneți-o acum.

— Nu știu dacă știau. Nu cred. Sigur, ne duceam la bordel fără să le spunem și nu ținm minte ca vreunul dintre noi să fi adus vorba despre asta în prezența lor. Și nici pe ele nu le-am auzit spunând ceva. Presupun că teoretic nu știau, deși mi-e greu să cred că, practic, nu o bănuiau. Repet, o mare parte din bani așa se duceau.

— În fond, îmi imaginez că nu era chiar atât de greu să vă ascundeți de ele, nu erau decât două: una era iubita lui Zarco, cealaltă, a Grasului.

— Așa e, erau doar două: multe fete se învârteau în jurul găștii, veneau și plecau, însă numai Tere și Lina făceau parte din gașcă. Cât despre Zarco și Tere, nu e adevărat, sau nu pe

de-a-ntregul, sau așa am avut eu impresia, cel puțin o perioadă: da, Lina era a lui Grasu', dar Tere... În fine, ți-am spus deja că dacă aș fi știut adevărul la timp totul ar fi fost altfel; sau dacă m-aș fi prins de la bun început că Zarco și ea se purtau exact ca Grasu' și Lina, adică așa cum se purtau în general majoritatea cuplurilor de atunci: caz în care nu mi-aș fi făcut iluzii și nu m-aș fi dus la La Font și n-aș fi făcut tot posibilul ca să intru în gașcă. Probabil. Numai că Zarco și Tere nu se comportau ca un cuplu și, spre deosebire de Lina, care dădea de înțeles că făcea parte din gașcă pentru că era iubita Grasului, Tere dădea impresia că făcea parte din gașcă ca oricare dintre noi. Așadar, cum să nu-mi fac iluzii, cum să nu-mi spun că aveam o șansă? Cum să uit episodul cu Tere din toaleta pavilionului de distracții? Ce-i drept, după aia Tere s-a purtat ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, dar chestia e că se întâmplase și că nu primisem nici un semn cum că nu s-ar fi putut repeta (iar dacă-l primisem, nu știusem să-l interpretez). Dar, într-adevăr, în primele zile am crezut și eu că Tere era iubita lui Zarco, deși foarte repede am avut impresia că își vedea fiecare de viața lui.

— Când ai început să crezi asta?

— Foarte repede, cum am zis. De exemplu, îmi amintesc că într-o seară am mers cu ei la Rufus, o discotecă din Pont Major, cum ieși din oraș pe șoseaua care trece prin La Bisbal. Acolo mergeau „pripășiții" și delincvenții din oraș, acolo, am aflat ulterior, se ducea și gașca zilnic, sau aproape zilnic. A fost prima discotecă în care am pus piciorul, dar n-aș putea să ți-o descriu, chiar dacă m-ai ruga: ajungeam acolo drogat, îmi amintesc doar holul cu casa de bilete și portarii, un mare ring de dans cu stroboscoape deasupra, un bar la dreapta și niște canapele în partea neluminată, unde se retrăgeau perechile.

Acolo, cum îți spuneam, ne petreceam noi ultimele nopți ale acelei veri. Ajungeam pe la douăsprezece, douăsprezece și jumătate și plecam pe la trei-patru dimineața, când se închidea.

În orele alea beam bere, fumam haşiş la closet şi o priveam pe Tere, care dansa. La început eu nu dansam deloc; aș fi dorit, dar mi-era rușine; lasă că băieții din gașcă nu prea dansau nici ei, nu știu dacă din aceleași motive ca ale mele sau pentru că-și ziceau că niște tipi duri nu dansează. Mă refer în general, pentru că atunci când se puneau melodii lente – Umberto Tozzi, José Luis Perales sau alții –, Grasu' se repezea să danseze cu Lina, iar când puneau rumbele lui Peret sau ale grupului Los Amaya sau cântecele formației Las Grecas, mai dansau și Moșu', Chinezu' și Dracula. Fetele, în schimb, dansau mult mai mult, mai ales Tere, care nu se oprea decât când plecam de la Rufus. Iar eu, cum îți spuneam, stăteam într-un colț la bar și ore-n șir o priveam cum nu puteam s-o fac decât acolo, fără să fiu deranjat sau bănuit (sau așa credeam eu). Nu te săturai să te uiți la ea: nu numai pentru că era cea mai atrăgătoare fată din discotecă sa. pentru că părea că nu dansează, ci că plutește; dar și pentru un motiv pe care l-am descoperit pe parcurs: mulți, Lina de pildă, dansau întruna, dar dansau în același fel, indiferent de melodie, în vreme ce Tere o făcea altfel, de parcă s-ar fi mlădiat pe muzică precum mănușa care se lipește pe mână sau de parcă mișcările ei ar fi fost emanate de muzică așa cum focul emană căldură.

Iartă-mă: am deviat. Îți spuneam de una dintre primele nopți de la Rufus. Adevărul e că nu mai țin minte exact ce-a fost atunci, doar că pe la două și jumătate sau trei am simțit că un fel de spumă caldă îmi urcă din stomac, am ieșit în stradă și am vomitat în parcarea de pe malul râului. M-am simțit mai bine și am dat să mă întorc în discotecă, numai că în ușă am realizat că mi-ar fi fost cu neputință să-mi croiesc drum prin mulțimea învăluită în fum, muzică și lumini intermitente și mi-am zis că pentru mine petrecerea se terminase.

Venisem cu Zarco și cu Tere, dar am hotărât să mă întorc acasă singur. Umblam de o vreme înapoi spre oraș, când, aproape de podul Pedret, lângă mine a frânat un Seat 124 Sport. La

volan era unul care-l imita pe John Travolta în *Saturday Night Fever*, nimic neobișnuit, pentru că în vara aceea, nopțile, la tot pasul dădeai peste imitatori ai lui Travolta din acest film; dar lângă el era Tere, ceea ce iar nu era ceva neobișnuit, pentru că o văzusem dansând cu o grămadă de tipi, printre ei și imitatorul lui John Travolta. Unde-ai dispărut, Ochelaristule, m-a întrebat ea, coborând geamul portierei. Nu mi-a venit în minte nici o scuză, așa că m-am resemnat să spun adevărul. Nu m-am simțit bine, am spus sprijinindu-mă de capotă; am vomitat, dar acum sunt mai bine. Era adevărat, aerul nopții începuse să-mi ia din amețeală. Am arătat spre șoseaua cufundată în întuneric: Mă duc acasă. Tere a deschis imediat portiera: Te ducem noi. Mersi, dar prefer să merg pe jos. Tere a insistat să urc, și atunci a intervenit Travolta: Lasă-l în pace și hai să mergem. Tu să taci, papagalule, i-a tăiat-o scurt Tere, apoi a ieșit din mașină, a ridicat scaunul din față ca să pot intra în spate și a repetat: Urcă.

M-am urcat. Tere s-a așezat la locul ei și, înainte ca Travolta să demareze, l-a apucat de lobul urechii, a tras tare și a spus, adresându-se la început mie, apoi lui: E un papagal, dar îți vine să-l mănânci și-n noaptea asta o să mi-o trag cu el; nu-i așa, frumosule? Travolta i-a dat mâna la o parte, a mârâit ceva și a pornit mașina. Cinci minute mai târziu, după ce traversaserăm podul peste Onyar și drumul La Devesa, a oprit pe strada mea. Tere a sărit din mașină și m-a lăsat să cobor. Mulțumesc, am spus. Pentru nimic, a răspuns ea. Te simți bine? Da. Și-atunci de ce ai mutra asta supărată? Ce mutră? Sunt obosit, nu supărat, am zis eu. Precis? N-oi fi supărat că mă duc să mi-o trag cu ăsta, nu? a insistat, arătând spre interiorul mașinii. Nu, nu, am spus. Atunci a zâmbit, m-a sărutat ușor pe buze, m-a privit fix preț de două secunde: În altă zi am să mă culc cu tine, bine? N-am spus nimic, Tere s-a urcat în Seatul 124, mașina a întors și s-a dus.

Așa s-a terminat noaptea. Și de-asta îți spuneam că de atunci felul meu de a vedea lucrurile s-a schimbat: pentru că atunci

mi-am dat seama că, oricare ar fi fost relația dintre Tere și Zarco, ea făcea exact ce avea chef și cu cine avea chef.

— Și Zarco făcea la fel?

— La fel. Și nici nu părea să-i pese că Tere se comporta astfel.

— Dar dumitale?

— Mie ce?

— Îți păsa că Tere se culca cu alții?

— Sigur că-mi păsa.Tere îmi plăcea mult, pentru ea intrasem în gașca lui Zarco, mi-ar fi plăcut să se culce cu mine; nu zic doar cu mine, dar măcar și cu mine. Însă ce puteam face? Lucrurile stăteau așa cum stăteau, eu nu puteam decât să-mi aștept șansa, presupunând că ar fi apărut. Oricum, n-aveam ceva mai bun de făcut.

— Ai idealizat-o pe Tere.

— Dacă a te amoreza de cineva nu înseamnă să idealizezi acea persoană, să-mi spui dumneata ce înseamnă.

— L-ai idealizat și pe Zarco?

— Nu știu; e posibil. Acum îi detest pe cei care au făcut-o – de fapt, e unul dintre motivele pentru care am acceptat să stau de vorbă cu dumneata, ca să se termine cu toate aiurelile și să spună cineva adevărul despre el –, dar poate că primul care l-a idealizat am fost chiar eu. E posibil. Și într-un fel e și logic. Când a început vara aceea eu eram un puștan imberb și speriat, care văzuse cum prietenii săi cei mai buni se transformau de la o zi la alta în cei mai răi dușmani și familia nu mai era în stare să-l protejeze și tot ce învățase până atunci nu-i mai folosea la nimic sau era greșit; prin urmare, cum să nu fi preferat, după ce au trecut nesiguranța și teama primelor zile, să rămân în gașca lui Zarco? Cum să nu mă fi simțit bine în compania cuiva care în condițiile alea îmi oferea respect, aventură, bani, distracție și plăcere? Cum să nu-l fi idealizat un pic? Apropo, știi cum numeam eu gașca lui Zarco?

— Cum?

— Cei de pe Liang Shan Po. Ai auzit vreodată numele ăsta?

— Nu.

— Nu, firește, ești prea tânăr. Dar pun pariu pe orice că majoritatea celor de vârsta mea își amintesc. A devenit celebru cu primul serial japonez de televiziune apărut în Spania. Se numea *Frontiera albastră*. A avut un succes atât de spectaculos, că după două-trei săptămâni de când începuse nu era adolescent care să nu-l urmărească. Cred că primul episod a fost prin aprilie sau mai, pentru că atunci când i-am cunoscut pe Zarco și pe Tere eram deja dependent de serial.

Era un fel de versiune orientală a lui Robin Hood. Îmi amintesc perfect genericul: pe o coloană sonoră pe care pot s-o fredonez și acum, se vedea o armată, o masă de oameni pedeștri și călare care purtau arme și stindarde, în timp ce din off o voce narativă recita aceleași două fraze: „Înțelepții din vechime spuneau că nu trebuie să disprețuiești șarpele pentru că e lipsit de coarne; poate că într-o bună zi se va reîncarna în dragon. Tot așa, un om singur se poate transforma într-o armată". Subiectul era simplu. Acțiunea se petrecea în Evul Mediu, pe când China era guvernată de nu știu ce dinastie și imperiul căzuse în mâinile lui Kao Chiu, favoritul împăratului, un om corupt și crud care transformase un tărâm prosper într-un deșert lipsit de viitor. Împotriva opresiunii s-a ridicat doar o mână de oameni cinstiți conduși de fosta gardă imperială Lin Chung; printre ei era și o femeie, Hu San-Niang, mâna lui dreaptă. Membrii grupului fuseseră condamnați de justiția opresorului să ducă o viață de haiduci pe malul râului Liang Shan Po din preajma capitalei, care era exact frontiera albastră din titlu, una reală, dar mai ales simbolică: frontiera dintre bine și rău, dintre dreptate și nedreptate. Altminteri, toate episoadele aveau o schemă asemănătoare: din cauza nedreptăților lui Kao Chiu, oamenii cinstiți erau siliți să treacă pe malul celălalt al lui Liang Shan Po și să se unească cu haiducii cinstiți ai lui Lin Chung și ai lui Hu San-Niang. Povestea se repeta de fiecare dată fără mari variații.

— Și dumneata ai început să te identifici cumva cu povestea.

— Fără „cumva": căci la ce servesc poveștile dacă nu la a te identifica cu ele? Și mai ales: la ce-i servesc unui adolescent? De-asta sunt eu sigur că, într-un fel, în instinctul, în fantezia, în sentimentele mele, în străfundul inimii mele, în vara aia orașul meu era China, Batista era Kao Chiu, Zarco era Lin Chung, Tere era Hu San-Niang, râurile Ter și Onyar erau Liang Shan Po și toți cei care trăiau dincolo de Ter și Onyar, dar mai ales cei care trăiau în barăci erau cei de pe Liang Shan Po. Cât despre mine, eram un cetățean cinstit care se revoltase împotriva tiraniei și năzuiam să nu mai fiu doar un șarpe (sau doar un om), aspiram să ajung un dragon (sau o armată) și, ori de câte ori treceam peste Ter sau peste Onyar ca să mă duc la Zarco și Tere, era ca și cum aș fi trecut frontiera albastră, granița dintre bine și rău, dintre dreptate și nedreptate. Chestie care, dacă stai să te gândești un pic, avea partea ei de adevăr, nu crezi?

4

— Dumneata ai auzit de Liang Shan Po?

— De cine?

— Liang Shan Po.

— Nu, ce-i aia?

— N-are importanță. Povestește-mi cum l-ai cunoscut pe Zarco.

— Era în primăvara anului 1978. Țin minte pentru că tocmai împlinisem douăzeci și trei de ani, de patru ani locuiam în Gerona (singura întrerupere au fost lunile petrecute la Madrid, unde am făcut armata, între sediul Serviciului de Informații și cel al Direcției de Siguranță), nu mai împărțeam apartamentul de pe strada Montseny cu ceilalți inspectori; mă însurasem și locuiam cu soția mea, Ángeles, infirmieră la clinica Muñoz, pe care o cunoscusem în timpul convalescenței de după operația de apendicită. Pe atunci Gerona era tot un oraș umed, întunecat, izolat și jegos, dar cartierul rău famat era și mai umed, mai întunecat, mai izolat și mai jegos.

Că doar acolo mi-am făcut veacul în anii ăia. Cum îți ziceam, cam toată delincvența din oraș acolo se aduna, drept care era suficient să fii cu ochii pe cartierul acela ca să ții situația sub control. De ce să mint: nu ne speteam. Cartierul era doar o mână de clădiri vechi care formau un păienjeniș de străzi înguste, urât mirositoare și lipsite de lumină: Bellaire, Barca, Portal de la Barca, Pou Rodó, Mosques și Pujada del Rei Martí; aceste cinci-șase străduțe înghesuite printre biserici și

mânăstiri fuseseră vechea intrare în oraș, iar acolo înflorea dintotdeauna prostituția; și lucrurile nu se schimbaseră. De fapt, la sfârșitul anilor șaptezeci, cartierul își trăia ultima etapă de splendoare, înainte ca, în anii optzeci și la începutul anilor nouăzeci, drogurile și haosul să-l potopească definitiv, iar primăria să profite de această decădere pentru a-l curăța, a-i goni locuitorii și a-l transforma în ceea ce este acum: zona cea mai elegantă a orașului, plină de restaurante la modă, buticuri șic și penthouse-uri pentru bogați. Ce părere-ți faci?

Numai că pe vremea mea nu era deloc așa. Era un loc în care familii care stăteau acolo de zeci de ani conviețuiau cu săraci lipiți pământului, imigranți, țigani și borfași; mai erau și prostituatele, care pe vremea mea depășeau două sute. Aveam fișă pentru fiecare, știam cine erau și unde lucrau, aveam un registru întreg, aveam grijă ca printre ele să nu fie minore sau delincvente, periodic ne asiguram că nu sunt forțate să se prostitueze. Iar locurile unde practicau prostituția erau cu duiumul, erau vreo cincisprezece doar pe străzile Portal de la Barca și Pou Rodó, care constituiau centrul cartierului chinezesc. Le știam pe toate și n-a fost săptămână în anii ăia în care să nu-mi fac rondul acolo, știu și acum pe dinafară numele acestor baruri cu „fete": Cuadra, Las Vegas și Capri pe strada Portal de la Barca; restul erau pe strada Pou Rodó: Ester, Nuri, Mari, Copacabana, La Vedette, Trébol, Málaga, Río, Chit, Los Faroles și Lina. Majoritatea fetelor erau din zonă, mame de copii care nu voiau să aibă probleme. Aveam o relație bună cu ele și cu patroanele lor, un fel de pact nescris, avantajos ambelor părți: noi le lăsam în pace, în schimb, ele ne furnizau informații. Pactul presupunea o serie de formalități pe care trebuia să le respectăm cu toții; de exemplu, deși noi știam că majoritatea localurilor din cartier se ocupau cu prostituția, ne prefăceam că erau niște cârciumi normale și urmam aceeași pantomină: când intram, activitatea se oprea, fetele și clienții nu mai urcau la etaj, madama de serviciu îi anunța pe

cei care erau deja sus și toată lumea trebuia să stea cuminte până părăseam localul. Ce-i drept, acest pact nu se respecta chiar mereu: uneori pentru că fetele sau patroana ascundeau de noi anumite informații, și o făceau, logic, cât mai des cu putință; alteori pentru că abuzam noi de puterea pe care o aveam, și care pe vremea aceea era enormă. La început mi-am făcut rondul cu Vives, care era superiorul meu. Cum spuneam, Vives era un descreierat și un bătăuș și am constatat imediat că inspecțiile în localurile acelea erau un prilej de a bea din plin și de a se înfrupta gratis, iar când îl apucau dracii, făcea un scandal cât casa și semăna panică. Eu eram încă un idealist care credea că noi, polițiștii, eramăia buni care-i salvau pe cei buni de cei răi, nu-mi plăcea cum se purta Vives și odată chiar i-am spus-o, ce zici de asta? Nu i-a păsat nici cât negru sub unghie, m-a înjurat și mi-a zis să-mi văd de lungul nasului; n-am avut curaj să-l denunț subcomisarului Martínez, l-am rugat doar să nu mai patrulez cu Vives; s-a rezolvat imediat și fără să-mi ceară explicații, pesemne că-l cunoștea mai bine decât mine și, deși nu voia sau nu putea să se lipsească de el, părerea sa despre Vives cu siguranță că era mult mai rea decât a mea.

Repet însă: în general, fetele și polițiștii respectau pactul acela, astfel că noi puteam exercita lesne controlul delincvenței din cartier și din oraș, pentru că, mai devreme sau mai târziu, toți borfașii treceau prin cartier și tot ce se petrecea acolo aflau și fetele. Nu uita, vorbesc de primăvara lui '78, mai târziu lucrurile s-au schimbat. Din două motive, cred eu: drogurile și delincvența juvenilă. Două lucruri despre care pe atunci habar n-aveam.

— Două lucruri pe care toată lumea le asociază cu Zarco.

— Normal. Cum să nu le asocieze dacă tipul a sfârșit prin a ajunge banditul și drogatul oficial al acestei țări? Cine să bănuiască asta pe-atunci... Deși, de ce să mint, am crezut mereu că măcar noi am fi putut spune ceva mai mult.

— Nu înțeleg.

— Să-ți povestesc cum l-am cunoscut eu. Vei spune că n-a fost nimic special, că doar l-am văzut atunci prima oară; dar pentru mine chiar e ceva special. S-a întâmplat când ieșeam de la La Font, unul dintre puținele baruri normale din cartier, la fel ca Gerona sau Sargento. Normal e un fel de-a spune, ce vreau să spun e că nu erau localuri cu prostituate, doar niște cârciumi unde se adunau borfașii, drept care pentru noi oricine intra sau ieșea de acolo era suspect, cum suspecți erau cam toți care-și făceau veacul prin cartier. Pe cei mai mulți îi cunoșteam; nu și pe Zarco: ăsta a fost motivul pentru care l-am oprit, i-am cerut actele la control, l-am înregistrat. Eram cu Hidalgo, cu care-mi făceam turele. Nici Zarco nu era singur, ci cu doi-trei băieți cam de aceeași vârstă, tot necunoscuți nouă. I-am legitimat și pe ei și i-am percheziționat. Se vedea de la o poștă că Zarco era șeful; poate că l-am fi lăsat să plece imediat dacă nu i-am fi găsit în buzunar o bilă de hașiș. Hidalgo a examinat-o, i-a arătat-o lui Zarco și l-a întrebat de unde o are. Zarco a spus că o găsise pe stradă. Atunci Hidalgo s-a enervat: l-a apucat de un braț, l-a lipit de perete și l-a întrebat dacă-l ia de prost. Zarco nu s-a speriat, nu s-a zbătut, nu și-a întors privirile și a răspuns că nu. Fără să-i dea drumul, Hidalgo l-a întrebat ce căutau pe-acolo, Zarco a spus că nimic, dădeau o raită. E cumva interzis? a adăugat apoi pe un ton deloc sfidător și zâmbindu-ne, întâi lui Hidalgo, apoi mie, și atunci am observat ce ochi albaștri avea. Zâmbetul acela m-a dezarmat, în secunda următoare am simțit că tensiunea scădea și că Hidalgo, Zarco și însoțitorii acestuia o simțiseră și ei. Hidalgo i-a dat drumul, nu înainte de a-l preveni, pe un ton cam neconvingător: Fii atent, tinere, că dacă te mai văd pe-aici, ai încurcat-o.

Asta a fost tot. Adică prea puțin, practic nimic. Doar că mai târziu mi-am zis că acel prea puțin sau nimic ar fi trebuit să ne atragă atenția și să ne alerteze în privința lui Zarco.

— Poți să fii mai exact?

— Vreau să spun că la acea primă întâlnire aș fi putut intui deja că Zarco nu era doar un adolescent ca atâția alții din cartierul rău famat, încă unul dintre băieții îndrăzneți și care nu aveau mare lucru de pierdut, ce făceau pe durii cu noi pentru că în fond erau vulnerabili, niște cocoșei de periferie fără nici un țel, sau doar un borfaș mărunt care nu mai putea scăpa de destinul său de borfaș... El era și așa ceva, dar nu doar asta; avea în plus ceva ce sărea imediat în ochi: o anumită seninătate, o anumită răceală. Dar și un fel de veselie sau de ușurătate sau de încredere în sine, ca și cum totul n-ar fi fost decât o distracție care nu putea să-i creeze probleme.

— Ești sigur că așa ai gândit atunci? E ușor să faci profeții despre trecut: ești sigur că nu e doar un gând retrospectiv, pe care-l enunți acum în lumina a ceea ce avea să devină Zarco mai târziu?

— Sigur că e un gând retrospectiv, sigur că nu l-am enunțat atunci, dar tocmai asta e problema: că aș fi putut să mă gândesc la asta, că trebuia să mă gândesc. Sau măcar să intuiesc. Dacă aș fi făcut-o, totul ar fi fost mai ușor. Pentru mine și pentru toți.

— Partenerul dumitale de patrulare, Hidalgo, l-a amenințat atunci. Ați fi putut pune în practică amenințarea, l-ați fi putut împiedica să revină în cartier și să-și formeze banda.

— Cum? Nu făcuse nimic rău, sau cel puțin noi nu puteam dovedi că făcuse ceva rău: să-l fi arestat pentru că bea bere la La Font, lua pastile, făcea exact ce făceau toți derbedeii din cartier? Nu puteam; și chiar dac-am fi putut, nu era de dorit: în Gerona, un tip precum Zarco nu putea merge decât în acel cartier, iar asta ne convenea, pentru că-l puteam controla mai lesne decât în oricare alt loc. În fine. Treaba e că în primăvara aia Zarco și banda lui au devenit un element în plus din cartier. Un element special, ceea ce ar fi trebuit să ne alerteze. Pentru că acolo erau mulți borfași ca ei, aproximativ

de aceeași vârstă, dar ăia erau la mâna adulților, care le spuneau ce să facă, le indicau „obiectivele" și profitau de ei; în schimb, Zarco și banda lui acționau de capul lor și nu ascultau de nimeni. Ceea ce, mai târziu, când lucrurile au devenit serioase, i-a făcut mult mai greu de controlat.

— Și când s-a întâmplat asta?

— La scurt timp, imediat ce și-a constituit banda.

— Când, mai exact?

— Aș zice că la începutul verii.

— Adică aproximativ atunci când în bandă a intrat și Ochelaristu'?

— Știi cine era Ochelaristu'?

— Sigur că știu.

— Cine ți-a spus?

— Cum, cine mi-a spus? O știe tot poporul, fosta nevastă a lui Zarco povestește de ani de zile în stânga și-n dreapta că acest Cañas făcea parte din banda ex-ului ei. Iar că i se spunea Ochelaristu' o știu chiar de la Cañas însuși. A acceptat și el să stea de vorbă cu mine; de fapt, e sursa mea principală, dacă n-ar fi fost el, nu aș fi primit să scriu cartea.

— Nu știam că vorbești și cu el.

— Nu m-ai întrebat.

— Cu cine mai vorbești?

— Deocamdată cu nimeni. Continuăm?

— Continuăm.

— Spuneai că banda s-a format cam în perioada în care i s-a alăturat Ochelaristu'.

— Așa cred. Aproximativ. Dar mai bine întreabă-l chiar pe Cañas...

5

— Inspectorul Cuenca zice că banda lui Zarco s-a format atunci când i te-ai alăturat dumneata.

— Așa zice?

— Așa. Cred că vrea să spună că dumneata ai fost precum drojdia care a făcut să crească pâinea.

— Aha. E posibil, dar nu cred. Oricum, chiar dacă a fost așa, eu n-am făcut nimic ca s-o ajut să crească, și nu uita: eu eram ultima roată la căruță, ultimul venit, care nu avea nici un cuvânt de spus și care trăia într-un soi de stare de șoc permanentă și amețitoare, dacă pot să spun așa. În schimb, sunt sigur că Zarco știuse dintotdeauna ce voia și de cum venise la Gerona își făcuse un grup în principal din vechi prieteni ai lui Tere, dintre cei cu care ea convietuise de copilă în barăci și la școala din Germans Sàbat. Astfel că la venirea mea grupul era deja format și se ocupa de luni de zile cu spargerile.

Nu, eu n-am făcut să crească nimic. Ce-i drept, venirea mea a coincis cu primul din cele două salturi calitative ale găștii; dar nu eu l-am provocat: l-a provocat vara, care a schimbat totul pentru că a umplut litoralul de turiști, o reclamă irezistibilă pentru acea zonă. Iar asta a sporit activitatea găștii, poate că a transformat-o de-a binelea într-o bandă de delincvenți și a silit-o, din rațiuni practice, să se împartă în două grupuri care acționau relativ independent în afara cartierului: pe de o parte eram Zarco, Tere, Grasu' și cu mine, pe de alta, Guille, Moșu', Chiștoc, Chinezu' și Dracula. Grupurile s-au

organizat cumva spontan, fără să ni se spună și fără vreo ierarhie stabilită în mod special; nici nu era nevoie, era de la sine înțeles că Guille era șeful celui de-al doilea grup și că Zarco conducea primul grup în mod direct și, indirect, pe celălalt. Compoziția găștii și a celor două grupuri nu era bătută în cuie, uneori cei dintr-un grup operau în celălalt, uneori persoane care teoretic nu făceau parte din gașcă acționau alături de ea, de exemplu Latas sau Jou și alți obișnuiți ai barurilor La Font sau Rufus, ca să nu mai zic de Lina, care făcea parte din gașcă, dar nu opera în nici un grup, nu știu dacă pentru că nu voia sau pentru că n-o lăsa Grasu'. Iar Tere, insist, era un caz aparte: pe toate planurile era un membru plin al găștii, în fine, aproape pe toate planurile, pentru că uneori lipsea de la adunările de la La Font și nu participa chiar mereu la furturi împreună cu noi, și-atunci trebuia să-i găsim un înlocuitor. Într-o seară am întrebat-o unde tot dispărea, dar a zâmbit, mi-a făcut cu ochiul și nu mi-a răspuns. În altă seară l-am întrebat pe Grasu' (eram în closet la Rufus și făceam poștă o țigară cu hașiș), dar el mi-a spus o poveste confuză despre familia ei, din care am reținut doar că taică-său era mort sau dispărut, că maică-sa și soră-sa mai mare locuiau cu Tere la barăci, la fel și doi nepoți, că mai avea o soră care plecase de-acasă de mai bine de un an și tocmai se-ntorsese, borțoasă.

Cel care nu lipsea niciodată sau aproape niciodată de la întâlnirile de la La Font eram eu. La puțin timp după ce intrasem în gașca lui Zarco am început un fel de rutină invariabilă: mă trezeam pe la prânz, îmi luam micul dejun, citeam sau mă învârteam până la masă, iar când ai mei părinți se retrăgeau să-și facă siesta și soră-mea se ducea să lucreze la laboratorul farmaceutic, eu o ștergeam și mă mai întorceam de-abia în zori. Pe la trei, trei și jumătate eram la La Font; în timp ce-mi așteptam prietenii, trăncăneam cu patroana sau cu clienții. Cu unii dintre ei m-am împrietenit, mai ales cu Córdoba, un omuleț pirpiriu, cu o pălărie de fetru pe cap, veșnic

îmbrăcat în negru și cu o scobitoare între buze, care mă trata cu bere și cu care vorbeam despre ce se mai petrecea în cartier; sau cu o bătrână prostituată comunistă, Eulalia, care nu-și ducea păhărelul cu rachiu de anason la buze fără să închine pentru sănătatea Pasionariei și pentru moartea trădătorului Carrillo; sau cu vânzătorul de semințe, alune și bomboane pe nume Herminio, care venea mai ales la sfârșit de săptămână și turuia despre coride și recita versuri într-o catalană imposibilă și prevestea sfârșitul lumii și invadarea planetei de către extratereștri, după care pleca să-și vândă marfa din coș la bordeluri; sau cu doi vânzători de mărunțișuri și lenjerie de damă, le-am uitat numele, doi frați gemeni care apăreau după ce luaseră masa la vreun restaurant din centru, grași, congestionați și transpirați, trăgând din niște țigări de foi de doi bani, cărând cu ei două valize cârpite, și care plecau înainte de cină, lăudându-se în gura mare că-și plasaseră cele mai grozave produse.

Prietenii mei începeau să vină pe la patru-patru și jumătate, stăteam împreună și trăncăneam, ieșeam să fumăm pe podul Galligans, beam bere după bere în mijlocul faunei de curve, țigani, derbedei, pungași, delincvenți, vagabonzi și golani care umpleau localul; pe la miezul nopții, după ce mâncam ceva în altă parte, ne înfundam la Rufus, unde încheiam ziua. Asta a fost mai ales la început, preț de două-trei săptămâni, o perioadă în care aproape că nu părăseam cartierul. După aceea am început să facem incursiuni sistematice pe litoral, iar La Font a devenit doar locul de întâlnire. Dar atunci eram deja o bandă de delincvenți în toată regula, lucrurile se schimbaseră definitiv.

— Înainte să-mi povestești, vreau să te întreb ceva, ceva ce-mi stă pe limbă.

— Dă-i drumul.

— Cu prietenii de pe strada Caterina Albert nu te-ai mai văzut?

— În vara aia? Rar de tot, și doar în treacăt. Ți-am spus că ieșeam din casă pe la trei-trei și jumătate după-amiaza și mă-ntorceam în zori, așa că ar fi fost cam greu să ne intersectăm, mai ales că frecventam locuri diferite. Oricum, cel pe care nu l-am întâlnit deloc a fost Batista. Dar de ce întrebi?

— Mă întrebam dacă nu cumva ai dorit să te răzbuni pe ei sau cel puțin dacă nu ți-a trecut prin cap. Ai fi putut s-o faci, adică Zarco și compania să-i fi dat o lecție lui Batista, de exemplu.

— Poate că mi-a trecut prin cap și așa ceva, deși mă cam îndoiesc; niciodată n-am avut atâta încredere în ei ca să le cer asta. În primul rând, pentru că mi-ar fi cerut să le spun ce-mi făcuseră Batista și ceilalți, iar eu nu voiam așa ceva. Nu înțelegi? Mi-era rușine și mă simțeam vinovat, voiam să șterg cu buretele. Presupun că și de-asta mă lipisem de Zarco și de Tere: ca să încep o viață nouă, să-mi schimb pielea, să nu mai fiu șarpe și să mă transform în dragon, precum eroii de la Liang Shan Po. Asta îmi doream, deși sigur că aș fi vrut să mă răzbun, dar deocamdată era imposibil. În plus, aveam impresia că foștii mei prieteni și gașca lui Zarco trăiau în lumi diferite, la fel ca părinții mei și eu, la fel ca vechiul meu eu și noul meu eu; cum îți spuneam: Zarco și eu trăiam foarte aproape și foarte departe, despărțiți de un abis.

— Frontiera albastră.

— Frontiera Liang Shan Po, numește-o cum vrei.

— Încă ceva. Inspectorul Cuenca mi-a spus că în acea perioadă poliția avea un control absolut asupra cartierului rău famat.

— Corect. Un control absolut sau aproape absolut. Pe urmă, în anii optzeci și nouăzeci, totul s-a schimbat, cartierul a fost lăsat în voia sorții, s-a degradat și s-a dus dracului. Sau nu, depinde cum privești. Cert e că a dispărut. Dar pe vremea mea era controlat la sânge: o patrulă de doi polițai era mereu pe acolo, cerceta cârciumile și bordelurile, înregistra toate curvele, la orice oră erai oprit pe stradă și legitimat, te întrebau ce căutai pe-acolo și unde te duceai.

— Te-au legitimat vreodată?

— Ba bine că nu.

— Și nu te deranja? Vreau să spun: nu ți-era frică? Că ar afla părinții? Că te-ar fi putut aresta sau băga la închisoare?

— Sigur că mă gândeam la asta, sigur că mi-era frică. Tuturor le era. Însă doar la început. Pe urmă, nu. De la un punct încolo, era ceva normal. Ține cont că și părerile părinților mei mi-erau tot mai indiferente. Iar dacă m-ar fi găjbit polițaii, nu uita că n-aveam decât șaisprezece ani, știam că la vârsta asta nu mai aveam cum să ajung la Tribunalul pentru Tutela Minorilor sau la școala de corecție, ci direct la arest, numai că, știi, pentru orice puștan de vârsta mea, să nimerești acolo – sigur, fără să ajungi la închisoare, adică fără să o încurci de-a-devăratelea – era ceva la fel ca moartea, ceva care se întâmplă altora.

— Ai dreptate, numai că dumneata nu erai orice puștan: de când l-ai cunoscut pe Zarco ai tot participat la lovituri, sau ai ajutat la ele, adică erau destule motive ca să ajungi la pârnaie.

— Așa este, dar iată și secretul: pe măsură ce comiteai mai multe delicte fără să pățești nimic, scăpai de frica de-a fi prins și te convingeai că pârnaia nu era pentru tine. Era ca un fel de anestezie, sau ca un fel de blindaj. Te simțeai bine, mai corect spus: te simțeai în al nouălea cer; la șaisprezece ani, dincolo de sex și droguri, a fost cel mai grozav lucru pe care l-am cunoscut.

— Povestește-mi despre delictele pe care le comiteați.

— La început, până spre august, făceam mai ales hoții mărunte, smulgeam poșete, spărgeam case și furam mașini. Să furi mașini era atât de ușor, că o făceam cu orice pretext, uneori de mai multe ori pe zi, nu neapărat pentru că am fi avut nevoie, ci pur și simplu pentru că ne plăcea mașina și aveam chef să dăm o tură cu ea, sau ca să vedem cine e mai iute. Cei mai iuți erau Zarco și Moșu', nu le lua mai mult de un minut să spargă o mașină, de aceea acționau în grupuri diferite. Am învățat și eu rapid să deschid o mașină, s-o pornesc și s-o conduc. Nu era mare brânză să conduci, iar ca s-o pornești nici atât: mai întâi spărgeai bordul, pe urmă identificai cablul de contact, cel de curent și cel de la care demara motorul și le uneai. Dar ca să spargi o mașină existau mai multe metode; cea mai simplă era să spargi cu o lovitură de picior gemulețul de pe partea șoferului, să-ți vâri mâna și să deschizi portiera; cea mai sofisticată implica o pânză de ferăstrău cu un cârlig la capăt și îndemânarea de a o introduce prin crăpătura dintre geam și portieră ca să găsești arcul de deschidere și să tragi de el. Pe aceasta o și foloseam, pentru că era mai rapidă și mai discretă (am văzut cu ochii mei cum Zarco o aplica în locuri aglomerate, în văzul lumii și fără ca cineva să se prindă ce făcea el acolo); iar metoda cea mai uzuală consta în a deschide portiera mașinii cu o cheiță din cele care deschideau cutiile de ton sau de sardele. Cam toți din gașcă știam să facem chestiile astea, cel mai bun era Zarco, care se ocupa cu asta de pe la șase-șapte ani. Acum, deși era floare la ureche și o făceam zilnic, nu înseamnă că din când în când nu mai trăgeam câte o sperietură zdravănă, cel puțin eu.

— În ciuda anesteziei și a blindajului?

— În ciuda anesteziei și a blindajului. Obișnuința te învață să ții sub control o parte din frică, dar nu toată frica; ideea e că frica e cea care deține controlul.

Mi-amintesc că eram la Bisbal într-o după-amiază de pe la jumătatea lunii iulie. Într-un Renault 5 cu Zarco, Grasu' și Dracula, treceam prin satul acela și am zis să ne oprim și să bem o bere. Am parcat pe o stradă din spatele șoselei principale, ne-am băut berile și ne-am jucat la păcănele într-un bar numit El Teatret, iar când ne-am întors la mașină am văzut alături un Citroën Tiburón. Era o minunăție, mai ții minte? Acum e o antichitate, dar pe vremea aceea erau destul de rare. Nu era nici țipenie, ne-am înțeles din priviri să-l furăm. Dracula a fugit la un colț de stradă, eu la altul, ceilalți doi s-au apucat de treabă. Strada nefiind lungă, am ajuns imediat

la colț și am dat cu ochii de doi polițai pe motocicletă care veneau spre mine, care zburau către mine. Mă îndoiesc că ar fi bănuit ei ceva, cert este că am rupt-o la fugă înapoi strigându-le celor doi că veneau sticleții. Toți trei au fugit imediat. Auzind tot mai aproape zgomotul motocicletelor, am luat colțul pe unde dispăruseră colegii mei, nu i-am mai zărit, am ajuns pe sub niște coloane, m-am pomenit alergând printre lumea care se dădea la o parte din calea mea și printre oamenii care stăteau la mese pe terasele barurilor. Atunci m-a cuprins panica și am avut două certitudini: prima, că polițiștii coborâseră de pe motociclete și nu-i mai urmăreau pe ceilalți, ci doar pe mine; a doua, că dacă nu apucam să ajung la al doilea colț, și nu aveam destul timp pentru asta, aveau să mă prindă. Și atunci am luat o hotărâre irațională, absurdă, dictată de panică și care acum îmi pare dictată de cineva care învățase să țină panica sub control: în mijlocul mulțimii care ieșea din prăvălii și baruri atrasă de vacarm, m-am oprit brusc, mi-am lepădat haina de blugi și am aruncat-o pe jos, m-am răsucit și, prefăcându-mă șchiop și cu inima în gât, am luat-o înapoi, direct spre cei doi, care au trecut ca o vijelie pe lângă mine, în timp ce eu grăbeam pasul și o ștergeam prin altă parte.

— Ai scăpat ca prin minune.

— Literalmente.

— Acum înțeleg eu de ce spuneai că acela era un joc foarte serios, în care riscați totul.

— Am spus eu asta?

— Da.

— Păi așa și era. În plus, era un joc fără de sfârșit, sau unul al cărui sfârșit nu putea fi decât catastrofal: riscul te anestezia, te blinda, dar ca să joci mai departe trebuia să riști mai departe, să faci ceva de care nu te putea apăra nici anestezia, nici blindajul, așa că riscai întruna, tot mai mult. Nu știu dacă eram conștienți de asta, poate că nu, sau nu pe de-a-ntregul. Cert e că în afară de a fura mașini și de a da câte o spargere

prin case, la început furam mai ales genți („tancuri", le ziceam noi), probabil pentru că ni se părea la fel de ușor și lipsit de riscuri ca a fura mașini. Dovadă că o făceam în mod gratuit, ca în cazul mașinilor, precum un sport sau o distracție; o demonstrează faptul că m-am încumetat chiar și eu.

— Cum procedai?

— Așa cum procedau toți: prin smulgere. Am citit mai târziu că un faimos delincvent juvenil din epoca aceea a spus că metoda fusese inventată de Zarco însuși, iar el nu făcuse decât să o preia de la Zarco sau de la personajul cinematografic care devenise Zarco; poate că ai văzut în arhiva mea o tăietură din ziar în care scria asta... O fi așa, n-o fi așa, nu știu, deși lucrurile de genul ăsta vorbesc mai curând despre legenda Zarco decât despre Zarco cel real; la urma urmei, cam tot ce are legătură cu violența juvenilă a epocii i se atribuie în mod direct sau indirect lui. Să smulgi o geantă e ceva elementar, nu trebuia să fie inventat de cineva anume. Trebuia doar să furi o mașină și să alegi o victimă și un loc adecvate: victima ideală era o femeie, de preferință nu la prima tinerețe și care să pară bogată, locul ideal era o stradă dosnică și pe cât posibil necirculată; șoferul se apropia de victimă pe la spate, ajungea în dreptul ei, iar atunci eu, așezat pe locul copilotului, aveam două opțiuni: una, cea mai simplă și cea mai bună, era să întind brațul prin geam și să-i smulg geanta dintr-o mișcare; cealaltă, mai complexă și la care apelam doar dacă n-aveam încotro, era să sar din mașina în mers, să fug până la victimă, să-i smulg geanta și să fug înapoi la mașină. Aveam o singură grijă, în ambele situații: să-mi scot ochelarii, pentru ca victima să nu mă poată identifica. Repet, era ceva extrem de simplu și relativ lipsit de riscuri; dar nici nu ne-alegeam cu mare lucru, căci de regulă nu prea găseai bani în gențile alea. Oricum, la început, în astfel de furturi jucam rolul de protagonist, dar nu mereu: uite, îmi amintesc că într-o zi am furat câștigul unei tarabe de pe plaja din Tossa în timp ce Tere cocheta cu

vânzătorul. Totuși, astea erau excepții, de obicei rolul meu era să fiu pe post de momeală sau de fațadă, sau să țin de șase în timp ce ceilalți operau, sau și una, și alta succesiv. Așa cum făcusem prima dată, la Montgoda, așa cum am continuat să fac toată luna iulie, până când moartea lui Guille și arestarea Chinezului, a Moșului și a lui Dracula au schimbat situația.

— Ce mi se pare curios este că, așa cum povestești, s-ar putea deduce că nu dumneata ai fost cel care s-a alăturat bandei lui Zarco, ci că Zarco te-a recrutat.

— Și nu cred că greșești. Deși, cel mai probabil, a fost o combinație între cele două aspecte; mai exact: că eu aveam nevoie de ceea ce-mi putea oferi Zarco și că Zarco avea nevoie de ceea ce-i puteam oferi eu.

— E limpede ce-ți putea oferi Zarco, dar dumneata ce-i puteai oferi? Doar rolul de momeală sau de fațadă, cum spuneai?

— Firește. Era un rol necesar într-o gașcă precum aceea; nu uita ce-mi spusese Tere ca să mă convingă să merg cu ei la furat la Montgoda: aveau nevoie de cineva ca mine, cu mutră de elev la Liceul Mariștilor, cu o mutră de copil bun care n-ar omorî o muscă, de cineva care să vorbească limba catalană... Cred că așa m-a văzut Zarco, cel puțin la început. Îți amintești de Ochelaristu' din prima parte a filmului *Băieți sălbatici*? Eu sunt acela, e clar că s-au inspirat din viața mea, Zarco din film îl recrutează în gașca sa fictivă din același motiv pentru care Zarco cel real m-a recrutat în gașca sa reală: pe post de momeală sau de fațadă. Acum, nu spun că pentru asta m-a căutat Zarco la pavilionul de la Vilaró; cred că a fost doar o întâmplare și, când și-a dat seama că-i puteam fi de folos, a făcut tot posibilul să mă rețină. Chiar și inventând un posibil atac la pavilion.

— Ce vrei să spui?

— Că e posibil ca Zarco să nu fi avut nici un fel de intenție să dea o spargere acolo, nici el, nici Guille, nici nimeni. Este posibil. Pe atunci nici nu dădeau astfel de spargeri, fără

arme, cu mâinile goale, așa că e foarte posibil să fi inventat chestia asta ca să mă sperie, să-l rog să renunțe, iar în felul acesta el să-mi facă o falsă favoare pe care să fiu silit să i-o întorc.

— Ești sigur?

— Nu sută la sută, deși Zarco mi-a dat odată de înțeles că așa stătuseră lucrurile.

— La ce alte chestii crezi că a apelat ca să te recruteze?

— La ce te gândești?

— La ce te gândești și dumneata.

— Și eu la ce mă gândesc?

— La Tere. Crezi că Zarco a convins-o să facă ce-a făcut?

— Te referi la episodul din toaleta pavilionului de distracții?

— Evident.

— Nu știu. A fost o vreme când am crezut că da, alteori am fost convins că nu; iar acum nu mai știu ce să cred... Dar cred că asta n-are nici o importanță pentru cartea pe care vrei s-o scrii, mai bine să schimbăm subiectul.

— Ai dreptate, iartă-mă. Hai să vorbim despre altceva. Pomeneai de moartea lui Guille și de arestarea Chinezului, a Moșului și a lui Dracula. Cum a fost? Cum a murit Guille, cum au fost arestați cei trei? Cum au afectat evenimentele astea banda?

— Dumneata să mă ierți, n-am vrut să te reped. Sigur că episodul de la Vilaró are legătură cu cartea: cel puțin în ce mă privește, tot ce are legătură cu Tere are legătură și cu Zarco, și viceversa; așa că, dacă n-o să înțelegi relația mea cu Tere, n-ai să înțelegi nici relația mea cu Zarco, căci despre asta e vorba. Nu ți-am spus că am intrat în gașca lui Zarco pentru Tere?

— Ba da, dar ai spus și că fără îndoială nu a fost singurul motiv.

— Nu zic că a fost singurul motiv; zic că a fost cel decisiv. Cum să fi avut curaj să intru în gașca aia de șuți și să fac tot ce-am făcut dacă nu ca să fiu aproape de Tere? De asta aveam cel mai mult nevoie din gașca lui Zarco. Amorul m-a făcut

curajos. Mai fusesem eu amorezat, dar nu ca de Tere. La început chiar mi-a trecut prin cap că ea ar putea să fie iubita mea, prima din viața mea; după primele zile petrecute cu gașca mi-am luat gândul, firește, nu pentru că, teoretic, ar fi fost imposibil – în definitiv, c-o fi fost sau nu iubita lui Zarco, Tere se culca cu cine avea chef, iar uneori cocheta și cu mine, sau așa mi se părea mie –, ci pentru că perspectiva mi se părea mult prea fantezistă: fata era prea independentă, prea frumoasă, prea ironică, prea adultă și prea periculoasă pentru mine; în realitate, nu știu la ce anume visam: poate doar să se repete ceea ce se petrecuse în toaleta de la Vilaró, poate doar să se culce odată și cu mine.

— Da, mi-ai spus și asta.

— Cert este că Tere a devenit o obsesie. Mă masturbam de pe la treisprezece sau paisprezece ani, însă în vara aceea cred c-am bătut recordul mondial la labă; și dacă până atunci o făceam uitându-mă la pozele din *Cartea femeii*, la cele ale actrițelor de cinema, cu eroinele din romane și la ilustrații din revistele decoltate sau din calendarele cu poze de mașini, în ultimul timp protagonista absolută a haremului meu imaginar devenise Tere. Adesea aveam impresia că ea nu era un singur personaj, ci două: cel real cu care mă vedeam seară de seară la La Font și cel fictiv cu care mă culcam dimineața, la prânz și noaptea în visele mele. Sincer să fiu, uneori nici nu mai știam exact cu care din cele două avusesem experiența de la Vilaró.

Asta până într-o seară de la finele lui iulie când am avut impresia că personajul real și cel fictiv se contopesc într-unul singur și că totul putea să se schimbe între noi. Îmi amintesc bine noaptea aceea de vară, poate pentru că în acești ultimi ani m-am gândit des la ce s-a petrecut atunci. Dacă vrei, îți povestesc.

— Chiar te rog.

— E cam lungă povestea; rămâne pe altă zi să-ți spun cum a fost cu moartea lui Guille și cu arestarea Chinezului, a Moșului și a lui Dracula.

— Nici o problemă.

— Bun. Era deci una din ultimele zile de iulie, la puțin timp după sperietura cu mașina aia grozavă pe care puseserăm ochii la Bisbal și puțin înainte de moartea lui Guille și arestarea celorlalți. Era vineri sau sâmbătă, la Montgó, o plajă din L'Escala. Până pe seară ne făcuserăm veacul în cartier, apoi cu Tere, Zarco, Grasu' și Lina am furat un Volkswagen și am luat-o spre malul mării.

Din câte îmi amintesc, n-aveam nici un plan anume, nici o destinație concretă, dar când am ajuns la Callela de Palafrugell, ne-a apucat foamea și setea și ne-am oprit. Se înnoptase de-a binelea. Am lăsat mașina pe un maidan de lângă sat, am luat a doua doză de Bustaid pe ziua aia, am coborât pe plajă, am căutat fără succes o crâșmă în aer liber, până la urmă ne-am înfundat într-o tavernă, cred că era Ca la Raquel. Am cerut bere și sendvișuri la bar și Zarco s-a apucat să vorbească despre familia lui, era prima dată că-l auzeam vorbind despre acest subiect. Ne-a vorbit de unchiul său Joaquín, un frate al maică-sii, cu care, cum a relatat ulterior în amintirile sale, petrecuse doi ani pe când era copil, umblând de colo-colo cu un DKW și ajutându-l să trăiască din furtișaguri și șmecherii; a mai vorbit, admirativ, despre cei trei frați mai mari, de vreo douăzeci de ani, tustrei la pârnaie. O mai fi spus și altele, dar eu atât îmi amintesc. La un moment dat m-am dus la baie, iar când am revenit, am văzut că se alăturaseră grupului două fete. Una, care stătea lângă Zarco, se numea Elena, era micuță, brunetă și drăguță ca o păpușă; cealaltă, Piti, era mai înaltă, roșcată, cu pielea albă și pistruiată. Mi-am luat berea și l-am ascultat pe Zarco, care-i spunea Elenei că locuiam în Palamós, că eram studenți, dar că vara ne ocupam cu spargerile; nu m-a mirat minciuna, căci era inofensivă, deși imprudentă, iar Zarco nu era genul imprudent; mi-am zis că i-o fi plăcut fata-păpușă și că voia în felul acesta să o seducă. Spargeri? s-a mirat aceasta. Adică furăm mașini, lucruri, de toate, i-a explicat el. Elena s-a uitat la mine, apoi la Zarco și a râs; am

încercat și eu să râd, dar nu mi-a ieșit. Ce e de râs? a zis foarte serios Zarco. Păi, ăia care fac așa ceva nu se laudă, a răspuns fata. I-auzi, s-a mirat Zarco, adăugând candid: Ia zi, ăia care au bișțari se laudă că au bișțari? Elena, amuzată, a stat, chipurile, să se gândească: Dacă au puțini, da, dacă au mulți, nu. Ei, atunci noi nu putem spune că avem bișțari, a spus Zarco, privindu-mă amărât. Dar de ce voiai să spui că aveți ceva bani, a cochetat mai departe Elena, ca să ne impresionezi? Deloc, a spus Zarco, doar ca să vă mai invit la un rând de bere. Elena a râs: S-a făcut. Zarco a comandat încă un rând; în timp ce beam, Elena ne-a spus că ele două erau din Alicante, că străbăteau Catalonia de două săptămâni, că erau cazate la un hostel din L'Escala și că veniseră la Calella cu autostopul. După care i-a șoptit ceva la ureche lui Zarco. Sigur, a zis el. Am plătit și am plecat.

Am căutat un loc în care să fumăm în liniște niște hașiș, am găsit o piață unde era biserica satului. Acolo am stat o vreme, fumând și trăncănind în jurul unei bănci, iar când să plecăm, Elena a pomenit de o discotecă unde mai fuseseră; Marocco, a spus Piti, e lângă L'Escala, aveți mașină? Sigur c-avem. Genial, a spus Elena. Dar avem doar una și noi suntem șapte, a observat Grasu'. Nu contează, începem toți, a spus Elena. Nu vă uitați în gura lui, Grasu' glumește, a intervenit Zarco; de fapt, am venit cu două mașini. N-a apucat nimeni să dezmintă, că Zarco a și sărit de pe speteaza băncii, le-a întrebat pe fete unde era discoteca și a decretat: Perfect, Grasule, eu plec cu Elena, Tere și Ochelaristu' cu Volkswagenul, tu le iei pe Lina și pe Piti cu mașina lui taică-tău. Ce mașină? s-a mirat Lina, dar Zarco o luase deja la picior, urmat de noi, și nimeni n-a luat-o în seamă pe Lina, nici măcar Grasu', care s-a mulțumit să-și aranjeze frizura geluită, să dea din umeri resemnat, să-și ia de umeri iubita, spunându-i să tacă naibii, și să-l înjure pe Zarco de mamă.

Așa se face că în noaptea aceea am ajuns la Montgó, adică golful unde se afla Marocco. Drumul nu ne-a luat mai mult

de o jumătate de oră, cu toate că Elena s-a rătăcit și ne-am învârtit o vreme printr-un cartier nou. Într-un final, am zărit o pancartă care anunța localul, am luat-o pe un drum neasfaltat și am parcat într-o poiană dintr-o pădure de pini ticsită de mașini și luminată de becurile discotecii care băteau până aproape de plajă.

Marocco era o discotecă pentru turiști străini și hipioți întârziați, dar muzica nu era foarte diferită de cea pe care o auzeai la Rufus, pesemne că în vara aia toate discotecile puneau aceeași muzică, sau așa mi se părea mie: hituri rock-and-roll alternate cu muzică disco și din când în când câte-o rumba. Înainte să intrăm, am mai fumat un joint și împreună cu Zarco și Tere am înghițit a treia pastilă de Bustaid. Am intrat, i-am pierdut din vedere pe Zarco și pe Elena, nu și pe Tere, care s-a dus să danseze. O priveam de la bar și beam o bere, cu senzația vanitoasă (pe care o aveam uneori și la Rufus) că dansa pentru mine, sau cel puțin știa c-o privesc în timp ce dansa, mlădiindu-se, ca de obicei, pe muzică precum se lipește mănușa pe o mână. La un moment dat au apărut și Grasu' cu Lina și Piti și au cerut de băut. Grasu' și Lina lui s-au dus să stea pe o canapea sau să danseze, Piti m-a întrebat de Elena; i-am spus că nu știam unde era, probabil cu Zarco. Pe urmă m-a întrebat dacă ajunseserăm de mult, am confirmat, iar ea a spus, de parcă eu n-aș fi știut sau de parcă ar fi vrut să se scuze, că întârziaseră atât pentru că Grasu' uitase unde-și parcase mașina, iar ele două trebuiseră să aștepte ca el s-o găsească. Am plescăit din limbă și am clătinat din cap: Iar? Așa pățește mereu! Mereu uită unde-și parchează mașina? Doar când e cu mașina lui taică-său, am lămurit-o eu. Zău? Ar trebui să meargă la un psihanalist, a fost ea de părere. Ne-am uitat unul la altul și am pufnit în râs. Am mai trăncănit un pic până a venit Tere; Piti a întrebat-o și pe ea unde era Elena, Tere a spus că nu știa, apoi cele două au început să vorbească, nu știu ce, că n-am auzit, dar la un moment dat Piti a plecat

brusc. Ce s-a întâmplat? am întrebat eu. Nimic, a spus Tere. S-a supărat? Da' de unde, a sunat răspunsul ei. Mi s-a părut că plângea, am insistat eu. Aiurezi, Ochelaristule! Ei, dansăm sau nu?

Am rămas cu gura căscată, era prima dată când mă întreba dacă dansez, până atunci nici nu-mi trecuse prin cap că aș fi putut dansa cu ea, în parte (cred că ți-am spus asta) pentru că mi-era rușine, dar și pentru că nu știam să dansez. Însă în noaptea aceea am descoperit că pentru a dansa, cel puțin pe muzica de discotecă, nu trebuie să știi să dansezi, ci doar să vrei să te miști. Tere m-a făcut să descopăr asta. Ei, și după ce am dansat noi s-a întâmplat ceea ce voiam să-ți povestesc. Când s-a oprit muzica și s-au aprins luminile, nici urmă de colegii noștri. I-am căutat o vreme, mai întâi prin local, apoi la intrare, în curtea ticsită de noctambuli care dădeau târcoale unei dughene închise, nici gând să încheie noaptea. I-am spus că pesemne plecaseră și că, la rândul nostru, era cazul să plecăm. Tere nu mi-a răspuns. Ne-am dus în parcarea brăzdată de farurile mașinilor care plecau. Nu știam ce mașină furase Grasu', dar Volkswagenul nostru era încă acolo, sub pini. Măcar Zarco nu a plecat, a spus Tere. De unde știi? Poate a furat altă mașină, am spus, deși eram convins că are dreptate. N-aveam nici un chef de Zarco, voiam să fiu singur cu ea. Am insistat: E aproape cinci, hai să mergem. Tere s-a uitat îndelung la mine, apoi a spus: Te grăbești, Ochelaristule? M-a luat de braț, m-a silit să facem cale-ntoarsă și ne-am dus iar spre discotecă: Vino, poate dăm de ei.

Am trecut prin dreptul curții, pustie de-acum, am continuat drumul pe întuneric și am ajuns pe plajă. Pe cer strălucea o lună plină, și, pe măsură ce mă obișnuiam cu bezna și ne apropiam de apă, am perceput golful străjuit de două coline și puzderia de siluete de pe nisip, vizibile precum niște grămezi mai întunecate. Sunt aici, pe plajă, a șoptit Tere, așezându-se pe nisip; hai să fumăm o pipă. De unde știi că sunt aici? Tere

a umplut hârtia unei țigări cu amestecul de haşiş, a aprins-o, a tras patru-cinci fumuri și mi-a pasat-o.

M-am așezat lângă ea și am fumat ascultând zgomotul valurilor care se spărgeau de mal și privind marea luminată argintiu de lună. Tăceam amândoi, de parcă am fi fost epuizați sau adânciți în gânduri sau hipnotizați de frumusețea plajei pe timp de noapte. Apoi Tere a stins chiștocul în nisip, s-a ridicat și a spus: Mă duc să fac o baie. S-a dezbrăcat și a intrat în marea care semăna cu un nesfârșit cearșaf, negru și liniștit. A înotat un pic, m-a strigat încet, deși cuvintele ei răsunau în tot golful, să intru și eu. Mi-am lepădat hainele și am intrat în apă.

Era aproape caldă. Am înotat spre larg, depărtându-mă de ea; la un moment dat m-am oprit și m-am pomenit într-un întuneric aproape total, luminițele de pe plajă abia se mai vedeau, însă Tere nu se zărea nicăieri. Am înotat în forță spre mal, nu era nici acolo. Cu apa până la brâu am căutat-o o vreme; într-o clipă de panică am crezut că plecase și-mi luase hainele, dar am văzut-o imediat ieșind din apă la vreo douăzeci-treizeci de metri la stânga mea. Am ieșit și eu; baia îmi risipise amețeala provocată de alcool și haşiş, și-mi potolise tahicardia produsă de Bustaids. Când am ajuns lângă ea, am văzut că se acoperise cu tricoul, era desculță și se așezase pe pantalonii ei. Mi-am tras rapid pe mine chiloții și pantalonii, îmi încheiam cămașa, când am auzit-o: Auzi, Ochelaristule, noi doi nu ne-am tras-o încă, nu-i așa? Nu, cred că nu, m-am luptat eu cu nasturii. Tere s-a ridicat în picioare, mi-a depărtat mâinile și a început să-mi descheie nasturii; pentru că mă îmbumbasem aiurea, mi-am zis, dar m-a sărutat în timp ce mă descheia mai jos. Păi, ar fi cazul s-o facem, nu crezi?

Restul ți-l poți imagina. Cum îți spuneam mai devreme, în urma celor petrecute atunci am crezut eu că totul între mine și Tere s-ar fi putut schimba și că Tere personajul din haremul meu imaginar ar fi putut deveni un personaj real, sau că

personajul real și cel imaginar aveau să se contopească într-unul singur; am mai crezut și că, deși de-acum înainte nu avea să fie iubita mea, cel puțin aveam să ne culcăm împreună din când în când. Însă nu a fost așa. Poate că la asta a contribuit și faptul că episodul aproape a coincis cu moartea lui Guille și cu arestarea Chinezului, a Moșului și a lui Dracula, cert e că nu a fost așa. Și că toate s-au complicat. Dar, dacă ești de-acord, o lăsăm pe data viitoare. Acum s-a făcut târziu, trebuie să plec.

— De-acord. Însă nu înainte de a-mi spune ce au făcut colegii voștri în noaptea aceea.

— Ah, nimic important, am aflat a doua zi la La Font. Grasu' și Lina părăsiseră Marocco devreme, o duseseră pe Piti la hostel și apoi se duseseră acasă. Zarco și Elena petrecuseră noaptea la un hotel din L'Escala și a doua zi reveniseră la Gerona, la fel ca Tere și eu. Pe Elena și pe Piti nu le-am mai văzut de-atunci.

— Adică n-a fost adevărat că Zarco și Elena erau pe plajă, cum a spus Tere.

— Nu.

— Crezi că Tere știa sau bănuia și că te-a mințit pentru că voia să te seducă?

— Posibil.

— Să reformulez: nu ți-a trecut niciodată prin cap că Tere s-a culcat cu dumneata din ranchiună, ca să se răzbune pe Zarco, care plecase cu Elena?

— Ba da. Dar nu atunci, ci mai târziu. Și doar o vreme.

— Și acum?

— Acum ce?

— Acum ce crezi?

— Acum cred că nu a fost așa.

6

— Vorbește-mi despre Ochelarist.

— Ce vrei să-ți spun? Viața unui polițist e doldora de povești ciudate, dar cea a Ochelaristului e cea mai ciudată de care am avut parte de când fac meseria asta. Poate că n-ai zice, la o primă privire: în definitiv, nu-i deloc ieșit din comun ca o odraslă din clasa mijlocie, mijlocie înaltă sau chiar înaltă să se lipească la un moment dat de o bandă de infractori. Sau cel puțin nu era deloc ieșit din comun pe-atunci; ulterior, am mai întâlnit un caz asemănător, deși erau anii ăia duri ai drogurilor, în timp ce pe vremea Ochelaristului drogurile erau abia la început, așa că cele petrecute sunt mai greu de explicat. Eu unul nu am o explicație, iar aceasta e o temă pe care nu am discutat-o niciodată cu Cañas; am vorbit despre altele, nu și despre asta: pentru noi era ca și cum nu s-ar fi petrecut așa ceva. În fine, dacă el îți povestește istoria relației sale cu Zarco, îmi închipui c-o să te lămurești dumneata de ce a ajuns în banda lui.

— Cañas zice că din întâmplare.

— Asta nu e o explicație: toate sunt din întâmplare.

— Vreau să spun că el pretinde că l-a cunoscut pe Zarco întâmplător; motivele pentru care s-a alăturat bandei sunt altceva. După el, principalul motiv ar fi că s-a amorezat de iubita lui Zarco.

— Se referă la Tere?

— La cine altcineva?

— Zarco umbla cu multe fete; Tere umbla cu mulți băieți.

— Se referă la Tere. Te miră?

— Nu, dar mi se pare interesant. Ce alte explicații ți-a mai dat Cañas?

— Mi-a spus că, de fapt, Zarco l-a căutat pe el. Cañas s-a alăturat găștii lui Zarco, dar Zarco l-a recrutat: în opinia lui, Zarco avea nevoie de cineva ca el, unul care să știe catalana, să aibă o mutră de băiat cuminte și să-i slujească drept paravan la spargeri.

— Asta mi se pare cam ciudat. Mă rog, nu zic că un paravan de genul ăsta nu i-ar fi fost de folos lui Zarco, dar nici nu cred că ar fi fost ceva atât de important, încât să caute anume așa ceva, mai ales că el obișnuia să opereze la vedere, fără paravan.

— Nu l-a căutat neapărat: l-a găsit.

— Ei, atunci e clar. Oricum, adevărul e că Ochelaristul nu era ca ceilalți din bandă; asta sărea în ochi: începuse imediat să-i imite ca stil de a se îmbrăca, a se pieptăna, în mers și vorbă, însă ca ei nu a fost niciodată; părea exact ceea ce era.

— Și ce era, în fond: un adolescent din clasa mijlocie care dădea o tură prin lumea sălbăticiei?

— Mai mult sau mai puțin...

— Vrei să spui că n-a luat niciodată în serios ce făcea el alături de Zarco?

— Nu, nu asta: sigur că a luat lucrurile în serios; dacă n-ar fi fost așa, n-ar fi ajuns unde a ajuns. Ce vreau să spun e că era convins că, oricât de mult s-ar fi implicat, totul era ceva trecător, că putea renunța în orice clipă și să revină la vechea lui viață și-atunci ar fi fost ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Așa cred eu. Poate greșesc, dar nu cred. Mai bine întreabă-l chiar pe Cañas. Sau nu-ți mai pierde timpul: precis o să-ți spună că n-am dreptate.

— Din câte-mi spui, deduc că voi nu îl vedeați pe Ochelarist ca pe ceilalți din bandă.

— Îl vedeam cum era, doar că, repet, el nu era la fel ca ceilalți. Iar dacă te gândești că îl tratam altfel decât pe ceilalți, răspunsul e nu... Dar și aici sunt nuanțe. Adevărul e că inițial, când și-a făcut apariția prin cartierul rău famat alături de Zarco și de ceilalți, ne-am zis că era ceva trecător, o ciudățenie a cartierului ca multe altele; surpriza a fost că lucrurile au durat și că în curând avea să devină și el unul dintre ei. Cât despre final, ei bine, dacă judecăm după ce s-a petrecut în final, poate că ai dumneata dreptate: poate că l-am privit tot timpul altfel. Dar despre final o să vorbim mai încolo, nu?

— Da. Să revenim la începuturi. Îmi spuneai deunăzi că grupul s-a sudat odată cu venirea Ochelaristului.

— Asta cred eu. Sigur că și înainte de venirea lui banda era cumva formată: furau mașini și dădeau spargeri, furau genți și așa mai departe; dar treaba s-a schimbat după ce a apărut Ochelaristul. Nu din cauza lui, evident, dar cam așa se întâmplă: apare un nou element și mecanismul își schimbă modul de funcționare. Așa a fost când a intrat el în banda lui Zarco; sau când Zarco l-a recrutat, cum pretinde Cañas.

— Atunci v-ați dat voi seama că în oraș opera o bandă de delincvenți?

— Nu, mai devreme. Îmi amintesc limpede pentru că, în ce mă privește, cazul atunci a început. Într-o dimineață, subcomisarul Martínez ne-a convocat în biroul său pe toți cei șaisprezece comisari ai brigăzii. Nu asta a fost ciudat; ciudat a fost că era de față și comisarul provincial: asta însemna că treaba era serioasă. În timpul ședinței, comisarul mai mult a tăcut, dar Martínez ne-a spus că de la o vreme se înmulțiseră reclamațiile legate de furturi, tot mai numeroase în oraș și în noile cartiere și stațiuni din provincie; pe atunci sistemele de detectare a suspecților erau rudimentare, nu exista o bancă informatizată de amprente digitale ca acum, totul trebuia făcut manual, îți închipui cât de încet decurgeau lucrurile. Dar repetitivitatea procedeelor ne-a făcut să credem, a continuat

Martínez, că era vorba de o bandă mai mult sau mai puțin organizată: genții se furau doar prin stilul smuls, mașinile, prin complicitate, casele, forțând ușile și ferestrele, și doar când erau goale; în plus, martorii vorbeau de mai mulți băieți. Aici lucrurile se complicau; cred că am apucat să-ți zic: pe atunci bandele de delincvenți juvenili încă nu existau – sau nu ca mai târziu –, și oricum noi nu știam de așa ceva, astfel că presupunerile subcomisarului sugerau nu o bandă de adolescenți: una de adulți care folosea și adolescenți. Drept care nu era deloc cert că banda lui Zarco avea legătură cu furturile acelea, mai întâi pentru că nici n-o consideram o adevărată bandă de delincvenți, apoi pentru că, din câte știam noi, nu avea nici o legătură cu delincvenți adulți. Martínez ne-a cerut tuturor să fim cu ochii în patru și l-a însărcinat pe Vives să se ocupe de caz; cum grupul meu era la curent cu unele aspecte, Vives l-a împărțit în două, iar eu trebuia să mă ocup în exclusivitate de caz împreună cu Hidalgo și Mejía.

Așa am început eu să-l urmăresc pe Zarco, deși încă nu știam pe cine urmăream. În afară de angaralele birocratice, munca mea consta mai ales în a interoga victimele și suspecții, a strânge indicii și a-mi petrece serile dând ture pe la localurile din cartierul rău famat, adunând informații și întrebând pe unul și pe altul, atent la tot ce vedeam și auzeam; asta făcusem și până atunci, numai că acum aveam un obiectiv clar: să punem mâna pe banda despre care ne puseseră în gardă. Cam pe-atunci a apărut și Ochelaristul în cartier, dar eu abia mă apucasem de treabă și nu făcusem încă legătura între banda pe care o căutam și banda lui Zarco.

— Și când ai făcut-o?

— Ceva mai încolo. Ca să fiu sincer, în primele săptămâni am fost atât de dezorientat, încât nu am reușit să stabilesc decât că spargerile erau opera unei bande, nu a mai multora sau a unor indivizi izolați, așa cum am crezut inițial; am mai crezut și că banda aceea n-avea nici o legătură cu orașul sau cu

cartierul rău famat, că centrul ei de operațiuni era în altă parte – în Barcelona sau într-un sat sau stațiune de pe coastă – și venea doar ca să dea spargerile. O idee aiurea, dar ignoranța duce la astfel de idei, nu-i așa? Uite, asta credeam eu până când, într-o bună zi, am început să bănuiesc că Zarco și ai săi aveau legătură cu furturile alea.

— Și cum ai ajuns la concluzia asta?

— Datorită Vedettei.

— Adică madama.

— O cunoști?

— Am auzit de ea.

— Sigur, mulți au auzit de ea, în cartier era o adevărată legendă. Era, într-adevăr, o femeie notabilă, care în mediul acela atrăgea atenția. Când am cunoscut-o, nu mai era tânără, dar păstra încă ținuta aceea falsă de mare doamnă, continua să afișeze aroganța femeilor care au fost foarte frumoase și să-și conducă afacerile cu mână de fier. Era proprietara a două baruri cu fete, La Vedette și Eden; La Vedette era faimos, se spunea că era cel mai bun din cartier, așa cum fuseseră pe vremuri Salonul Roz sau Racó. Era un local destul de mic, în formă de L, cu o singură masă, dar cu multe taburete aliniate de-a lungul pereților, în fața unui bar care începea la stânga intrării, cotea din nou la stânga și se lărgea în partea din spate, unde erau două uși, una spre bucătărie, alta spre scara ce urca la etaj, unde erau camerele; pereții erau îmbrăcați în lemn și nu aveau ferestre, de după tejghea urcau o serie de coloane până la mulurile tavanului, o lumină roșiatică făcea ca obiectele și chipurile să pară ireale, muzica era cea a formațiilor Los Chunguitos sau Los Chichos, cam așa ceva. Pe atunci localul era ticsit, mai ales sâmbăta și duminica, exact zilele în care noi nu treceam pe-acolo, ca să nu le stricăm ploile patronilor, speriindu-le clienții.

Ziua la care mă refer era o luni sau marți, pentru că localul era cam pustiu: iar lunea și marțea erau cele mai slabe în

cartier. Am intrat cu Hidalgo, ne-am dus până în fundul localului, de unde vedeam tot, am stat o vreme, în timp ce Vedette sau bărbatul ei acționau butonul care aprindea becul roșu din camere și fetele de jos se duceau în celălalt capăt al barului, privindu-ne cu bine cunoscuta expresie de suspiciune și indiferență. Am stat puțin de vorbă cu Vedette, apoi l-am lăsat pe Hidalgo și m-am dus la cele trei fete care stăteau singure la bar. Primele două nu mi-au spus nimic demn de notat, dar cea de-a treia mi-a dat de înțeles – sau i-a scăpat – că sâmbătă noaptea Zarco și banda lui cheltuiseră o avere în local. Celelalte două au confirmat fără chef, iar una a adăugat, de parcă ar fi vrut să compenseze tăcerea ei de dinainte, că unul dintre băieți pomenise că el sau altcineva din gașcă, sau gașca în întregul ei fusese în după-amiaza aceea la Lloret. M-am întors la patroană și i-am spus ce aflasem de la fete; o grimasă a trădat-o. La Vedette se purtase mereu corect cu noi, însă era isteață și știa că informația înseamnă putere, dar voia ca ea să o manipuleze și să o dozeze; oricum, și-a dat seama pe loc că nu era cazul să dezmint ce tocmai aflasem de la pupilele sale, dar a încercat să minimalizeze importanța orgiei de sâmbătă noaptea, zicându-mi că Zarco și ai lui cheltuiseră mult mai puțin decât spuneau fetele și că habar n-avea de vreun drum la Lloret.

Primul lucru pe care l-am făcut în dimineața următoare când am ajuns la comisariat a fost să întreb dacă avusese loc vreo spargere în oraș sau în provincie în sâmbăta cu pricina. Nimeni nu știa nimic, dar împreună cu Hidalgo și Mejía ne-am apucat să cercetăm și astfel am aflat că jandarmeria din Lloret primise o plângere pentru o spargere a unei vile dintr-un loc numit Montgoda. Așa am făcut legătura. Așa am avut eu prima bănuială că banda pe care o căutam noi ar fi fost banda lui Zarco. Ei, cum ți se pare?

7

— Era începutul lui august, la scurt timp după ce mă culcasem cu Tere pe plaja de la Montgó, după ce plecaserăm noi din discoteca Marocco, și a fost o schimbare radicală, printre altele și pentru că banda a fost aproape înjumătățită. Mă refer la moartea lui Guille și la arestarea Chinezului, a Moșului și a lui Dracula.

S-a întâmplat la puțin timp după ce ai mei au plecat în vacanță. Până atunci mersesem cu ei de fiecare dată, dar încă din iulie îi spusesem maică-mii că acum aveam să rămân în Gerona cu soră-mea; în cele din urmă au fost de acord și mama, și tata. Plecarea alor mei simplifica lucrurile, căci nu mai trebuia să duc o viață dublă – una de șut alături de gașca lui Zarco, și alta convențională cu familia mea – și aveam mai multă libertate. Nu cred că ai mei au plecat chiar foarte liniștiți fără mine, dar nici n-aveau încotro: la șaisprezece ani nu mă mai puteau obliga să merg cu ei, iar pe deasupra or fi fost și sătui de certurile, protestele, contrazicerile și tăcerile mele ostile; poate că și-au zis și că o despărțire de o lună ar fi fost benefică. Știu însă că intenția lor era să mă țină sub control prin intermediul soră-mii, dar n-a ținut figura: de cum m-am prins că avea să fie cu ochii pe mine și-o să le dea raportul alor mei, am amenințat-o, i-am spus că știam și eu destule despre ea și că, dacă mă toarnă, am s-o torn și eu; firește, era o barbă, habar n-aveam de viața ei și nici nu voiam să aflu, numai că ea nu știa asta, știa însă că vorbesc serios, că luna aia și jumătate

de vară mă schimbase, că nu mai eram adolescentul fragil și fricos, prin urmare începea să se teamă de reacțiile mele, dacă nu chiar să mă respecte. Așa că și-a ținut gura și a acceptat șantajul.

Plecarea părinților m-a afectat doar pe mine, nu și gașca; cum spuneam, gașca a fost afectată de moartea lui Guille și de arestarea celor trei – Chinezul, Moșul și Dracula. Povestea a fost destul de confuză, în plus, eu nu am participat, astfel că ce-ți povestesc aici nu e decât ceea ce am reconstituit post-factum. În seara aceea, grupul lui Guille nici măcar nu a trecut pe la La Font; știam că pun ceva la cale, dar nimic concret, ceea ce nu era ieșit din comun, căci doar Zarco și Guille erau la curent cu mersul treburilor, iar ceilalți aflam abia după ce treaba se terminase. Ignoranța aceea nu era ceva premeditat, o strategie de siguranță sau ceva de genul ăsta; era doar un simptom al subordonării noastre absolute față de Zarco sau Guille, o dovadă că, în ierarhia grupului, cei care nu eram Zarco sau Guille nu eram decât niște figuranți. Cert e că în ziua aceea Guille și grupul său plănuiau să dea o spargere într-un sat de lângă Figueras, dar lovitura a eșuat pentru că, așa cum am aflat încă din aceeași noapte și cum am citit a doua zi în ziare, în timp ce Guille și Dracula erau în casă, au apărut din senin proprietarul și cei doi fii ai săi înarmați cu puști de vânătoare și au tras ca să-i pună pe fugă. N-ar fi fost nici o tragedie dacă niște vecini, alertați de focurile de armă, n-ar fi sunat la poliție și dacă întâmplarea n-ar fi făcut ca prin zonă să patruleze o „lăptăreasă", așa erau poreclite mașinile albe Seat 131 ale poliției înarmate; cele două elemente conjugate au făcut ca, în clipa în care ai noștri au ieșit în stradă, să dea nas în nas cu „lăptăreasa" și să înceapă o urmărire ca-n filme, care s-a sfârșit după câțiva kilometri, când Moșu' a luat cu viteză prea mare curba spre podul de la Bàscara, a pierdut controlul Seatului 124 cu care erau, mașina s-a răsucit, a izbit parapetul podului și a căzut în râu. Guille a murit pe loc, cu schimbătorul de viteză înfipt în stern; Moșu', Chinezu' și Dracula au scăpat, deși Moșu' și-a rupt coloana în mai multe locuri și a rămas paraplegic.

Zilele de după accident au fost foarte bizare. Nici unul dintre noi nu s-a dus la înmormântarea lui Guille și nici în vizită la spital, nu s-a interesat de ei sau de familiile lor (a făcut-o doar Tere, după câteva zile); de fapt, totul a continuat ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, numai că în primele trei zile parcă eram în letargie, nici mașini nu mai furam, lumea din cartier și de la Rufus era curioasă să afle ce și cum, poliția secretă ne-a interogat în mai multe rânduri. Din câte-mi amintesc, între noi abia dac-am vorbit despre accident, sau am făcut-o pe un ton atât de neutru și de indiferent, de parcă n-ar fi fost treaba noastră. Nici pentru asta nu am o explicație. Aș putea să spun că era o poză, că letargia noastră semăna cu ceea ce simte un boxer făcut knock-out, că accidentul și consecințele lui ne copleșiseră și de aceea nu vorbeam despre ele. Și totuși nu cred că e adevărat.

Adevărat este că episodul acela a schimbat totul. Țin bine minte cum a început schimbarea. Într-o seară, după patru sau cinci zile de paralizie totală, Zarco, Grasu' și Chiștoc au pătruns prin efracție într-o vilă de pe plaja La Fosca, între Calella și Palamós, în timp ce eu țineam de șase la ușă, și au ieșit cu un seif blindat pe care abia puteau să-l care; l-am pus în portbagaj și am încercat să-l deschidem pe un maidan, dar ne-am dat seama că era imposibil, ne trebuia o mână de specialist; drept care l-am dus acasă la General, căruia i-au sclipit ochii când i-am spus ce aveam noi în mașină; ne-a pus să cărăm obiectul până în curte și să așteptăm acolo. Ceea ce am și făcut, însoțiți sau păziți de nevasta Generalului, care dădea ture, tăcută, cu părul ei cenușiu, cu halatul ei cenușiu și cu ochii ei care parcă nu vedeau. Generalul a revenit imediat, împreună cu doi tipi, fiecare cu câte o ladă de scule. S-au uitat la casa de bani, și-au pus ochelari de protecție, mănuși și au scos două lămpi de sudură. Un ceas mai târziu, încuietoarea era praf și seiful deschis.

Generalul i-a condus la poartă, iar noi am cercetat conținutul: un teanc de dosare cu documente și un inel de aur cu o piatră prețioasă. Când Generalul a revenit în curte, nevastă-sa cerceta piatra ridicând-o în lumină, apoi a șters-o de halat ca și cum ar fi fost murdară și ar fi vrut să-i dea luciu, și i-a dat-o Grasului, care i-a dat-o lui Zarco, care i-a dat-o Generalului. Cât vrei pe asta? l-a întrebat el, după ce a privit atent inelul și piatra. Nimic, a spus Zarco. Generalul l-a privit neîncrezător. Nu vreau bani, vreau arme. Expresia Generalului a trecut de la neîncredere la mirare; uitându-mă la Grasu' și la Chiștoc, am constatat că erau la fel de perplecși ca Generalul sau ca mine: nici lor nu le spusese Zarco nimic despre arme. Generalul a făcut o mutră contrariată, și-a scărpinat favoriții și a spus: Băiete, te-a dat peste cap povestea cu Guille. Zarco n-a zis nimic, a zâmbit și a ridicat din umeri; tăcerea lui era o modalitate de a insista, sau așa a luat-o Generalul, care a adăugat: Eu nu am arme, ar trebui s-o știi. Știu, dar dacă vrei, poți face rost, a spus Zarco. Și la ce-ți trebuie? Asta nu mai e treaba ta, a răspuns suav Zarco, continuând la fel de suav: Vrei, sau nu? Dacă vrei, bine, dacă nu, iarăși bine: găsesc eu pe cineva. Înainte ca Generalul să apuce să spună ceva, nevastă-sa a tranșat afacerea: Dă-i-le. Toate privirile s-au întors către ea: stând între noi și bărbatu-său, cu mâinile căzute de-a lungul corpului și ochii ei de oarbă, părea că nu se uită la nimeni și în același timp la fiecare. Era prima dată că-i auzeam glasul, care mie mi-a sunat rece și ascuțit, un glas de fetiță răzgâiată și tiranică. După o pauză, femeia a repetat: Dă-le armele. Ai înnebunit și tu, ce dracu'? Și dacă ne denunță? Nu vezi că sunt niște pușți și că... Nu sunt niște pușți, i-a tăiat-o femeia, sunt bărbați. La fel de bărbați ca tine, sau chiar mai mult. N-o să ne denunțe. Dă-le armele. Nehotărât sau furios, Generalul a băgat inelul în buzunarul cămășii, a apucat-o pe nevastă-sa de braț și a dus-o în fundul curții; au zăbovit o vreme șopocăind (el gesticula), au intrat în casă, apoi a ieșit doar el. Și ce anume

vă trebuie? a întrebat expeditiv. Nu multe, un pistol și două pușți cu țeava tăiată. Ba e mult, a spus Generalul. E mult mai puțin decât face piatra, a replicat Zarco. Omul s-a hotărât într-o secundă: De acord, treceți mâine după-amiază să le luați. După care ne-a privit pe fiecare pe rând și a adăugat: Încă ceva, un mesaj de la nevastă-mea. M-a rugat să vă spun o dată pentru totdeauna: dacă unuia îi scapă o vorbă, de mâna mea moare.

A doua zi Generalul ne-a înmânat un pistol Star de 9 mm, două pușți cu țeava tăiată, două încărcătoare și două cutii cu muniție. După-masă am exersat câteva ore trăgând în cutii de conserve într-o pădure din Aiguaviva, iar după două zile atacam înarmați un magazin de delicatese din Sant Feliu de Guixols. Prada a fost modestă, dar lovitura s-a dovedit a fi comodă și sigură, căci prăvăliașul s-a speriat atât de tare, că nici măcar n-a opus rezistență și n-a denunțat furtul la poliție. Nu știu dacă succesul primului nostru atac armat ne-a făcut să credem că totul avea să fie extrem de ușor; dacă a fost așa, iluzia n-a ținut mult.

După alte două zile, am încercat să jefuim o benzinărie de pe șoseaua către Barcelona, în dreptul localității Sils. Planul era simplu. Zarco și Tere trebuiau să intre în benzinărie și să-l amenințe cu armele pe angajat, în timp ce Grasu' și cu mine așteptam afară, cu motorul pornit, gata să plecăm cu toată viteza când ei ar fi ieșit cu banii; mașina era, firește, un Seat 124 – o preferam pentru că era rapidă și puternică, ușor de manevrat și nu atrăgea atenția.

Planul era simplu, dar a ieșit prost. Am ajuns la benzinărie, Zarco și Tere au coborât și au alimentat; Grasu' și cu mine stăteam în mașină, privind coada celor care așteptau să plătească la ghereta cu pereți de sticlă; când a plătit și ultimul din coadă și a ieșit, Grasu' i-a făcut semn lui Zarco, acesta lui Tere și ambii și-au tras ciorapii pe față, au scos armele – el pistolul Star, ea, una din pușțile cu țeava tăiată – și au intrat

în benzinărie, amenințându-l cu armele pe patron. Eu îi urmăream cu respirația tăiată alături de Grasu', având în mână cealaltă pușcă, ținând sub observație atât intrarea spre benzinărie, cât și ghereta de sticlă: prin geamuri am văzut că omul ridica brațele, apoi le cobora încet, făcând o mișcare rapidă și ciudată. Imediat s-a auzit un foc de armă, Grasu' a icnit, m-am uitat la el, apoi iar la benzinărie: am văzut doar un geam mare făcut țăndări. După câteva clipe Zarco și Tere au ieșit în trombă și au urcat în mașină, Grasu' a demarat, am luat-o spre Blanes, în timp ce pe bancheta din spate Zarco ne informa înjurând că banii nu erau unde trebuiau să fie, că patronul încercase să-i smulgă pistolul și că în timp ce se luptau și Tere urla la el, trăsese din greșeală și spărsese geamul. Rulam cu toată viteza pe șoseaua principală, cei doi păreau calmi pe bancheta din spate (sau eu eram foarte agitat pe scaunul de lângă șofer) și, pe măsură ce ne depărtam, Grasu' luă piciorul de pe accelerație, iar când să ne liniștim de-a binelea, s-a uitat în oglinda retrovizoare și ne-a anunțat: Suntem urmăriți.

Era adevărat. Ne-am întors cu toții și cam la o sută cincizeci de metri în urma noastră am zărit un Seat 1430 al poliției secrete; pilotul sau copilotul, văzând că-i descoperiserăm, a pus pe capotă girofarul cu lumini albastre și sirena a început să urle. Ce facem? a vrut să știe Grasu'. Accelerează, a ordonat Zarco. Deși pe porțiunea aceea șoseaua se îngusta și șerpuia, Grasu' a apăsat accelerația până la podea, a depășit ca vântul o camionetă și două autoturisme, dar polițaii au făcut același lucru și iar erau în coada noastră. Atunci a început cu adevărat urmărirea. Grasu' a scos tot ce putea din motorul Seatului 124, mașinile din trafic începeau să se dea la o parte din calea noastră, mașina poliției s-a apropiat și ne-a izbit din spate; de vreo două ori s-a poziționat în paralel cu noi și a încercat să ne scoată în șanț. A treia oară n-au mai reușit, Grasu' a luat-o pe prima ieșire din șosea, un drum neasfaltat plin de gropi, pe care ne hurducăiam pe măsură ce pătrundeam într-o pădurice

de pini, cu mașina poliției pe urme și destul de aproape; la un moment dat s-a auzit primul foc de armă, apoi al doilea și al treilea; ne-am pomenit în toiul unui tir în toată regula, gloanțele intrau prin lunetă, ne zbârnâiau pe la urechi și ieșeau prin parbriz; în timp ce Zarco și Tere își scoseseră capul pe geam și trăgeau în urmăritori, Grasu' încerca să evite gloanțele făcând slalom printre copaci, părăsind drumul și revenind pe el; eu mă ghemuisem lângă el, împietrit de frică, incapabil să folosesc pușca, rugându-mă să scăpăm odată din cursa aceea, ceea ce s-a și întâmplat, exact când credeam că s-a zis cu noi: drumul s-a terminat brusc, am coborât anevoie un fel de rambleu și am aterizat pe un soi de drum forestier semiasfaltat, în timp ce mașina poliției, în mare viteză, la jumătatea rambleului se răsturnă cu zgomot asurzitor, spre marea bucurie a lui Zarco și a lui Tere, cât și a Grasului, care urmărea în oglinda retrovizoare acrobațiile pe care le făceau pe asfalt urmăritorii noștri și accelera de zor ca să ajungem pe niște străzi pustii, apoi să ieșim din acel cartier-fantomă sau doar pe jumătate construit.

Jaful ratat de la benzinăria din Sils a avut cel puțin două consecințe. Prima a fost că, deși nimeni n-a comentat nimic în legătură cu comportamentul meu (sau n-am auzit eu), am fost atât de rușinat de lașitatea mea, că mi-am jurat să nu se mai repete; cel puțin nu în prezența lui Tere. A doua a fost că Zarco a hotărât schimbarea obiectivelor, iar consecința acestei consecințe a fost că n-am mai furat din magazine și benzinării și am început să atacăm bănci, deoarece, ne-a explicat Zarco – și a fost singura explicație pe care ne-a dat-o –, să jefuiești o bancă era mai puțin periculos decât să jefuiești o benzinărie sau un magazin de delicatese, și mult mai rentabil. Explicația sa nu mi s-a părut aberantă, iar mult mai târziu am realizat că pe vremea aceea, când încă nu începuse epidemia băncilor atacate, care avea să facă ravagii în țară, poate chiar așa și era; dar ce mă miră și acum este că nici nu mi-a trecut prin cap să încerc să pun cumva frână acestei curse. Semnificativ e și faptul

că nimeni nu l-a chestionat pe Zarco și nu s-a opus schimbării de strategie; semnificativ, pentru că denotă o dată în plus încrederea noastră absolută în el: ne-a informat pur și simplu că aveam să jefuim o bancă și, într-o bună zi, după ce am plănuit lovitura și am supravegheat câteva săptămâni o sucursală a Băncii Catalane de lângă portul Palamós, am atacat-o.

În ziua cu pricina ne-am întâlnit înainte de prânz, am băut ceva la La Font și, părăsind cartierul, am furat bine-cunoscutul de-acum Seat 124. În drum spre Palamós, Zarco a recapitulat pentru ultima dată planul și a împărțit rolurile: el și Tere aveau să intre în bancă, ambii cu câte o pușcă cu țeava tăiată, eu aveam să-i aștept pe trotuar cu pistolul Star, ținând sub observație intrarea, Grasu' avea să ne aștepte la volan, gata să demareze. Am ascultat instrucțiunile fără să crâcnim, dar tot drumul m-a ros un gând care-mi dădea târcoale încă de când Zarco ne anunțase atacul asupra sucursalei. Astfel că, odată ajunși la Palamós, unde am parcat într-un fel de piațetă, cu banca la stânga și marea la dreapta, am rupt tăcerea care se înstăpânise în mașina din care ne uitam la cei care intrau și ieșeau din sucursala Băncii Catalane: Intru eu, am declarat. Spre propria-mi uimire, cuvintele mele nu sunaseră ca un anunț sau o ofertă, ci aproape ca un ordin, poate de aceea nimeni n-a spus nimic, de parcă nu și-ar fi crezut urechilor. Mi-am mutat privirile de la ușa băncii, le-am căutat pe cele ale lui Zarco în oglinda retrovizoare și i-am spus, prinzând curaj pe măsură ce vorbeam: Intrăm noi doi. Tere rămâne afară. Zarco m-a privit în ochi. Tere a spus: Aberezi, Ochelaristule. Nu e nici o aberație, a intervenit Grasu', o gagică e mai ușor de recunoscut decât un gagiu; iar eu trebuie să conduc mașina, așa că să intre Ochelaristu'. Am continuat să fixez privirile lui Zarco în oglindă, în timp ce Tere și Grasu' se contraziceau. Ești sigur? m-a întrebat în cele din urmă Zarco. Ceilalți doi au tăcut. Da, am spus eu, și am repetat, mai mult pentru mine decât pentru el: Intrăm noi doi. M-am întors și m-am uitat direct în ochii lui, ca să vadă că nu aveam îndoieli; a dat ușor

din cap, o aprobare care părea o mică abdicare. De-acord, a decretat el. Intrăm Ochelaristu' și cu mine; tu, Tere, rămâi afară, așa că dă-i ciorapul și pușca.

Tere mi-a întins ciorapul și pușca, eu i-am dat Starul, ne-am privit preț de o clipă și în acea clipă am văzut în ochii ei un amestec de stupoare și mândrie, și m-am simțit invulnerabil. Zarco a recapitulat planul, iar când mai erau doar câteva minute până la ora douăsprezece, când banca se închidea, Grasu' a pornit motorul, a ocolit piațeta și a oprit în fața intrării. Zarco, Tere și cu mine am coborât în același timp. În vreme ce Tere se posta în fața ușii, ținând pistolul la brâu, sub tricou și ascuns de geanta purtată în bandulieră, Zarco și cu mine ne-am tras ciorapii de nailon pe cap, am intrat în bancă și i-am ținut în bătaia armelor pe cei doi clienți și cei trei funcționari – trei bărbați și două femei – care se aflau înăuntru. Ceea ce a urmat a fost mult mai ușor decât ne așteptam. De cum ne-au auzit strigându-le să se trântească la pământ, clienții și funcționarii s-au executat, morți de frică. Mai departe a vorbit doar Zarco, pe un ton neașteptat de calm, sau cel puțin așa l-am perceput eu, care continuam să-i țin în cătarea armei pe cei trei bărbați și pe cele două femei, cu apele curgând pe mine și străduindu-mă să nu tremur, în timp ce el încerca să-i liniștească, spunându-le răbdător că nimeni nu voia să le facă nici un rău și că totul o să fie bine dacă îl ascultă. Apoi a întrebat cine era directorul și i-a ordonat să-i predea toți banii din sucursală; omul, un sexagenar chelios și gușat, s-a executat imediat, a umplut o pungă de plastic cu teancuri de bancnote și i-a întins-o fără să-l privească, de parcă s-ar fi temut să nu-i recunoască chipul desfigurat de ciorapul de nailon. Zarco nici măcar nu a deschis-o, ne-am retras cu spatele către ușă, el a mulțumit frumos pentru colaborare și i-a sfătuit să nu facă nici o mișcare încă zece minute.

Pe stradă ne-am scos ciorapii de pe față și am urcat în mașină. Grasu' a condus cu viteză normală pe bulevardul principal

din Palamós, respectând toate semafoarele, am cotit pe lângă un club de tenis, apoi Grasu' a oprit într-o parcare în care erau mai multe mașini, am lăsat acolo Seatul 124, am furat un Renault 12 și am revenit pe șosea. În timp ce lăsam în urmă Palamós, siguri că nu ne urmărea nimeni, Zarco a numărat banii; majoritatea bancnotelor erau de o sută și de cinci sute de pesete: în total nu erau nici patruzeci de mii. După ce a anunțat cifra, s-a lăsat o tăcere dezamăgită. Dar pe mine mă interesa prea puțin prada aceea jalnică, eram fericit că-mi răscumpărasem lașitatea din timpul urmăririi după povestea cu benzinăria din Sils, astfel că am încercat să le ridic moralul cu entuziasmul meu.

Degeaba. Cei trei au considerat un eșec primul nostru atac la o bancă (iar acel fals eșec mi-a mai topit din curaj, deși eram tare mândru de mine, mai ales de admirația fugară pe care o zărisem în ochii lui Tere). Poate așa se explică de ce am făcut praf banii ăia mai iute ca de obicei, de parcă i-am fi disprețuit și mai mult. Cert este că viteza duce la o viteză și mai mare, astfel că, din ziua aceea, viața noastră accelerată și exasperată a devenit și mai accelerată și exasperată. În vreme ce supraviețuiam din lovituri de rutină (genți smulse, mai furam din câte o casă), mirajul loviturii perfecte ne orbea, ca și cum am fi hotărât să renunțăm la viața de șuți după asta, lucru deloc adevărat. Am pregătit mai multe atacuri asupra băncilor; la cel puțin două am renunțat în ultima clipă, însă în final s-au materializat alte două: unul la o sucursală a Băncii Atlántico din Anglès, de unde am plecat cu o pradă aproape la fel de nesemnificativă ca aceea din Palamós, altul la o sucursală a Băncii Populare din Bordils.

Țin minte foarte bine atacul de la Bordils și unul din cele două abandonate. Cel din Bordils, pentru că a fost ultimul și pentru că mult timp m-am gândit la el zi de zi; pe cel abandonat mi-l amintesc pentru că, imediat după ce am renunțat, am avut cu Zarco cea mai lungă conversație din vara aceea. Sau

poate singura. Sau singura între patru ochi și singura în care am vorbit despre Tere. Oricum, singura pe care mi-o amintesc în detaliu.

— Când am vorbit noi ultima dată îmi spuneai că relația dumitale cu Tere nu s-a schimbat după ce te-ai culcat cu ea pe plaja de la Montgó.

— Așa e. Eu credeam că avea să se schimbe (mai bine zis: mi-ar fi plăcut să se schimbe), dar nu. Sigur, nu m-am mai culcat cu ea. Nici n-am mai stat de vorbă mai mult decât înainte și nici n-am devenit mai complici sau mai apropiați. Ba aș putea spune că relația noastră, în loc să se amelioreze, s-a înrăutățit: Tere a încetat să mai cocheteze cu mine, măcar sporadic, cum o făcea înainte; iar dacă, făcându-mi curaj, coboram de la bar pe ringul de dans de la Rufus și începeam să dansez alături de ea, așa cum făcusem la Marocco, în noaptea de pe plaja Montgó, reacția ei rece mă făcea să renunț și-mi juram să nici nu mai încerc vreodată. Nu știam cărui fapt se datora lipsa ei de interes, nici n-am îndrăznit s-o întreb sau să fac vreo aluzie la cele întâmplate pe plajă (așa cum nici despre povestea din toaleta pavilionului de distracții nu suflasem o vorbă). Firește, moartea lui Guille și arestarea celor trei, Chinezu, Moșu' și Dracula, și-au lăsat amprenta; o fi influențat-o și apariția armelor printre noi, care ne-a făcut mai violenți, mai aspri și mai serioși, poate mai izolați, mai introvertiți și mai conștienți de noi înșine, sau mai adulți. În orice caz, dacă am fost sigur că Tere nu a regretat niciodată episodul de la pavilionul de distracții, acum eram sigur că regreta că se culcase cu mine pe plaja de la Montgó.

— Cu toate astea, nu te-ai gândit niciodată că se culcase cu dumneata pur și simplu ca să se răzbune pe Zarco, care în acea noapte plecase cu alta.

— Nu: doar ți-am mai spus. Atunci nu. Numai că pe vremea aceea nu mă gândeam că Tere era iubita lui Zarco. Sau o gândeam altfel: că era și nu era iubita lui, că era, dar aveau o relație flexibilă și ocazională, sau că fusese iubita lui și nu

mai era, dar putea redeveni, sau așa credea el. Nu știu. Ți-am mai spus că nu-i văzusem niciodată purtându-se ca un cuplu, nu-i văzusem niciodată sărutându-se, de exemplu, deși pe Zarco îl văzusem uneori, mai ales la ore mici, la Rufus, încercând să o sărute sau să o mângâie, iar Tere îl respingea uneori enervată, alteori amuzată sau chiar drăgăstoasă. În fine; cert este că nu înțelegeam prea bine ce relație era între ei și nici nu voiam să știu.

— Zarco aflase de cele petrecute în toaleta pavilionului de distracții?

— Nu.

— Nu aflase sau nu știi dacă aflase?

— Nu știu dacă aflase.

— Dar știi dacă aflase că te-ai culcat cu Tere pe plaja de la Montgó?

— Da, aflase. O știu pentru că mi-a spus-o chiar el, în discuția de care-ți pomeneam, la câteva săptămâni după noaptea de pe plajă. În ziua aceea, cum îți spuneam, renunțaserăm la un atac asupra unei bănci. Era în Figueras, sau într-un sat din apropiere. Am renunțat în ultima clipă, chiar înainte să intrăm, pentru că am văzut o mașină a jandarmeriei și am șters-o urgent. Am fugit o bună bucată de timp, exact cât ne-am temut că fuseserăm identificați și că ne urmăreau. Cred că ne-am liniștit abia când rulam sub soarele amiezii pe un drum de munte care șerpuia printre parcele delimitate de mici garduri de piatră și pe care creșteau pini, măslini, limba-soacrei și tot felul de tufe. După o vreme am ajuns într-un sat cu case albe înghesuite în fața mării, care s-a dovedit a fi Cadaqués. Ne-am plimbat, oprindu-ne să bem bere la cârciumile de pe strada principală; când am ieșit din ultima, am dat cu ochii de un Mehari nou-nouț, pe care l-am săltat cu aprobarea lui Zarco și a Grasului; apoi, cu Zarco alături, Tere și Grasu' în spate, am ieșit din localitate fără țintă, doar ca să mă bucur de plăcerea condusului acelei mașini.

Am luat-o pe coastă spre nord, am lăsat în urmă vreo două plaje cu pietriș și un port pescăresc. Tot mai pustie, șoseaua se îngusta treptat și se umplea de hârtoape. Un vânt care amenința să ne smulgă capota sufla dinspre mare, iar la un moment dat (de mult nu mai întâlniserăm nici o mașină) șoseaua s-a transformat într-un drum neasfaltat sau în curs de asfaltare. Unde mergem? a întrebat Zarco. Habar n-am, i-am răspuns. Zarco stătea răsturnat în scaun, cu picioarele ridicate pe bord; credeam c-o să-mi spună să facem cale-ntoarsă, dar nu a spus nimic. Pe bancheta din spate, ceilalți nici măcar nu auziseră ce mă întrebase, nu păreau să se grăbească, erau mai curând epuizați sau vrăjiți de liniștea și pustietatea peisajului devenit brusc lunar: bucăți de ardezie, stânci cenușii și tufe uscate, râpe și povârnișuri de piatră seacă, printre care abia zăream marea. Am continuat să conduc, evitând gropile; curând am zărit un promontoriu încununat cu un far și mai încolo o întindere de apă aproape la fel de mare și albastră ca cerul.

Ajunseserăm la capul Creus. Ceea ce nu știam nici unul dintre noi, firește; dar acolo am avut eu discuția aceea cu Zarco. Am trecut prin fața unei gherete părăsite, ne-am cățărat pe promontoriu și am parcat Mehariul lângă far, o clădire pătrată din care țâșnea un turn cu cupolă din fier și sticlă, cu o giruetă în vârf. Coborând din mașină, am văzut că Tere și Grasu' adormiseră. Nu i-am trezit, noi doi am înaintat pe esplanada farului până la capăt, ne-am oprit înaintea unei râpe care cobora până la un labirint de golfulețe și anse, dincolo de care marea se întindea până la orizont, încrețită de valuri mici și deja ușor întunecată de crepuscul. Am rămas în picioare, cu vântul în obraz. Ce mă-sa, parcă e capătul lumii, a murmurat Zarco. Eu tăceam. Apoi Zarco s-a adăpostit de vânt lângă zidul farului și s-a apucat să răsucească o țigară cu hașiș. M-am așezat și eu lângă el și am aprins jointul.

Acolo am avut discuția noastră. Nu știu cât a durat. Știu doar că la început soarele era la asfințit, înroșind ușor suprafața

mării, că la dreapta, departe, a apărut un vapor care mergea în paralel cu coasta, iar când am plecat aproape că nu se mai vedea în stânga, iar soarele se ascunsese în apa aproape neagră; și mai știu și cum a început discuția noastră. Stătuserăm tăcuți o vreme, eu l-am întrebat ce avea de gând să facă după ce se termină vara; întrebasem doar ca să rup tăcerea care mă stânjenea și vorbele mele sunaseră cam alăturea cu drumul, dar Zarco a spus parcă fără chef că avea să facă ce făcea de obicei. Replica mea a sunat la fel de fără chef și inofensiv – am spus că și eu aveam să fac același lucru –, însă asta i-a trezit curiozitatea: Adică ce vrei să spui? Te întorci la școală? Adică vreau să spun că am de gând să fac ce am făcut și vara asta; iar la școală nu vreau să mă mai duc. Zarco a dat gânditor din cap și a tras din țigară: Eu nu m-am mai dus la școală de pe la șapte ani, hai, opt. Era o tâmpenie, nu-mi plăcea; nici ție nu-ți place? Ba îmi plăcea, dar nu-mi mai place. De ce, ce s-a întâmplat? Atunci am stat pe gânduri. Cred că ți-am spus că nici lui Zarco, nici celorlalți nu le pomenisem de Batista; atunci mi-a venit să-i spun, însă în secunda următoare am renunțat: Zarco nu putea să înțeleagă, a-i povesti calvarul meu din anul precedent însemna să-l retrăiesc, să retrăiesc umilința și să-mi pierd respectul de sine pe care-l câștigasem în timpul verii și să-l fac și pe Zarco să-l piardă. Cu un sentiment de veselie bizară, mi-am zis că parcă trecusem prin calvar cu ani în urmă, nu cu câteva luni mai devreme. Nu s-a întâmplat nimic. Nu-mi mai place și gata, am răspuns.

Zarco continua să fumeze. Vântul bătea cu putere la baza farului, ne răvășea părul și ne silea să fumăm cu grijă; înaintea noastră cerul și marea erau la fel de imense și de albastre. Și bătrânii tăi? Ce-i cu ei? Ce-o să zică dacă nu te întorci la școală? Să zică ce-or vrea, nu mă mai duc și basta. Zarco a mai tras un fum, mi-a pasat jointul și mi-a cerut să-i vorbesc de familia mea; cu ochii la mare și la cer și la vaporul care parcă plutea printre ele, i-am vorbit de tata, de mama, de soră-mea.

Apoi i-am întors întrebarea (nu numai din politețe, dar și pentru că nu-l auzisem vorbind aproape niciodată de ai săi). Zarco a râs. M-am uitat la el: ca și mine, își sprijinea capul de zidul farului; era ciufulit de vânt și un fir de salivă i se uscase la colțul gurii. Care familie? a zis. Pe taică-meu nu l-am cunoscut, tatăl meu vitreg a fost omorât de mult, frații mei sunt la mititica, mama abia-și duce traiul. Asta numești tu familie? Nu am răspuns. Mi-am întors iar privirea spre mare, am tras din țigară, am stins-o cu talpa, Zarco s-a apucat să facă alta.

Mi-a pasat-o, am aprins-o. Ce nu înțeleg eu e ce dracu' ai să faci dacă nu te întorci la școală, a continuat el. Ți-am spus doar. Exact ce-o să faceți și voi. A strâmbat din buze, s-a uitat și el la marea și la cerul imense și tot mai puțin albastre, care începeau să capete o întunecime roșiatică. Futu-i, a spus el în cele din urmă. Ce, nu pot să fac același lucru ca voi? Ba da, a spus el. Am continuat să privim cerul și marea și să fumăm, apoi Zarco a rectificat: De fapt, nu poți. De ce nu? Pentru că nu ești ca noi. Ne-am uitat unul la altul: era exact argumentul pe care i-l dădusem eu lui Zarco la începutul verii când refuzasem să iau parte la o spargere la Vilaró (iar mai târziu lui Tere, când cu furtul de la Montgoda). Credeam că Zarco își amintise și-mi întorcea mingea, dar imediat mi-am zis că uitase. Am zâmbit: Ce, ai de gând să-mi ții o predică? Drept răspuns a zâmbit și el. După o pauză în care am tăcut și am fumat, am revenit la atac: De ce nu sunt ca voi? Pentru că nu ești. Am insistat: Dar fac ce faceți și voi! Da, cam ce facem și noi; dar nu ești ca noi. De ce? am insistat eu. Pentru că tu mergi la școală, și noi nu. Pentru că tu ai o familie, și noi nu. Pentru că ție ți-e frică, și nouă nu. Am întrebat: Vouă nu vă e frică? Ba da, dar frica noastră nu e ca a ta: tu te gândești la frică, noi nu. Tu ai ce pierde, noi nu. Asta e diferența. Am făcut o mutră sceptică, dar n-am insistat. Am tras un fum. I-am pasat pipa. Priveam amândoi marea și cerul, ascultam urletul vântului. După încă două-trei fumuri, Zarco a strivit chiștocul

și a continuat: Știi ce-a pățit Chiștoc după ce-a ajuns la închisoarea Modelo? A fost violat. Trei nenorociți i-au făcut curul praf. El i-a spus maică-sii, maică-sa i-a spus lui Tere. Nasol, nu? Și, după o pauză: Apropo, ți-am spus vreodată povestea lui Quílez? S-a întâmplat în prima zi când m-au băgat la mititica.

Așteptam povestea lui Quílez, când l-am auzit: Ia uite-o! M-am uitat, era Tere, care venea spre noi. Am adormit, ne-a anunțat și s-a ghemuit pe vine alături de noi. Și Grasu'? m-am interesat eu. Doarme. Zarco i-a făcut o țigară și i-a întins-o, ea a fumat, mi-a pasat-o mie, s-a ridicat și s-a dus la marginea falezei, privind marea, cu pletele răsucite în vânt, o siluetă desenată pe cerul fără nori și tot mai întunecat și pe marea agitată și tot mai neagră. Atunci mi-a vorbit el de Tere. Mai întâi m-a întrebat dacă-mi plăcea; am făcut pe niznaiul și am zis că sigur că da. Zarco a spus că nu la asta se referea el, iar eu, știind foarte bine la ce se referea, m-am făcut că nu știu, iar el a spus că se referea la faptul dacă-mi plăcea să i-o trag. Eu ghicisem ce voia el să mă întrebe, așa că n-a fost nevoie să improvizez un răspuns. Nu, am mințit repede. Și-atunci de ce i-ai tras-o?

Am înghețat. Exact în clipa aia, de parcă i-ar fi ajuns la urechi un crâmpei din convorbirea noastră (lucru cu neputință, pentru că era prea departe și vântul urla prea tare și geamurile și fierul cupolei farului zbârnâiau și ne înghițeau cuvintele), Tere s-a întors spre noi și a deschis larg brațele într-un gest de uimire sau de neîncredere, îmbrățișând cerul și marea din spatele ei. I-am pasat jointul lui Zarco, care m-a privit impasibil; saliva uscată îi dispăruse de pe buze. Păi, ce credeai, că nu știu? N-am răspuns, ne-am uitat la Tere, care-și apăra ochii cu mâna de ultimele raze ale soarelui și se uita la o clădire care se afla la vreo sută de metri în dreapta noastră, pe promontoriu. De unde știi? De la ea. A fost o singură dată, am mințit iar, în noaptea de la Marocco. Ești sigur? Da, am spus, cu gândul la toaleta de la Vilaró. Mda, a spus el și mi-a pasat jointul. L-am

luat, am tras și am văzut-o pe Tere care arăta spre clădirea abandonată strigând ceva, apoi s-a îndreptat spre aceasta, sărind din piatră în piatră și lipindu-și geanta de corp. Așadar a fost o singură dată, a spus Zarco. Am confirmat. Și ce, nu ți-a plăcut, a întrebat apoi fără pic de ironie. Sigur că mi-a plăcut? am răspuns eu și imediat am regretat. Și-atunci? Am cugetat, am tras câteva fumuri, apoi am spus: Nu știu, întreab-o pe ea. I-am pasat jointul și asta a fost tot.

— Nu ați mai vorbit nimic?

— Nu. Zarco nu a insistat, iar eu abia așteptam să schimbăm subiectul.

— Asta pentru că credeai că Tere era iubita lui Zarco.

— Credeam că era și că nu era, ți-am mai spus. Nu știu... La un moment dat mi-am zis că discuția atât de prietenoasă putea ascunde o capcană, putea fi un șiretlic al lui Zarco, o modalitate de a mă pune la încercare sau de a mă face să-mi dau drumul la gură; la urma urmei, putea fi felul său de a-mi spune că Tere era proprietatea lui și că trebuia să păstrez distanța. Nu știu, era doar o senzație, însă una foarte intensă, care m-a jenat. Poate că ulterior m-am gândit că Zarco căuta de ceva vreme o ocazie ca aceea pentru a pune pe tapet subiectul Tere și noaptea de pe plaja Montgó, poate că m-am gândit și că, în fond, ceea ce voia Zarco era să mă depărtez de bandă ca să mă depărtez de Tere.

— Ți-a spus el să pleci din bandă?

— Da. În aceeași zi, chiar înainte de a pleca de la far. Eu, ca să nu mai vorbim despre Tere, comentasem ceva despre atacul ratat de mai devreme, pe urmă am tăcut, am fumat, am ascultat vuietul vântului care se lovea de fierul și de geamurile cupolei farului, am privit-o pe Tere care se apropia de clădirea părăsită, îi dădea ocol și dispărea în spatele ei, am văzut cum se scufunda soarele în mare și vaporul care dispărea în stânga orizontului; pe urmă Zarco m-a întrebat despre ce vorbeam, am spus că despre atacul ratat. Nu, înainte de asta.

Am zis că nu mai ţineam minte, dar el a exclamat: A, da, povestea lui Quílez!

Şi mi-a spus-o, o poveste pe care nu a istorisit-o nici în memoriile sale, nici în interviurile pe care le-a dat şi pe care le-am citit, ceea ce m-a mirat, pentru că, după cum ştii, Zarco le spunea ziariştilor tot. Mi-a spus că treaba se petrecuse în prima sa zi de închisoare la Modelo din Barcelona, iar de atunci trecuse cam un an. În acea zi, ieşind în curtea principală pentru plimbare, se întâlnise cu doi prieteni ai fratelui său, Juan José, care era şi el închis acolo de câteva luni (deşi nu în acelaşi sector), şi stătea de vorbă cu aceştia. Mi-a povestit că era plin de deţinuţi care se plimbau, vorbeau sau jucau fotbal liniştiţi. Că toată liniştea s-a făcut ţăndări când mulţimea aceea s-a oprit ca la un semn şi în mijloc s-a format un zid circular de oameni, iar în centrul zidului stătea un bărbat blond şi corpolent; o clipă mai târziu alt bărbat, palid şi costeliv, s-a repezit la el şi, cu un pumnal confecţionat clandestin dintr-un arc de somieră, i-a spintecat pieptul, i-a smuls inima şi a arătat-o ridicând-o în sus, proaspătă şi sângerândă în soarele după-amiezii. Că în timp ce exhiba trofeul acela, asasinul slobozise un strigăt prelung de bucurie. Că totul se petrecuse atât de iute, încât, înainte de a se prăbuşi, victima nici nu apucase să ţipe de frică sau să strige după ajutor. Că gardienii goliseră pe dată curtea, lăsând leşul fără inimă pe loc; că el nu întrebase nimic pe nimeni, dar aflase că numele asasinului era Quílez şi că mortul avea faimă de turnător şi ajunsese la Modelo în aceeaşi zi cu el, însă fusese mutat de la altă închisoare. Şi la sfârşit mi-a spus – şi atunci mi s-a părut că vocea îi tremura – că, în noaptea care urmase după ce Quilez fusese trimis într-o celulă de pedeapsă, numele lui străbătuse galeriile închisorii ca un murmur justiţiar sau ca un cânt victorios.

Zarco a terminat povestea şi am rămas tăcuţi. Apoi s-a ridicat, s-a dezmorţit şi s-a îndreptat spre faleză, unde a stat o vreme cu mâinile în buzunare, înaintea mării şi a cerului tot

mai întunecate. Brusc, s-a întors către mine şi mi-a spus cu o expresie cam posacă: Uite ce e, Ochelaristule, tu n-ai decât să faci ce-ţi tună, dar pe urmă să nu zici că nu ţi-am spus. A făcut o pauză, apoi a continuat. Din partea mea, n-ai decât să stai cu noi mai departe. Până la urmă s-a dovedit că eşti mai dur şi mai afurisit decât păreai, aşa că nu-i problemă. Treaba ta. Dar dacă vrei să-ţi dau un sfat, renunţă. Şi-a scos mâna dreaptă din buzunar, a tăiat aerul cu un gest orizontal, mai violent decât vorbele pe care le rostise. Renunţă. Nu mai veni la La Font, nu mai veni în cartier. Şterge-o, moşule. Uită de gaşcă. Întoarce-te la familia ta şi la şcoală, întoarce-te la viaţa ta de dinainte. Nu mai ai ce vedea, nu pricepi? Ai văzut deja tot ce era de văzut. Mai devreme sau mai târziu o să pună gheara pe noi, aşa cum au pus pe Guille şi pe ceilalţi. Şi-atunci ai căcat-o: dacă n-ai baftă, mori ca Guille sau ajungi într-un scaun cu rotile ca Moşu'; dacă ai baftă, ajungi la pârnaie ca Dracula sau Chiştoc. Deşi, pentru unul ca tine, nici nu ştiu ce-ar fi mai rău. Eu am trecut pe la pârnaie câteva luni, dar în cazul tău pârnaia o să te mănânce de viu. Oricât te-ai da tu de rotund, de dur şi de afurisit. Că nici aici nu eşti ca noi. Noi n-avem de ales, n-avem decât viaţa asta, dar tu ai şi altă viaţă. Nu fi papagal, Ochelaristule, renunţă.

Cam asta mi-a spus el. Nu am răspuns, pe de o parte pentru că nu aveam ce să răspund, pe de alta, pentru că, aşa cum îţi ziceam, discuţia despre Tere mă cam agitase, dar mai ales pentru că exact atunci ea a revenit la far cu vestea că clădirea pustie era un post de jandarmerie şi ce-ar fi să dăm o raită pe-acolo. Era aproape întuneric. Proţăpit în faţa mea, Zarco a întins spre mine o unghie lungă şi murdară şi a repetat de parcă nici n-o auzise pe Tere: Tu gândeşte-te bine, Ochelaristule. M-am ridicat. Tere s-a uitat la mine, apoi la Zarco: La ce să se gândească Ochelaristu'? Zarco i-a dat o palmă peste fund: La nimic. Ne-am întors la Mehari şi am plecat.

— Şi asta a fost singura dată când ai vorbit cu Zarco despre Tere în vara aceea?

— Da.

— Şi te-ai gândit să părăseşti banda la sfatul lui Zarco?

— Da, cred că da. Dar nu pentru că aş fi vrut, ci pentru că, repet, îmi intrase bănuiala că Zarco mă sfătuise să mă întorc la viaţa mea de dinainte ca să mă îndepărteze de Tere şi că sfatul său ascundea o ameninţare. În orice caz, n-a mai pomenit de asta şi nici eu nu am avut vreme să rumeg pe îndelete povestea: pentru că la puţin timp după discuţia noastră de la capul Creus totul s-a terminat.

— Adică s-a terminat cu gaşca?

— Desigur.

— Şi când mai exact?

— Pe la jumătatea lui septembrie, la vreo două săptămâni după ce s-au întors ai mei din concediu. Pentru mine a fost perioada cea mai rea a verii. Pe de o parte, eram tot mai dezgustat de gaşcă sau de ce rămăsese din ea, pentru că discuţia cu Zarco îmi inoculase veninul neîncrederii. Pe de altă parte, relaţia cu ai mei nu a fost mai bună, aş zice dimpotrivă: după câteva zile de armistiţiu au reînceput certurile şi ţipetele, mai ales cu taică-meu, care pesemne mă vedea ca pe un monstru de nerecunoscut, furios şi dispreţuitor. Ce să zic, acum cred că e posibil ca eu să mă fi simţit prins şi că oricând ar fi putut exploda ceva în gaşcă sau acasă; şi a explodat până la urmă, cu ocazia atacului eşuat asupra sucursalei din Bordils a Băncii Populare.

A fost ultima noastră lovitură şi a fost un eşec. Motivul eşecului e evident. Trebuie să-ţi spun de la bun început că am pregătit-o în criză de timp, atât de pripit, că nici măcar nu am cercetat ca lumea sucursala şi împrejurimile. Şi unde mai pui că cei ce participam la lovitură nu eram chiar persoanele cele mai indicate: pe Tere nu puteam conta, căci plecase la Barcelona, una dintre surorile ei tocmai născuse, iar Zarco, după ce încercase cu Chinezu', cu Pisălogu' şi mai ştiu eu cu cine, o înlocuise cu Jou, care nu atacase niciodată o bancă şi n-avea

experienţă cu armele. Şi am avut şi ghinion... Totuşi, nimic din toate astea nu explică dezastrul. Explicaţia e mai simplă: a fost o turnătorie. N-am aflat niciodată cine ne denunţase, eu cel puţin nu am aflat. Putea fi oricine: oricare din tipii pe care Zarco îi tatonase să participe, oricare dintre cei cu care vorbiseră ăia, oricare dintre cei cu care vorbiserăm noi. Nu uita, cârciumile din cartier mişunau de informatori ai poliţiei, începând cu La Font; turnători erau şi la Rufus. Noi eram la curent, şi deşi Zarco ne cerea tot timpul să fim discreţi, cert este că trăncăneam cu prea multă lume şi cu prea mare lejeritate. Începând cu mine.

— Vrei să spui că ţi-a scăpat porumbelul?

— M-am gândit mult la asta.

— De ce?

— Cu două zile înaintea loviturii, când treaba era deja stabilită şi mai trebuia doar să găsim un înlocuitor pentru Tere, am băut vreo două ceasuri bere cu Córdoba în timp ce-mi aşteptam prietenii la La Font. Cred că ţi-am zis de tipul ăsta, nu? Nu mai ştiu ce am vorbit atunci, dar eu eram prieten cu Córdoba şi aveam încredere în el, deşi ulterior mi-am spus că poate nu trebuia. Nu ştiu. Poate c-a fost el. Adică eu...

— Şi nu l-ai întrebat pe inspectorul Cuenca?

— Nu. Niciodată n-am vorbit cu inspectorul despre perioada aceea: n-am vrut nici eu, n-a vrut nici el. La ce bun? Nu cred că mi-ar fi putut spune ceva nou. Chestia e că a fost o turnătorie şi astfel poliţia ne-a întins o cursă.

La început nu ne-am dat seama că eram aşteptaţi, şi totul părea să meargă ca uns. Am ajuns la Bordils pe la unu, unu şi jumătate, Grasu' a parcat aproape de uşa băncii, într-un capăt de stradă care dădea în şosea, după câteva minute Zarco, Jou şi cu mine am intrat în clădire cu ciorapii de nailon pe cap. Asta a fost prima chestie ciudată pe care am observat-o: n-ar fi trebuit să intrăm trei, ci doi; Jou ar fi trebuit să rămână

pe trotuar, ținând sub observație intrarea, de aceea era înarmat cu pistolul. Apoi am mai remarcat și alte ciudățenii. În timp ce Jou și cu mine țineam locul în cătarea armelor și Zarco își turuia formula consacrată („Bună ziua, doamnelor și domnilor. Nu vă agitați. N-o să pățiți nimic. Vă rog să nu faceți pe eroii. Rămâneți calmi și nimeni n-o să vă facă nici un rău. Vrem doar banii care se găsesc în bancă."), am observat că înăuntru se aflau mult prea mulți clienți, printre care și două femei cu copii; am mai văzut și că existau două uși în loc de una singură: cea principală pe care intraserăm și una în spate, care părea să dea spre o străduță; și că funcționarii erau despărțiți de restul sălii printr-o cabină blindată, sau care părea blindată, care cabină era închisă. Zarco a văzut pesemne și el aceste lucruri, sau măcar pe primul și pe ultimul, pentru că în timp ce le cerea femeilor și copiilor să se lase pe podea și ăia mici se puseseră pe plâns, le-a poruncit funcționarilor să deschidă ușa cabinei. Erau trei, dar nu s-a clintit nici unul; nu era chip să aflăm dacă își propuneau să reziste atacului, o idee nesăbuită, sau doar erau paralizați de frică, drept care Zarco l-a înșfăcat pe un client de gulerul cămășii, l-a târât aproape pe sus până la ușa cabinei, i-a pus în gât țeava pușții și a spus: Ori deschideți imediat, ori îl împușc pe ăsta.

A deschis imediat un tip cu mutră de prepelicar și alb ca varul. În timp ce urletele copiilor umpleau sala și mă zăpăceau de cap, tipul a înaintat un pic și a bâiguit că nu putea deschide casa de bani. Zarco a eliberat ostaticul, s-a apropiat de tip și l-a întrebat dacă el era directorul. Nu pot să deschid casa de bani, a repetat acela. Te-am întrebat dacă ești directorul, a repetat Zarco. Da, a spus omul, dar nu pot să deschid casa. Deschide-o și nimeni n-o să pățească nimic. Nu pot, a gemut tipul, are un dispozitiv de deschidere cu efect întârziat. Și cât durează să se deschidă? Cincisprezece minute. Atunci Zarco a avut un moment de ezitare, sau așa mi s-a părut mie, era logic să ezite: dacă nu îl obliga pe tip să dezactiveze dispozitivul,

atacul nostru ar fi fost un eșec, încă unul; dar dacă-l obliga, cele cincisprezece minute ar fi fost cele mai lungi și chinuitoare din viața noastră și nimeni nu putea garanta că în acest sfert de oră am fi putut păstra controlul. Pesemne că nu am fost singurul care a intuit îndoielile lui Zarco, pentru că în aceeași clipă un bărbat culcat la pământ lângă ușa din spate (sau care se târâse până acolo fără să ne dăm seama) a deschis-o și a fugit mâncând pământul. Totul s-a petrecut într-o secundă, secunda în care Zarco ezitase sau avusesem eu impresia că ezitase: în secunda doi Jou a tras, făcând țăndări geamul ușii prin care fugise omul, iar în secunda trei banca a fost cuprinsă de un vacarm de nedescris, pe care Zarco l-a potolit trăgând cu pușca în aer și răcnind la oameni să rămână pe loc până vom fi plecat. Pe urmă i-a spus directorului să uite de casa de bani și să-i dea doar banii lichizi care erau la îndemână. Omul s-a executat, am luat banii și am ieșit în trombă.

Afară ne aștepta poliția. În timp ce alergam cât puteam de repede spre mașină, un glas ne-a somat să ne oprim; în loc să ne predăm, am fugit mai departe, iar pe când urcam în mașină aproape din mers, au început împușcăturile. Le-am auzit și în același timp am simțit o arsură în braț. Grasu' conducea pe șosea spre Gerona, împușcăturile se întețeau în urma noastră, brațul mă ardea și începea să sângereze. Cu toate că oi fi înjurat cu glas tare, nimeni nu și-a dat seama că eram rănit, printre altele și pentru că la intrarea în Bordils drumul era barat de o mașină a poliției secrete. Grasu' a luat piciorul de pe accelerație, dar Zarco a țipat la el să-i dea bice, ceea ce a și făcut, izbind zdravăn mașina poliției, care aproape că a ajuns la marginea drumului. Izbitura i-a produs Grasului, care se lovise de volan, și o rană spectaculoasă deasupra arcadei, iar sângele țâșnea din plin. Totuși a accelerat la maximum și ne-am continuat fuga, mai întâi urmăriți de două mașini de poliție, pe care le-am lăsat în urmă la intersecția dintre Celrà și Campdorà, trecând pe roșu, depășind sau fentând toate mașinile,

astfel că la Pont Major ni s-a părut că scăpaserăm. Şi atunci am zărit elicopterul deasupra noastră. Era limpede că pe noi ne urmărea; Jou a realizat în acelaşi timp şi că eram răniţi, văzând sângele care curgea din braţul meu şi din arcada Grasului, s-a panicat şi a început să urle că până aici ne-a fost; Zarco i-a poruncit să tacă, Grasu' a luat-o la dreapta, a trecut podul peste Ter şi a mers spre Sarrià, în timp ce, departe în urma noastră, se vedeau din nou maşinile poliţiei. Să fi fost la un kilometru, un kilometru şi jumătate în spatele nostru, avantaj de care Grasu' a încercat să profite ca să se facă pierdut pe străduţele din Sarrià. Planul părea că reuşise, dar elicopterul tot deasupra noastră era şi după câteva minute am văzut şi maşinile undeva, în spate. Grasu' a accelerat iar, am ieşit din localitate şi am reintrat pe şoseaua principală, dar nu pe cea care urma linia coastei, ci pe cea care mergea spre Franţa, numai că, în loc să mergem spre graniţă, depărtându-ne de oraş, ne apropiam de el. Grasu' urma indicaţiile lui Zarco, logice, presupun, pentru că e mai uşor să scapi de un elicopter într-un oraş decât pe teren deschis; dar adevărul e că am intuit imediat că intram într-o cursă de şoareci din care nu aveam să scăpăm uşor.

Nu m-am înşelat. La începutul podului La Barca, chiar la intrarea în oraş, se zărea deja La Devesa; din sensul opus a venit un camion cu butelii de gaz, pe care Grasu' a încercat să-l evite trăgând de volan, dar a pierdut controlul maşinii, care a început să se învârtească pe asfalt. Ce a urmat e greu de relatat. Deşi am încercat de multe ori să reconstitui succesiunea evenimentelor, nu cred că am reuşit pe de-a-ntregul; am reconstituit doar câteva verigi: destule, cred eu, pentru a avea cât de cât o idee asupra celor petrecute.

Sunt şase verigi, sau şase imagini, sau şase grupuri de imagini. Prima e dată de propria mea imagine, căzut cu faţa în jos pe capota înfundată a maşinii, zăpăcit şi bâjbâind după ochelari, găsindu-i intacţi, auzind simultan vâjâitul dureros din

capul meu, gemetele şi înjurăturile lui Jou şi pe Zarco strigând că Grasu' leşinase şi că trebuia să ieşim iute din maşină. A doua verigă e dată de imaginea mea încercând să ies de-a buşilea pe geamul din spate şi dând cu ochii de maşina care opreşte la o distanţă de treizeci sau patruzeci de metri mai încolo şi din care ies doi poliţişti în civil care aleargă spre noi. A treia verigă e compusă din două imagini: a lui Zarco, care mă trage afară prin geam şi a noastră alergând pe pod în spatele lui Jou, care e cu câţiva metri înaintea noastră şi care, instinctiv sau pentru că i-a strigat Zarco să facă aşa, o ia spre Pedret şi spre cartier. A patra verigă e o suită de imagini: Zarco şi cu mine trecem de pod şi fugim spre La Devesa, sperând să scăpăm acolo de poliţişti; apoi Zarco se împiedică de denivelarea de la intrarea parcului şi cade, eu mă opresc şi mă întorc şi-l ridic pe el de-o aripă şi continuăm aşa, el şchiopătând şi eu trăgându-l; apoi Zarco cade din nou sau se lasă să cadă la pământ, mă împinge şi-mi spune cu un glas răguşit şi gâfâind: Fugi, Ochelaristule! Şi urmează cea de-a cincea verigă, penultima imagine: sub soarele amiezii care străpunge coroanele platanilor din parcul La Devesa, Zarco stă în genunchi cu mine alături, iar cei doi poliţişti sunt pe punctul de a sări peste denivelare şi a se repezi la noi. Ultima imagine e previzibilă, dar şi aceasta e dublă: una diafană, imaginea mea alergând prin parc tot mai departe de Zarco; alta ceţoasă, surprinsă în timp ce mă întorc să văd dacă sunt urmărit: imaginea lui Zarco zbătându-se într-un vălmăşag de mâini şi picioare sub asaltul celor doi.

Aici se termină cele şase verigi, asta e tot ce-mi amintesc.

— Asta înseamnă că l-ai părăsit pe Zarco.

— Ce puteam face? Ce-ai fi făcut dumneata? El nu putea scăpa; eu nu-l puteam salva: să mă fi sacrificat ar fi fost stupid, n-ar fi servit la nimic. Drept care m-am hotărât să mă salvez pe mine. Zarco ar fi procedat la fel; de aceea mi-a spus să fug. Şi poate de aceea i-a reţinut pe poliţişti (sau aşa am crezut mereu): ca să am timp să fug, ca să mă salvez.

Ceea ce am și făcut. Am fugit ca un nebun prin parcul pustiu, am trecut pe lângă terenul de fotbal, pe lângă clubul de tir și pista de aeromodelism și m-am refugiat pe o alee între Ter și Güell, între pavilionul de sport și groapa de gunoi municipală. Năucit, am stat ascuns o vreme, ca să-mi treacă frica, vâjâitul din cap și durerea din braț. Capul m-a lăsat repede, dar rana sângera mai departe și frica m-a apucat iar când elicopterul a trecut pe deasupra aleii de vreo două ori la înălțime mică; dar mi-a fost limpede că trebuia s-o șterg rapid și aveam doar un loc sigur unde să mă duc.

Nevăzut, am părăsit aleea, am ajuns pe strada Caterina Albert și am mers acasă.

Acolo, totul s-a întâmplat foarte repede. Ai mei erau la masă. Mama și soră-mea au țipat dând cu ochii de tricoul meu îmbibat de sânge; tata a reacționat cu totul altfel: fără o vorbă, m-a dus la baie și, în timp ce eu o țineam una și bună că am căzut de pe motocicletă, mi-a cercetat rana. După care le-a cerut femeilor să iasă din baie. Asta nu e de la o căzătură, a spus pe un ton rece, mai bine îmi spui adevărul. Am repetat povestea cu motocicleta, dar m-a întrerupt: Uite ce e, Ignacio, nu știu în ce te-ai băgat, dar dacă vrei să te ajut trebuie să-mi spui adevărul. Apoi a adăugat pe un ton neutru: Dacă nu vrei să te ajut, poți părăsi această casă. Mi-am dat seama că vorbea serios, că avea dreptate și că, oricât de urât ar fi făcut aflând adevărul, era de o mie de ori mai rău să fiu arestat; în plus, eram cu adrenalina la pământ și mi-era atât de frică, de parcă mi-aș fi injectat dintr-un foc conștiința tuturor pericolelor la care mă expusesem în ultimele luni.

Am cedat. I-am spus cât am putut mai bine adevărul. Reacția sa m-a mai liniștit, aproape că m-a nedumerit: n-a țipat, nu s-a înfuriat, nici măcar n-a părut mirat, mi-a pus doar câteva întrebări concrete. Și acum ce facem? l-am întrebat eu, crezând că terminase cu întrebările. Mergem la comisariat, a spus el fără să stea pe gânduri. Am simțit că mi s-au tăiat picioarele: Mă predai?! Da. Dar ai spus că mă ajuți! Doar așa te pot ajuta. Tati, te rog, am implorat eu. A arătat spre rana din braț: Spală-te, apoi mergem. A ieșit din baie, a intrat mama, care împreună cu soră-mea m-au ajutat să mă spăl, în timp ce el vorbea la telefon. A vorbit îndelung, dar nu am auzit ce anume și cu cine, telefonul era în hol și mama și soră-mea mă potopeau cu întrebările și încercau să mă consoleze, căci începusem să plâng.

Tata s-a întors în baie și a rugat-o pe mama să ne facă o valiză pentru amândoi. M-am uitat la el printre lacrimi; s-a uitat și el la mine de parcă atunci m-ar fi recunoscut sau ar fi fost și el gata să plângă, și atunci am realizat că se răzgândise, că n-avea să mă ducă la poliție. Unde vă duceți? a întrebat mama. Tu fă valiza aia, îți spun pe urmă. Tăcut, tata mi-a curățat rana și m-a pansat, apoi a ieșit și a vorbit cu maică-mea. Apoi a revenit în baie și mi-a spus: Mergem.

L-am urmat fără să crâcnesc. Mai întâi am oprit pe strada Francesc Ciurana, la locuința unui prieten apropiat al familiei, consătean de-al său și avocat, pe nume Higinio Redondo. Tata mi-a spus să aștept în mașină; am dedus că Redondo era cel cu care vorbise la telefon. După un timp s-a întors, am traversat orașul și am luat-o pe șoseaua spre Franța. Pe drum, mi-a spus că mergeam la casa de vacanță pe care Redondo tocmai și-o cumpărase în Colera, un sat pe malul mării; mi-a mai spus că, dacă poliția avea să mă caute acasă (lucru foarte posibil), mama avea să le zică unde ne aflam; apoi mi-a explicat detaliat ce trebuia să le spun polițiștilor în cazul, de asemenea foarte probabil, în care vor veni după mine la Colera (pe scurt, ceea ce trebuia să spun era că ne aflam de o săptămână acolo, ca să profităm de ultimele zile de vacanță și de concediu). Un ceas mai târziu ajungeam la Colera. Satul era pustiu; casa lui Redondo era foarte aproape de mare. Am intrat, tata s-a apucat să ne aranjeze lucrurile în dulapuri, mai bine zis să le cam împrăștie prin casă și să facă dezordine prin sufragerie, bucătărie,

baie şi dormitoare, ca să pară că locuiam acolo de mai multe zile. După care s-a dus la cumpărături, eu m-am trântit pe un pat şi m-am uitat la un televizor portabil. Nici frica, nici epuizarea nu mă părăsiseră. Am adormit. Când m-a trezit tata, nici nu ştiam unde mă aflu. Televizorul era stins, lumina aprinsă. Braţul nu mă mai durea; am dedus că se înnoptase. Afară e cineva care vrea să stea de vorbă cu tine, mi-a şoptit tata; stătea pe vine lângă mine şi-mi pusese o mână pe braţul sănătos: E un poliţist. S-a ridicat, a ieşit din odaie şi a intrat inspectorul Cuenca.

— Îl cunoşteai?

— Firește. Şi el pe mine. Ne văzuserăm des prin cartier, mă interogase cel puţin de două ori. M-a interogat şi atunci. În picioare lângă pat, fără să-mi ceară să mă scol – stăteam pe saltea cu spatele sprijinit de perete –, a pus întrebările previzibile la care am răspuns cum mă învăţase tata. În timp ce vorbeam, am văzut în ochii lui că nu mă credea; nu m-a crezut: când a terminat cu întrebările, mi-a spus să mă îmbrac, să-mi strâng nişte lucruri şi să merg cu el. Te aştept afară, a spus el, ieşind din cameră.

Mi-am dat seama că eram pierdut. Nu mai ştiu cum au trecut acele minute. Ştiu doar că eram sufocat de spaimă şi că n-am făcut ceea ce-mi ordonase, nici măcar nu m-am dat jos din pat; ştiu că am luptat împotriva catastrofei iminente rugându-mă în gând ca tot ce se petrecuse de-a lungul acelor trei luni să nu se fi petrecut sau să fi fost un vis, m-am rugat de parcă aş fi plâns sau am plâns de parcă m-aş fi rugat să se petreacă o minune. O minune nu s-a petrecut, deşi ce a urmat a semănat cel mai mult cu o minune de care am avut parte în viaţă. Şi ştii ce a urmat?

— Ce?

— Nimic. La un moment dat s-a deschis uşa şi a intrat inspectorul Cuenca. E sfârşitul, mi-am zis. Dar n-a fost; de fapt, a fost doar începutul. Inspectorul Cuenca a stat acolo, tăcut, în picioare, nemişcat, s-a uitat la mine preţ de câteva clipe care mie mi s-au părut interminabile. După care a ieşit.

Şi asta a fost tot. Inspectorul Cuenca a plecat din casă trântind uşa; după o vreme a intrat tata şi s-a aşezat lângă mine pe pat. Chipul său avea o rigiditate de ceară. Iar eu am realizat că stăteam pe nişte cearşafuri fleşcă de sudoare. L-am întrebat ce se întâmplase, a spus că nimic. L-am întrebat ce avea să se întâmple în continuare, a repetat că nimic. Deşi treaz, aveam impresia că îmi lipseau nişte luni bune de somn; probabil că asta se vedea pe faţa mea, pentru că tata a spus: Dormi. Ascultător, de parcă m-aş fi întors deodată în copilărie, m-am întins cât eram de lung, indiferent la umezeala cearşafurilor; ultima imagine înainte de a mă cufunda în somn e cea a tatălui meu care se ridica de pe pat.

8

— Până la începutul lui iulie n-am urmărit în mod serios banda lui Zarco. De ce am lungit-o atât? Pentru că, așa cum ți-am spus, nu aveam încă o pistă – prima pistă a fost cea pe care i-am smuls-o Vedettei – și nu bănuiam că banda pe care o căutam era chiar banda lui Zarco.

Sincer să fiu, eram optimist din cale-afară, credeam că avea să fie o treabă ușoară. Eram convins că aveam de-a face cu un grup de puștani ușor de prins; adevărul e că mi-a luat mai bine de două luni să dezarticulez banda. Întârziere care se explică prin aceea că Zarco era foarte isteț și la curent cu toate; dar mai ales prin faptul că, cel puțin în luna iulie, interesul șefilor mei de a pune mâna pe Zarco era mai curând teoretic decât real, prin urmare nu am putut conta pe mijloacele și pe oamenii de care aveam nevoie. În plus, vara nu era anotimpul ideal pentru o astfel de misiune: vacanța și Operațiunea Vară – un dispozitiv de supraveghere care pe atunci se activa an de an pe Costa Brava – solicitau efectivele noastre la maximum. Iar primul rezultat al acestei coincidențe a fost că, deși le repetasem subcomisarului Martínez și inspectorului Vives că Mejía, Hidalgo și cu mine nu făceam față misiunii încredințate fără ajutoare suplimentare, aceștia au avut mereu argumente ca să-mi refuze cererea; al doilea rezultat a fost că, pentru că cei doi coechipieri ai mei și-au luat zilele libere și apoi au participat la Operațiunea Vară (mai ales ca să escorteze politicienii veniți în concediu), de multe ori m-am pomenit singur – patrulam doar eu pe străduțele și localurile cu prostituate ale cartierului, căutând o pistă care să mă asigure că banda pe care o urmăream era banda lui Zarco și apoi să descopăr oportunitatea de a o vâna.

La începutul lui august am crezut că oportunitatea aceea se ivise. Atunci când am arestat câțiva membri ai bandei după ce încercaseră să spargă o vilă din Pontós, lângă Figueras, și mașina lor se făcuse zob pe podul din Bàscara în timp ce fugeau de o mașină a poliției înarmate; în accident a și murit unul dintre ei, altul a rămas paraplegic, iar pe ceilalți doi i-am interogat la comisariat. Atunci am avut certitudinea că banda pe care o căutam era banda lui Zarco. Asta a fost vestea cea bună; cea rea a fost să pricep că Zarco nu era un șut ca oricare altul și că să punem mâna pe el avea să fie mai complicat decât credeam. Cei doi pe care i-am interogat se numeau Chinezu' și Dracula. Îi știam deja din cartier, ca și pe ceilalți, știam că erau subalternii lui Zarco și nu erau niște tipi duri, astfel că în timpul interogatoriului ceea ce urmăream eu nu era neapărat să recunoască lovitura ratată din Pontós și alte furturi, lucru de la sine înțeles; voiam să-i denunțe pe Zarco și pe ceilalți din bandă, dar mai ales pe Zarco, căci eram sigur că, odată căzut Zarco, avea să cadă toată banda. Ceea ce, dacă stau să mă gândesc, aș fi urmărit și dacă Chinezu' și Dracula ar fi fost niște tipi duri, nu doar niște subalterni.

— Nu prea pricep.

— Vreau să spun că pe atunci totul era posibil într-un comisariat, nu ca acum; pentru noi mai era încă o perioadă de, cum să-i zic, impunitate, că alt termen nu există: deși Franco murise de trei ani, la comisariat făceam ce ne tuna, adică ce făcuserăm dintotdeauna. Asta e realitatea; ulterior, cum spuneam, lucrurile s-au schimbat, dar pe atunci așa era. Ei, și în condițiile alea era realmente dificil ca, oricât ar fi fost el de dur, un puștan de șaisprezece ani să reziste, fără să cânte tot ce avea în gușă, în cele șaptezeci și două de ore; atât îi

8

— Până la începutul lui iulie n-am urmărit în mod serios banda lui Zarco. De ce am lungit-o atât? Pentru că, așa cum ți-am spus, nu aveam încă o pistă – prima pistă a fost cea pe care i-am smuls-o Vedettei – și nu bănuiam că banda pe care o căutam era chiar banda lui Zarco.

Sincer să fiu, eram optimist din cale-afară, credeam că avea să fie o treabă ușoară. Eram convins că aveam de-a face cu un grup de puștani ușor de prins; adevărul e că mi-a luat mai bine de două luni să dezarticulez banda. Întârziere care se explică prin aceea că Zarco era foarte isteț și la curent cu toate; dar mai ales prin faptul că, cel puțin în luna iulie, interesul șefilor mei de a pune mâna pe Zarco era mai curând teoretic decât real, prin urmare nu am putut conta pe mijloacele și pe oamenii de care aveam nevoie. În plus, vara nu era anotimpul ideal pentru o astfel de misiune: vacanța și Operațiunea Vară – un dispozitiv de supraveghere care pe atunci se activa an de an pe Costa Brava – solicitau efectivele noastre la maximum. Iar primul rezultat al acestei coincidențe a fost că, deși le repetasem subcomisarului Martínez și inspectorului Vives că Mejía, Hidalgo și cu mine nu făceam față misiunii încredințate fără ajutoare suplimentare, aceștia au avut mereu argumente ca să-mi refuze cererea; al doilea rezultat a fost că, pentru că cei doi coechipieri ai mei și-au luat zilele libere și apoi au participat la Operațiunea Vară (mai ales ca să escorteze politicienii veniți în concediu), de multe ori m-am pomenit singur – patrulam doar eu pe străduțele și localurile cu prostituate ale cartierului, căutând o pistă care să mă asigure că banda pe care o urmăream era banda lui Zarco și apoi să descopăr oportunitatea de a o vâna.

La începutul lui august am crezut că oportunitatea aceea se ivise. Atunci când am arestat câțiva membri ai bandei după ce încercaseră să spargă o vilă din Pontós, lângă Figueras, și mașina lor se făcuse zob pe podul din Bàscara în timp ce fugeau de o mașină a poliției înarmate; în accident a și murit unul dintre ei, altul a rămas paraplegic, iar pe ceilalți doi i-am interogat la comisariat. Atunci am avut certitudinea că banda pe care o căutam era banda lui Zarco. Asta a fost vestea cea bună; cea rea a fost să pricep că Zarco nu era un șut ca oricare altul și că să punem mâna pe el avea să fie mai complicat decât credeam. Cei doi pe care i-am interogat se numeau Chinezu' și Dracula. Îi știam deja din cartier, ca și pe ceilalți, știam că erau subalternii lui Zarco și nu erau niște tipi duri, astfel că în timpul interogatoriului ceea ce urmăream eu nu era neapărat să recunoască lovitura ratată din Pontós și alte furturi, lucru de la sine înțeles; voiam să-i denunțe pe Zarco și pe ceilalți din bandă, dar mai ales pe Zarco, căci eram sigur că, odată căzut Zarco, avea să cadă toată banda. Ceea ce, dacă stau să mă gândesc, aș fi urmărit și dacă Chinezu' și Dracula ar fi fost niște tipi duri, nu doar niște subalterni.

— Nu prea pricep.

— Vreau să spun că pe atunci totul era posibil într-un comisariat, nu ca acum; pentru noi mai era încă o perioadă de, cum să-i zic, impunitate, că alt termen nu există: deși Franco murise de trei ani, la comisariat făceam ce ne tuna, adică ce făcuserăm dintotdeauna. Asta e realitatea; ulterior, cum spuneam, lucrurile s-au schimbat, dar pe atunci așa era. Ei, și în condițiile alea era realmente dificil ca, oricât ar fi fost el de dur, un puștan de șaisprezece ani să reziste, fără să cânte tot ce avea în gușă, în cele șaptezeci și două de ore; atât îi

puteam reține la comisariat înainte de a-i trimite înaintea judecătorului – șaptezeci și două de ore fără avocat, în care treceau dintr-o celulă fără lumină la interogatorii de ore întregi, în cursul cărora mai erau și loviți, asta în cazul cel mai fericit. Sincer, nu era ușor. Și imaginează-ți surpriza mea când Chinezu' și Dracula au rezistat. Ce părere ai? Chiar așa: au dat pe goarnă destule, dar pe Zarco nu l-au denunțat.

— Ai și o explicație pentru curajul acesta al lor?

— Firește: nu a fost vorba de curaj. Cu alte cuvinte: le era mai frică de Zarco decât de mine. De-asta îți spuneam că atunci am realizat că Zarco era un tip cu adevărat dur și că a-l prinde avea să fie mai greu decât mă așteptam.

— Mă miră că spui că Zarco era un tip atât de dur, nu știu de ce credeam că îl vedeai ca pe un biet nenorocit.

— Și chiar era. Tipii foarte duri sunt de regulă niște bieți nenorociți.

— Mă miră și că spui că prietenii lui îl știau de frică.

— Te referi la băieții din gașcă? De ce te miră? Cei slabi se tem de cei puternici. Și, cu o excepție poate, cei din banda lui Zarco erau slabi, așa că le era frică de el. Începând cu Chinezu' și cu Dracula.

— Cum poți fi atât de sigur?

— Tocmai ți-am zis: pentru că dacă nu s-ar fi temut atât de Zarco, n-ar fi rezistat șaptezeci și două de ore la comisariat fără să-l trădeze. Crede-mă. Am fost cu ei în alea trei zile și știu despre ce vorbesc. Cât despre faptul că Zarco era chiar un tip dur, e de-ajuns să vezi ce a făcut după moartea lui Guille și arestarea celorlalți.

— Ce-a făcut?

— A făcut rost de arme și s-a apucat să jefuiască bănci.

— Eu am auzit că în perioada aceea era mai puțin periculos să ataci o bancă decât o benzinărie sau un magazin de delicatese.

— Așa pretindea Zarco.

— Și nu era așa?

— Nu știu. Drept e că cel care vindea benzină sau delicatese era adesea chiar proprietarul, prin urmare era normal să se opună jafului, pe când funcționarilor de la o bancă chestia asta nici nu le trecea prin cap, pentru simplul motiv că ei nu pierdeau nimic dacă banca era jefuită; culmea e că banca avea asigurate depozitele din toate sucursalele și își instruia funcționarii să nu riște inutil în caz de atac și să predea banii fără să stea pe gânduri; pe de altă parte, tot atât de adevărat este că pe vremea aceea băncile nu contau pe măsurile de securitate care au fost impuse obligatoriu după doi sau trei ani și care aveau să pună capăt modei de a ataca bănci: paznici înarmați, uși duble la intrare, camere de luat vederi, incinte blindate pentru casele de bani, sertare ascunse, bancnote-nadă numerotate, butoane de panică conectate la centrala de urgențe sau chiar la comisariate... În fine, toate astea sunt adevărate. Dar și că trebuia să ai ceva curaj ca să pătrunzi înarmat într-o bancă, să-i amenințI pe funcționari și pe clienți și să umfli toți banii, mai ales dacă ai doar șaisprezece ani, nu crezi?

— Ba da.

— Păi exact asta a început să facă Zarco la mijlocul acelei veri. Și astfel să riște tot mai mult. Iar pe măsură ce risca tot mai mult, noi aveam impresia că se apropia clipa arestării sale.

Părea să se apropie, dar nu se ivea. În august, în timp ce șefii ne presau să lichidăm odată banda, am fost de vreo două ori pe punctul de a-i prinde (la început de august, lângă Sils, când au jefuit o benzinărie pe la care dăduseră târcoale cu o zi înainte – patronul ne anunțase, Hidalgo și Mejía i-au urmărit cu mașina până s-au răsturnat; la Figueras, câteva săptămâni mai târziu, când o mașină a jandarmeriei a crezut că-i recunoaște în preajma unei bănci și i-a urmărit preț de câțiva kilometri, apoi i-a pierdut). Așa se face că la începutul lui septembrie eram de-a dreptul disperat: mă ocupam de caz de două luni și totul mergea din rău în mai rău; o știau și subcomisarul

Martínez, și inspectorul Vives, care, odată întorși din concediu, mi-au dat un ultimatum: ori puneam mâna pe bandă, ori transferau cazul altuia. Ar fi fost un eșec rușinos să mi se ia cazul, așa că m-au apucat toți dracii și în a doua săptămână a lunii septembrie am aflat că banda lui Zarco plănuia să atace sucursala unei bănci din Bordils.

— Cum ai aflat?

— Uite c-am aflat.

— Cine ți-a spus?

— Asta nu pot să-ți zic. Sunt lucruri pe care un polițist n-are voie să le divulge.

— Chiar dacă de-atunci au trecut treizeci de ani?

— Chiar dacă au trecut șaizeci. Uite, am citit într-un roman o scenă în care un personaj îl întreabă pe altul: Poți să ții un secret? La care ăla îi zice: Dacă tu nu ești în stare să-l ții, de ce l-aș ține eu? Noi, polițiștii, suntem precum preoții: dacă nu suntem în stare să ținem un secret, nu suntem buni de polițiști. Iar eu sunt un polițist bun. Deși secretul poate fi cât se poate de banal.

— E și acesta unul banal?

— Cunoști dumneata unul care să nu fie?

— Cañas crede că răspunzător a fost chiar el. Se pare că, două zile înainte de povestea de la Bordils, a băut cu unul Córdoba, un bătrânel din cartier cu care se împrietenise.

— Îmi aduc aminte de Córdoba.

— Cañas crede că i-a scăpat porumbelul, i-a pomenit de atac și că acela s-a dus la voi să-i toarne.

— Nu e adevărat. Și chiar dacă ar fi adevărat, tot nu ți-aș spune. Așa că nu insista.

— Nu insist. Povestește despre Bordils.

— Ce să-ți povestesc? Presupun că, trăgând linie, a fost una dintre operațiunile cele mai complicate pe care le-am gestionat în cariera mea. Nu zic că n-am avut timp și mijloace ca s-o pun la cale, dar am fost atât de imprudent, că era cât pe ce ca

Zarco și compania să ne scape. Singura mea justificare e că pe atunci eu eram un june ambițios, care se străduise din răsputeri să pună gheara pe Zarco, și nu ca să stea câteva luni la pușcărie și apoi să fie eliberat. Așa se explică de ce am conceput operațiunea cu intenția de a-l prinde după lovitură, nu înainte, ca să fie judecat nu doar pentru tentativă de jaf, ci și să poată fi încarcerat o bună bucată de vreme. Evident, a proceda astfel, adică a nu-l aresta înainte de a pătrunde în sucursala băncii, implica un risc uriaș, pe care nu mi l-aș mai fi asumat câțiva ani mai târziu. Ține cont și că nu puteam să-i anunțăm din timp pe director și pe funcționari, să-i alarmăm inutil, pentru că nu eram siguri că denunțul era adevărat sau, chiar de-ar fi fost, pentru ca nu cumva, în ultimul moment, Zarco să renunțe. Una peste alta, de data asta Martínez și Vives au avut încredere în mine și mi-au încredințat conducerea operațiunii și jumătate din efectivele brigăzii de poliție: opt inspectori în patru mașini banalizate, dotate cu radio. De la prima oră plantasem o mașină la intrarea în localitate, apoi ceilalți ne-am postat discret – o mașină la ieșire, alta într-o parcare la stânga băncii, iar a mea la douăzeci de metri de bancă –, astfel că atunci când Zarco și ai săi au intrat în sfârșit, după prânz, în sucursală, capcana era pregătită să-i prindă.

Numai că, în ciuda atâtor pregătiri, totul părea menit să nu iasă. La două-trei minute s-a auzit o împușcătură în sediu, apoi alta. I-am alertat imediat pe ceilalți și le-am spus să se poziționeze în așa fel încât să taie calea mașinii atacatorilor, apoi am sunat la comisariat și i-am anunțat că schimb planul și intervin acum. Nici nu terminasem de vorbit, că Zarco și cei doi băieți cu care intrase au țâșnit afară pe ușă, descoperindu-și fața. I-am somat, nu s-au oprit, m-am temut că-mi scapă și am tras; a tras și Mejía, care se afla lângă mine. Degeaba, într-o clipă erau în mașină și se îndreptau spre Gerona. I-am urmărit, am văzut cum au izbit mașina care bara drumul de la intrarea în sat și au fugit mai departe, și mi-a venit o idee.

O idee bună. Știam că într-o urmărire de mașini ei erau în avantaj net, nu pentru că ar fi avut o mașină mai grozavă decât ale noastre, ci pentru că șofau de parcă nu ar fi cunoscut ce e frica, așa că am sunat la comisariat și l-am rugat pe Martínez să ne trimită unul din elicopterele folosite în Operațiunea Costa Brava. Dacă refuzau, aveau să ne scape iar. Și de data asta subcomisarul s-a purtat ca lumea, elicopterul a apărut imediat și așa am reușit să nu le pierdem urma (sau am pierdut-o și am regăsit-o). Apoi mașina lor s-a răsturnat la curba spre podul La Barca, la intrarea în oraș, și așa s-a terminat cu Zarco.

I-am ajuns la pod la puțin timp după ce se răsturnaseră, exact când ieșeau din mașina cu roțile în sus. Noi eram patru, veniserăm cu două mașini, ne-am oprit la vreo douăzeci sau treizeci de metri de accident, și, văzând că o iau la goană pe pod, am pornit pe urmele lor. Deși în mașină fuseseră patru, de alergat alergau doar trei, l-am recunoscut de departe pe Zarco, nu și pe ceilalți doi, sau nu eram sigur. Unul dintre inspectori s-a oprit să cerceteze mașina răsturnată, iar când am ajuns la capătul podului, i-am strigat altuia să-l urmărească pe unul din fugari, care o luase către Pedret. Mejía și cu mine am fugit după Zarco și celălalt. Am avut noroc: la intrarea în parcul La Devesa, Zarco s-a împiedicat și și-a rupt glezna, așa am reușit să punem mâna pe el.

— Și celălalt?

— Cel care era cu Zarco? Dacă ai vorbit cu Cañas, știi ce s-a întâmplat: a scăpat.

— Nu l-ați urmărit? L-ați lăsat să scape?

— Nici una, nici alta. Chestia e că Zarco ne-a reținut destul de mult pentru ca Ochelaristu' să fugă.

— Crezi că a făcut-o special?

— Nu știu.

— Ești sigur că băiatul care a reușit să fugă era Ochelaristu'?

— Nu, deși asta a fost impresia mea (și Mejía credea așa). Dacă eram sigur de ceva (cred că ți-am mai spus) e că, dacă pica Zarco, avea să pice toată banda.

Așa a și fost. În aceeași zi am început să-i interoghez pe Zarco și pe ceilalți doi care au fost prinși în jurul prânzului, cărora li se zicea Jou și Grasu' (pe ultimul, care leșinase în accidentul de la La Barca, l-am interogat după ce a ieșit din spital, unde stătuse câteva ore; Zarco nici măcar n-a trecut pe la spital, medicul i-a pus piciorul în ghips la comisariat). Interogatoriul a durat cele trei zile legiuite și n-a produs nici o surpriză, nu ne-a mirat defel că, de la bun început, cei trei au aruncat toată vina asupra lui Guille și a Moșului, care puteau fi învinuiți de toate nenorocirile de pe lume, căci unul era mort, iar celălalt, paraplegic. Nu știu dacă a fost o strategie pregătită în caz că ar fi fost prinși sau dacă le venise spontan ideea, oricum, era lucrul cel mai logic. Nu ne-a mirat nici că Zarco a fost destul de isteț ca să nu recunoască decât ce era evident, nici că nu a turnat pe nimeni; eu știam că așa avea să se întâmple, nu doar pentru că Zarco era cel mai dur din bandă și cel mai experimentat, dar și pentru că era șeful, iar un șef își pierde toată autoritatea dacă se transformă într-un turnător. În schimb, am reușit ca Grasu' și Jou să-i mai pună în cârcă niște lucruri (i-am păcălit zicându-le că Zarco recunoscuse deja, iar ei au înghițit gălușca), dar n-am reușit să-i fac să-l toarne pe Ochelarist, nici pe fetele din bandă și nici pe cei care participaseră sporadic la nelegiuirile bandei, nefăcând parte din ea. Asta nu m-a necăjit prea tare, de ce să mint, pentru că, repet, gândeam că, odată Zarco priponit, banda era dezarticulată și, mai devreme sau mai târziu, avea să dispară de la sine. Așa că am grăbit interogatoriile, am redactat atent raportul și i-am pus la dispoziția justiției. Și asta a fost tot: judecătorul l-a trimis pe Zarco la închisoarea Modelo ca să aștepte verdictul și nu l-am mai văzut nicicând. Adică personal, pentru că, așa, ca toată lumea, l-am văzut apoi deseori la televizor, în reviste, în ziare... Dar asta e deja altă poveste, și o cunoști mai bine decât mine. Am terminat pe ziua de azi?

— Mai mult sau mai puțin. Mai am o singură întrebare.

— Dă-i drumul.

— Ce s-a întâmplat cu Ochelaristu'? A dispărut şi el de la sine, ca restul?

— De ce nu-l întrebi pe el?

— Versiunea lui Cañas o am deja.

— Sigur e cea corectă.

— Nu mă îndoiesc. Dar aş vrea să o cunosc şi pe a dumitale. De ce nu vrei să mi-o spui?

— Pentru că nu am spus-o nimănui.

— Asta o face şi mai interesantă!

— Însă n-are nici o legătură cu cartea pe care vrei s-o scrii.

— Posibil, dar n-are nici o importanţă.

— Îmi dai cuvântul că n-ai s-o bagi în carte?

— Categoric.

— Bine atunci. Uite cum a fost. În seara zilei arestării lui Zarco m-am dus singur acasă la Ochelarist. Nu voiam să pierd timpul; terminasem prima rundă de interogatorii la comisariat şi, în timp ce-i pusesem pe cei trei la fezandat în celulă înainte de runda de a doua zi, mă hotărâsem să-l caut, căci bănuiam că el era cel de-al patrulea. De cum mi-a deschis uşa maică-sa, am ştiut c-am nimerit-o. Biata femeie s-a trădat nu prin spaimă, ci prin eforturile teribile prin care încerca să şi-o ascundă. Era atât de întoarsă pe dos, că nici măcar nu m-a întrebat de ce-l căutam pe fiu-său, mi-a spus doar că era plecat de o săptămână cu taică-său la casa unui prieten, în Colera, profitând de ultimele zile de vacanţă; mi-a dat adresa chiar înainte ca eu să i-o cer. O oră mai târziu ajungeam la Colera, un sătuc izolat pe malul mării, aproape de graniţa de la Portbou. Am întrebat de casă, am găsit-o, nu departe de plajă; nu se vedea nici o lumină, părea nelocuită, cu toate că la poartă era o maşină. Am parcat lângă ea. Am aşteptat câteva clipe. Am sunat.

Mi-a deschis tatăl, un bărbat la patruzeci şi ceva de ani, slab, brunet, nealbit; la o primă vedere părea că nu seamănă cu fiul. M-am prezentat şi am spus că voiam să vorbesc cu

băiatul; mi-a spus că doarme şi m-a întrebat care era motivul. I-am explicat. Cred că e o greşeală, a spus el, am stat toată ziua cu fiu-meu pe plajă. Aveţi martori? Nu. Nimeni-nimeni? Nimeni. Păcat, am spus, dar trebuie totuşi să vorbesc cu el. Cu un gest între resemnare şi mirare, omul m-a poftit în casă şi pe culoar mi-a spus că erau aici de o săptămână şi ieşeau zilnic la pescuit, dar în ziua aceea se întorseseră mai devreme ca de obicei pentru că băiatul se accidentase: Fi-miu a reuşit să-şi zdrelească braţul cu undiţa. Cam spectaculos, dar nimic grav; nici n-a fost nevoie să mergem la doctor, l-am pansat chiar eu. Ajungând în uşa camerei, m-a rugat să aştept să-l trezească. A revenit după câteva secunde şi m-a lăsat să intru. Eu l-am rugat să ne lase singuri.

Am stat de vorbă cu Ochelaristu', el pe pat, sprijinit de perete, cu braţul pansat şi picioarele sub cearşaful mototolit şi ud de transpiraţie, eu în picioare, în faţa lui. Ca şi în cazul maică-sii, mi-a fost de-ajuns să-i văd ochii – mai curând năuciţi decât speriaţi, în spatele ochelarilor – ca să ştiu ceea ce ştiam deja: că el era cel de-al patrulea de la atacul asupra băncii din Bordils. I-am pus nişte întrebări de rutină, mi-a răspuns cu un fals aplomb; apoi i-am spus să se îmbrace, să-şi ia câteva lucruri şi că-l aştept în sufragerie. Nici măcar n-a întrebat unde urma să mergem.

Am ieşit şi i-am spus tatălui că îi arestam fiul. M-a ascultat din balansoarul aflat în faţa şemineului fără lemne, din profil, fără să se întoarcă spre mine. Vă înşelaţi, a zis. Posibil, dar asta o să hotărască judecătorul, am zis eu. Nu la asta mă refer, s-a întors el spre mine, şi am avut impresia că-şi scosese o mască ce avea exact trăsăturile sale; iar când a continuat, în glasul său nu era nici rugăminte, nici frică sau mâhnire, doar o imensă seriozitate: Nu ştiu dacă fiul meu a făcut ce spuneţi că a făcut; nu zic nu. Dar noi am stat de vorbă şi mi-a spus că se căieşte. Eu îl cred, vă rog şi pe dumneavoastră să-l credeţi. Fiul meu e băiat bun: fiţi sigur de asta. În plus, nu el e vinovat de toate

câte s-au întâmplat. Aveți copii? Am negat. Firește, sunteți foarte tânăr. Dar am să vă spun ceva pentru când veți avea: să-ți iubești copiii e ușor; mai greu e să te pui în pielea lor. Eu n-am știut să mă pun în pielea lui, de aceea s-a întâmplat ce s-a întâmplat. Și n-o să se mai repete. Vă garantez. Și ce câștigați dacă-l băgați la închisoare? Ia gândiți-vă mai bine. Nimic. Mi-ați spus că l-ați arestat pe șeful bandei, că banda e dezarticulată; asta urmăreați. Dacă-l băgați pe fiu-meu la pușcărie, nu câștigați nimic, vă repet, sau doar un infractor în plus, pentru că acum fiul meu nu e un infractor, dar când va ieși de la închisoare va fi. Și o știți mai bine decât mine... Ce vreți de la mine? l-am întrerupt eu, cam deranjat. A răspuns fără să șovăie: Să-i dați o șansă fiului meu. E foarte tânăr, o să se îndrepte, toate astea vor rămâne doar o amintire urâtă. A greșit, dar n-o să se mai repete. Dați uitării povestea asta, domnule inspector. Duceți-vă acasă și uitați de băiatul meu. Uitați că ne-am întâlnit. Nu ne cunoaștem, în seara asta n-ați fost aici, n-ați intrat niciodată în casa asta, n-ați vorbit niciodată cu mine, n-a fost nimic. Fiul meu și cu mine vă vom fi veșnic recunoscători. Și o să vă fiți dumneavoastră înșivă recunoscător.

Apoi tatăl Ochelaristului a tăcut. În timp ce-l priveam, mă gândeam la tatăl meu, un bătrân jandarm din Garda Civilă înainte de a ieși la pensie în Cáceres, și-mi spuneam că și el ar fi făcut pentru mine exact ce făcea tatăl Ochelaristului pentru fiul său, și poate că avea dreptate. Poate că aveți dreptate, am spus cu voce tare, dar nu pot face ceea ce-mi cereți. Fiul dumneavoastră a greșit și trebuie să plătească. Legea e aceeași pentru toți, dacă nu ar fi așa, am trăi ca-n junglă, înțelegeți, nu? Am făcut o pauză și am continuat: În ceea ce mă privește, eu vă înțeleg și am să fac tot posibilul să îndulcesc situația prezentată în raport; cu un dram de noroc și un avocat bun, mai mult de un an, un an și jumătate n-o să stea la închisoare. Îmi pare rău. Mai mult nu pot să fac... Am așteptat ca omul să spună ceva, poate că speram prostește să-mi dea dreptate,

măcar parțial; dar nu s-a întâmplat, firește, a dat din cap de parcă m-ar fi aprobat, apoi s-a reașezat în fața căminului pe balansoar.

Așteptam să apară Ochelaristul, acesta nu ieșea din cameră, așa că m-am dus după el. L-am găsit așa cum îl lăsasem: în pat, sprijinit de spătar, cu picioarele goale printre cearșafurile învălmășite și transpirate; o diferență tot era: nu mai rămăsese nici urmă din falsul său aplomb, iar ochii lui nu mai aveau expresia zăpăcită și speriată de dinainte, ci erau ochii unui copilaș sau ai unui iepure prins în farurile unei mașini gata să-l calce. Și atunci, în loc să-l zoresc să se îmbrace și să mă urmeze, am rămas acolo, în ușă, privindu-l liniștit, fără să spun nimic. Nu știu cât a trecut, știu doar că la un moment dat m-am răsucit și am plecat. Ei, ce părere-ți faci?

— Nu știu ce să zic.

— Nici eu.

— Aici se termină povestea?

— Mda. Restul nu prea mai are importanță. Deși orașul ăsta e mic și toți se cunosc între ei și se ciocnesc pe stradă, mult timp nu l-am mai văzut pe Ochelarist. Pe tatăl său da, ne-am intersectat de vreo două ori în oraș, m-a recunoscut de fiecare dată și m-a salutat înclinând imperceptibil din cap, dar nu s-a apropiat să-mi vorbească. Iar Ochelaristu' a reapărut mulți ani mai târziu, să zicem zece sau doisprezece, dar atunci nu mai era Ochelaristu', ci Ignacio Cañas, un june de douăzeci și ceva de ani, proaspăt licențiat în drept la Barcelona și care începea să-și facă un nume în oraș. Întâlnindu-ne noi în perioada aceea, ne-am făcut că nu ne cunoșteam, nici măcar nu ne salutam, dar la începutul anilor nouăzeci am fost numit consilier de securitate pe lângă guvernatorul civil, și cum guvernul civil avea sediul vizavi de biroul lui Cañas, am început să ne vedem relativ des, iar apoi chiar am colaborat în probleme de serviciu. Atunci s-a schimbat relația noastră; nu zic că ne-am împrietenit, dar am avut o relație bună. Inutil să-ți

spun că niciodată n-am vorbit despre trecut, de epoca în care ne cunoscuserăm și cum. În definitiv, cred că ajunsesem să uit aproape că Ignacio Cañas fusese Ochelaristu', așa cum și el o fi uitat că eu eram același polițai care-i urmărise, pe el și pe cei din banda lui Zarco, prin bombele cartierului. Ulterior am încetat să mai lucrez pentru guvernul civil și nu ne-am mai văzut. Iar aici chiar că se termină povestea.

Ei, destul pentru azi, nu crezi?

9

— După atacul asupra sucursalei Băncii Populare din Bordils și vizita inspectorului Cuenca la Colera, am mai rămas câteva zile acolo cu tata. Nu știu de ce, probabil și pentru că a doua zi m-am trezit cu febră. Era o zi de joi și febra nu m-a lăsat patruzeci și opt de ore, nu mă puteam ridica din pat, transpiram și eram chinuit de coșmaruri cu urmăriri și închisoare; medicul care a venit să mă vadă mi-a pus diagnosticul: o simplă gripă de vară, eu zic acum că a fost de fapt un atac de panică. Taică-meu nu s-a dezlipit de patul meu. Îmi aducea fructe, apă, îmi făcea supe la plic și stătea cu orele alături de mine, citind ziare și romane ușurele, cumpărate de la chioșcul din piață, nu mă întreba nimic, îl auzeam șușotind la telefon cu maică-mea, pe care o convinsese să rămână acasă.

Sâmbătă m-am simțit mai bine și m-am ridicat din pat, dar nu am ieșit pe stradă. Atunci au venit și întrebările lui. Atât de multe, sau eu aveam atâtea de povestit, că am stat de vorbă toată dimineața. Acasă, în baie, imediat după evenimentele de la Bordils, și pe drumul spre Colera, în mașină, îi spusesem doar esențialul; acum însă am luat-o de-a fir-a păr: din ziua în care Batista venise la noi la școală și până în ziua atacului asupra sucursalei din Bordils. Tata m-a ascultat fără să mă întrerupă, iar când am terminat, m-a pus să-i promit că n-am să mai calc prin cartierul acela și c-am să mă întorc la școală; în schimb, mi-a promis că Batista n-avea să mă mai

supere. L-am întrebat cum avea să facă asta și a spus că va vorbi cu tatăl lui și să nu mă mai gândesc la asta.

La prânz am mâncat un pui fript cu cartofi pe care îl cumpărase de la restaurantul din sat, după-masă ne-am uitat la un film. Tata a dat să stingă televizorul, când am văzut că tocmai începea un episod din *Frontiera albastră*, așa că l-am rugat să-l lase. Nu era un episod oarecare, ci chiar ultimul. De când intrasem în gașca lui Zarco aproape că nu mai urmărisem serialul, așa că m-a surprins faptul că acel episod era și nu era din același serial. Era ceva schimbat. Începând cu genericul. Era și nu era același, pentru că imaginile, aceleași, însemnau acum altceva: acum, armata alcătuită din pedeștri și călăreți cu arme și stindarde era deja o armată cunoscută, una formată din oamenii onorabili care în episoadele precedente fuseseră siliți să iasă în afara legii de ticălosul Kao Chiu și care, în decursul serialului, se alăturaseră lui Lin Chung și celorlalți haiduci onorabili de la Liang Shan Po. Chiar și fraza care se auzea din off la începutul fiecărui episod („Înțelepții din vechime spuneau că nu trebuie să disprețuiești șarpele pentru că e lipsit de coarne; poate că-ntr-o bună zi se va reîncarna într-un dragon. Tot așa, un singur om se poate transforma într-o armată.") avea acum alt înțeles, dintr-o simplă posibilitate deveniseră realitate, pentru că Lin Chung se transformase într-o armată, șarpele lipsit de coarne se transformase într-un dragon. Cel puțin așa mi-am amintit mereu genericul și întregul episod: identice și deosebite. Iar acum vreo două seri, știind că aveam să ne întâlnim și că aveam să-ți povestesc zilele de la Colera, am fost curios și am descărcat de pe internet episodul cu pricina și am constatat că era așa cum mi-l aminteam. Mă lași să ți-l povestesc?

— Sigur.

— La început, Lin Chung și oamenii de pe Liang Shan Po amenință capitala Chinei, unde Kao Chiu, favoritul împăratului, își ține seniorul aproape sechestrat și populația supusă

legii marțiale, în mizerie și frică. Kao Chiu a urzit un plan ca să pună mâna pe putere: să profite de frica de război iscată de sosirea în capitală a armatei de pe Liang Shan Po cu scopul de a-l acuza pe împărat de slăbiciune, să-l ucidă și să-și instaureze propria dinastie. Dar Lin Chiu îi distruge stratagema; infiltrându-se împreună cu locotenenții săi în oraș, ajunge la împărat, îl informează despre planul lui Kao Chiu, pe care urmează să-l elimine. Datorită curajului și îndrăznelii lui Lin Chung și a oamenilor săi, planul are succes, capitala se ridică împotriva tiraniei, Kao Chiu fuge din oraș.

Și aici urmează un fel de epilog care lasă deoparte realismul, devenind halucinație curată. Kao Chiu fuge printr-un deșert de nisip negru împreună cu o mână de soldați care pier pe rând, lipsiți de apă și hrană, până când fostul favorit al împăratului rămâne singur; cade de pe cal, se târăște anevoios prin nisip, în jurul său realitatea se transformă într-un delir populat de fostele sale victime, de chipuri amenințătoare, lănci, cai, călăreți, steaguri și focuri care îl amenință, asta până când cei de pe Liang Shan Po dau de el și Lin Chung îl ucide într-un duel neobișnuit. Așa se termină aventura, nu și episodul și serialul, care se sfârșesc cu două discursuri didactice: primul e rostit de Lin Chung și e un fel de predică ținută locotenenților săi, cărora le spune că, deși răul întrupat de Kao Chiu a fost înfrânt, răul se poate întoarce sub altă formă, iar ei trebuie să fie în alertă, gata să se lupte cu el și să-l învingă, pentru că Liang Shan Po nu e doar numele unui râu, ci un simbol etern, simbolul luptei împotriva nedreptății; al doilea discurs e rostit din off și e o profeție: în timp ce Lin Chung și ai săi se depărtează călare și se pierd în asfințit, vocea din off ne spune că eroii de pe Liang Shan Po vor reveni ori de câte ori va fi nevoie pentru ca nedreptatea să nu cucerească tot pământul.

Această ultimă imagine e un clișeu răsuflat, o carte poștală plină de sentimentalisme, dar în după-amiaza aceea, în casa lui Higinio Redondo, eu am plâns; de fapt, plângeam de o

bună bucată de vreme. Şi am plâns îndelung, în tăcere, în semiîntuneric, lângă tata, într-un living semimobilat dintr-o casă izolată dintr-un sat izolat, cu o jale pe care n-o cunoşteam sau pe care o uitasem, cu senzaţia că descifrasem dintr-odată înţelesul deplin al cuvântului „eşec" şi că descoperem un gust necunoscut, cel al vieţii de adult.

Asta a fost sâmbătă. Duminică dimineaţa ne-am întors la Gerona şi pentru mine au urmat câteva zile pline de nelinişte. Avea să înceapă şcoala în curând, iar eu îi promisesem tatălui meu că urma să mă întorc la liceu şi n-aveam să mai pun piciorul în cartier. M-am ţinut de cuvânt în ce priveşte cartierul (cu şcoala aveam să văd eu mai încolo). Nu, neliniştea mea nu de acolo venea; şi nici din cauza familiei: brusc, în doar câteva zile, relaţia noastră se transformase din foarte rea în foarte bună, de parcă am fi respectat un acord, nimeni din casă n-a pomenit de fuga la Colera şi de circumstanţele care o motivaseră. Repet: neliniştea mea nu de aici venea; venea din incertitudine. Nu pricepeam de ce nu mă arestase inspectorul Cuenca la Colera, mi-era frică să nu apară în orice clipă acasă să mă salte. În plus, în zilele de febră din Colera îmi intrase în cap bănuiala că scăpasem nişte vorbe înainte de atacul de la Bordils, care au dus fără voia mea la capcana întinsă de poliţie, mă temeam ca Zarco, Grasu' şi Jou să nu creadă că o făcusem dinadins şi să se răzbune. Aşa că în zilele alea am fost chinuit de o dilemă. Nu voiam să-mi încalc promisiunea de a nu mai călca prin cartier (mai ales ca să nu risc să dau nas în nas cu inspectorul Cuenca), dar în acelaşi timp doream să mă duc acolo. Ca să aflu dacă Zarco, Grasu' şi Jou aveau să mă toarne sau mă turnaseră deja, dacă mai fusese cineva arestat, dar mai presus de toate voiam să o văd pe Tere: să o lămuresc că eu nu dădusem pe nimeni în gât şi că nu eu provocasem capcana de la Bordils, sau cel puţin nu intenţionat; pe de altă parte, voiam să mă lămuresc în ce priveşte relaţia noastră, pentru că, deşi o parte din mine simţea că ea dăduse înapoi, că

totul fusese doar un amor trecător şi cam ciudat de vară, altă parte ştia că eram îndrăgostit de Tere şi voiam să-i spun că acum, în absenţa lui Zarco, nimic nu mai stătea între noi doi.

Marţi pe la prânz am tranşat dilema: m-am dus în cartier fără să calc prin el; adică am căutat-o pe Tere la barăcile provizorii. Cred că ţi-am mai spus că nu fusesem niciodată acolo, nici nu ştiam precis unde se aflau; ştiam însă, încă de mic copil, că se aflau dincolo de La Devesa şi de râul Ter. Aşa că am trecut prin La Devesa, refăcând în sens invers traseul parcurs cu o săptămână în urmă, pe când fugeam de poliţie după povestea de la Bordils, am ieşit din parc şi am trecut podul la La Barca. Acolo am luat-o la stânga, am coborât nişte scări care ajungeau la râu, am urcat iar, am mers pe un drum neasfaltat, am lăsat în urmă un lan de grâu, o casă cu trei palmieri la intrare şi o viroagă unde creşteau în devălmăşie trestii, plopi, sălcii, frasini şi câţiva palmieri. Barăcile se aflau la capătul drumului. Cum îţi spuneam mai deunăzi, aceste adăposturi avuseseră pentru mine dintotdeauna un iz de legendă, înfloritâ cu sugestii romantice de roman de aventuri, pe care toate poveştile şi comentariile auzite în vara aceea în gaşca lui Zarco nu o dezminţiseră; dimpotrivă: îmi alimentaseră imaginaţia în acele culori epice de haiduci buni din serialul japonez.

Până aici a ţinut fantezia: pe măsură ce mă apropiam, începeam să înţeleg că realitatea n-avea nici o legătură cu ea.

La prima vedere, semănau cu o colonie muncitorească: şase şiruri de barăci mari lipite una de alta, cu pereţi de beton uşor, acoperiş de uralit şi podeaua doar la câţiva centimetri deasupra solului, dar pe măsură ce înaintam pe una dintre străzile care despărţeau barăcile – stradă e mult spus, era mai curând o mlaştină peste care zburau roiuri de muşte şi unde conviţuiau într-o duhoare de cloacă bebeluşi despuiaţi, animale domestice şi unde găseai grămezi de fier vechi, de la cuşti de iepuri goale până la somiere rupte şi maşini vechi sau stricate – am început să simt că nu era vorba de o colonie, ci de o apoteoză a

mizeriei. Fascinat și îngrețoșat, am înaintat ferindu-mă de șuvoaiele de apă murdară, lăsând în urmă acele barăci cu pereți albi odată, focurile aprinse în plină zi, plozii cu mutrițe murdare și copiii pe bicicletă care mă priveau neîncrezători sau indiferenți. Umblam ca un somnambul, cu inima strânsă; ajuns la capătul unei străzi, am reacționat și am dat să mă întorc și să fug, dar am zărit o femeie care mă privea din pragul ultimei barăci, la doi pași de mine. Era obeză, cu carnea foarte albă, stătea pe un scaun de birou; ținea un copilaș în brațe, avea părul ascuns de o basma negricioasă și mă țintea cu privirea. M-a întrebat ce căutam, i-am spus că pe Tere. Cum nu-i știam numele de familie, am început să i-o descriu; nici nu terminasem de vorbit, că mi-a și arătat unde locuia: A treia baracă de pe ultima stradă, cea care e cel mai aproape de râu.

Baraca în care locuia Tere era identică cu celelalte, deosebindu-se doar printr-o frânghie dublă de întins rufele de-a lungul fațadei și printr-o antenă TV pe acoperiș, mai înaltă decât celelalte. Avea două ferestre cu obloanele trase, însă ușa era întredeschisă; în timp ce o împingeam, am auzit râsete din desene animate, și m-a izbit un miros dulceag; din prag, am cuprins cu privirea întreaga locuință. Nu mai mult de patruzeci de metri pătrați, luminați de două becuri chioare și împărțiți prin draperii în trei compartimente: în cel mai mare o femeie gătea la un reșou, cu un câine încolăcit la picioare, trei plozi proțăpiți în fața televizorului pe o canapea improvizată dintr-o scândură și o saltea, iar alături, pe un scaun pliant lângă o măsuță, o mamă foarte tânără alăpta un bebeluș; în compartimentele secundare nu am văzut decât niște saltele puse direct pe jos, pe un strat de paie. Acolo, înaintea unei comode cu ușile deschise, era Tere, cu un teanc de rufe în mână.

Imediat ce am intrat, toată lumea s-a întors spre mine, chiar și cățelul, care s-a ridicat și mârâit. Văzând că Tere se înroșise la față, m-am înroșit și eu, dar înainte ca cineva să spună ceva, prietena mea a lăsat rufele pe comodă, m-a luat

de mână, a spus că nu avea să lipsească mult și m-a scos în stradă. Ce faci aici? m-a întrebat după câțiva pași. Te căutam, voiam să știu dacă ești bine. Ce știi de Zarco și de ceilalți? Cuvintele mele au părut s-o liniștească, atitudinea defensivă s-a schimbat pe loc în curiozitate: de parcă n-ar fi auzit ce spusesem, mi-a atins bandajul de pe braț și m-a întrebat ce pățisem. M-am apucat să-i povestesc atacul de la sucursala din Bordils, dar când am ajuns la faptul că poliția ne aștepta la ieșire, m-a întrerupt: Trebuie că cineva v-a turnat. Am confirmat. A spus că nu se miră, m-am uitat la ea nedumerit. M-a lămurit: Zarco e de vină. Când i-am spus că nu pot veni cu voi, s-a apucat să caute și să întrebe în dreapta și-n stânga, iar când faci așa ceva până la urmă vorbești și cu cine nu trebuie. Era primul care ne spunea asta, și uite că a fost primul care a încălcat regula.

Nu-ți imaginezi cât de ușurat m-am simțit când am auzit-o. Cum nu mai trebuia să-i demonstrez că nu aveam nici o legătură cu turnătoria, mi-am continuat relatarea, deși nu am suflat o vorbă despre ce se petrecuse după ce mașina ni se răsturnase pe podul La Barca: nici despre arestarea lui Zarco, nici despre fuga mea cu tata la Colera, nici despre vizita inspectorului Cuenca la casa lui Higinio Redondo. Când am terminat, Tere mi-a spus ce aflase despre Zarco, Grasu' și Jou. Erau bine, deși Zarco avea un picior în ghips; după ce fuseseră interogați trei zile și trei nopți la comisariat, fuseseră predați judecătorului, care-i trimisese la închisoarea Modelo din Barcelona, în așteptarea procesului. Apoi a continuat: Da' să vezi cât o să se lungească, uite cât a trecut de când i-au înhățat pe Chinezu' și pe Dracula și tot mai așteaptă. Fără patru-cinci ani de pârnaie nu scapă: au fost siliți să recunoască armele, furtul mașinii, povestea de la bancă și încă trei sau patru nasulii. Una peste alta, au ieșit destul de bine. De noi n-au spus nimic, nici de mine, nici de tine, nici de nimeni, și nici n-o să zică. Dacă-ți făceai griji, poți sta liniștit.

M-am simțit umilit un pic că Tere îmi ghicise gândul; însă doar un pic; părerea ei despre mine începea să nu mai fie atât de importantă. În timp ce vorbea, am zărit peste umărul ei, dincolo de râu și de copaci, la nu mai mult de trei sute de metri, blocurile de pe strada Caterina Albert și mi-a trecut prin minte, pentru prima oară, că locuința mea și barăcile astea erau în același timp foarte aproape și foarte departe și de-abia atunci am realizat cu adevărat că nu eram ca ei. Brusc, tot ce se petrecuse în ultimele luni mi s-a părut ireal, m-a reconfortat gândul că eu țineam de celălalt mal al râului și că apele frontierei albastre reveniseră la matcă; brusc, am știut că mă lămurisem cu Tere și că Tere nu fusese decât o ciudată și vremelnică iubire de-o vară.

În timp ce vorbea, eu căutam deja o formulă ca s-o șterg de-acolo. Vorbea despre Zarco, spunea că, oricare ar fi fost verdictul, n-avea să facă mulți purici la închisoare. O să evadeze cu prima ocazie, și asta destul de curând. N-am comentat. Doi băieți pe bicicletă după care alerga un cățel au trecut pe lângă noi, stropindu-ne pantofii cu noroi. Exact atunci s-a deschis ușa barăcii, iar de dinăuntru s-au revărsat împușcături de film și un plânset real de copil; fata pe care o văzusem alăptând s-a ițit în pragul ușii și i-a strigat lui Tere că era nevoie de ea. Trebuie să plec, a spus ea, în timp ce ușa se închidea la loc. Și-a atins alunița de la nas și m-a întrebat dacă mai fusesem la La Font. Nu, am spus; dar tu? Nici eu. Dar dacă vrei ne vedem mâine acolo, mi-am dat întâlnire cu Lina. Am stat puțin pe gânduri și am spus: Bine. Atunci a zâmbit pentru prima dată. Ne-am luat la revedere și ne-am despărțit.

A doua zi nu m-am dus la La Font și n-am mai văzut-o până la jumătatea lui decembrie. În alea trei luni, viața mea s-a schimbat complet; mai bine zis: într-un fel am revenit la viața mea anterioară. De dinainte de Tere, de Zarco, de Batista, de tot. Însă doar într-un fel, pentru că nu mai eram același om. Ți-am mai spus când am început să vorbim despre Zarco: la

șaisprezece ani toate frontierele sunt poroase, sau așa erau atunci, iar cea formată de Ter și Onyar se dovedise a fi tot atât de poroasă ca și Liang Shan Po-ul, cel puțin pentru mine: cu trei luni în urmă, de pe o zi pe alta, din „pripășit" din clasa medie deveneam un șuț; trei luni mai târziu, tot de pe o zi pe alta, din șuț, redeveneam ceea ce fusesem. Uite-așa. Căderea găștii lui Zarco a ușurat mult lucrurile, firește: cei mai mulți erau la închisoare, sau ieșiseră, cei neprinși nu m-au căutat, și nici eu pe ei. Schimbarea a fost facilitată și de ai mei. Îți spuneam că după zilele de la Colera relația noastră s-a ameliorat și, cu toate că tata știa de-acum tot ce făcusem în vara aceea, n-a mai deschis niciodată discuția, nici mama, nici soră-mea, astfel că acasă atmosfera era de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat.

Însă elementul care a făcut ireversibilă revenirea mea dincoace de frontiera albastră a fost întoarcerea mea la școală, mai exact: felul în care m-am întors. La două zile după incursiunea mea la barăci au început cursurile. Dimineața era limpede și însorită, cerul era de un albastru perfect, iarba terenului de fotbal era proaspăt cosită și strălucea de parcă ar fi fost stropită. În curtea octogonală a colegiului, așteptând să se deschidă porțile și să mergem în clase, mi-am salutat de departe câțiva foști prieteni de pe strada Caterina Albert; pe Batista nu l-am văzut, nu a venit la prima oră. Nici nu mi-a trecut prin minte că s-ar fi mutat la altă școală, pentru că numele lui fusese pronunțat atunci când s-a citit catalogul.

Batista a apărut pe la prânz, dar nu am vorbit decât după ore. Dădeam să ies pe poarta din spate a școlii, pe la parcare, când l-am văzut la câțiva metri mai încolo, sprijinit de mașina sa, trasă lângă zid; era împreună cu toți: Matías, frații Boix, Intxausti, Ruiz, Canales, poate și alții. Când m-au zărit, s-a lăsat tăcerea și am știut că nu întâmplător erau ei acolo; am mai știut că nu aveam alternativă: doar dacă făceam cale-ntoarsă ca să ies pe poarta principală, așa că trebuia să trec printre ei. Luându-mi inima în dinți, am mers mai departe; Batista s-a

îndreptat și mi-a barat drumul, întinzând brațul. De când nu te-am mai văzut, catalanu' lu' peşte, unde te-ai ascuns? N-am răspuns. A arătat spre brațul meu pansat: Ce-i asta, te-a pișcat vreun țânțar? Am auzit un râs nervos sau înfundat, dar nici nu m-a interesat să văd cine râdea. Și atunci, fără să premeditez, i-am răspuns în catalană: Nu, e de la un glonț. Batista a izbucnit în râs: Ce șmecher ești, Dumbo! Și după o pauză: Auzi, de-acum încolo ai de gând să vorbești numai în catalană? Atunci m-am întors spre el și, privindu-l în ochi, am avut o surpriză. Cu o neașteptată senzație de victorie – de parcă aș fi fost Rocky Balboa de pe jocul acela mecanic, musculos și triumfător, în chiloții imprimați cu steagul american și ridicând brațele spre stadionul care-l ovaționa, în timp ce adversarul învins zace într-un colț al ringului –, mi-am dat seama că nu-mi păsa defel că Batista îmi zicea Dumbo sau catalanu' lu' peşte. Că Batista era doar un bătăuș de doi bani, un fanfaron inofensiv, un răsfățat fandosit fără snagă și m-am mirat că odată mă temusem de el. Cu o mirare și mai mare am realizat că nici măcar nu mai doream să mă răzbun pe el, pentru că nici măcar nu-l mai uram, iar aceasta era răzbunarea cea mai mare.

Batista mi-a susținut privirea preț de o secundă și am fost sigur că știa ce gândeam și ce simțeam. Râsul i-a înghețat pe buze, s-a uitat la Matías și la ceilalți, căutând poate o explicație; nu știu dacă a găsit-o, cert e că s-a întors din nou spre mine și, încet, continuând să mă privească cu niște ochi din care dispăruse orice urmă de sarcasm sau de dispreț, a lăsat brațul în jos. În timp ce-mi continuam drumul, i-am strigat destul de tare ca să fiu auzit de toți: Cu tine da, Batista. La prânz am mâncat cu ai mei. După masă, tata m-a întrebat între patru ochi cum fusese prima zi de școală; mă mai întrebase și în timpul mesei: și am repetat că bine; apoi l-am întrebat dacă vorbise cu tatăl lui Batista. Încă nu, a spus el, mă gândeam să vorbesc mâine. Nu mai e nevoie, i-am spus eu. S-a uitat la mine întrebător. S-a rezolvat, i-am explicat. Ești sigur? Absolut sigur.

Chiar atât de sigur nu eram eu, dar nu mă înșelasem: întâlnirea noastră din parcare pesemne că-l convinsese pe Batista că în vara aceea încetasem să mai fiu un șarpe și mă transformasem într-un dragon. Astfel că prima sa înfrângere a fost și ultima, de a doua zi parcă era altul. Nu m-a mai supărat, mă evita sistematic, vorbea cu mine doar când era absolut necesar, și o făcea în catalană. Și prietenii mei de pe Caterina Albert păreau să fie alții: Matías primul, apoi și ceilalți s-au îndepărtat treptat de Batista (sau el de ei) și au încercat să-mi recâștige prietenia, iar eu am învățat că puterea se pierde tot atât de lesne precum se câștigă și că, izolați, suntem inofensivi, dar în grup nu.

Împăcarea cu cei de pe strada mea chiar s-a petrecut, însă pe la jumătatea anului, fără mare tam-tam și fără explicații – de parcă ar fi fost limpede că prietenia asta dăduse de-acum tot ce putea da –, am început să mă îndepărtez de ei și să mă lipesc de un grup din ultima clasă de liceu. Așa am cunoscut-o pe prima fată cu care am ieșit în viața mea. Se numea Montse Roura și, deși nu era în ultima clasă, ci în penultima, și nu la noi la școală, ci la Carmelite, făcea parte din grup pentru că frate-său, Paco, era în grupul acela. Montse și Paco erau din Barcelona, veniseră de doi ani la Gerona, când rămăseseră orfani, și locuiau cu unchii lor într-o casă din centrul vechi, unde aveau un apartament doar pentru ei. Erau inima grupului, pentru că ușa lor era mereu deschisă și rare erau zilele de vineri sau sâmbătă în care nu ne adunam acolo ca să ascultăm muzică, să bem, să vorbim, să fumăm. Și să ne drogăm, deși asta doar după ce am venit eu și doar pentru că eram singurul care se pricepea la droguri și știam cum să fac rost de ele, ceea ce m-a transformat în dealerul grupului. Ce mai, a fost o perioadă minunată, plină de schimbări. În timpul săptămânii mâncam cartea, în weekend mă destrăbălam cu Montse și cu noii mei prieteni. Am crescut din nou în ochii mei, cu vârf și îndesat. M-am împăcat definitiv cu ai mei. De Zarco și de Tere aproape că uitasem.

Şi tocmai într-un weekend, pe când eram în căutare de droguri, am revăzut-o pe Tere. Ţi-am zis că asta se întâmplase pe la jumătatea lui decembrie; ceea ce nu ţi-am zis e că eram însoţit de două escorte cu care făceam acele incursiuni săptămânale prin universul lumpen: unul era chiar Paco Roura, celălalt era Dani Omedes, alt membru al grupului. Paco îşi luase în vară carnetul şi conducea un Seat 600 al unui unchi, aşa că în fiecare vineri seara mă ducea la Flor, unde mişunau traficanţii de droguri de la care se aprovizionase gaşca lui Zarco până atunci: Rodri şi Gómez. Numai că în seara aceea ăştia nu erau acolo şi nimeni nu ştia unde se aflau. I-am aşteptat degeaba mai bine de un ceas, după care am mers prin oraş să-i căutăm, apoi să dăm de alţi traficanţi. Am rătăcit prin cârciumile din Sant Narcis şi din oraşul vechi – Avenida, Acapulco, L'Enderroc, La Trumfa, Pub Groc – fără succes. Eram gata să mă duc la La Font, însă m-am abţinut. Era aproape zece seara, când cineva ne-a spus de un bar din Vilarroja. Fără prea mari speranţe, ne-am urcat în Seat, am ajuns, i-am lăsat pe Paco şi pe Dani în maşină şi am intrat.

Am văzut-o de cum am trecut pragul. Era aşezată în capătul localului minuscul şi aglomerat şi înecat în fum, împodobit cu farfurii de porţelan atârnate pe pereţi; lângă ea, în jurul unei mese pline de sticle de bere şi scrumiere care dădeau pe-afară de chiştoace, erau trei tipi şi o tipă. Când m-a recunoscut, un surâs i-a luminat chipul, a venit la mine şi m-a întrebat exact ce mă întrebase când venisem s-o caut la barăci, însă de data asta pe un ton vesel, lipsit de suspiciune: Ce cauţi tu aici, Ochelaristule? Cum îţi spuneam, în astea trei luni de când n-o mai văzusem aproape că o uitasem, ultima imagine era a amărâtei ca vai de ea care ieşise atunci din groapa de gunoi a acelor barăci, dar acum era iar aşa cum o cunoscusem la pavilionul de distracţii de la Vilaró şi cum o văzusem toată vara: ironică, radioasă, sigură pe ea, cea mai frumoasă fată din viaţa mea.

I-am oferit o bere, a acceptat, ne-am dus la bar, am comandat două beri, m-a întrebat din nou ce făceam singur acolo. I-am spus că nu eram singur, că mă aşteptau afară doi amici, am întrebat-o cum o ducea. Bine, a spus ea. În timp ce ni se serveau berile, mi-a trecut prin cap s-o rog să-mi facă chiar ea rost de droguri, dar şi că nu era cazul s-o mai întreb ceva. Am pus doar ultima întrebare: Ce face Zarco? Mi-a spus că era tot la închisoare, împreună cu Grasu' şi cu Jou, în aşteptarea procesului, că fusese de două-trei ori la Barcelona să-l vadă şi era bine; că Chinezu' şi Dracula fuseseră judecaţi şi primiseră câte cinci ani de închisoare, pe care îi ispăşeau tot la Modelo; că de luni de zile nu se mai dusese la La Font şi nici prin cartier, pentru că după arestarea lui Zarco şi a celorlalţi lucrurile se împuţiseră şi avuseseră loc razii, arestări şi bătăi; că raziile, arestările şi bătăile nu se limitaseră doar la cartier, ci se întinseseră şi în zonele Salt şi Germans Sàbat, că poliţia reuşise să împrăştie ce mai rămăsese din gaşcă şi că mulţi ajunseseră la închisoare. Îţi mai aduci aminte de General şi de nevastă-sa? Sigur că da, am răspuns. Ei bine, el a ajuns la pârnaie, acuzat că-i vânduse arme lui Zarco, dar pe femeie au împuşcat-o. Adică au fost obligaţi s-o împuşte, pentru că, atunci când au venit la ei să-i umfle, tipa a început să tragă în ei şi a reuşit să-l trimită pe unul pe lumea ailaltă. Tere m-a privit cu o expresie plină de veselie, sau de admiraţie, sau poate de mândrie. Aşa că, vezi, nu era deloc oarbă, cum credeam noi.

A terminat noutăţile cu o veste bună, sau una pe care o considera ea bună: nu mai stătea la barăci; de fapt, barăcile nici nu mai existau, fuseseră demolate, de câteva zile cei care stăteau acolo fuseseră mutaţi la La Font de Pòlvora, în apropiere, în nişte blocuri noi dintr-un cartier nou. În timp ce-mi povestea de noua ei viaţă la bloc, mi-am zis că sfârşitul barăcilor era sfârşitul lui Liang Shan Po, sfârşitul definitiv al frontierei albastre... Când a terminat, m-am temut să nu mă întrebe care era viaţa mea de când nu ne văzuserăm, aşa că i-am luat-o

înainte: Am nevoie de ciocolată; am fost la Flor, dar n-am dat nici de Rodri, nici de Gómez, caut degeaba de niște ore bune. O vrei acum? Da. Cât? Cred că trei doze ajung. Bine, așteaptă-mă afară.

Am plătit berile, am ieșit și m-am dus la mașină. Dani a lăsat geamul jos și m-a întrebat ce făcusem. Am avut noroc. Paco stătea cu mâinile încleștate pe volan, de parcă ar fi fost gata să demareze-n trombă: Să vedem, locul ăsta îmi dă fiori pe șira spinării. Câteva minute mai târziu, Tere a ieșit și m-am dus la ea. A scos dintr-un buzunar al hanoracului trei bare de haşiş învelite în staniol, mi le-a dat, le-am luat cu o mână și cu cealaltă i-am întins trei bancnote de câte o mie de pesete. Schimbul odată făcut, am rămas în semiîntuneric, uitându-ne unul la altul în dâra de lumină de la ușa cârciumii și de la felinarul cel mai apropiat. Noaptea era rece și umedă. Nu stăteam foarte aproape, dar vălătucii de abur care ne ieșeau din gură ne învăluiau în aceeași ceață. Am arătat spre Seatul 600 și am spus că eram așteptat. Din cârciumă au ieșit trei tipi, au trecut pe lângă noi și au luat-o în susul străzii; Tere s-a uitat după ei și, continuând să o privesc în lumina slabă, mi-am amintit brusc de toaleta de la Vilaró și de plaja de la Montgó, pentru o clipă am avut chef să o sărut și a trebuit să-mi amintesc că nu mai eram îndrăgostit de ea și că totul nu fusese decât un bizar și vremelnic amor de vară. Când s-a întors iar către mine, am spus iute, de parcă aș fi fost prins asupra faptului: Azi am întâlnire cu niște amici, dar ce faci mâine? Nimic. Atunci ne vedem mâine, dacă vrei. N-o să-mi dai și de data asta plasă? Am știut că se referea la ziua în care o văzusem la baraci și când îi promisesem că aveam să vin la La Font și nu venisem. Nu m-am prefăcut că uitasem: De data asta nu, i-am promis eu. A zâmbit: Unde ne întâlnim? Unde vrei, am spus și mi-am amintit când, la Marocco, Tere mă învățase că nu trebuie să știi să dansezi dacă vrei să dansezi, ci doar să vrei să te miști, și am adăugat: Mai mergi la Rufus? Nu, dar

dacă vrei ne vedem acolo. Bine. Bine, a spus și ea. M-a pupat pe obraz și s-a întors în cârciumă.

Ai ciocolata? a întrebat Dani când am urcat în mașină. Am spus că da, el a băgat într-a-ntâia și a accelerat, iar Paco a exclamat bucuros: Mișto! Apoi a fost curios: Și gagica? Ce gagică? Aia care ți-a vândut ciocolata. Ce-i cu ea? Am făcut eu pe prostul. Unde ai găsit-o? S-a băgat și Dani: Mișto golanca asta, dar e chiar mișto, sau noaptea toate pisicile sunt negre? E mișto, am spus eu, dar nu te ambala, că o cunosc doar din vedere. Nu mă ambalez, a spus Dani, dar dacă ai s-o cunoști mai bine, odată îți trage fermoarul și ți-o suge. Oprit la un stop, Paco a lăsat volanul și a simulat o felație. Ai cam vrea, nu-i așa? a zis și a apucat iar volanul. Aiurea, n-aș lăsa-o nici mort, e în stare să mi-o reteze dintr-o mușcătură! Dani a râs. Râzi cât vrei, dar să nu te prind că-i spui lui Montse, că e în stare să mi-o reteze ea, și degeaba; tare gagică, soră-ta! Acum a râs Paco, flatat. Părăsiserăm Vilarroja, treceam prin fața cimitirului, brusc mi s-a făcut rău, de parcă m-ar fi luat cu amețeală sau mă păștea o gripă. Ne-am întors în centru, în față Paco și Dani vorbeau între ei.

Toată noaptea și ziua următoare m-am gândit la Tere. Ezitam. Voiam și nu voiam s-o revăd. Voiam și nu voiam să mă duc la Rufus. Voiam să-i las pe Montse și pe prietenii mei pentru o seară și nu voiam. În cele din urmă n-am revăzut-o pe Tere, nu mi-am lăsat prietenii, dar seara de sâmbătă a fost cam ciudată: deși am stat tot timpul cu Montse și cu Paco, nu-mi ieșea din cap că iar îi dădusem plasă lui Tere și o vedeam parcă la Rufus, scăldată în luminile stroboscopului, dansând pe aceleași melodii din vara precedentă, așa cum o văzusem de atâtea ori de la bar, mlădiindu-se la fel de firesc – ca o mănușă care se lipește de mână, ca focul care emană căldură – în ritmul muzicii, dansând de una singură în timp ce mă aștepta în van.

Duminică dimineața m-am trezit speriat, convins că greșisem cu ceva grav, chitit să o caut după prânz la aceeași cârciumă

din Vilarroja. Dar orele treceau și hotărârea mea scădea – nu avea cine să mă ducă la Vilarroja, nu-l puteam ruga pe Paco, nu eram deloc sigur că Tere avea să fie acolo, în plus, după masă stabilisem să mă văd cu Montse și cu ceilalți –, așa că, având senzația că acela era cu adevărat sfârșitul frontierei albastre, nu m-am dus la Vilarroja. Și chiar că a fost sfârșitul, pentru că aici s-a terminat totul.

— Vrei să spui că a fost ultima oară când ai văzut-o pe Tere în perioada aceea?

— Da.

— Și nici de Zarco n-ai mai știut nimic?

— Nici.

— Ce zici dacă ne oprim?

— Perfect.

Partea a doua
DINCOACE

1

— Când l-ai revăzut pe Zarco?

— La finele lui 1999, aici, în Gerona.

— Atunci nu mai era același...

— Sigur că nu.

— Vreau să spun că avusese timp să-și creeze și să-și distrugă propriul său mit.

— Se poate spune și așa. Oricum, pentru el totul s-a desfășurat foarte repede. Impresia mea este că, la sfârșitul anilor șaptezeci, când l-am frecventat, Zarco era un fel de precursor, iar la sfârșitul anilor nouăzeci, când l-am revăzut, era mai curând un anacronism, asta ca să nu spun un personaj postum.

— De la precursor la anacronism în doar douăzeci de ani!

— Exact. Când l-am cunoscut era un tip care anunța, în felul său, mulțimile de delincvenți juvenili care în anii optzeci aveau să umple închisorile, știrile din presă, de la radio și TV, chiar și ecranele cinematografelor.

— Eu aș spune că nu doar le-a anunțat, ci că le-a reprezentat mai bine ca oricine.

— Posibil...

— Păi spune-mi dumneata un nume de mare delincvent de atunci care să fi fost mai celebru decât Zarco.

— De acord, aici ai dreptate. În orice caz, la finele anilor nouăzeci toate astea se terminaseră; de-asta ziceam că Zarco era un personaj postum, un soi de naufragiat din altă epocă: căci atunci presa nu se mai ocupa defel de delincvența juvenilă,

nu se mai făceau nici filme pe tema asta, aproape că nu mai existau delincvenți juvenili. Astea țineau de trecut, acum țara se schimbase, anii duri ai acestui fenomen țineau de ultimele zvârcoliri ale mizeriei economice, ale represiunii și ale lipsei de libertate a franchismului, iar după douăzeci de ani de democrație dictatura era ceva de demult și trăiam cu toții într-o beție de optimism și bănet care părea fără de sfârșit.

Și orașul se schimbase radical. Gerona nu mai era orașul postbelic de la sfârșitul anilor șaptezeci, se transformase într-o urbe postmodernă, într-o destinație de carte poștală, veselă, șanjantă, turistică și ridicol de mulțumită de sine. Din Gerona adolescenței mele rămăsese foarte puțin. „Pripășiții" dispăruseră, anihilați de marginalitate sau heroină sau înghițiți de bunăstarea economică a țării, cu locuri de muncă stabile și copii și nepoți care urmau școli private și vorbeau catalana, căci odată cu democrația catalana devenise limbă oficială, sau co-oficială. Dispăruse, firește, și centura de cartiere sărmane care amenința centrul orașului; sau se transformase în altceva – cartierele Germans Sàbat, Vilarroja și Pont Major erau de-acum cartiere prospere, altele, de exemplu Salt, se rupseseră de oraș și erau pline de imigranți africani; doar La Font de Pòlvora, ultima redută a foștilor locuitori ai barăcilor, degenerase într-un soi de ghetou al infractorilor și drogaților. Cred că ți-am spus că barăcile fuseseră demolate: acum esplanada unde fuseseră era un parc în centrul unui cartier nou de vilițe cu garaj, grădină și grătar, Fontajau.

De partea cealaltă a râului Ter, La Devesa rămăsese mai mult sau mai puțin la fel, numai că acest cartier nu mai era suburban, ci fusese asimilat de oraș, se dezvoltase de ambele laturi ale râului, grădinile copilăriei mele din jurul blocurilor de pe Caterina Albert se urbanizaseră. Liceul Mariștilor era la locul său, dar pavilionul de distracții Vilaró se închisese, odată cu ieșirea la pensie a domnului Tomàs. Nici cartierul rău famat nu supraviețuise schimbărilor; dar spre deosebire de La Devesa,

care devenise un cartier burghez, acela ajunsese un cartier privilegiat: acolo unde în urmă cu douăzeci de ani mișuna pleava orașului pe străduțele înghesuite cu cârciumi împuțite, bordeluri de doi bani și chițimii lipsite de lumină, acum vedeai piațete cochete, baruri cu terasă, restaurante șic și mansarde refăcute de arhitecți la modă și în care locuiau artiștii în trecere prin oraș, milionari excentrici și profesioniști de succes.

— Ca dumneata.

— Mai mult sau mai puțin.

— Nu te consideri un profesionist de succes?

— Nu mă consider; chiar sunt. În biroul meu de avocatură lucrează paisprezece oameni, dintre care șase sunt avocați; în medie, avem anual peste o sută de cazuri importante. Eu zic că asta se cheamă succes, nu crezi?

— Ba da. Deși, dacă-mi permiți, nu vorbești ca un om de succes.

— Și cum vorbesc ăia?

— Nu știu! Dar impresia mea e că-ți lipsește instinctul asasin tipic profesioniștilor de succes.

— Păi să zicem că l-am ascuns într-un sertar, ca în cântecul ăla al lui Calamaro! Dar să știi că l-am avut, poți să fii sigur. În fine, poate că îmbătrânesc...

— Lasă cochetăriile, n-ai împlinit nici cincizeci de ani.

— Și ce dacă? Până de curând, oamenii de vârsta mea se considerau bătrâni, sau pe-aproape. Tata s-a prăpădit la cincizeci și șase; mama avea puțin mai mult. Acum toți vor să fie tineri; îi înțeleg, dar mi se pare cam stupid. Pentru mine, hazul e să fii tânăr atunci când ești tânăr și bătrân când ești bătrân; mai exact: ești tânăr când nu ai amintiri și ești bătrân când în spatele fiecărei amintiri se ascunde o amintire urâtă. Iar eu le tot descopăr de la un timp încoace...

— Mda... Bun, să continuăm. Povestește-mi care ți-a fost viața după ce l-ai pierdut din vedere pe Zarco și până l-ai revăzut.

— Nu sunt multe de spus. După ce-am terminat liceul, am plecat la Barcelona. Acolo am studiat cinci ani la Universitatea Autonomă și am locuit în cămine studențești. Au fost trei, ultimul era pe strada Jovellanos, lângă Rambla, am stat împreună cu doi colegi, Albert Cortés și Juanjo Gubau. Primul era din Gerona, ca și mine, dar învățase la Vicens Vives, ca soră-mea; Gubau era din Figueras și era fiu de procuror. Studiam serios, nu ne drogam, la sfârșit de săptămână veneam acasă, cu excepția sesiunilor. La început, am continuat să ies cu Montse Roura, dar după un an relația s-a rupt, m-am rupt astfel și de grupul de colegi de la Liceul Mariștilor, grup care oricum se spărsese. Pe urmă am ieșit cu alte fete, în anul trei am cunoscut-o pe Irene, care studia și ea dreptul, dar la Central. Trei ani mai târziu o luam de nevastă, ne-am întors la Gerona și am avut-o pe fiică-mea, Elena. Dar între timp începusem deja să lucrez la biroul de avocatură al lui Higinio Redondo, de care ți-am mai vorbit, nu știu dacă-ți amintești.

— Sigur, cel în casa căruia v-ați ascuns la Colera, nu?

— Exact. Și cel care l-a convins atunci pe tata să nu mă ducă la poliție; sau cel puțin așa am crezut mereu... A fost un personaj important în viața mea: dacă n-ar fi fost Redondo, probabil că n-aș fi ajuns avocat; la urma urmei, nici nu aveam vocație. Redondo era consătean cu ai mei și-și deschisese un birou de drept penal; cândva, în adolescența mea, îl admiram enorm, poate pentru că era opusul tatălui meu, sau așa mi se părea: tata nu prea avea bani, el avea; tata nu studiase, el da; tata nu ieșea seara, el aproape zilnic; tata era moderat din punct de vedere politic și vota cu centrul, el era un radical; ani de zile am fost convins că era comunist sau anarhist, când colo era falangist. Dar era un avocat bun și un om bun și, deși putea fi și frivol, apucat, băutor și jucător de cărți, ținea la ai mei și la mine. El m-a îndemnat să fac dreptul, iar când am absolvit m-a angajat la biroul lui, m-a învățat tot ce știa și după câțiva ani m-a făcut singurul său asociat. Dar după puțin timp s-a

întâmplat ceva care ne-a schimbat radical viețile. Treaba e că Redondo s-a amorezat de soția unui client ruinat, s-a amorezat ca un adolescent, și-a lăsat nevasta și pe cei patru copii și s-a mutat la ea. Numai că clientul acela a fost eliberat din închisoare datorită eforturilor lui Redondo, iar femeia s-a întors la bărbatul ei și l-a lăsat baltă. Redondo a luat-o razna, a încercat să se sinucidă, apoi a dispărut și nu s-a mai știut nimic despre el timp de patru ani, când am aflat că a fost călcat de o camionetă în Paraguay, în centrul capitalei, Asunción.

Și așa am ajuns eu titularul biroului de avocatură al lui Redondo. Între timp, divorțasem de Irene, ea se întorsese la Barcelona, îmi vedeam fiica doar în weekend și în concediu. Însă profesional vorbind, a fost perioada mea cea mai bună. Cum ziceam, Redondo m-a învățat multe – între altele, că un avocat nu e bun dacă nu știe să lase din când în când la o parte scrupulele –, iar eu am învățat și altceva, de exemplu cum să manipulez presa. Am mai învățat și că, dacă voiam să ajung cineva, trebuia să deleg sarcinile; astfel, i-am angajat pe Cortés și pe Gubau, care lucrau la Barcelona, apoi i-am făcut asociații mei, eu rămânând în continuare asociatul majoritar. Ce mai, instinctul meu asasin era intact, eram obsedat să fiu cel mai bun, și am reușit: cum spunea Cortés, în Gerona nu se dădea nici măcar un pumn fără ca autorul și cel care îl încasase să nu treacă pe la noi.

Până când toate s-au schimbat dintr-odată. Nu mă întreba ce și cum; n-aș ști să-ți spun. Cert este că tocmai atunci, când dobândisem banii și poziția pentru care mă zbătusem atâția ani, m-a copleșit o senzație de inutilitate, senzația că făcusem tot ce era de făcut, că viața pe care o mai aveam de trăit nu era viață, ci resturi de viață, un fel de prelungire insipidă; sau poate nu atât o frântură de viață sau o prelungire insipidă, cât o greșeală, o viață împrumutată, ca și cum la un moment dat aș fi cotit-o pe un drum greșit sau de parcă totul nu era decât o mică, dar îngrozitoare neînțelegere... Așa vedeam eu lucrurile – încurcate și nelalocul lor – până l-am reîntâlnit pe Zarco,

și poate că așa se explică – cel puțin parțial – și ce s-a întâmplat cu el.

— Nu ești doar un avocat de succes, ești și unul atipic.

— Cum adică?

— Păi, până să fii avocat ai fost și infractor, deci cunoști în mod direct cele două laturi ale legii. Așa ceva nu găsești pe toate drumurile, nu crezi?

— Nu știu. Dar știu că un avocat și un delincvent nu se află de o parte și de alta a legii, pentru că un avocat nu e un reprezentant al legii, ci un intermediar între lege și infractor. Ceea ce ne transformă în niște personaje echivoce, cu o morală îndoielnică: ne ducem viața având de-a face cu hoți, criminali și psihopați și, dat fiind că noi, oamenii, funcționăm prin osmoză, e normal să fim contaminați de morala hoților, criminalilor și psihopaților.

— Și cum de te-ai făcut avocat având această părere despre avocați?

— Pentru că înainte de a fi avocat habar n-aveam ce-o să mă fac. Mă rog, ți-am povestit viața mea.

— Da. Acum aș vrea să-mi spui care a fost relația dumitale cu Zarco în anii în care nu l-ai văzut, mai bine spus: cum ai urmărit apariția și distrugerea mitului Zarco?

— Lămurește-mă întâi ce înțelegi dumneata prin mit.

— O poveste populară, în parte adevărată, în parte minciună, care spune un adevăr ce nu poate fi spus doar prin adevăr.

— Văd că te-ai gândit serios. Dar ia spune: adevărul cui?

— Adevărul tuturor, un adevăr care ne privește pe toți. Uite, genul ăsta de povești au existat dintotdeauna, lumea le inventează, nu poate trăi fără ele. Dar ceea ce deosebește un pic povestea lui Zarco (unul dintre elementele care o deosebește) este că nu lumea a inventat-o, sau nu numai, ci mai ales mass-media: ziarele, radioul, televiziunea; apoi cântecele și filmele.

— Exact așa am urmărit eu apariția și distrugerea mitului Zarco: prin intermediul presei, al cărților, al cântecelor și filmelor despre el. Ca toată lumea. Bun, nu chiar ca toată lumea; în definitiv îl cunoscusem pe Zarco în adolescență: mai mult, fusesem unul din gașca lui. Firește, asta era un secret. În afară de tata și de inspectorul Cuenca, nimeni care nu bătuse cartierul în perioada aceea nu știa că la șaisprezece ani făcusem parte din gașca lui. Dar tata n-a mai suflat niciodată o vorbă despre afacerea asta și, din câte știu, nici inspectorul Cuenca – cel puțin până în clipa în care ți-am sugerat dumitale să stai de vorbă și cu el. Treaba e că în anii aceia eu am urmărit atent tot ce apărea despre Zarco, adunam tăieturi din ziare și reviste, vedeam filmele inspirate din viața sa, înregistram reportajele și interviurile care se transmiteau la TV, citeam cărțile de memorii sau cele scrise despre el. Așa am constituit arhiva pe care ți-am dat-o.

— E grozavă, mi-a ușurat teribil munca!

— Nu e grozavă, lipsesc multe, dar nu lucrurile importante. În plus, multe le-am găsit după ani buni, în arhive și anticariate. Firește că pentru nevastă-mea și fiică-mea și prietenii mei pasiunea mea pentru Zarco și tot ce avea legătură cu el era un lucru curios și chiar enervant, dar nu mai mult decât o fixație infantilă de filatelist sau de colecționar de trenulețe electrice.

Uite, îmi amintesc de ziua în care m-am dus să văd cu Irene *Băieți sălbatici*, primul din cele patru filme pe care le-a făcut Fernando Bermúdez despre Zarco. Știam în mare subiectul, pentru că citisem în ziare, dar la cinema mi-am dat seama că filmul recrea o parte din cele petrecute în vara lui 1978; m-a apucat tahicardia, m-au trecut toate apele și după un sfert de oră a trebuit să plecăm. A doua zi m-am dus singur. De fapt, cred că l-am văzut de vreo trei-patru ori, căutând obsesiv realitatea ascunsă în spatele ficțiunii, ca și cum filmul ar fi fost un mesaj cifrat pe care doar eu puteam să-l decriptez. Cum

bine îți închipui, mă interesa mai cu seamă Ochelaristu': mă întrebam dacă așa mă văzuse Zarco în vara lui '78, ca pe un adolescent fricos din clasa de mijloc, care devine dur odată cu intrarea în gașcă și pare gata să-l trădeze ca să-i ia șefia și iubita – iar la sfârșitul poveștii chiar asta și face, îl trădează, și-n plus e singurul care nu e arestat de poliție – și finalul ăsta lipsit de explicații, care a nedumerit spectatorii, mie mi se pare cel mai bun din tot filmul.

Îmi amintesc și cum am văzut la TV conferința de presă pe care Zarco a ținut-o la închisoarea Modelo din Barcelona, în primăvara sau vara lui 1983, când reușise să-și transforme evadarea eșuată în revolta carcerală cea mai faimoasă din istoria Spaniei. În seara transmisiei mă aflam pentru prima dată acasă la Irene, mă prezentase părinților, luam masa când, în capătul celălalt al sufrageriei, la televizorul care mergea fără sonor, am văzut imaginea lui Zarco. O imagine confuză: avea părul lung, purta un tricou mulat cu mâneci scurte, care-i marca pectoralii, era scăldat în lumina reflectoarelor și a blițurilor fotografilor, înconjurat de ziariști și deținuți, și părea să reclame atenție, cu un garou pe care și-l trecuse în jurul bicepsului și-l ținea cu dinții și o seringă în mână, gata să-și injecteze heroină ca să denunțe prezența masivă a drogurilor în închisori. În clipa aceea eu vorbeam cu tatăl Irenei și, după cum mi-a spus ea mai târziu, m-am ridicat fără un cuvânt și am dat sonorul tare, urmărind ce se petrecea pe ecran, în timp ce în spatele meu ea încerca să mă salveze cu o glumă: N-am spus că ar fi perfect, pare-se că le-a spus ea, oricum, eu n-am auzit-o; are o slăbiciune pentru infractori, iar dacă e vorba de Zarco, ești pierdut. Tot e bine că nu le are cu băutura, nu? (Mai târziu, când ne-am despărțit, Irene n-a mai fost așa de generoasă și de voioasă, punând această slăbiciune a mea pe seama unei incurabile lipse de maturitate.) Țin minte și când am văzut la televizorul de la Xaica – o autoservire unde mâncam frecvent cu Cortés și Gubau – secvențele finale ale evadării din închisoarea de mare siguranță Lérida II, imaginile cu Zarco căzut pe asfalt

la un colț de stradă din zona Ensanche din Barcelona, împreună cu doi colegi de fugă, tustrei cu mâinile încătușate la spate, tustrei înconjurați de polițiști în civil cu pistoalele la vedere, așteptând poate să preia controlul unei situații care părea oricum sub control, așteptând poate să vină cineva care să le ordone să ducă înapoi fugarii, sau poate savurând pur și simplu minutul de glorie care li se cuvenea pentru că puseseră în sfârșit mâna, după o urmărire de douăzeci și patru de ore pe uscat, pe mare și în aer, pe infractorul cel mai căutat și celebru din Spania, care, deși întins pe jos pe burtă, strigă și protestează întruna în urletul sirenelor, conform spuselor sale, plângându-se că are un glonț în spinare și că îi trebuie un medic, conform polițiștilor, înjurându-i pe aceștia de tot neamul lor cel adormit, conform unor martori, când una, când alta. Și firește, îmi amintesc bine că din cauza lui Zarco am pierdut o posibilă clientă a lui Redondo – o cunoștință de-a sa sau de-a soției sale – pe când abia începusem să lucrez la biroul său de avocatură. S-a întâmplat așa: în timp ce femeia îmi povestea printre lacrimi o afacere legată de o moștenire, la televizorul barului din Banyoles unde ne întâlniserăm au apărut imaginile incredibile și haotice ale fugii lui Zarco din închisoarea din Ocaña în timpul cocteilului cu ocazia premierei pentru presă a ultimului film de Bermúdez, *Adevărata viață a lui Zarco*, când, în prezența unui grup de ziariști, Zarco și încă trei deținuți îi iau ostatici pe Bermúdez, pe directorul închisorii și pe doi funcționari și părăsesc locul nestingheriți de nimeni. Am uitat pe loc lacrimile și moștenirea cucoanei și m-am ridicat să văd înregistrarea și să ascult știrea în picioare în fața televizorului, împreună cu clienții de la mese, cu gura căscată și tăcut, uitând de drama și nedumerirea clientei mele, care, când m-am întors la masă, plecase de mult, prin urmare seara Redondo mi-a tras o papară de neuitat, cea mai rea din viața mea.

Aș putea să-ți povestesc multe episoade de acest fel, dar nu merită. Chestia e că o parte din mine se rușina că făcusem parte

din gașca lui Zarco, de aceea o țineam în secret și aproape că tremuram la gândul că s-ar fi putut afla; dar altă parte din mine se mândrea cu asta și mai că eram tentat s-o fac publică. Cum să zic: e ca și cum în grădină ai avea îngropată o ladă, dar nu știi dacă în ea e o bombă sau o comoară. Și mai e posibil ca alt motiv al anilor de interes față de Zarco și de lumea infractorilor să fi fost un soi de gratitudine sau de ușurare, certitudinea de a fi avut norocul neverosimil să fi făcut parte din gașca lui Zarco și de a-i fi supraviețuit: în definitiv, de la sfârșitul anilor șaptezeci până la cel al anilor optzeci, în Spania acționaseră sute de găști suburbane ca aceea a lui Zarco, iar majoritatea acelor puștani, mii sau zeci de mii, muriseră din cauza heroinei, de SIDA, ca urmare a actelor de violență, sau erau închiși. Nu și eu. Aș fi putut păți și eu la fel, dar scăpasem. Mie-mi mersese bine. Nu ajunsesem la închisoare. Nu devenisem dependent de heroină. Nu luasem SIDA. Nu fusesem arestat, nici chiar după atacul asupra sucursalei Băncii Populare din Bordils. Inspectorul Cuenca mă lăsase liber în loc să mă aresteze. Pe scurt, avusesem o viață normală, ceea ce, pentru unul care făcuse parte din gașca lui Zarco, era viața cea mai anormală cu putință.

Până când am dezgropat lada din grădină și am realizat că în ea se aflau atât comoara, cât și bomba. Era la finele anului 1999. Într-o zi de noiembrie, pe la prânz, Cortés a dat buzna în biroul meu și a strigat: Ultima oră! Idolul tău tocmai a aterizat în oraș! Firește, idolul meu era Zarco. Cortés venea de la închisoare și deținuții pe care-i vizitase îi spuseseră că Zarco fusese adus în seara precedentă și, logic, asta făcuse vâlvă, căci închisoarea era mică, iar el era un personaj faimos. Directorul închisorii îi spusese că Zarco primise o celulă numai pentru el, dotată cu computer și televizor, și nu intra în contact cu ceilalți deținuți. L-am ascultat pe asociatul meu cu o mirare vag melancolică: cu zece ani în urmă, ba chiar cu cinci, orice mișcare a lui Zarco era la fel de pândită ca acelea ale vedetelor de fotbal sau de rock-and-roll; când era mutat la altă închisoare

din țară sau când era dus la proces, directorii centrelor de recluziune erau asaltați cu cereri de interviu, iar înfățișările la judecătorie aveau nevoie de măsuri severe de siguranță pentru a evita îmbulzeala fotografilor, a camerelor de televiziune, a ziariștilor, admiratoarelor și curioșilor care forțau cordoanele poliției, îl încurajau, îi trimiteau sărutări, îi cereau un copil sau cântau bătând din palme cântece despre istoria sa inventată; în schimb, acum nici măcar ziarele locale nu băgaseră o știre de două rânduri la rubrica mondenă. Încă o diferență între un mit în plină glorie și unul atenuat...

Mi-a dat vestile și m-a întrebat: Ei, ce ai de gând? Nici n-am clipit: Mâine mă duc să-l văd. Cortés a făcut o plecăciune ca la Versailles și a întrebat, condescendent: Să înțeleg că vrei să-i oferi serviciile noastre? Păi, ce părere-ți faci? am răspuns. A râs: O să ne bagi într-un mare căcat. Dar dacă n-o faci, te omor, a spus el cu glasul său obișnuit.

Deși habar nu avea de relația pe care o avusesem cu Zarco, spusele lui nu erau deloc contradictorii: toți avocații lui Zarco sfârșiseră prost cu el (iar unii foarte prost); cu toate acestea, Zarco era Zarco și, dacă erai abil, a-l apăra putea fi încă foarte rentabil pentru un birou de avocatură. Ca să nu mai spun că fusesem adesea tentat să fac asta, dar mă stăpânisem, dintr-un motiv sau altul; acum însă, când revenise la Gerona, aproape ca un vestigiu arheologic sau ca un răufăcător cam dat uitării, când pentru toată lumea era doar un caz irecuperabil sau închis după o viață petrecută în închisori și după ce ratase câteva oportunități de reintegrare în societate, mi-am zis că era momentul să cedez tentației.

Nu eram singurul care gândea așa. După-masă, în timp ce-mi pregăteam vizita de a doua zi, secretara m-a anunțat că două femei doreau să mă vadă. Enervat, am întrebat-o dacă aveau o întrevedere stabilită, mi-a spus că nu, dar că cele două voiau să-mi vorbească de un anume Antonio Gamallo; și mai enervat, am rugat-o să le stabilească o oră pentru altă zi și să

nu mai fiu deranjat. Nici nu mă afundasem din nou în hârtii, când m-am auzit repetând cu glas tare numele pe care-l rostise secretara; m-am ridicat imediat și am ieșit în sala de așteptare. Cele două mai erau încă acolo, pe scaune. S-au întors spre mine și le-am recunoscut pe loc: pe una o văzusem recent într-o fotografie, singură sau cu Zarco; cealaltă era Tere.

— Tere... a noastră?

— Păi care alta? În acești ultimi douăzeci de ani mă gândisem des la ea, dar fără s-o caut sau să încerc să aflu ce mai face; las' că n-aș fi știut unde s-o caut sau pe cine să întreb. Și acum, deodată, era în fața mea. S-a lăsat o tăcere grea, ne-am uitat unul la altul, calmi, sau aproape calmi; piciorul ei stâng se mișca precum un piston, exact ca atunci când avea șaisprezece ani. După vreo două secunde interminabile, Tere s-a ridicat de pe scaun: Salut, Ochelaristule. Inițial, mi s-a părut că era neschimbată, poate pentru că nu se îngrășase, iar blugii și geaca de piele cam roasă și geanta purtată în bandulieră îi dădeau același aer juvenil; apoi am observat imediat ravagiile vârstei, tenul obosit, ridurile și cearcănele, colțurile gurii căzute, părul presărat cu fire albe; numai ochii erau la fel de verzi și de intenși ca în urmă cu douăzeci de ani, de parcă Tere cea pe care o știam eu s-ar fi ascuns toată în ei, indiferentă la trecerea timpului. I-am întins mâna, am bâiguit întrebări protocolare și exclamații de surpriză, la care Tere a răspuns veselă, mi-a ignorat mâna întinsă și m-a pupat pe obraz. Apoi mi-a prezentat-o pe cealaltă, spunând că se numea Maria Vela și că era gagica lui Zarco, dar nu s-a exprimat așa, a spus „partenera sentimentală", și n-a spus Zarco, ci Antonio. Ne-am dat mâna și abia atunci m-am uitat mai bine la ea; era ceva mai tânără decât Tere, era slabă și fără haz, cu părul scurt și castaniu, pielea foarte albă și îmbrăcată cu un pardesiu negru, gros și de proastă calitate, de sub care se zărea un pulover roz, închis cu fermoar până la gât.

După care am trecut în biroul meu. Le-am poftit să ia loc, le-am oferit cafea și apă (au acceptat doar să se așeze și un

pahar cu apă), am început să vorbesc cu Tere. Mi-a spus că locuia în Vilarroja, că lucra la o fabrică de dopuri din Cassà de la Selva și făcea cursuri de infirmieră la distanță. Zău? m-am mirat eu. De ce te miri? a zis ea. Mă mira al dracului, dar n-am arătat-o. Părea realmente bucuroasă să mă vadă. Maria ne asculta tăcută, dar nu pierdea nici un cuvânt; nu știam dacă Tere îi spusese de vechea mea relație cu Zarco și cu ea, așa că la un moment dat m-am prefăcut că nu știam de la Cortés de venirea în oraș a lui Zarco și am întrebat-o ce mai știa de el. E aici, a spus ea, de-asta am și venit la tine.

Și a trecut la subiect. Voiau să-l apăr pe Zarco la procesul care avea să aibă loc la Barcelona peste câteva luni, proces în care Zarco era acuzat de agresiune împotriva a doi funcționari de la închisoarea din Brians. Bineînțeles, Tere presupunea că, la fel ca toată lumea, eram la curent cu ce devenise Zarco în anii aceia, așa că s-a apucat să-mi prezinte mai mult decât optimist situația lui Zarco: cum reușise el să ajungă la o închisoare catalană, la Quatre Camins mai exact, cum în ultimii trei ani avusese o purtare bună, iar noul director general al închisorilor din guvernul autonom, domnul Pere Prada, se interesase de cazul său, astfel că fusese mutat la Gerona, într-o închisoare perfectă, pentru că aici erau atât Maria, cât și ea și pentru că era o închisoare mică, cu un procent mare de reabilitări; cum Zarco nu era vinovat de delictul imputat; apoi mi-a dat o copie a dosarului și a situației sale penitenciare, m-a asigurat că era sănătos fizic și moral și că renunțase la heroină, că dorea nespus să fie eliberat și că ea și Maria făceau tot posibilul pentru asta. Până atunci Tere vorbise fără să se uite la mine, parcă repetând o placă sau recitând pe dinafară; eu mă făceam că citesc dosarul și mă uitam pe rând la ele. În cele din urmă ne-am privit: Știm cât de ocupat ești, dar dacă ne-ai putea da o mână de ajutor, ți-am fi recunoscătoare.

A tăcut. Am oftat. Tere o luase înaintea propunerii pe care aveam de gând să i-o fac lui Zarco a doua zi, așa că, teoretic, totul era simplu: și eu, și ele doream același lucru. Dar instinctul

mi-a spus că vizitatoarele mele nu trebuiau să știe că era și dorința mea, că trebuia să mă las greu, pentru ca ele să creadă că făceam un sacrificiu acceptând să-l apăr pe Zarco, că o făceam fără mare chef și că trebuiau să considere un privilegiu faptul că acceptam să fiu avocatul lui. Am lăsat dosarul pe măsuță și am întrebat: Zarco știe? Înainte de a explica mai bine ce întrebasem, Maria a intervenit cu un glas timid și o expresie îndurerată: Am prefera să nu-i spui Zarco, numele lui este Antonio. Nici lui, nici nouă nu ne place să i se spună așa; Zarco era altcineva, nu vrem să știm nimic despre acela... Surprins de acest reproș, am fost de acord, m-am scuzat și am căutat privirile lui Tere, dar ea era preocupată să-și aprindă o țigară. Mi-am dres vocea și am continuat să mă adresez Mariei: Vă întrebam dacă Antonio știe că ați venit la mine ca să mă rugați să-l apăr. Sigur că știe, a răspuns ea, scandalizată. N-am făcut niciodată nimic pe ascuns de Antonio. În plus, ideea de a-l apăra dumneavoastră a fost chiar a lui. A lui Antonio? Și de când știe el că sunt avocat? Maria s-a uitat la mine de parcă n-ar fi înțeles întrebarea, s-a uitat la Tere, care și-a atins alunița de la nas cu mâna în care ținea țigara, apoi a spus: Eu i-am spus. A zâmbit și a continuat: Doar ești celebru, Ochelaristule. În ziare se vorbește mereu despre tine. Și la televizor.

Asta voiam eu să știu: că așa cum știam ce ajunsese Zarco, știa și ea ce ajunsesem eu. Nu știu dacă mi-a ghicit gândul, dar a continuat, nuanțând: În plus, în Gerona nu sunt decât trei penaliști, nu prea aveam de unde alege. Ceilalți doi sunt buni, am spus eu, sigur de mine și jucându-mă un pic. Mda, dar tu ești cel mai bun, a tranșat Tere. Complimentul a făcut ca de data asta să zâmbesc eu. În plus, a continuat ea, pe ei nu-i cunoaștem, dar pe tine da. Ca să nu mai zic că precis sunt mai scumpi decât tine, așa că nu ne interesează. Faptul că ne cunoaștem nu e un avantaj, am mințit eu. Și stai liniștită: nici un avocat n-o să vă ceară bani, cel puțin aici, în Gerona. A-l apăra pe Zarco e încă o afacere bună... Dar Tere

a insistat: Tocmai de aceea nu ne interesează colegii tăi. Ne interesezi tu. Și fă-ne favoarea de a nu-i mai spune Zarco: te-a rugat și Maria. Vorbele ei au sunat neutru, nu și tonul cu care fuseseră rostite, m-am întrebat imediat dacă, indiferent dacă Maria era la curent cu faptul că în tinerețe făcusem parte din gașca lui Zarco, el și Tere nu aveau de gând să mă șantajeze și să-mi dea în vileag trecutul meu secret. Tere și-a stins țigara, a sorbit din paharul cu apă, a deschis brațele întrebător, s-a uitat la Maria, apoi din nou la mine: Ei, Ochelaristule, primești sau nu?

Nu știu dacă mi-am zis atunci că mi se îndeplinise dorința, cert este că am lăsat prefăcătoria la o parte și am acceptat.

— Spune-mi un lucru: te temeai ca Zarco și Tere să nu bată toba că fuseseși un membru al găștii?

— Nu, deloc. Poate că dacă ar fi bătut toba nu mi-ar fi făcut chiar plăcere, căci nu știam ce consecințe ar fi putut avea acest lucru, dar doar atât. Era un risc, restul erau avantaje. Care existau încă înainte să se prezinte Tere: publicitatea pe care ar fi reprezentat-o pentru biroul meu de avocatură și faptul că muream de curiozitate să-l revăd pe Zarco, după mai bine de douăzeci de ani (și poate și pentru că, într-o perioadă în care totul mă plictisea și în care trăiam cu senzația aceea de confuzie și de viață împrumutată de care-ți spuneam, intuiam că asta putea fi un stimul, schimbarea pe care o așteptam); oricum, apariția lui Tere, bucuria ei de a ne revedea, a înlesnit mult lucrurile. Sigur că, apărându-l pe Zarco, riscam să scot la lumină un trecut dubios, dar nu era mai bine să iasă în sfârșit la lumină, acum când aveam ocazia să o fac? Nu era mai puțin periculos să-l scot la lumină decât să-l las îngropat? Nu eram cumva silit să-l dezgrop?

— Nu înțeleg, ce vrei să spui?

— Că într-un fel mă simțeam dator față de Zarco. Bănuisem mereu că înainte de atacul asupra sucursalei Băncii Populare din Bordils scăpasem o vorbă lui Córdoba și de aici

dezastrul, explicația pentru prinderea celor trei, Zarco, Grasu' și Jou – ți-am mai spus asta. Am crezut mereu că și Zarco bănuia asta.

— Te referi la personajul Ochelaristului din prima parte a filmului *Băieți sălbatici*? Cu toate că acesta reflectă parțial felul în care-l vedeai pe Zarco, e un personaj de ficțiune. Și nu doar scapă o vorbă, chiar îi trădează pe Zarco și pe toți. Numai că acel Ochelarist nu are aproape nici o legătură cu dumneata.

— Bine zis: aproape nici una. Dar Ochelaristul din amintiri are, așta nu mai e un personaj de ficțiune și el chiar scapă vorba. Cred că-ți amintești.

— Perfect, doar că nu e limpede nici acolo dacă scapă sau nu vorba.

— Așa e, nu e limpede. Dar cred că se deduce că Ochelaristul din carte a scăpat porumbelul și e răspunzător pentru eșecul loviturii. Cel puțin așa pare a crede Zarco. Și chiar dacă n-ar fi așa... chiar dacă n-ar fi adevărat că i-aș fi scăpat o vorbă lui Córdoba. Poate că nici n-am făcut-o. Dar chiar și așa, simțeam că Zarco îmi dăduse o mână de ajutor când aveam nevoie de așa ceva, iar acum nu era logic să-i dau eu o mână de ajutor când avea el nevoie? Mai ales că astfel mă ajutam și pe mine.

— Zarco te-a ajutat? Aș zice că mai curând te-a folosit și te-a transformat într-un delincvent. Asta numești dumneata ajutor? Doar ai recunoscut că aproape că te-a obligat să împărtășești soarta tuturor membrilor din bandă!

— Dacă asta ai înțeles înseamnă că m-am exprimat prost: Zarco nu m-a obligat la nimic, totul a fost alegerea mea. Așta-i adevărul adevărat. Și nu uita că eu am scăpat, în ultima clipă, dar am scăpat, și nici că apropierea de catastrofă mi-a făcut bine: până să-l cunosc pe Zarco eram slab, faptul că l-am cunoscut m-a făcut puternic; până să-l cunosc eram un copil, apoi am devenit un adult. Asta voiam să spun eu când ziceam că mi-a întins o mână de ajutor.

— Acum înțeleg. Bun, să ne întoarcem la poveste, dacă ești de acord. Te-ai dus să-l vezi pe Zarco după ce au plecat Tere și Maria?

— Nu. M-am dus a doua zi, după-amiaza. În cele douăzeci și patru de ore am studiat atent situația sa penitenciară și, așa cum mă așteptam, documentele oficiale erau la înălțimea legendei. Zarco petrecuse mai bine de douăzeci și cinci de ani la închisoare sau căutat și prins din nou, fusese judecat de paisprezece ori și acuzat de aproape șase sute de delicte, între care patruzeci de atacuri și jafuri la benzinării, garaje, magazine de bijuterii, baruri, restaurante, chioșcuri și prăvălii, plus o mulțime de furturi de mașini și spargeri de case particulare. Fusese rănit de șase ori în înfruntările cu poliția și garda civilă, și de zece ori în bătăi stradale sau în închisoare. Doar de două ori fusese judecat pentru omor, și absolvit în ambele cazuri: prima dată fusese acuzat că împușcase mortal, chiar în ușa casei sale, un angajat al închisorii din Santa María cu care avusese un conflict și pe care-l denunțase pentru persecuție și tortură; a doua oară că ar fi înjunghiat un coleg de recluziune de la Carabanchel, închisoarea din Madrid. Trecuse prin șapte case de corecție, toate de elită, și prin șaisprezece închisori, toate de maximă securitate; evadase din toate casele de corecție și din multe închisori și, în ciuda numeroaselor conflicte și certuri cu gardienii, a amenzilor, pedepselor și sancțiunilor disciplinare primite manifestase o permanentă revoltă împotriva condițiilor de detenție, denunțând întruna sistemul penitenciar spaniol: participase la multe revolte, organizase chiar el câteva, începuse în două rânduri greva foamei, își reclamase de nenumărate ori gardienii și se automutilase în semn de protest (își tăiase venele, își cususe buzele cu liță). Toate astea erau destul de cunoscute, sau le cunoșteam eu. Ceea ce nu știam și am descoperit atunci era că, din punctul de vedere al apărării, istoria lui Zarco nu era chiar atât de rea cum mă așteptam: în primul rând, nu i se pusese în cârcă nici o crimă, iar

cei o sută cincizeci de ani de închisoare pe care teroretic îi avea de ispășit nu rezultau dintr-o condamnare atât de lungă, ci erau o sumă de condamnări de scurtă durată, ceea ce ar fi putut facilita permisiile și alte beneficii penitenciare; în plus, era lesne de argumentat că Zarco plătise cu vârf și îndesat societății ce era de plătit, printre altele și pentru că de la șaisprezece ani abia apucase să fie liber: imediat după atacul de la Bordils fusese închis pentru șase ani, astfel că majoritatea delictelor de care era acuzat le comisese în recluziune. Mi-am recitit și arhiva personală despre el, am revăzut fragmente din cele patru filme ale lui Fernando Bermúdez inspirate de el, am recitit pasaje din cele două cărți de memorii și mi-am reproiectat amintirile din adolescență; n-am vrut însă să vorbesc iar cu Tere și cu atât mai puțin cu Maria, aveam de gând să o fac după întrevederea cu Zarco.

Îmi amintesc perfect prima noastră convorbire. A avut loc la vorbitorul închisorii, o cămăruță minusculă în care avocații se întâlneau cu clienții, lucru pe care-l făceam frecvent și eu („Mie îmi vizitezi clienții cel puțin o dată pe săptămână", îmi repeta Higinio Redondo când începusem să lucrez cu el, „Nu uita că pentru nenorociții ăia ești singura speranță"). Vorbitorul era la intrare, pe stânga, despărțit în două de niște gratii cu geam la mijloc: de o parte, lipit de perete, un pupitru și un scaun, de cealaltă, un spațiu identic, doar că deținutul nu avea pupitru și se așeza nu la perete, ci înaintea avocatului. N-a trebuit să aștept mult. Ca și pe Tere, l-am recunoscut imediat și pe Zarco, dar cel recunoscut de mine nu era șutul pe care-l văzusem ultima dată zvârcolindu-se la intrarea în parcul La Devesa și luptându-se cu doi polițai, ci cel care de atunci încoace înfățișase neîncetat peripețiile lui Zarco în fotografii de presă și pe ecranele cinematografelor și ale televiziunii.

Văzându-mă, Zarco a schițat un zâmbet obosit, s-a așezat și mi-a făcut semn să mă așez și eu. Ce mai faci, Ochelaristule? De când nu ne-am mai văzut, m-a salutat el cu glas spart,

răgușit, aproape de nerecunoscut; respira anevoie. De douăzeci de ani, am răspuns. Atunci a zâmbit larg, arătându-și dinții înnegriți: Ce mă-sa, au trecut douăzeci? Douăzeci și unu, am precizat eu. A clătinat din cap, nu știu dacă amuzat sau posomorât: Și ce mai faci? Bine. Se vede, a zis și, ca pe vremuri, ochii i s-au îngustat devenind două crăpături inchizitive. Se îngrășase și parcă se gârbovise. Carnea obrazului și a gușii era moale și îmbătrânită, dar brațele și torsul păreau să păstreze sub pulover și cămașă o parte din vigoarea de odinioară; părul i se rărise și îi încărunțise, îl purta cu cărare pe mijloc; pielea îi era aspră, nesănătoasă, cenușie; ochii îi erau la fel de albaștri, însă stinși și înroșiți de parcă ar fi avut conjunctivită. Dar tu ce faci? l-am întrebat. Grozav, mai ales acum, când ai să mă scoți de-aici. Chiar așa de rea e închisoarea asta? A făcut o mutră plictisită sau indiferentă, și-a suflecat până sus cămașa și puloverul, arătându-mi – prima mea impresie fusese falsă – brațele și antebrațele cu carne flască și bătrână, pline de cicatrici; de fapt, tot corpul părea plin de cicatrici: și pe mâini, la încheieturile mâinilor, în jurul buzelor. Închisoarea nu e rea, dar e închisoare, cu cât mă scoți mai repede de-aici, cu atât mai bine. N-o să fie așa de ușor, l-am prevenit, Tere mi-a spus de un proces pentru o chestie de la Brians. Da, a zis, dar e doar o fază; pe urmă vine restul. Ai răbdare, Ochelaristule: o să te saturi de mine până-n gât.

Așa a început reîntâlnirea noastră. Pe urmă s-a apucat imediat să-mi vorbească despre el, ca să mă pună la curent. Mi-a spus că de mai bine de un an se certase cu avocatul precedent și cu familia – sau ce mai rămăsese din ea –, de atunci nu mai avea avocat și nu se mai văzuse cu ai săi, deși locuiau la Gerona, inclusiv maică-sa și doi frați. A vorbit apoi de Tere și de Maria. Nu țin minte ce a zis de Tere, n-o fi fost relevant; dar îmi amintesc perfect ceva despre Maria: Nu te uita în gura ei, pe Maria tot ce-o interesează e să apară în reviste, a spus pe un ton ironic și totodată disprețuitor. M-am mirat – și pentru

că el știa că mă aflam acolo în urma discuției cu ea – dar nu am spus nimic. Răsplătindu-l cumva pentru confidențele făcute, i-am spus câte ceva despre mine, dar nici măcar nu s-a ostenit să pară interesat, apoi l-am întrebat de foștii amici comuni. Faptul că avea vești despre toți m-a mirat, nu și că mai toți muriseră, cu excepția Linei – pe care Tere se pare că o mai vedea uneori – și a Moșului, care locuia cu maică-sa în Germans Sàbat și tot în căruciorul său de paraplegic. Jou și Grasu' crăpaseră de o supradoză de heroină, Jou chiar după eliberarea din detenția de doi ani pentru povestea cu Banca Populară de la Bordils, Grasu' patru ani mai târziu, când se credea că se lăsase de droguri și că era pe punctul de a se însura cu Lina. Și Chinezu' tot de o supradoză murise, în toaleta bordelului Baby Doll din Ampurdán, iar pe Dracula îl răpusese SIDA. Numai moartea lui Chiștoc nu se lămurise nici până atunci: după unii, căzuse într-o noapte pe treptele locuinței sale din Badalona; după alții, încercând să se fofileze de o datorie către dealerii care îl omorâseră în bătaie și care, ulterior, înscenaseră căderea pe scări.

Cam astea au fost datele personale, apoi Zarco a schimbat tonul și subiectul. Mi-a expus în felul său situația sa penitenciară: deși mai avea peste două decenii de ispășit, credea că în decurs de un an ar fi putut trece la un regim deschis, adică ziua să o petreacă în afara închisorii, iar după încă doi sau trei ani să fie eliberat. Eram și eu optimist în ceea ce privea viitorul lui (mai ales după ce-i studiasem dosarul), dar nu chiar așa; totuși, n-am obiectat și n-am comentat. Drept e că nici el nu mi-a cerut părerea: s-a limitat să vorbească de procesul care avea să urmeze, cel pentru care îmi ceruseră ajutorul Tere și Maria. A negat din prima că-i agresase pe gardienii de la închisoarea din Brians care-l denunțaseră: Nu i-am bătut, ei m-au bătut. Ai vreun martor? am întrebat. Martor? Ce martor? Păi, vreun tovarăș de detenție, am zis eu. Zarco a râs: Ești nebun, Ochelaristule? Cum să mă bată în prezența unui coleg?

M-au bumbăcit în celulă, pe ascuns, eu n-am făcut decât să mă apăr, așa a fost. Câți erau? Patru, a spus, recitându-le numele și făcând un gest spre hârtiile pe care le aveam pe pupitru, aceiași care au înaintat denunțul. Dar ceilalți, adică ceilalți gardieni? Au văzut cum erai bătut? Ar fi de acord să vorbească în favoarea ta? Zarco m-a privit curios, a plescăit din limbă, a cugetat pipăindu-și obrajii supți și nerași, pe urmă a revenit cu un aer de superioritate: Și unde dracu' ai văzut tu un gardian care să-l toarne pe alt gardian? Uite ce e, Ochelaristule, dacă o să fii avocatul meu trebuie să știi niște chestii. În primul rând că la închisoare toți sunt împotriva mea, dar cei mai înverșunați sunt gardienii. Toți împuțiții de gardieni din toate împuțitele de închisori. Și ăștia de aici la fel. Pricepi? N-am zis nimic. A continuat: Și știi ceva? Au dreptate: dacă aș fi în locul lor, aș face la fel. L-am întrerupt, făcând pe prostul și întrebând care era motivul. Pentru că le-am făcut zile fripte; și pentru că am de gând să continui, ca să mă lase în pace. De-aia înscenează ei povești precum cea de la Brians, doar că de data asta n-o să le folosească la nimic, pentru c-o s-o demontăm noi. Da sau nu, Ochelaristule?

Am tăcut, dar știam că, parțial cel puțin, spusese adevărul. Reputația lui Zarco în centrele de detenție era cât se poate de proastă, și nu numai pentru ranchiuna produsă de celebritatea sa și de privilegiile pe care aceasta le implica: ani în șir denunțase și insultase gardienii în cărțile, documentarele și declarațiile sale de presă, numindu-i fasciști și torționari, iar de multe ori atacase și luase ostatici pe mulți dintre ei; în plus, indiferent unde s-ar fi aflat, Zarco era o mare bătaie de cap: trebuia supravegheat încontinuu, dar și tratat cu o considerație maximă, ceea ce nu-l împiedica să-și ceară în permanență drepturile și să-i reclame. Drept care, odată ajuns într-o închisoare, toți angajații de acolo complotau ca să-i facă viața amară. Da sau nu, Ochelaristule? a repetat Zarco întrebarea. Am răspuns cu un gest care voia să spună: am să fac ce pot. A părut mulțumit: Și acum spune-mi cum ai de gând să procedezi.

Restul întrevederii l-am dedicat procesului. I-am expus strategia de apărare pe care o schițasem în cele douăzeci și patru de ore. Lui Zarco nu i-a plăcut; am întors-o pe toate fețele. Nu intru acum în detalii, nu e cazul. Unul singur merită povestit, un amănunt pe care-l intuisem în mod confuz încă de la începutul convorbirii și care, la sfârșit, mi s-a părut evident. Anume că în atitudinea lui Zarco era ceva contradictoriu. Pe de o parte, la fel cum făcuse Tere la mine la birou, îmi căutase de la bun început complicitatea și mă tratase ca pe un prieten: la fel ca Tere, îmi spunea „Ochelaristule", apelând astfel la vechea noastră camaraderie; la fel ca Tere, mă corecta când îi spuneam Zarco și-mi cerea să-i spun Antonio, subliniind parcă faptul că era un om în carne și oase, nu o legendă; o persoană, nu un personaj.

Asta pe de-o parte. Pe de alta însă, vedeam la el dorința de a mă ține la distanță, de a ridica o barieră de vanitate între noi. Vreau să spun că de la un punct încolo – când începusem să vorbim despre proces și să ne interpretăm rolurile de avocat și client – lucrurile s-au schimbat: am constatat că nu voia să uit că el nu era un deținut obișnuit, sugerându-mi că nu mai avusesem și nici n-aveam să mai am vreodată un client ca el, că, deși era un om în carne și oase, continua să fie o legendă, că, deși era o persoană, încă era un personaj. A încercat chiar să-mi examineze cunoștințele juridice și să discute cu mine amănunte profesionale, citând până și din Codul Penal (greșit, firește), ceea ce m-a amuzat, dar nu m-a mirat peste măsură, căci Zarco era faimos pentru astfel de lucruri în relația cu avocații. Ce m-a șocat însă a fost aroganța, grandoarea, nerăbdarea disprețuitoare cu care mă asculta, înfumurarea crispată a comentariilor sale; nu-mi aminteam de el ca de un înfumurat și un arogant, credeam că asta ascunde un sentiment de inferioritate și imediat am interpretat ca pe un semn de slăbiciune, de fragilitate faptul că-și exhiba astfel convingerea că era un deținut special, că se bucura de un statut special și că era sprijinit de autoritățile penitenciare; în definitiv, cine se știe puternic n-are nevoie să-și demonstreze puterea, nu crezi? Ai vorbit cu prietenul meu Pere Prada? mă întrebase el când începusem să discutăm despre apărarea sa. Cu cine? Cu prietenul meu Pere Prada! a repetat de parcă nu-i venea să creadă că nu știam la cine se referă. Mi-am amintit: era vorba de directorul Instituțiilor Penitenciare din guvernul autonom catalan, cel care, după spusele lui Tere, se interesase de Zarco și îi facilitase mutarea la Gerona. Nu, am mărturisit eu cam perplex. Și ce dracu' mai aștepți?! Pere habar n-are de nimic, dar el e șefu', m-am băgat pe sub pielea lui și-acum îmi mănâncă din palmă. Sună-l și-o să-ți zică el ce trebuie să faci... Bun. Deci asta era contradicția esențială care-mi sărise în ochi în decursul primei întrevederi: Zarco voia și nu voia să rămână Zarco, voia și nu voia să-și asume legenda, mitul și porecla, voia să fie o persoană, și nu un personaj, dar în același timp voia să fie pe mai departe și un personaj, nu doar o persoană. Nimic din ce aveam să aud sau să văd de atunci înainte n-a dezmințit contradicția și nu m-a convins că o depășise. Uneori mă gândesc că asta l-a ucis.

Am terminat, ne-am ridicat să plecăm – el înapoi în celulă, eu la birou sau acasă – ; încă nu ieșisem pe ușă, când m-a strigat. Se uita la mine cu mâna pe clanță: Ți-am mulțumit, Ochelaristule? Am zâmbit. Nu, dar nu e nevoie. Azi pentru tine, mâine pentru mine. Zarco m-a privit preț de două secunde, apoi a zâmbit și el.

2

— Să ne lămurim de la bun început. Nu-mi place să stau de vorbă cu ziariștii, nu-mi place să vorbesc de Antonio Gamallo, și mai ales nu-mi place să vorbesc cu ziariștii despre Antonio Gamallo; de fapt, e prima dată când vorbesc pe tema asta cu un ziarist.

— Dar eu nu sunt ziarist.

— Păi nu scrii o carte despre Zarco?

— Ba da, dar...

— Atunci e ca și cum ai fi un ziarist. Sincer, n-aș fi acceptat să stăm de vorbă dacă n-ar fi intervenit fiica unui bun prieten și nu m-ar fi asigurat că numele meu n-o să apară în carte. Sper că așa va fi.

— Categoric.

— Nu te simți jignit: n-am nimic cu dumneata personal; doar cu ziariștii. O șleahtă de păcălici seducători. Inventează. Mint. Și pentru că toarnă minciuni camuflate în adevăruri, lumea trăiește într-o confuzie teribilă. Vezi bine ce au făcut cu Gamallo, cu nevasta lui Gamallo, cu Ignacio Cañas; jurnalismul e o mașină de tocat carne, i-au tocat pe toți, o vor face cu oricine intră în gura lor. Dar pe mine să nu conteze. Bun. Odată ce ne-am lămurit, îți stau la dispoziție, deși trebuie să știi că nu am vorbit prea mult cu Gamallo. Sunt mulți care l-au cunoscut mult mai bine decât mine. Apropo, cu nevastă-sa ai vorbit?

— Cu Maria Vela? Nu dă interviuri decât pe bani. În plus, versiunea ei e arhicunoscută, a povestit-o de o mie de ori.

— Corect. Dar cu cealaltă femeie ai vorbit?

— Vă referiți la Tere?

— Da. Ea ar putea să-ți spună multe: se zice că-l cunoaște pe Gamallo de-o viață.

— Știu. Numai că a murit. A murit acum vreo două săptămâni, aici aproape, la Font de Pòlvora...

— Aha!

— O cunoșteați?

— Din vedere.

— Uitați, vă înțeleg rezervele. Înțeleg că nu vreți să dați declarații presei. Și că nu aveți chef să vorbiți despre Zarco. Dar, cum vă spuneam, nu sunt ziarist, nu lucrez pentru un post de radio sau televiziune, nu scriu la ziar, nici măcar nu sunt sigur c-am să scriu despre Zarco.

— Nu?!

— Nu. Inițial, ideea era să scriu o carte despre el în care să scot la lumină toate minciunile care s-au scris despre el și să arăt adevărul sau o parte din adevăr. Numai că nu scrii cartea pe care o vrei, ci pe cea pe care o poți scrie sau care ți se ivește, iar senzația mea e că am găsit și n-am găsit cartea asta a mea.

— Ce vrei să spui?

— Nu știu încă. O să știu când o să fie gata. Deocamdată tot ce știu e că va fi vorba despre Zarco, firește, dar și despre relația sa cu Ignacio Cañas, sau despre relația lui Zarco cu Ignacio Cañas și cu Tere, sau despre relația lui Ignacio Cañas cu Tere și cu Zarco. Mai am de săpat, cum v-am zis...

— Cu fata nu am vorbit, dar cu Cañas am vorbit chiar mai mult decât cu Gamallo.

— Știu, de aceea am vrut să stăm de vorbă. De fapt, chiar Cañas mi-a sugerat asta. Mi s-a părut o idee bună: la urma urmei, în afară de Tere și de Maria, ați fost singurul care a avut de-a face cu amândoi în perioada aceea. În plus, Cañas crede că dumneavoastră ați înțeles niște lucruri pe care nu le-a mai înțeles nimeni, nici măcar el.

— Așa zice?

— Așa.

— O fi adevărat, uneori și mie mi se pare la fel. Uite, am impresia că, în fond, Cañas a crezut mereu că Gamallo era o victimă. Știi, la prima tinerețe haiducul cel bun, rebelul perpetuu, Billy the Kid sau Robin Hood al epocii sale, iar apoi – același lucru, dar cu alt sens – răufăcătorul care înțelege răul pe care l-a comis și devine un infractor pocăit; asta e povestea pe care au inventat-o ziariștii ca să-și vândă ziarele, și pe care au înghițit-o atâția, începând cu Gamallo însuși. Și cum să n-o înghită, doar era atât de frumoasă și dădea atât de bine în articole, în cântece, în cărți și în filmele despre el! Nu spun că nu era și ceva adevăr în istoria asta, spun doar că și Cañas a fost o victimă a acestui mit, a acestei legende, a acestei mari invenții. Cañas credea că Gamallo era o victimă a societății, dar până la urmă el a fost victima, o victimă a legendei lui Zarco. Ăsta-i adevărul. Că l-a cunoscut pe Gamallo de tânăr, cum am aflat mai târziu, nu l-a ajutat prea mult, dar nici nu cred că a fost esențial: pentru mine, esențial este că el a crescut cu mitul lui Zarco, care era mitul generației sale, și că l-a crezut, ca atâția de vârsta lui. Astfel că, atunci când Gamallo a fost mutat aici, a crezut că-l poate mântui. Bineînțeles, s-o fi gândit și că, salvându-l, va câștiga bani și faimă; nu se exclud. Nici Cañas nu era inocent. Dar cert este că atunci a crezut că-l poate ajuta pe Gamallo, mai bine zis că-l poate salva și, totodată, să și câștige. Convingerea asta i-a dăunat. Și poate de-aia are Cañas impresia că doar eu înțeleg, nici măcar el; de fapt eu cred că nu vreau să înțeleg, nu că nu înțeleg…

Dar mai bine să-ți spun de la început. L-am cunoscut pe Cañas nu când Gamallo a fost adus la Gerona: ne cunoșteam dinainte; puțin, dar ne cunoșteam. El avea clienți în închisoare pe care îi vizita în mod regulat, astfel că ne mai ciocneam la ușă și stăteam un pic de vorbă. Atât: o relație normală între directorul închisorii și avocatul unor deținuți. Dar deși abia-l

cunoșteam, nu aveam o părere foarte bună despre el, nu știu de ce: nu avusesem nici cel mai mic conflict, toți știau că era penalistul cel mai competent din provincie; sau poate că știu: Cañas afișa infatuarea aceea inconfundabilă a tipilor care triumfă prea repede; și pentru că nu era zi în care, dintr-un motiv sau altul, mutra lui să n-apară în ziar: era limpede că ziariștii îl adorau și că el îi adora la rândul său, și, cum cred că ți-ai dat seama, eu n-am pic de încredere în tipii pe care-i adoră ziariștii. Cu toate astea, când Gamallo a venit la închisoarea mea și am aflat că avea să fie apărat de Cañas, am dorit să vorbesc cu el.

— De ce?

— Să-ți explic. La finele lui 1999, când a venit la Gerona, Gamallo nu mai era deținutul cel mai celebru din Spania, dar continua să fie Zarco, o legendă a delincvenței juvenile, și deși fizic era cam terminat, încă mai putea da destulă bătaie de cap. Pe de altă parte, eram convins că acest Cañas primise să-l apere ca să profite de faima lui Zarco, mai ales că Zarco era un deținut care n-avea cum să-l plătească și care avea în spate o întreagă istorie de conflicte cu avocații. Așa că am vrut să vorbesc cu Cañas înainte ca Gamallo să ne facă problemele obișnuite pe care le făcuse în toate închisorile prin care trecuse; voiam să-l conving pe Gamallo să nu ne facă probleme, să ajung la o înțelegere cu el și să mi-l fac aliat, nu rival și nici dușman; și cum credeam că de acest lucru aveam să profităm amândoi (mai bine zis: toți trei), eram sigur că o să fie ușor de rezolvat.

Dar uite că m-am înșelat, a fost prima surpriză pe care mi-a făcut-o Cañas…

3

— După prima întrevedere cu Zarco mă angajasem la două lucruri: să fiu avocatul lui la procesul pentru incidentul de la închisoarea din Brians și să stabilesc o strategie judiciară menită să-l pună în libertate. Împreună cu bucuria produsă de revederea cu Tere și cu Zarco, asta a avut asupra mea un efect dinamizant. Dintr-odată, totul se schimbase. Dintr-odată, în viața mea anodină apăruseră farmecul de a avea un scop și pasiunea provocării de a-l apăra pe Zarco pentru a-l elibera cât mai repede.

Și m-am pus pe treabă. A doua zi dimineață le-am dat asociaților mei copia dosarului și a procesului de la Brians, le-am spus să le studieze și le-am studiat și eu. Și mi-am zis că previziunile lui Zarco în ceea ce privea viitorul său nu erau chiar atât de fanteziste cum crezusem inițial. După două zile, vorbind cu Cortés și Gubau, am constatat că și ei gândeau la fel: nici unul dintre noi nu era atât de optimist ca Zarco, dar toți trei credeam că, făcând pașii corecți, l-am fi putut scoate din închisoare în trei sau patru ani, deși sentința era de peste douăzeci. Firește, nu ne-am întrebat dacă Zarco era pregătit să iasă atât de repede și nici n-am stabilit concret următorii pași (nici nu era atât de urgent să decidem acești pași: mai întâi trebuia să trecem peste dosarul Brians). Una peste alta, în zilele care au urmat am presupus că, în cazul de față, pașii potriviți ar fi trebuit să includă și resuscitarea figurii mediatice a lui Zarco, căci ar fi fost singura modalitate de a dobândi, prin favoarea

populară, favoarea politică, iar prin aceasta, avantajele și beneficiile penitenciare, până la grațiere. Problema, mi-am zis apoi, era cum să reușesc resuscitarea mediatică, adică în ce fel să atrag atenția presei asupra unei figuri mult prea hărtănite și uzate chiar de presă? Cum să conving presa că un personaj al trecutului mai putea trezi interes în prezent? Și mai ales și în lumina încercărilor mai mult sau mai puțin serioase, dar toate eșuate, de a-l reintegra social, cum să conving încă o dată media și cum să convingă încă o dată media publicul că Zarco merita o ultimă șansă, că învățase din greșelile trecutului, că nu mai avea nimic de-a face cu legenda sau mitul lui Zarco, ci doar cu realitatea lui Antonio Gamallo, un cvadragenar cu un trecut turbulent de mizerie, detenție și violență, care voia să-și clădească un viitor onest în libertate, iar pentru asta avea nevoie de sprijinul opiniei publice și al puterii politice?

Astea au fost întrebările care m-au frământat zilele acelea. Săptămâna surprizelor s-a terminat cu încă una. Vineri seara am fost, ca de obicei, cu Cortés și Gubau la o bere la Royal, o cafenea din piața Sant Agustí. Când am ieșit era întuneric și ploua. Nu-mi luasem umbrela, dar ei da, așa că Gubau mi-a dat mie umbrela sa și a plecat cu Cortés spre Ensanche. De la un restaurant arăbesc de pe strada Ballesteries mi-am cumpărat o porție de falafel cu sos de iaurt, o pita și două cutii de bere, apoi am luat-o spre casă. Străzile centrului vechi erau pustii, caldarâmul strălucea de ploaie la lumina felinarelor; ajuns în fața casei, am făcut un fel de echilibristică: într-o mână țineam umbrela, diplomatul și punga cu mâncare, cu cealaltă mă chinuiam să descui ușa, când am auzit: Salut, Ochelaristule, uite că ai ajuns și tu în La Font! Era Tere. Ieșise de sub o copertină, avea părul ud, gulerul ridicat și mâinile în buzunare; observația ei era corectă: locuința mea e un penthouse într-o clădire aflată pe locul unde cu treizeci de ani în urmă era La Font. Ce faci aici? Te așteptam. A arătat spre bagajele mele: Te ajut? Le-a luat, am descuiat, am luat lucrurile înapoi. Urci?

A urcat. Mi-am lăsat lucrurile în vestibul și i-am adus din baie un prosop curat ca să se usuce, i l-am întins întrebând-o dacă cinase. Nu, a spus ea, dar nu mi-e foame. N-am luat-o în seamă. În timp ce pregăteam o salată și deschideam o sticlă de vin, iar ea punea masa în sufragerie, am vorbit despre locuința mea, o mansardă pe care o cumpărasem cu doi ani în urmă de la un cuplu brazilian, el arhitect, ea regizoare de filme documentare. Abia după ce i-am pus în farfurie niște salată și niște falafel i-am spus că fusesem să-l văd pe Zarco. Cum ți s-a părut că arată? Bine, am mințit eu, mai bătrân și mai gras, dar bine. Mi-a spus că s-a săturat de pârnaie. M-a rugat să-l scot cât mai repede de acolo. Tere a zâmbit: De parcă ar fi floare la ureche! El crede că da, am spus eu, apoi am adăugat: Poate că nu e chiar așa de greu. Crezi tu asta? Am făcut o mutră rezervată: Vom vedea.

Tere n-a insistat, oricum era prematur să o fac părtașă la impresii și ipoteze. În timp ce mâncam, m-a întrebat de mine; i-am spus pe scurt despre fiică-mea, fosta mea soție, asociații și biroul meu. A fost rândul meu s-o întreb și, spre marea mea uimire, mi-a răspuns atât de cursiv, c-ai fi zis că-și pregătise dinainte relatarea. Am aflat astfel că trăise la Gerona până la șaptesprezece ani, când fusese arestată după ce luase parte la atacul asupra unei bănci din Blanes, vara următoare după ce ne-am cunoscut. Că fusese judecată și condamnată la cinci ani de detenție, din care făcuse doi, la închisoarea pentru femei din Wad-Ras. Că acolo se apucase de heroină. Că după eliberare rămăsese în Barcelona mai bine de zece ani, stând în La Verneda și câștigându-și traiul din munci ocazionale și furturi ocazionale, care tot ocazional o readuceau la închisoare. Că în a doua jumătate a anilor nouăzeci a stat între viață și moarte la spitalul Vall d'Hebron ca urmare a unei supradoze de heroină, după care fusese la un centru de reabilitare pentru toxicomani în cadrul proiectului Omul. Că stătuse mult acolo. Că ieșise vindecată și își propusese să înceapă ceea ce se numește o viață nouă, iar pentru asta revenise la Gerona. Că de atunci nu se mai atinsese de heroină sau cocaină (aproape că nici de pastile). Că avusese multe slujbe și mulți bărbați, dar nu avea nici un copil. Că de doi ani lucra la fabrica din Cassà. Că începuse să studieze ca să devină infirmieră. Că munca nu-i plăcea, dar să învețe, da. Că era mulțumită cu viața ei.

— Și nu ai întrebat-o de Zarco?

— Ba da. S-a lăsat greu, dar am mai deschis o sticlă de vin și atunci mi-a povestit de relația lor în acei douăzeci de ani.

— Continuase să-l vadă?

— Desigur.

— Curios. Dacă-mi amintesc bine, Zarco nici măcar nu pomenește de ea în amintirile sale.

— Îți amintești bine, dar faptul că nu o pomenește e mai revelator decât dacă ar fi vorbit de ea, căci se poate deduce că era ceva de la sine înțeles. Mă rog, asta o spun acum, când știu ce nu știam atunci... Cert e că da: cu intermitențe, dar s-au văzut. În acea noapte, Tere mi-a povestit că în primii ani de detenție ai lui Zarco îl vizita periodic, iar el apela la ea când avea permisie, când evada sau nu avea unde să se ducă. Apoi, o lungă perioadă nu s-au mai văzut deloc. Asta pentru că în 1987, după ce fugise din închisoarea din Ocaña profitând de cocteilul cu ocazia premierei pentru presă a ultimului film făcut de Bermúdez după viața lui Zarco, *Adevărata viață a lui Zarco*, Tere se supărase pe el și, deși tot ea îi făcuse rost de un loc de refugiu în casa unui prieten, refuzase să-l viziteze când îl închiseseră din nou. Însă adevăratul motiv al despărțirii, spunea ea, fusese că atunci se petrecuse marea schimbare în ce-l privea: era în continuare celebrul delincvent juvenil, dar totodată începuse să fie un delincvent matur și pocăit, o schimbare pentru care el n-avea nevoie de Tere, sau Tere era cumva în plus, căci era o piedică din trecut pe care el voia s-o depășească. Totuși, după câțiva ani, Zarco a chemat-o iar. S-a întâmplat după ce atacase un magazin de bijuterii în centrul Barcelonei,

încălcând astfel cel de-al treilea grad penitenciar, adică un privilegiu anterior eliberării provizorii pe care-l dobândise atunci pentru prima oară și care-i dădea dreptul să petreacă ziua în libertate, revenind la închisoare doar ca să doarmă; stupiditatea absurdă a acelui jaf i-a anulat privilegiul, a fost rejudecat și i s-au adăugat mulți ani peste cei deja acumulați; ca să nu mai vorbim de dezamăgirea produsă atât printre oamenii de rând, care crezuseră în reabilitarea sa, cât și printre politicieni, ziariști, scriitori, cineaști, cântăreți, sportivi și alții care sprijiniseră cauza eliberării sale: cu toții l-au considerat un infractor fără scăpare, un personaj lipsit de viitor al celei mai negre Spanii. Era iarăși înfrânt și lipsit de orice sprijin, a apelat iarăși la Tere, care inițial l-a dat dracului și apoi a cedat, a acceptat să-l vadă și să-l ajute, apoi s-o ajute și pe Maria, care apăruse între timp în peisaj. Colaborau mai nou ca să-l ajute pe Zarco, de aceea mă și căutaseră.

Cam asta mi-a spus ea atunci, în seara aceea, în timpul cinei. Oricum, după ce-am mâncat și Tere a terminat sau a obosit să-mi vorbească despre Zarco, eram cam amețiți. S-a lăsat o tăcere cam lungă, eram gata s-o sparg lăudându-i loialitatea față de Zarco sau întrebând-o de Lina – el îmi spusese că se mai vedeau –, dar Tere s-a ridicat de la masă, s-a dus la combina mea audio și s-a apucat să caute printre puținele mele CD-uri. Tot nu-ți place muzica, Ochelaristule! Asta zice și fiică-mea, dar nu-i adevărat; adevărul e că ascult rar muzică. Cum așa? Eram gata să spun că nu aveam timp, dar am tăcut. Aplecată, privind copertele CD-urilor, Tere a adăugat pe un ton amuzat și dezamăgit: Și nici nu-i cunosc pe ăștia! M-am ridicat, m-am aplecat lângă ea, am ales un CD al lui Chet Baker și am pus o melodie intitulată „I fall in love too easily". Ea s-a ridicat: E veche, dar e frumoasă. Și a început să danseze singură, cu paharul de vin în mână și cu ochii închiși, căutând parcă ritmul ascuns; când l-a găsit, a lăsat paharul pe masă, s-a apropiat de mine, m-a luat pe după gât și a spus: Nu se poate

trăi fără muzică, Ochelaristule. Am luat-o de talie și am încercat să o urmez. Ochi în ochi, cu trupurile și pieptul lipite. Mi-a fost dor de tine, a susurat ea. Gândindu-mă că era de necrezut că nu-i dusesem dorul, i-am spus: Minți de-ngheață apele. Tere a râs. Am continuat să dansăm tăcuți, privindu-ne, atenți la trompeta lui Chet Baker. Au trecut câteva secunde sau câteva minute și m-a întrebat: Vrei să ne-o tragem? N-am răspuns imediat. Da' tu? Drept răspuns m-a sărutat, apoi a spus oarecum redundant: Eu vreau. Dar cu o condiție. Ce condiție? După câteva secunde mi-a zis: Fără încurcături. Și-a dat seama că nu pricepusem și a explicat: Fără încurcături. Fără promisiuni. Fără angajamente. Fără exigențe. Fiecare cu viața lui. Aș fi vrut s-o întreb de ce toate astea, dar ar fi fost o complicație inutilă care ne-ar fi îndepărtat de la esențial, așa că am renunțat. Da sau nu, Ochelaristule? a insistat ea.

Și astea sunt ultimele cuvinte pe care mi le amintesc din seara aceea, a doua în care m-am culcat cu Tere. Iar lunile care au urmat au fost de neuitat. Ne vedeam cel puțin o dată pe săptămână. Pe seară sau noaptea, la mine. Fără o dată fixă. Ea mă suna dimineața la birou, stabileam o întâlnire pe la șapte și jumătate sau opt seara, plecam mai devreme, cumpăram ceva pentru cină în centrul vechi sau în Santa Clara sau în Mercadel, mă duceam s-o aștept acasă, niciodată nu știam la ce oră va veni – uneori întârzia cu orele, o dată am crezut că n-avea să mai vină –, dar venea de fiecare dată. La început făceam amor de cum intra pe ușă, uneori chiar în hol și cu hainele pe noi, cu furia celor care nu fac dragoste, ci război. Potoliți, beam ceva, ascultam muzică, dansam, mâncam ceva, iar beam, iar dansam, ne duceam în pat și ne iubeam până târziu.

Erau întâlniri clandestine. Inițial, am înțeles confidențialitatea asta ca pe o parte a condițiilor pe care mi le impusese – fără încurcături, angajamente și exigențe, fiecare cu viața lui – și am acceptat-o fără să protestez, deși mă întrebam adesea pe cine ar fi putut deranja că ieșeam împreună. Pe mine, a spus

Tere când am întrebat-o; și pe tine, de asemenea. Fusese o replică tranșantă, care nu admitea contrareplică. A fost una din rarele dăți când am vorbit despre relația noastră; n-o făceam, ca și cum am fi simțit amândoi că fericirea se trăiește, nu se comentează, sau că ajunge să vorbești de ea ca să dispară. Dacă mă gândesc mai bine, e o ciudățenie: în definitiv, nu e nimic mai interesant pentru doi amanți la început de relație decât să vorbească despre propria lor iubire.

Și-atunci, despre ce vorbeam noi doi? Uneori despre Zarco, de situația sa la închisoare și despre ce făceam eu ca să-l scot de acolo, deși după o vreme am încercat să deschid subiectul doar în prezența Mariei, care, teoretic, era în mod principal interesată. Vorbeam și de Maria, de relația ei cu Zarco, despre cum ajunsese să fie iubita lui. Tere vorbea cu plăcere de școala pe care o făcea și mă întreba de munca mea, de asociații mei, de sora mea – pe care o vedeam doar o dată sau de două ori pe an, pentru că era stabilită de ani de zile la Madrid, măritată și cu doi copii –, de fosta mea nevastă și mai ales de fiică-mea, deși, când i-am propus să o cunoască, a sărit ca arsă: Ai înnebunit? Ce-o să zică văzând că tac-su s-a combinat cu o hoață, o derbedoaică și o infractoare? Ce vorbești, i-am răspuns eu, ăștia nici nu mai există, ultimul e Zarco și sunt pe cale să-l transform într-o persoană normală! A râs: Tu scoate-l de la pârnaie și atât!

Vorbeam des de vara lui '78. Mi-o aminteam bine, dar în ce privește unele amănunte memoria ei era mai bună. De exemplu, își amintea mai exact cum îi dădusem plasă de două ori: când nu venisem la La Font și, câțiva ani mai târziu, când nu venisem s-o întâlnesc la Rufus. Evoca episoadele fără resentimente, luându-se singură în derâdere și minimalizând lipsa mea de interes pentru ea în acești douăzeci de ani; încercam să neg, spunând că ea era cea care mă tratase cu indiferență, și atunci sărea: Nu zău? Și-atunci de ce mi-ai dat plasă? Nu puteam să-i spun adevărul, râdeam și eu; dar amintirile

mele din acea vară erau cât se poate de limpezi: intrasem în gașca lui Zarco mai ales pentru Tere și, lăsând la o parte episodul din toaleta de la Vilaró și cel de pe plaja de la Montgó, impresia mea era că în acele trei luni Tere mă ocolise ca să se culce cu Zarco și cu alții. Acum, când mă gândesc mai bine, toate astea dovedesc că totuși vorbeam despre dragostea noastră – cel puțin despre cea neîmplinită de-acum două decenii; dar altceva voiam eu să-ți spun: că după ce Tere pomenise de aceste episoade m-am întrebat nu doar o dată dacă insistența ei nu avea cumva un motiv ascuns, dacă nu mă provoca pentru a mă prinde cu ceva, dacă nu cumva faptul că-i dădusem plasă nu o pusese pe o pistă falsă și nu o adusese la concluzia greșită că, după eșecul atacului asupra sucursalei Băncii Populare din Bordils, eu mă făcusem nevăzut și nu mai călcasem prin cartier nu pentru că n-aș mai fi fost atras de ea sau aș fi considerat-o un amor trecător de vară, ci pentru că eram turnătorul care pusese poliția pe urmele noastre. Și mă întrebam dacă nu cumva Zarco ajunsese singur la aceeași concluzie, sau poate chiar Tere îi băgase asta în cap, și așa se explica parțial rolul de trădător al personajului Ochelaristul în *Băieți sălbatici*, sau măcar rolul de tip în care nu poți avea încredere pe care personajul meu îl făcea în *Muzica libertății*, al doilea volum al memoriilor sale. Iar dacă era așa, poate că exista un alt motiv pentru care Zarco dorise să-i fiu avocat: nu numai pentru că mă cunoștea și pentru că eram la Gerona și aveam faimă de avocat competent, nu numai pentru că vechea noastră relație m-ar fi putut face mai docil sau mai tolerant față de el, eliminând astfel conflictele pe care le avusese cu avocații precedenți; dar și ca să-mi plătesc turnătoria sau infidelitatea, ca să fiu eu, cel care cu douăzeci de ani în urmă îl băgase la închisoare, cel care acum avea să-l scoată din ea…

Dar nu trebuie să-ți faci o părere greșită: adevărul e că povestea aceea veche nu mă preocupa din cale-afară, și că nici discuțiile mele cu Tere nu aveau cine știe ce importanță în

nopțile de amor clandestin. Lucrul cel mai important e că erau niște nopți de fericire, deși o fericire stranie și fragilă, separată parcă de lumea reală, ca și cum întâlnirile noastre aveau loc într-o bulă ermetică ce ne despărțea de lumea de afară. Senzație întărită de faptul că ne vedeam pe ascuns, când afară era întuneric și între patru pereți. Iar muzica avea și ea rolul ei.

— Muzica?

— Nu se poate trăi fără muzică, îmi spusese ea în prima seară când a venit la mine, îți amintești? Mi-am zis că avea dreptate și că, dacă până atunci trăisem fără muzică sau aproape fără, era cazul să-mi îndrept greșeala. Și m-am gândit să-mi procur muzica ce se auzea la Rufus pe când mergeam acolo, iar Tere dansa pe ring și eu o priveam de la bar.

Așa că a doua zi după prima ei vizită, într-o sâmbătă, m-am dus la un magazin de discuri din piața Vi, se numea Moby Disc, și am cumpărat cinci CD-uri cu muzică din a doua jumătate a anilor șaptezeci pe care o țineam minte sau o asociam cu cea auzită la Rufus: Peret, Police, Bob Marley, Bee Gees, Boney M. Marți seară, când Tere a venit la mine, am primit-o cu *Roxanne* a celor de la Police dată la maximum. Marfă, Ochelaristule! Și asta e o vechitură, dar e altceva! a exclamat ea intrând în living și începând să danseze în timp ce-și lepăda geanta. De atunci am scotocit cu orele după muzică din anii șaptezeci și optzeci, mai întâi la Moby Disc, apoi un cunoscut mi-a recomandat două magazine din Barcelona – Revólver și Discos Castelló, ambele pe strada Tallers – pe care le vizitam aproape în fiecare sâmbătă. Alegeam atent muzica pe care să i-o pun în timpul întâlnirilor noastre, deși ei îi plăcea tot sau aproape tot: rock-and-roll, disco sau rumba, Rod Stewart și Status Quo, dar și Tom Jones și Cliff Richard și Donna Summer, grupurile spaniole Los Chichos, Las Grecas și Los Amaya. Amândoi savuram din când în când hiturile populare italiene sau spaniole ale epocii, cântecele lui Franco Battiato, Gianni Bella, José Luis Perales și Pablo Abraira pe

care le știam de la Rufus. Și n-am să uit nicicând cum am făcut amor în picioare în living în timp ce Umberto Tozzi cânta *Te amo*.

Idila asta a durat câteva luni, până spre vară. La început pesemne că bucuria mi se citea pe chip, pentru că toți au observat la mine ceva ciudat, începând cu fiică-mea, care m-a vizitat după prima noapte cu Tere și a stat peste weekend, glumind și dând dovadă de o intuiție incredibilă (Să nu te recunosc, tati, s-ar zice că ți-ai tras-o), și terminând cu Cortés, Gubau și ceilalți de la birou, care au profitat de buna mea dispoziție, dar au și suferit de pe urma absenteismului sau a reducerii activității mele. Căci mă ocupam aproape numai de afacerea Zarco și delegam celelalte treburi, ceea ce a provocat nedumerire și oarece plângeri ale unor clienți, obișnuiți ca titularul biroului să se ocupe de ei. Dar eram mult prea absorbit de propria-mi fericire ca să mă las afectat de plângeri și nedumeriri. Asta nu înseamnă că nu munceam. Citeam, studiam, adunam informații, discutam amănuntele dosarului cu asociații mei sau cu alți avocați. Îl vizitam des pe Zarco. Vorbeam mai ales despre probleme juridice și penitenciare, despre situația sa în detenție și posibilitatea de a o îmbunătăți; dar nici Zarco, nici eu nu ocoleam trecutul, nici chiar vara lui '78, mai ales dacă vreun detaliu sau episod concret de atunci ne-ar fi ajutat să lămurim vreun detaliu sau episod concret ulterior, apărându-l mai bine. În general, relația noastră era strict profesională, sau pe aproape. Aș spune că tatonam terenul. Nu știu la ce concluzie o fi ajuns el în urma acestei tatonări, însă concluzia mea a fost că, în ciuda vizibilei deteriorări fizice și a epuizării morale disimulate, Zarco era întreg: gândea limpede, se purta rezonabil, dorea sincer să iasă din închisoare și să înceapă o altă viață, părea în stare să o facă.

Tot pe atunci am văzut-o destul de des și pe Maria Vela, de obicei în locuința ei din Santa Eugènia, pe strada Marfà, unde locuia cu fiica ei, o adolescentă precoce și fără haz, copia

fidelă a maică-sii. Văzând-o – vreau să spun pe Maria – mulți s-or fi întrebat pe atunci cum de ajunsese femeia asta femeia lui Zarco. Când venise cu Tere la mine la birou, eu știam deja povestea din presă; însă nu știam că povestea nu era completă.

— Eu știu doar ce am citit în arhiva pe care mi-ai dat-o dumneata.

— Povestea completă e mai interesantă; am reconstituit-o în săptămânile acelea, cu ajutorul Mariei, dar și al lui Tere și Zarco. Și așa cum o înțeleg acum, povestea e cam așa. Maria începuse prin a fi una dintre numeroasele admiratoare cu care Zarco coresponda din închisoare în anii săi de apogeu mediatic; printre femeile acelea găseai de toate: mitomane, profitoare, samaritene, naive, tarate, aventuriere, ce știu eu. De regulă, lăsându-se iubit de ele, Zarco le manipula și le punea la treabă, căci pricepuse rapid că o mare parte din bunăstarea sa din detenție depindea de ajutorul dat din afară pentru a mobiliza avocați, procurori, funcționari, judecători și politicieni. Impresia mea e că Maria întruchipa cumva toate categoriile de admiratoare, dar presa a ales-o pe ea ca să reprezinte tipul samaritenei amorezate.

Nu zic că n-o fi fost, cel puțin la început. Intrase în legătură cu el spre finele anilor optzeci, când el era închis în Huesca și anunțase în *El Periódico de Aragón* că voia să scoată o revistă, pentru care cerea ajutorul voluntarilor. Maria a fost printre cei care s-au oferit să colaboreze la scrierea și difuzarea revistei, care n-a mai apărut, însă ea a continuat să-i scrie în mod regulat. Așa a aflat Zarco că era cu patru ani mai tânără decât el, că era despărțită de soț și avea o fetiță de doi ani, că trăise tot timpul la Barcelona, dar se mutase la Gerona, unde lucra la bufetul unei școli; așa a aflat, pe măsură ce scrisorile ei erau tot mai sincere și mai înflăcărate, că ea citea tot ce se scria despre el, că se amorezase de el fără să-l cunoască și că era gata să facă totul pentru el, că era convinsă că putea – așa cum reușise cu ani în urmă ca fostul ei bărbat să fie grațiat –

să-l scoată din închisoare și să înceapă cu el o nouă viață. Zarco n-a făcut mare caz de oferta ei, poate pentru că din poze nu părea destul de seducătoare, poate pentru că primea oferte asemănătoare de la haremul său epistolar de femei care cochetau cu el de la distanță; nu uita că, deși închis, Zarco era pe atunci unul dintre tipii cei mai solicitați din țară, un fel de simbol al proaspetei noastre democrații: se făceau filme despre el, se scriau cărți și cântece despre el, i se publicau memoriile, ziarele și posturile de radio îl intervievau cu orice pretext, revistele intelectuale îi dedicau dosare, era fotografiat alături de politicieni, fotbaliști, toreadori, actori, cântăreți, cineaști și alte celebrități, revistele pentru femei îi atribuiau idile cu politiciene socialiste, cu aristocrate andaluze, cu regine ale frumuseții, cu profesoare, gardiene și vedete TV. Așa că, deși Maria continua să-i scrie, omul s-a plictisit să-i răspundă la scrisori, până când, la jumătatea anilor nouăzeci, și-a distrus singur imaginea publică după vreo două încercări eșuate de reinserție socială; media l-a abandonat și gineceul de admiratoare a dispărut. Iar Maria a profitat de ocazie. Fără concurență, a reușit să-i capteze atenția, a venit în vizită, au avut întâlniri între patru ochi (un eufemism pentru întâlniri sexuale); la rândul său, Zarco s-a lăsat iubit. De atunci Maria a devenit ceea ce era când s-a prezentat la mine la birou: iubita oficială a lui Zarco, persoana care veghea asupra lui din afara închisorii.

— Și Tere? În ce calitate a venit atunci?

— În calitate de asistentă sau de bodyguard al Mariei și de persoană de încredere a lui Zarco. Era rolul pe care-l juca de ani buni și pe care avea să-l mai joace un timp. Maria era dintr-o mie de motive exact persoana de care Zarco avea nevoie: pentru că era o femeie normală, fără antecedente penale, pentru că era mamă, o mamă divorțată și respectabilă, pentru că era îndrăgostită de el și mereu disponibilă, pentru aerul ei neajutorat etc.; totuși Zarco nu o considera inteligentă și n-avea încredere în ea, credea că Tere e cea deșteaptă și de încredere,

drept care îi ceruse s-o însoțească pe Maria; sau poate că s-a oferit chiar Tere. Așa s-a format acel cuplu ciudat.

Dar îți ziceam de discuțiile mele cu Maria. Ne întâlneam cel puțin săptămânal, acasă la ea, pe strada Marfa. Acolo am început să văd că personajul avea mai multe fețe, că, în mai mare măsură decât vulgară sau banală – cum părea la prima vedere –, era de o naivitate atât de evidentă și de o transparență totală, încât rezultatul era de-a dreptul enigmatic. Printre altele, mă uimea că Maria păstra intactă viziunea idealizată a lui Zarco pe care media o propagase ani în șir, o imagine conform căreia Zarco era un băiat nobil, curajos și generos, condamnat de hazardul nașterii sale la o viață de delincvență; și mai uimitor era că Maria avea o imagine idealizată asupra relației sale cu el: astfel, povestea lor era povestea de amor dintre o femeie bună, simplă și nefericită și un bărbat bun, simplu și nefericit, o poveste de amor care învinge toate obstacolele, o iubire romantică și care, odată Zarco eliberat, avea să le dea ei și fiică-sii soțul și tatăl pe care-l pierduseră, iar lui Zarco, familia pe care n-o avusese niciodată. Maria mi-a povestit în acele prime întrevederi aceeași poveste (sau povești diferite, care erau de fapt variante), dar într-o zi, pe neașteptate, în timp ce mă îndreptam spre mașină după ce o ascultasem câteva ore bune, mi-a trecut prin minte că povestea aia era răspunsul pe care-l căutam, care putea reaprinde scânteia interesului presei pentru Zarco, prin urmare era cheia libertății sale: omul relatase în repetate rânduri jurnaliștilor istoria vieții sale de infractor pocăit și îndreptat, reținut pe nedrept în închisoare; numai că, după ce-o dăduse iar în bară, și nu doar o dată, cine să-l mai creadă; dar dacă povestea, aceeași, dar corectată, îmbunătățită și augmentată, era spusă de o femeie care lucra la bufetul unei școli, relativ tânără, singură, decentă, săracă și divorțată, cu un aer de supușenie și în plus mamă a unei fete (care sugera că Zarco putea fi un viitor tată de familie), exista posibilitatea ca mass-media să o considere credibilă,

să o difuzeze, să retrezească interesul pentru Zarco și să mă ajute să-l scot din închisoare; oricum, merita osteneala să încerc.

— Deci a dumitale a fost ideea de a o transforma pe Maria într-o vedetă mediatică.

— Ba deloc. Ideea mea a fost doar ca Maria să le spună ziariștilor povestea ei și a lui Zarco; nimeni nu putea prevedea ceea ce avea să se întâmple: eu cel puțin n-am avut nimic de-a face cu asta.

— Dumneata i-ai dat Mariei apă la moară, crezând c-ai s-o poți folosi și controla; dar femeia a luat-o razna și s-a întors împotriva dumitale. S-ar zice că ai primit ce-ai căutat: nu poți începe o treabă fără să știi cum se va termina.

— Prostii. Dacă ar fi așa, nimeni n-ar mai începe nimic, pentru că nimeni nu știe cum o să se termine ce începe. În orice caz, dacă vrei, vorbim despre asta data viitoare, acum trebuie să plec.

— N-am vrut să te supăr...

— Nu m-ai supărat.

— De acord, gata pentru azi. Dar permite-mi să-ți pun o ultimă întrebare.

— Dă-i drumul.

— Dacă am înțeles eu bine, atunci, la început, toți erau optimiști în legătură cu viitorul lui Zarco, așa-i?

— Nu chiar... toți în afară de unul.

— Cine?

— Eduardo Requena, directorul închisorii. Un tip ciudat. L-a cunoscut bine pe Zarco în perioada aceea, căci îl vedea zilnic, și avea o părere aparte despre personaj. Noi ne-am văzut puțin, dar până la urmă cred că ne-am împrietenit cumva. Uneori am impresia că el a înțeles lucruri pe care nu le-a înțeles nimeni altcineva, sau le-oi fi înțeles eu prea târziu... Ar trebui să vorbești cu el.

4

— Îmi amintesc bine prima mea discuție cu Cañas, în biroul meu și la cererea mea, la câteva săptămâni după ce Gamallo fusese închis aici. Până atunci vorbisem doar de vreo două ori cu Gamallo și doar în trecere (n-am stat niciodată mult timp de vorbă cu el, și nici cu alți deținuți), însă grupul de specialiști din subordinea mea îl examinase și îi puseseră deja un diagnostic, așa că aveam o idee destul de exactă despre starea sa reală.

A fost și primul lucru pe care i l-am spus lui Cañas în ziua aceea, după ce am dat mâna și l-am poftit să ia loc pe canapea. Apoi i-am zis că-l rugasem să ne vedem pentru că voiam să-i împărtășesc informațiile aflate, pentru ca munca noastră să se simplifice și să acționăm de comun acord. Cañas m-a ascultat foarte atent, cu niște ochi mirați în spatele ochelarilor, sprijinit de spătarul canapelei, cu genunchii depărtați și degetele înlănțuite în poală; ca de obicei, arăta impecabil în cămașa albă, sacoul albastru și pantofii lustruiți. Când am făcut o pauză, și-a ridicat sprâncenele, și-a desfăcut mâinile și m-a rugat să continui. Am continuat. I-am spus că Gamallo era heroinoman și seropozitiv, lucru pe care pesemne îl știa, căci nu a părut surprins; i-am explicat că în plus mai era o problemă, anume că nu părea să fie conștient de cât de rău îi făcea heroina, credea că o domină el pe ea, când realitatea era exact pe dos, că era incapabil să-și asume toxicomania ca pe o boală, sau doar se prefăcea ca să profite, și că dacă nu și-o asuma cu

adevărat nici nu putea să lupte împotriva ei. I-am mai spus că, totuși, cei de la penitenciarul Quatre Camins reușiseră să-l facă să urmeze pentru prima dată un tratament substitutiv pe bază de metadonă. Și că Gamallo era probabil cel mai mare „doctor" în detenție pe care-l cunoscusem în viața mea.

— Cum adică?

— Uite cum. Fiecare închisoare e diferită, dar toate se aseamănă; Gamallo petrecuse mai bine de jumătate de viață închis, cunoștea aproape toate închisorile spaniole, știa mai bine ca oricine trucurile vieții în detenție și știa să le manipuleze în favoarea sa mai bine ca oricine, astfel că era regele șmecherilor carcerale, campionul șiretlicurilor. Unul ca el e „doctor". Firește, asta-l făcea să se simtă puternic, pe bună dreptate; dar, și asta n-o mai știa, de aici i se trăgea și slăbiciunea. Oricum, diagnosticul specialiștilor era cât se poate de limpede și i l-am prezentat avocatului: raportul vorbea de caracterul manipulator al lui Gamallo, de temperamentul său refractar la muncă și de mania persecuției de care suferea (un psiholog scrisese, citez din memorie: Nu neg că n-ar fi fost persecutat în detenție, dar exact aici e problema: lucrul cel mai rău care i se poate întâmpla cuiva care se crede persecutat este să fie persecutat cu adevărat); raportul pomenea și de viciul victimizării și de cel paralel al responsabilizării celorlalți pentru propriile lui nenorociri, și sublinia mai cu seamă incapacitatea sa de a-și asuma legenda de delincvent juvenil pentru a o digera și a conviețui cu aceasta.

Asta spunea în esență raportul. Restul consta într-un repertoriu de informații banale despre familia, copilăria și tinerețea lui Gamallo, într-un rezumat cuprinzând infracțiunile comise și perioada de detenție și într-un inventar al încercărilor sale de reabilitare. I-am dat lui Cañas raportul, rugându-l să se uite peste el; în timp ce-l răsfoia, i-am spus: Uitați cum stă treaba, domnule avocat, lucrez de treizeci și cinci de ani cu deținuții, cunosc cele mai dificile închisori din Spania, de treizeci

de ani o conduc pe aceasta. Trebuie să știți că așa ceva nu vezi pe toate drumurile, mai ales că funcția de director de închisoare e atât de dură, că puțini rezistă trei decenii și pentru că este o funcție politică, ceea ce înseamnă că eu am rezistat tranziției de la o dictatură la democrație, de la un partid la altul și de la guvernul central la cel autonom. Nu vă zic asta ca să mă laud, ci doar ca să vă spun că știu despre ce vorbesc. După o pauză, am adăugat: Vă veți întreba probabil ce am învățat eu în tot timpul ăsta petrecut printre deținuți? Un lucru important și foarte simplu: există deținuți care pot trăi în libertate și deținuți care nu pot, deținuți care se pot îndrepta și deținuți care n-o pot face; iar cei care pot reprezintă o minoritate infimă. Și vă asigur că Gamallo nu face parte din aceasta.

Am așteptat reacția lui Cañas, care reacție nu a venit. Asta mi s-a părut a fi un semn bun: Cañas era un avocat inteligent și cu experiență (deși încă tânăr), așa că mi-am zis că, dacă-l putea mira ceva nu era ceea ce-i spuneam, ci faptul că-l convocasem ca să-i spun ceva atât de evident. Cert e că s-a uitat la mine în tăcere preț de o clipă, cu raportul specialiștilor în mână, de parcă ar fi intuit că nu terminasem de vorbit. Am oftat și i-am confirmat intuiția: Numai că autoritățile vor să-l reabiliteze. Apoi i-am spus că reabilitarea lui Gamallo devenise o chestiune politică. Că pentru guvernul autonom cazul Gamallo era un bun prilej de a se pune în evidență față de guvernul de la Madrid, făcând bine ceea ce acela făcuse rău sau nu știuse să facă. I-am spus că, mai mult decât o chestiune politică, reabilitarea lui Gamallo era și una personală, cel puțin pentru noul director general al Instituțiilor Penitenciare, domnul Pere Prada... Domnul Pere Prada. Îl cunoscusem recent, inițial mi se păruse un om de treabă; din păcate, nu era doar atât, era și un catolic practicant, un om plin de bune intenții, care credea în bunătatea înnăscută a omului. Una peste alta, un tip periculos. I-am spus lui Cañas că Prada se interesase

de Gamallo și că, după ce vorbise cu el la Quatre Camins, se hotărâse să-l ia sub aripa sa, să se implice personal în reabilitarea sa și să implice totodată și întregul Departament de justiție, începând cu consilierul-șef însuși. I-am spus toate astea și pentru că Gamallo fusese mutat la Gerona pentru că directorul general credea că într-o închisoare mică, precum cea de la Gerona, lui Zarco i se putea acorda o atenție mai mare și personalizată. În fine, i-am expus avocatului regimul de viață pe care urma să-l aibă Gamallo de-acum înainte, un regim în care toți pașii săi aveau să fie cei regulamentari și datorită căruia, la indicația specială a lui Prada, avea să se bucure de toate facilitățile.

— Cu alte cuvinte, dumneavoastră acționați pentru reabilitarea lui Gamallo fiind sigur că Gamallo nu putea fi reabilitat.

— Exact. Dar n-am păcălit pe nimeni. Le-o spusesem de la bun început lui Prada și celor de la Instituțiile Penitenciare, i-o spusesem atunci în biroul meu lui Cañas: nu credeam că Gamallo putea să se îndrepte. Și mai ales nu astfel. În primul rând, mutarea la Gerona fusese o eroare: pe atunci, Zarco era încă cineva în Catalonia, nu zic la Gerona, unde mai avea rude și prieteni, deși rupsese legăturile cu aceștia; în schimb, în orice închisoare uitată de lume din Castilla, Galicia sau Extremadura, la dracu'-n praznic, Zarco era un nimeni, mitul său aproape că nu exista sau se risipise, ceea ce ar fi fost bine pentru Gamallo, căci până când Zarco nu ajungea un nimeni, Gamallo nu putea să fie cineva, sau pentru că Gamallo putea supraviețui doar dacă Zarco murea. Nu știu dacă am fost clar...

— Foarte clar.

— Pe de altă parte, acolo la închisoare nu făceam decât să întreținem mitul, tratându-l pe Gamallo altfel decât pe ceilalți deținuți și oferindu-i privilegii. Privilegii care erau contraproductive, pentru că, la fel ca toate închisorile, și cea din Gerona se conducea după două reguli: una era cea impusă de

director, cealaltă era cea impusă de deținuți; iar directorul, adică eu, putea tolera privilegiile, chiar dacă nu era de acord cu ele, dar deținuții nu. Vă mai spun ceva: privilegiile dăunează traiului în detenție, pentru că nasc antipatia celor care nu se bucură de ele; dar mai era ceva și mai rău: îl lăsau să creadă că era altfel decât ei, cineva special, iar asta întreținea legenda lui Zarco. Cam asta i-am spus lui Cañas atunci.

— Și ce a spus Cañas?

— Ei, aici m-a surprins el. Știți, eu cred că un bun avocat trebuie să fie și un pic cinic, pentru că avocatul are obligația să apere hoți și criminali și, colac peste pupăză, se mai și bucură dacă hoții și criminalii apărați de el nu sunt condamnați. Pe această nedreptate se bazează justiția: chiar și ultimul nenorocit are dreptul să fie apărat, altminteri n-ar exista justiție. Poate vi se pare dezagreabil, și chiar este, dar adevărul nu e aproape niciodată agreabil. Oricum, eu îl consideram pe Cañas un bun avocat și, cum v-am spus, eram convins că avea să facă publică legenda lui Gamallo ca victimă a societății, mitul lacrimogen al haiducului bun pocăit și așa mai departe; în definitiv, era modul cel mai bun de a-l apăra la tribunal. Dar mai eram convins – de aceea îl convocasem la mine în birou – că, de fapt, Cañas știa foarte bine că Gamallo nu era o victimă a societății și nici un haiduc din filme, ci un derbedeu, un nemernic fără speranță și că, vorbind între patru ochi cu cineva ca mine, ar recunoaște adevărul sau măcar ar mima asta, și că puteam găsi o cale de mijloc pentru a evita problemele.

Mă înșelasem. După ce mi-a ascultat explicațiile, Cañas a spus: Aș dori să știu de ce mi-ați povestit toate astea. Lăsase foile capsate ale dosarului lângă el, se trăsese pe marginea canapelei, cu coatele pe genunchi, dar cu degetele înlănțuite. V-am spus, mi se pare că era obligația mea, i-am răspuns eu; și că, dacă tot o să lucrăm împreună, era mai bine să dau cărțile pe față și să ne punem de acord. Pricep, a mormăit el, dar apoi m-a întrebat de ce voiam eu să ne punem de acord,

iar din cele spuse după un moment de tăcere mi-am dat seama că nu înțelegea: Spuneți-mi, domnule director, de câte ori am vorbit noi doi aici în biroul dumneavoastră despre vreun client de-al meu? Niciodată, am răspuns imediat, deși știam unde voia să ajungă; nu mi s-a părut necesar, dar acum mi s-a părut necesar, așa cum mi s-a mai părut și înainte, cu alți avocați. Lucrul era adevărat, dar Cañas a zâmbit cu un scepticism superior: Cu mine vorbiți prima dată aici; deși vin de cincisprezece ani la închisoarea asta, săptămânal. Ceea ce nu poate însemna decât un singur lucru, nu? Că, indiferent ce spuneți, Gamallo nu e un deținut ca oricare altul. A făcut o pauză, și-a desfăcut mâinile, s-a îndreptat de spate și m-a privit în ochi. Uitați, domnule director, a zis pe alt ton, am să fiu și eu sincer cu dumneavoastră. Vă sunt recunoscător că m-ați chemat aici, dar mai ales vă mulțumesc pentru sinceritate. Acum, vreți, nu vreți, Gamallo e un deținut special și e logic să fie tratat ca atare. Dar că e un deținut special nu înseamnă că nu se poate îndrepta; dimpotrivă, e un deținut special tocmai pentru că face parte din minoritatea infimă de care pomeneați, pentru că s-a îndreptat deja și de mult nu mai trebuia să stea la închisoare. Asta e adevărul. Firește, după cum se pare, o să fie greu ca noi doi să ne punem de acord asupra acestui lucru. N-are importanță. Important este că șefii dumneavoastră gândesc ca mine și că dumneavoastră va trebui să faceți ce zic ei. Mă bucur: vă repet că eu cred că Gamallo și-a plătit datoria față de societate și e pregătit să fie un om liber. În ce mă privește, pot doar să vă spun c-am să fac tot posibilul să iasă de-aici cât mai repede.

Cam ăsta i-a fost discursul. Repet, m-a surprins. Nu mi s-a părut discursul avocatului rezonabil sau rezonabil de cinic pe care-l credeam, ci acela al unui om amăgit, păcălit de mitul lui Zarco, care era convins de ce spunea pentru că trăise toată viața în umbra acestui mit; în plus, al unui tip lipsit de scrupule, sau mai bine zis al unuia care mă mințea fără rușine,

care voia să mă convingă să-l cred (chiar dacă nu credea nici el) pentru că voia nu numai să profite de faima lui Zarco apărându-l la tribunal, dar să și dobândească astfel un mare succes mediatic eliberându-l din închisoare, deși știa că nu era cazul, că era prematur sau periculos.

— Presupun că pe atunci habar nu aveați de adevărata relație dintre Gamallo și Cañas...

— Sigur că nu, v-am spus doar. Știam că Gamallo locuise în tinerețe la Gerona și că avea rude aici, dar atât; am aflat mult mai târziu că și Cañas făcuse parte din banda lui. Oricum, în ziua aceea am constatat că măcar într-o privință Cañas avea dreptate: faptul că șefii mei îl sprijineau mă lega de mâini și de picioare și prin urmare nu puteam face nimic, sau doar ceea ce începusem să fac, adică să acționez în scopul reabilitării lui Gamallo, fără să cred totuși că așa ceva era posibil. Am constatat și că gafasem față de Cañas și că n-aveam să ajung la nici o înțelegere cu el și că mai bine lăsam lucrurile așa. Drept care n-am mai lungit-o și i-am zis că poate mă înșelasem eu și că singura soluție era să urmez directivele Instituțiilor Penitenciare, după cum spusese, ceea ce însemna că, de fapt, vâsleam amândoi în aceeași direcție; i-am zis și că putea conta pe mine pentru orice ar fi avut nevoie, el mi-a mulțumit cu aerul acela de învingător (un învingător politicos, cavaleresc, care n-are nevoie de vărsare de sânge și nici să profite de victorie) și cu asta am terminat.

— Spuneți-mi încă ceva: erați chiar atât de sigur că se înșela?

— Da.

5

— Procesul pentru acuzațiile funcționarilor de la închisoarea din Brians a avut loc în martie sau aprilie 2000, când Zarco era deja de câteva luni închis la Gerona. Prima înfățișare cu public a avut loc într-o judecătorie din Barcelona. Acolo am constatat ceva important: cel puțin în Catalonia, cel puțin în Barcelona, mitul lui Zarco nu dispăruse, Zarco era tot Zarco. Ce-i drept, apariția sa publică nu a avut ecoul care ar fi fost de așteptat cu zece ani în urmă, pe când era o celebritate, dar tot a atras destui ziariști și gură-cască pentru ca judecătorul, vrând să evite eventuale întreruperi și nereguli, să ordone evacuarea din sală a tuturor celor care nu erau implicați în proces. Faptul că Zarco avea încă destulă forță de atracție în mass-media a fost pentru mine un prim succes; al doilea a fost verdictul: doar trei luni de recluziune, mult mai puțin decât mă așteptam, astfel că am fost cu toții mulțumiți și n-a fost nevoie să facem recurs. Cu Tere am sărbătorit sentința cu șampanie franțuzească la mine acasă, Zarco și Maria mi-au mulțumit și m-au felicitat fără efuziuni; nici unul nu m-a întrebat cât îmi datorau, dar victoria m-a făcut să le prezint planul pe care-l copsesem în secret (nici măcar lui Tere nu i-l dezvăluisem) de când acceptasem să-l apăr și de când Zarco îmi ceruse să mă ocup nu doar de procesul acela, ci și de toate care mai urmau.

Scopul era să-l scot pe Zarco din închisoare în doi ani. Pentru asta trebuia să înaintez judecătoriei din Barcelona, care o cam dăduse în bară cu afacerea de la Brians, o cerere de

comutare sau de acumulare de pedepse, astfel ca numeroasele sentințe și cei o sută cincizeci de ani de detenție să fie reduse la o singură sentință de treizeci de ani, perioada maximă pe care un deținut o poate petrece într-o închisoare spaniolă. Asta era faza judiciară a operațiunii. Iar succesul era garantat, sau aproape: era puțin probabil ca instanța să nu ne aprobe cererea, iar în caz contrar puteam face recurs la Tribunalul Suprem. Odată aprobată acumularea de sentințe, Zarco putea solicita și primi permisiunea de a ieși, ba chiar și regimul de gradul trei, adică să iasă ziua și să se întoarcă la închisoare doar ca să doarmă.

Urma apoi faza politică a operațiunii, cea mai incertă și complexă. Începea cu cererea de grațiere parțială și, în mod ideal, se termina cu concederea grațierii și a eliberării condiționate, o libertate în toată regula și care depindea doar de obligația lui Zarco de a nu mai comite nici o infracțiune. Firește, obținerea grațierii nu era lucru ușor, mai ales în cazul lui. Cererea de grațiere urma să fie înaintată Ministerului de Justiție odată ce Zarco ar fi fost în faza reîntoarcerii în detenție după prima permisie; apoi, ministrul justiției avea să o înainteze Consiliului de miniștri pentru aprobare. Problema era cum să facem ca ministrul justiției să aprobe cererea. Conform planului meu, acest lucru era posibil doar dacă se îndeplineau trei cerințe. Prima – și cea mai importantă – era ca Zarco să redevină un subiect de presă; pentru asta trebuia să montez o campanie de presă care să-i redea o parte din prestigiul pierdut și să convingă opinia publică de faptul că omul merita iertarea și libertatea. Deși în campanie urma să ne implicăm toți: Zarco însuși, Tere și cu mine, rolul principal îi revenea Mariei: ea avea cheia libertății lui Zarco pentru că doar ea putea înduioșa jurnaliștii și opinia publică cu viziunea ei idealizată despre el și despre relația ei cu el. În al doilea rând, odată lansată campania de presă, trebuia să găsim personalități publice care să sprijine cererea de grațiere pentru ca guvernul

autonom să trimită cererea guvernului central. Și în al treilea rând, trebuia ca Zarco să beneficieze de un mediu de muncă și familial care să facă verosimilă reintegrarea sa în societate.

— Concret, ce voia să însemne asta?

— Concret, Zarco trebuia să muncească și să se însoare cu Maria. Nici prima, nici a doua condiție nu erau dificile, dar Zarco s-a strâmbat când i le-am expus într-o seară la vorbitor. Uite ce e, Ochelaristule, a pufnit el, de muncit, mă văd muncind, dar nu mă mai freca la icre cu Maria. Normal, anticipasem reacția, eram conștient de faptul că o vedea pe Maria doar ca pe ultima și jalnica admiratoare a epocii lui de aur și că de ea îl lega doar un interes practic; pentru că reacția sa nu mă mirase, am insistat, amintindu-i ceea ce el știa oricum: i-am spus că, în ochii unui judecător, căsătoria era o dovadă de stabilitate și că, pentru scopul nostru, Maria era soția ideală și propaganda perfectă; i-am amintit că, dacă voia să iasă din închisoare, trebuia să facă niște sacrificii, l-am asigurat că mariajul era doar de fațadă, nu trebuia să dureze mai mult decât era necesar. M-a ascultat tăcut, posomorât, a ridicat din umeri și a admis că aveam dreptate. Dar a întrebat imediat: Și dacă Maria nu vrea? Și de ce să nu vrea? m-am mirat eu. Păi, relația noastră e un fel de circ, dacă la pârnaie mai are un haz, afară n-o să mai aibă. Nu-ți face griji, o să vrea, l-am întrerupt, nu uita că pentru ea nu e deloc un circ.

Stăteam ca de obicei în vorbitor, Zarco cu fața spre geam, eu la pupitru cu nasul în carnetul de notițe. Țin minte că era o zi de vineri și că eram în al nouălea cer, așa cum eram de obicei în perioada aceea: Tere avea să vină seara la mine, după lucru aveam să ies cu Cortés și Gubau la o bere la Royal; fiică-mea avea să vină a doua zi la prânz de la Barcelona. Acum tot ce aveam de făcut era să-l conving pe Zarco să-mi aprobe planul; apoi să-l prezint Mariei și lui Tere și să-l punem în aplicare.

Mi-am ridicat privirile și m-am uitat la el. Nu știu, a zis el, poate că ai dreptate... M-am întors la notițele mele și am

spus: Eu doar așa văd lucrurile. Trebuie să fim realiști. Pe urmă, cu acea încredere temerară a celui care se crede prea devreme câștigător, am adăugat: Asta doar dacă nu vrei să te însori cu alta! Cu cine? Am glumit: Cu oricine, în afară de Tere. Și de ce să nu mă însor cu Tere? s-a mirat el. M-am căit imediat pentru ideea mea temerară: Am glumit, n-am zis că ai vrea să te însori cu Tere. Ba ai zis! N-am zis, am spus doar în glumă că te poți însura cu oricine în afară de Tere. Și de ce nu cu Tere? Eram gata să spun: Pentru că mă văd eu cu ea, sau, și mai rău: Pentru că am de gând să mă însor eu cu ea. Dar m-am abținut și m-am întrebat dacă nu cumva, în ciuda exigențelor ei de confidențialitate, Tere îi spusese că se vedea cu mine. Așa că am găsit o replică profesionistă: Cu ce te-ar ajuta? E prietena ta de o viață, a fost la închisoare, a avut probleme cu drogurile, nimeni n-ar crede că astfel ai lua-o pe calea cea bună; nu, nu ți-ar folosi la nimic.

Zarco tăcea. Apoi, un zâmbet i-a dezvelit dinții negricioși. Ce e? am întrebat. Nimic, a zis el, apoi s-a contrazis singur: Tu ai crezut mereu că eram combinat cu Tere, nu? M-a luat pe nepregătite: Și nu era așa? A stat pe gânduri, continuând să zâmbească. Mi-a venit să-i pomenesc de prima parte din *Băieți sălbatici*, unde Zarco e cu o fată care-ar putea fi Tere și de care se îndrăgostește Ochelaristul, dar încă nu vorbisem cu el despre filmele lui Bermúdez și nu era cazul să invoc argumente ficționale. Știi tu de când o cunosc eu pe Tere? a continuat el. De pe la patru sau cinci anișori. Mă-sa e vară primară cu maică-mea. De-aia au și venit mama și tatăl meu vitreg la Gerona, de-aia am venit și eu mai târziu. Așteptam să povestească mai departe, dar n-a mai continuat. E tare chestia, a spus în cele din urmă. Ce chestie? Că erai sigur că eram combinați, dar în timpul ăsta te combinai tu cu ea. Se referea la noaptea de pe plaja de la Montgó, când mă culcasem cu Tere după seara de la Marocco. Cred că ți-am povestit, îți amintești?

— Sigur că-mi amintesc.

— Uite că-și amintea și Zarco. Am fost din nou tentat să-i spun că mă vedeam cu Tere, și din nou m-am răzgândit. A fost doar o noapte, m-am apărat eu, nu știu de ce. Mda, dar i-ai tras-o, a spus el; dacă credeai că eram combinați, nu ți-a fost frică c-o să mă supăr? Dar a trecut repede peste întrebare și a nuanțat: Deși, dacă stau să mă gândesc, cred că ea ți-a tras-o. Se poate, am spus eu, amintindu-mi de cât de gelos eram în vara lui '78 pentru că Tere se culca cu alți băieți. În fond, făcea ce avea chef și cu cine avea chef, am punctat eu. Da, da, dar cu tine era altfel, nu? M-am uitat la el fără să înțeleg. S-a uitat și el la mine preț de câteva clipe, după care a spus: Să nu-mi spui acum că nu știai. Ce să știu? Atunci Zarco a râs de-a dreptul: Dă-o-n mă-sa, Ochelaristule, erai tu fraier, dar nici chiar așa! Nu știu despre ce vorbești, am repetat eu. Pe bune? Pe bune, am insistat eu. Păi chiar nu știai că Tere era în limbă după tine? Am rămas fără grai. Ți-am spus, cred, că în cursul întâlnirilor noastre recente, Tere îmi reproșase în repetate rânduri că în vara aceea o evitasem, dar o luasem ca pe o glumă neverosimilă sau ca pe o cochetărie destul de crudă. Cum altfel, dacă amintirile mele de atunci erau cât se poate de limpezi și Tere nici nu se uita la mine, sau dacă se uitase, o făcuse sporadic, la fel cum o făcuse în cazul altora? Pesemne că Zarco mi-a citit gândul pe chip: Zău așa, Ochelaristule, mare tâmpit ai mai fost! Nu știu cum am reușit să schimb subiectul – poate că m-am prefăcut că nu mă interesa, că altul era scopul discuției noastre –, cert este că am revenit la oile noastre și, după alte insistențe, am reușit ca Zarco, fără nici o tragere de inimă, să-mi accepte planul; tot planul, inclusiv căsătoria cu Maria.

Am plecat și primul lucru pe care l-am făcut odată întors la birou a fost s-o sun pe Maria și să-i propun să ne vedem a doua zi la Royal; i-am spus despre ce voiam să-i vorbesc și că va veni și Tere. Maria s-a cam mirat, dar a fost de acord. (S-a mirat pentru că de obicei ne vedeam în cursul săptămânii și,

a doua zi fiind sâmbătă, mergea la Zarco; rudele și prietenii aveau zi de vizită doar la sfârșit de săptămână, spre deosebire de avocați, care puteau veni în orice zi.) Seara, acasă, am pus-o pe Tere la curent cu planul meu și cu faptul că Zarco îl acceptase. Perfect, s-a bucurat ea, acum mai rămâne doar să fie de acord și Maria. Dar o să fie, nu-i așa? am întrebat-o eu. După care am dat glas unei nedumeriri care îmi dădea târcoale de câteva zile în timpul întrevederilor mele cu Maria la ea acasă: Uite, nu știu, dar uneori am impresia că nu e chiar atât de naivă cum vrea să pară, sau că face pe naiva ca să fie interesantă... Ce vrei să spui? Uneori, mai ales în ultimul timp, îmi face impresia că știe că totul nu e decât o farsă și că o folosim, că oricând se poate sătura și ne poate da dracului pe toți. Tere nu a fost de acord cu bănuielile mele și a încercat să mă liniștească: Nu-ți face griji, îți va accepta planul.

Mai târziu, în timp ce dansam în livingul cufundat în semiîntuneric pe cântecul lui Riccardo Cocciante „Frumoasa fără suflet", i-am repetat ce-mi spusese Zarco la vorbitor. Tere a râs din toată inima, strâns lipită de mine. E o minciună, așa-i? E adevărul gol-goluț, ți-am spus de o mie de ori, a zis ea. Și-atunci de ce fugeai mereu? De ce nici măcar nu te uitai la mine? De ce te duceai cu alții? Nu fugeam, a zis, iar cel care nici nu se uita la mine erai tu. Nu mi-a mai reproșat cele două dăți când nu venisem la întâlnire, dar mi-a amintit ziua de la Vilaró, povestea de la toaletă și noaptea de pe plaja de la Montgó. Apoi m-a întrebat: Cine umbla după cine? Tu după mine, am recunoscut, dar numai de două ori. Pe urmă am umblat eu după tine, dar tu nimic, te duceai cu alții. Asta pentru că nu mă băgai în seamă, a repetat ea, apoi, pe un ton resemnat, aproape scuzându-se, a spus: Și pentru că eu fac doar ce-mi tună, Ochelaristule. Mi-am amintit, era inevitabil: Fără încurcături, fără angajamente, fără exigențe, fiecare cu viața lui. Apoi am întrebat, chiar dacă nu era necesar: Chiar și acum? Tere mi-a făcut cu ochiul, complice: Chiar și acum.

Dar Zarco? am întrebat mai departe. Ce-i cu el? a răspuns ea cu altă întrebare. Am crezut mereu că erai gagica lui, am exagerat eu. Știu. Și nu erai? Ți-a spus cineva că eram? Ți-a spus el asta? Ți-am spus eu asta? Cine ți-a spus? Nimeni, am recunoscut eu. Și atunci?... La fel ca mai devreme în vorbitorul închisorii, mi-am reamintit de triunghiul amoros din prima parte a filmului *Băieți sălbatici*, dar nici acum n-am îndrăznit să-l pomenesc (sau mi s-a părut total nepotrivit) și nu i-am răspuns; în plus, simțeam că Tere îmi spunea adevărul. Am zâmbit. Ne-am sărutat. Am continuat să dansăm. Și n-am mai vorbit despre asta toată noaptea.

A doua zi ne-am dus pe jos la Royal. Maria a venit și ea, noi doi ne terminaserăm prima cafea, am comandat-o pe a doua și i-am explicat Mariei, care și-o comandase pe prima, planul menit a-l scoate pe Zarco din închisoare. Vorbeam ca și cum Tere n-ar fi știut nimic, desigur; nu trebuia ca Maria să ghicească ce era între noi și nici – dat fiind că avea să fie soția lui Zarco și să joace un rol esențial în planul meu – să se simtă dată la o parte și să fie geloasă aflând că vorbisem mai întâi cu Tere. Cele două m-au ascultat atent, Tere prefăcându-se că auzea pentru prima dată planul, iar în clipa în care am menționat căsătoria, adăugând că Zarco era entuziasmat de idee, un surâs a luminat chipul Mariei. Ești sigur? Bineînțeles, am răspuns eu.

Mi-am terminat expunerea și le-am cerut părerea. Tere a vorbit prima: Dacă lui Antonio și ție vi se pare bun planul, mi se pare și mie. Da, și mie, a spus Maria, revenind apoi, timid: Cu o singură excepție... Apoi a stat puțin pe gânduri. Venise singură, fără fiică-sa și urma apoi să se ducă la Zarco. Deși era o zi însorită, avea pe ea un pardesiu negru, de sub care se vedeau o fustă albastră și o bluză cu sclipici; își prinsese părul în coadă de cal. În cele din urmă a explicat: Nu vreau să vorbesc cu ziariștii. De ce nu? m-am mirat eu. Mi-e rușine, mi-e frică... Nu știu să vorbesc, n-o să iasă bine... Să

vorbească Tere. Sau tu... În acest timp eu îmi aminteam o frază a lui Zarco pe care atunci credeam că n-o pricepusem sau n-o luasem în serios, când, de fapt, o spusese ironic („Pe Maria n-o interesează decât să apară în reviste"). M-am înarmat cu răbdare și am revenit la atac: Eu nu pot face asta. Cu ziariștii trebuie să vorbești tu, care ești partenera lui Antonio și îi vei fi soție, ești singura care îi poate convinge, nu-i așa, Tere? Maria a insistat, cam agitată: Și ce să le zic? Adevărul, ce mi-ai zis și mie de atâtea ori. Vorbește-le de Antonio, de dragostea ta pentru el, spune-le că Antonio nu mai e Zarco, vorbește-le de fata ta și de viitorul tău și al ei alături de Antonio... Maria mă asculta clătinând din cap, coada de cal i se plimba pe spate, privea fix în ceașca de cafea. Dar n-o să știu cum, a repetat ea. Ba sigur c-ai să știi, a sărit Tere, Ochelaristu' ți-a spus doar: noi doi te vom însoți peste tot și, dacă e vreo problemă, vom fi acolo ca să te ajutăm. Exact, am intervenit eu, improvizând mai departe: dacă vrei, îți spun eu ce-ar fi bine să spui, sau mă sfătuiesc cu Antonio și stabilim de comun acord. Uite, dacă vrei, îți dăm un fel de scenariu, tu îl înveți și-l spui în felul tău, apoi, pe măsură ce prinzi siguranță, adaugi chestii de-ale tale și astfel ajungi să vorbești liber. Ce zici? Maria m-a privit cu un amestec de curiozitate și suspiciune, dar eu am adăugat imediat: Da, așa facem, Antonio și cu mine îți scriem ce trebuie să spui, adică ce ai spus tu însăți mereu, înveți textul și-l spui în felul tău; o să vezi, e simplu ca bună ziua. Maria tot mai clătina din cap, până când a oftat și a rămas liniștită.

Am dus ceva muncă de lămurire, dar în final, cu ajutorul lui Tere, a acceptat, iar eu m-am apucat de treabă chiar în sâmbăta aia. La prânz am mâncat cu fiică-mea, care de săptămâni în șir mă întreba întruna de „agățamentul" meu (pe atunci nu cunoșteam termenul), îmi reproșa că nu-i prezint tipa și făcea mișto de semnele trecerii ei prin casa mea. (Nu mă mir că nu vrei să mi-o prezinți, a spus când a constatat că

rafturile mi se umpluseră de CD-uri cu muzică din anii șaptezeci și optzeci, cine știe ce bâbătie o fi). După-masă m-am dus la birou să redactez cererea de acumulare de sentințe și să schițez scenariul pe care urma să-l discut cu Zarco. Luni dimineața le-am dat asociaților mei să citească cererea, am făcut corecturile necesare și am trimis-o la Barcelona, iar pe la patru mi-am luat hârtiile și m-am dus la Zarco. Am stat cu el până seara. I-am spus că Maria și Tere erau de acord cu planul meu (știa, i-o spusese Maria). I-am explicat că, după cum vedeam eu lucrurile, campania pentru eliberarea sa avea să fie un fel de piesă de teatru în care Maria va avea rolul principal, iar noi doi vom fi regizorii. Și Tere ce rol are? a vrut el să știe. Tere va fi asistent de regie. Indiferent ce însemna asta, Zarco a părut mulțumit. Apoi a scos din buzunar niște foi împăturite și mi-a spus să chem gardianul ca să le pot primi. Omul a apărut pe loc, a acționat tăvița pentru documente și mi le-a pasat. M-am uitat pe hârtii: conțineau o lungă listă de nume și numere de telefon ale ziariștilor și personalităților cu care el avusese de-a face sau care se interesaseră la un moment dat de cazul lui și cărora puteam să le cer ajutorul, cum mi-a sugerat. Mersi frumos, asta o să ne fie de folos, dar nu acum, am spus eu. S-a încruntat întrebător. De data asta facem altfel, l-am lămurit eu, nu începem de sus, ci de jos. I-am argumentat că pentru mass-media națională el aproape că nu mai exista, în schimb, pentru cea locală (după cum constatasem la înfățișarea cu public de la proces) el încă era cineva, drept care mai întâi trebuia să-i reanimăm figura aici, să-l transformăm iarăși într-un caz, care ulterior avea să atragă atenția presei naționale.

Zarco mă urmărea curios, un pic mirat, dar nu a comentat, de unde am dedus că fusese plăcut surprins și-mi aproba strategia. Am discutat apoi scenariul după care trebuia să se ghideze Maria în intervențiile ei publice. Până la urmă a ieșit mai mult decât un scenariu: un arsenal întreg de lamentații, intenții bune și raționamente doldora de clișee filantropice și

sentimentale, bașca un fel de instrucțiuni de folosire. Reieșea că Zarco era o persoană nobilă și generoasă, condamnată prin hazardul nașterii la o viață de infracționalitate, că petrecuse mai bine de jumătate din viață în detenție fără să fi comis nici o crimă și că-și plătise cu vârf și îndesat nelegiuirile, se maturizase și învățase din propriile greșeli; în definitiv, Zarco nu mai era Zarco, ci Antonio Gamallo, un bărbat de care Maria, o femeie bună, simplă și nefericită, se îndrăgostise, și această dragoste învinsese toate obstacolele, și Zarco trebuia să fie pentru Maria soțul, iar pentru fiica ei, tatăl pe care cele două îl meritau, iar el să aibă familia pe care nu o avusese și un viitor demn în libertate. Astea erau argumentele; urmau instrucțiunile de folosire, din care rezulta că: pentru a se căsători imediat ce autoritățile penitenciare aveau să-i dea o permisie, Maria trebuia să ceară guvernului o grațiere parțială, iar în acest scop trebuia să strângă un număr cât mai mare de semnături; drept care, în toate aparițiile ei publice, Maria avea să ceară adeziunea cititorilor, ascultătorilor și telespectatorilor, care urmau să și trimită adeziunile la o adresă indicată de ea: adresa biroului meu de avocatură, care devenea astfel un soi de cartier general al campaniei de eliberare a lui Zarco.

Cam asta am stabilit noi atunci. A doua zi am convocat-o pe Maria la birou, i-am explicat totul și i-am înmânat notițele și schema generală. Le-a citit și a spus: Îmi place. E adevărul gol-goluț. Mă bucur, i-am spus, știind că cel puțin o jumătate erau minciuni curate, dar aici important nu e atât adevărul, cât faptul că trebuie să fie convingător. Iar aici intri tu în scenă. Săptămâna asta îți aranjez două interviuri. Vrei să repetăm ce ai să spui? Nu e nevoie, a spus ea fluturând foile, dacă tu și Tere o să fiți cu mine cu ce am aici e de-ajuns. Ești sigură? m-am mirat eu de noul ei aplomb. Cred că da.

Și avea toate motivele să fie. M-am văzut pe rând cu doi ziariști de la două ziare locale, *El Punt* și *Diari de Girona*. Ambii îmi erau datori, ambilor le-am spus că mă angajasem

să-l apăr pe Zarco și i-am rugat să o intervieveze pe Maria, care avea să le descrie situația actuală a lui Zarco și să le ofere un punct de vedere inedit asupra personajului. Reacția lor a fost previzibilă și identică: un amestec de scepticism, milă și plictiseală, de parcă aș fi încercat să le vând o marfă expirată. N-am avut încotro și am apăsat pedala. Le-am reamintit că le făcusem oarece favoruri, am promis că mă voi revanșa, am apelat la dimensiunea umană a afacerii, înălțând-o pe Maria și lăudându-i strădaniile pentru a-l scoate pe Zarco din închisoare, am apelat și la dimensiunea populară a subiectului, exagerând afluența de jurnaliști și public de la ultimul proces; finalmente, la dimensiunea politică a afacerii: guvernul autonom luase în grijă de niște ani buni închisorile catalane; prevedeam că ceea ce nu reușise să facă în cazul lui Zarco guvernul de stânga de la Madrid avea s-o facă naționalismul conservator catalan.

Cu asta i-am convins. Cele două interviuri au avut loc în biroul meu, vineri; așa cum promisesem, Tere și cu mine am fost de față, ea în calitate de prietenă a Mariei, eu în calitate de avocat al lui Zarco. Și-atunci a apărut surpriza. Surpriza era Maria, care nu numai că le-a turnat jurnaliștilor povestea, dar a făcut-o cu un firesc și o elocință uluitoare, prezentându-le argumentele pregătite de noi, și în plus interpretându-și absolut convingător rolul de femeie îndrăgostită și cu dreptatea în băț, gata să facă orice pentru a-și vedea omul în libertate și a-și proteja familia. Privind spectacolul, mi-am amintit din nou de fraza lui Zarco și abia atunci am început eu să bănuiesc că era nu doar serioasă și deloc ironică, dar și corectă. Nici nu știi cât m-am bucurat.

Cele două interviuri au apărut duminică și au fost un succes: ambele pe câte o pagină întreagă, ambele cu titluri care reproduceau între ghilimele cuvintele Mariei condamnând nedreptatea la care era supus Zarco; și, deși era limpede că cei doi jurnaliști nu se vorbiseră, ambii o numeau pe Maria –

unul în subtitlu, celălalt în interior – „o femeie din popor" și nu-și ascundeau simpatia pe care le-o trezise. Cele două interviuri simultane au atras atenția asupra Mariei, care în săptămâna ce a urmat a vorbit la două posturi locale de radio și pentru o revistă regională lunară care i-a pus poza pe copertă. Și nu era decât începutul. Au urmat ziarele, radiourile și televiziunile catalane, apoi ziarele, radiourile și televiziunile din restul Spaniei, astfel că în doar câteva luni Zarco își recuperase notorietatea de care nu se mai bucurase de mult, ca și cum în tot acest timp nu ar fi fost uitat, ci adormit și țara întreagă aștepta să se trezească. Miracolul nu i se datora lui, ci Mariei. Femeia asta e plină de surprize, îi spuneam lui Tere când ne vedeam la mine acasă. Ți-am spus că pe Maria n-o interesează decât să apară în reviste, îmi repeta Zarco de fiecare dată când ne vedeam la vorbitor. Nu știu, îți repet doar că nimic din ce s-a întâmplat ulterior nu a fost plănuit, iar eu am fost primul uimit că femeia aia care inițial părea îngrozită să dea ochii cu un jurnalist a devenit de pe o zi pe alta tot mai degajată, de parcă se născuse la microfon. La interviuri capacitatea ei de seducție era extraordinară, dar la radio și televiziune, unde se exprima fără intermediari, efectul era de-a dreptul năucitor: vorbea ba cu tristețea unei copile rănite, ba cu furia unei mame căreia voiau să-i răpească odraslele, ba cu înțelepciunea unei bătrâne care a cunoscut dragostea, sărăcia și războiul. Dar nu era doar asta: la radio și televiziune Maria vorbea cu glasul ei, cu gesturile ei, cu privirile ei, apărea cu îmbrăcămintea ei, iar toate astea au sfârșit prin a crea un personaj convingător, care începea să atragă atenția multora și cu care mulți începeau să se identifice: o femeie simplă în stare să se transfigureze, dobândind o grandoare de eroină din Antichitate sau de Pietà modernă, și care convingea lumea că această grandoare era la îndemâna oricui. În plus, faptul că o femeie ca ea – o mamă îndurerată, cinstită, curajoasă și amorezată – era logodnica lui Antonio Gamallo inducea ideea că Zarco nu mai exista, iar

Gamallo era doar un bărbat obișnuit cu un trecut ieșit din comun, dar care merita un viitor obișnuit.

— Deci așa a început totul, vreau să spun că așa a început povestea Mariei.

— Exact cum ți-am povestit. Nimeni nu voia să creeze încă un personaj mediatic. Era de ajuns Zarco: scopul nostru era să-l repunem pe el în circulație, să-l readucem la viață și lumea să-și amintească de el. Restul, repet, a fost o pură întâmplare.

— Te cred: dacă cineva ar fi propus crearea unui personaj mediatic precum Maria Vela, treaba ar fi fost un eșec.

— Exact. Toate teoriile astea care mă prezintă ca pe geniul care a inventat-o pe Maria și care ulterior s-a plictisit n-au nici o noimă. Realitatea e că, cel mult, eu i-am dat startul, după care ea n-a mai avut nevoie de mine și a mers pe drumul ei. Dacă-mi reproșez ceva este că nu m-am prins că Maria își apropria povestea, scenariul nostru, că ea, și nu Zarco era în centrul atenției în interviuri, că devenise un personaj la fel de popular ca Zarco.

— Și când ți-ai dat seama?

— Nu știu; târziu. Dar ar fi trebuit să-mi dau seama de la început, de exemplu când televiziunea catalană a transmis la o oră de vârf, după ani de tăcere, un reportaj despre Zarco, intitulat *Zarco, deținutul uitat al democrației*. Nu știu dacă l-ai văzut, nu figurează în arhiva mea.

— Într-adevăr, nu l-am văzut.

— Încearcă să dai de el, e interesant. Eu am fost adânc implicat, printre altele pentru că inițial directorul închisorii a refuzat să se filmeze acolo; producătorii au apelat la mine, eu am apelat la directorul general al Instituțiilor Penitenciare din Catalonia, iar acesta a rezolvat problema. Ideea e că, teoretic, protagonistul reportajului era Zarco; materialul conținea imagini și declarații recente ale sale, însă cea care domina era Maria, iar la sfârșit privitorul rămânea cu senzația că Maria, și nu

Zarco, era cea pedepsită de societatea care-l ţinea închis: apărea vorbind de dragostea ei pentru Zarco, de bunătatea şi tandreţea lui, de fericirea pe care ar fi trăit-o alături de el; apărea servind la mese în bufetul şcolii şi trebăluind prin casa ei de divorţată, cu fiică-sa alături; apărea privind direct în cameră cu o atitudine aproape sfidătoare şi rugând telespectatorii să adere la campania de eliberare şi să-şi trimită adeziunile la biroul meu de avocatură, iar adresa apărea în josul ecranului; îmbrăcată în acelaşi pardesiu negru şi în aceeaşi bluză roz cu sclipici cu care venise la birou prima dată, de mână cu fiică-sa în drum spre închisoare, intrând şi ieşind pe uşă într-o seară posomorâtă de iarnă... În fine. Emisiunea a avut un succes-monstru, în zilele care au urmat la birou a plouat cu cereri de graţiere şi mesaje de solidaritate cu Zarco.

Triumful acela ar fi trebuit să-mi dea de bănuit, dar pe moment n-a făcut decât să-mi sporească satisfacţia. Nici nu era greu, în perioada aceea aproape totul mă făcea fericit. Idila mea cu Tere funcţiona din plin, munca mă absorbea, viaţa mea avea sens şi pusesem în mişcare o strategie pentru eliberarea lui Zarco ce funcţiona peste propriile mele aşteptări. Sigur, mi-ar fi plăcut să mă văd mai des cu Tere, să-mi petrec cu ea weekendurile, să i-o prezint fiică-mii şi asociaţilor mei, dar, de fiecare dată când îi sugeram asta, ea îmi spunea că astfel eu încercam să încalc regulile jocului, că n-avea nici un rost să le schimbăm, pentru că totul mergea bine, iar eu trebuia să admit că avea dreptate, măcar parţial: în definitiv, eram fericit, era şi ea; ce dacă ne vedeam în public doar pentru probleme de serviciu şi că abia dacă ştiam câte ceva despre viaţa ei şi că nu fusesem niciodată la ea acasă, în Vilarroja, deşi o dusesem până acolo cu maşina de vreo două ori. Chiar şi Maria părea să fie fericită. Nu numai că se simţea, pare-se, perfect interpretându-şi noul rol, dar parcă-şi accepta încântată şi celebritatea, de parcă ar fi fost obişnuită dintotdeauna să dea interviuri şi să fie recunoscută şi salutată pe stradă; duplicitatea ei mă

fascina: înaintea microfonului şi a camerei de luat vederi era o eroină populară cu sufletul sfâşiat, la plecarea jurnaliştilor redevenea femeia cenuşie şi fără haz, anostă. Împreună cu Tere am însoţit-o o vreme la interviuri, nu că ar fi avut nevoie de asta, ci pentru că ne rugase şi astfel puteam s-o văd pe Tere şi în afara locuinţei mele, drept care aveam şi grijă să ne roage să fim cu ea. Pe scurt: eu eram mulţumit, Tere şi Maria la fel; doar Zarco nu era.

— Cum aşa?!

— E normal să fii mirat, m-am mirat şi eu atunci. Nu pricepeam de ce, exact când începeam să zărim o cale de ieşire, buna lui dispoziţie iniţială s-a topit şi era tot mai pesimist şi mai posac. Motive avea, dar le-am înţeles mai târziu. Primul e că Zarco era deja un mediopat: de o viaţă apărea în ziare, la radio şi TV, iar acum îi era greu să nu mai fie protagonist în filme şi să nu mai fie asaltat de mass-media; cred că de aceea şi fusese de acord cu campania mea menită să-i reactiveze popularitatea. Deci problema era că, obişnuit să fie el în centrul atenţiei, nu-i plăcea defel că acest loc i-l luase Maria.

— Dar Maria îl ocupase ca să-l scoată pe el din închisoare!

— Şi ce dacă? Un mediopat e un mediopat, înţelegi? Supărarea sa era iraţională, dacă i-ar fi spus cineva că era supărat, ar fi zis că nu era. Chestia e că autorespectul său de vedetă mediatică îi era rănit de faptul că presa pusese reflectoarele pe Maria în loc să le pună pe el. Atât. Însă asta explica doar o parte din supărare; celălalt motiv, deşi poate fundamental, l-am înţeles şi mai târziu.

De fapt, l-am înţeles abia la sfârşitul primăverii. În dimineaţa aceea, cam după şase luni de când mă angajasem să-l apăr pe Zarco, mult mai devreme decât credeam, instanţa din Barcelona a retopit toate sentinţele într-o singură condamnare de treizeci de ani. Era exact vestea pe care o aşteptam, o veste excelentă, pe care am împărtăşit-o imediat Mariei şi lui Tere, telefonându-le, iar după-masă am zburat la închisoare ca să

i-o spun lui Zarco. A reacționat prost, dar asta nu m-a mirat. Cum îți spuneam, de o vreme încoace îl vedeam tensionat și nervos, iritabil, jeluindu-se întruna, bombănind împotriva închisorii și plângându-se de persecuțiile la care, așa spunea el, îl supuneau doi gardieni și de pasivitatea directorului, care (tot el pretindea asta) permitea să fie persecutat. Vorbisem despre starea asta a lui cu cele două, dar Maria spusese că nu observase nimic ciudat, iar Tere mă acuzase că exageram, astfel că mi-am scos problema din minte, ca de obicei. Nu-l lua în serios, așa face el câteodată, spusese ea; e normal, nu? Eu aș fi înnebunit după douăzeci de ani de detenție și fără să ies aproape deloc. Ai răbdare, o să-i treacă.

I-am urmat sfatul, dar zbuciumul lui Zarco n-a trecut, cel puțin nu în primele săptămâni. De-asta spuneam că nu m-a mirat reacția sa atunci la vorbitor: auzind vestea cea bună, nu s-a bucurat, nu m-a felicitat, m-a întrebat doar pe un ton exigent dacă asta însemna că putea părăsi imediat închisoarea. Era o întrebare pe care mi-o tot repetase de o bună bucată de vreme, dar i-am spus încă o dată că, deși nu știam când avea să primească eliberarea definitivă, peste câteva săptămâni va putea să iasă în permisie, iar după câteva luni va beneficia de regim deschis. De parcă ar fi auzit pentru prima dată cuvintele mele, s-a strâmbat disprețuitor și a pufnit: Asta înseamnă mult timp, nu știu dacă rezist. Am zâmbit, țâțâind din limbă: Cum adică n-ai să reziști, omule? E vorba de câteva săptămâni, de câteva luni, aproape nimic! Nu știu, a repetat el, m-am săturat de pârnaie. Bun, e normal, am zis eu, chiar mă mir că n-ai evadat până acum. Dar nu mai are rost, în curând ai să poți ieși în permisie. Da, ca să mă întorc aici a doua zi, iar eu nu mai vreau asta, m-am săturat de tot căcatul ăsta, m-am săturat până-n gât. Am hotărât. Ce ai hotărât? m-am alarmat eu. O șterg, cer să fiu mutat. Am să vorbesc cu prietenul meu Pere Prada, am să-i spun că m-am săturat și că vreau să fiu mutat; nu mai rezist. După care a blestemat iar închisoarea,

pe director și pe cei doi gardieni care cică îl persecutau. Eu încercam să parez avalanșa de reclamații, dar nu am procedat tocmai bine: întrerupându-l tot la două vorbe și glumind, încercam să minimalizez gravitatea vorbelor sale, repetându-i că totul avea să se schimbe în momentul în care va începe să beneficieze de permisii; în fine, când l-a menționat din nou pe „prietenul" Pere Prada, i-am reamintit pe un ton sarcastic, ca și cum i-aș fi sugerat să nu și-o ia în cap, că Prada nu era prietenul său, ci directorul general al Instituțiilor Penitenciare din Catalonia. Și atunci mi-a tăiat-o scurt: Taci în mă-ta! Între pereții vorbitorului cuvintele au răsunat ca o înjurătură. Am avut impulsul să mă ridic și să plec, dar m-am uitat la Zarco și am văzut în ochii lui ceva ce nu mai văzusem și la care nu mă așteptam, ceva care mi s-a părut a fi explicația neliniștii sale. Știi ce era acel ceva?

— Nu.

— Frică. Pur și simplu frică. Nu-mi venea să-mi cred ochilor, uluirea mi-a topit pe loc orgoliul, am tăcut și m-am reașezat în fața pupitrului. Așteptam ca Zarco să-și ceară scuze, dar n-a făcut-o; prin geamul despărțitor plasat între gratiile duble nu ajungea la mine decât respirația sa neregulată și gâjâită. M-am ridicat, mi-am dezmorțit picioarele plimbându-mă prin încăpere, am respirat adânc, m-am reașezat, am încercat apoi din nou să-l fac să înțeleagă cum stau lucrurile. I-am spus că-l înțelegeam, dar nu era momentul să se mute, i-am promis să vorbesc cu directorul închisorii și să-l rog ca Zarco să nu mai fie persecutat de cei doi funcționari, l-am rugat să mai reziste puțin, că lucrul pentru care mă luptasem atât era la o aruncătură de băț, l-am rugat să se calmeze, să nu strice totul. Mă asculta cu capul plecat, încă furios, încă pufnind, dar în cele din urmă parcă s-a mai potolit; a schițat un surâs care voia să însemne o scuză – sau pe care l-am interpretat ca pe o scuză –, a admis că poate aveam dreptate și mi-a cerut să vorbesc cât mai curând cu directorul închisorii ca să

punã capãt persecuţiilor şi sã accelereze primirea de permisii şi regimul de detenţie semideschis. I-am promis c-aveam sã mã duc imediat la director şi, fãrã alte explicaţii, ne-am despãrţit.

M-am ţinut de cuvânt. După vreo trei sãptãmâni Zarco ieşea într-o permisie peste weekend pentru prima datã după foarte mult timp.

— Crezi deci cã acel amestec de gelozie şi fricã a fost cauza pierderii optimismului lui Zarco, a neliniştii şi a enervãrii sale?

— Da. Deşi elementul fundamental era frica.

— Fricã de ce?

— Asta am priceput-o şi mai greu. Ştii cum e când îţi doreşti un lucru şi în acelaşi timp te temi de el?

— Cred cã da.

— Ei, exact asta se petrecea cu Zarco: nu-şi dorea nimic mai mult decât sã fie liber, dar totodatã libertatea asta îi producea o fricã teribilã.

— Vrei sã spui cã îi era fricã sã iasã din închisoare?

— Exact.

6

— Dacã Gamallo se temea sã iasã din închisoare? Pãi, sigur cã se temea! Cum sã nu se teamã! Cañas v-a spus asta? Şi când şi-a dat seama? Cãci dacã şi-ar fi dat seama la timpul potrivit, ar fi scãpat de multe probleme, lasã cã pe lângã el am fi scãpat şi noi. Şi la urma urmei nici nu era greu de ghicit: Gamallo trãise decenii la rând în detenţie; viaţa în detenţie e grea, dar cu anii ajungi sã-i stãpâneşti regulile şi sã te obişnuieşti, până la urmã e posibil sã ţi se parã o viaţã comodã. Era şi cazul lui Gamallo, care nu cunoştea alt fel de viaţã. Pentru el, închisoarea era casa lui, în vreme ce libertatea era ca şi cum ar fi stat în ploaie: uitase ce era aia, ce-l aştepta acolo, cum trebuia sã se poarte, poate uitase chiar şi cine era el în acel loc.

— Cañas mi-a spus cã, teoretic, Zarco nu-şi dorea nimic mai mult decât sã iasã din închisoare, dar de fapt nu se temea de nimic mai mult ca de libertate.

— Are dreptate: când se afla departe de libertate, Zarco fãcea tot posibilul sã se apropie de aceasta, dar când se apropia prea mult, fãcea totul ca sã se depãrteze de ea. Cred cã aşa se explicã ce s-a întâmplat atunci. Când fusese mutat la închisoarea din Gerona la sfârşitul anului, Gamallo era un deţinut destul de cuminte şi care nu cãuta scandal, mai curând voia sã treacã neobservat, sã se integreze şi sã colaboreze cu autoritãţile penitenciare; patru sau cinci luni mai târziu, când apãruse la orizont posibilitatea de a ieşi în permisie la sfârşit de sãptãmânã, devenise un deţinut ursuz, rebel şi dezechilibrat,

care se lua de toată lumea și vedea numai dușmani. Perspectiva libertății îl scotea din țâțâni. Repet, dacă avocatul Cañas s-ar fi prins la timp de toate astea, poate că nu ar fi acționat într-un mod atât de eronat: încercând să-l scoată pe Gamallo cât mai repede și indiferent cum, în loc să manifeste prudență și să ne lase timp ca să-l pregătim pentru libertate (în ipoteza că am fi putut-o face, desigur); și, mai ales montând acea dezastruoasă campanie de presă care l-a readus pe Gamallo pe prima pagină a ziarelor.

— Și i-ați spus toate astea lui Cañas?

— Bineînțeles, cu prima ocazie. Imediat ce mi-a fost limpede.

— Când a fost asta?

— Când ne-am văzut pentru a doua oară în biroul meu. De data asta, el a fost cel care mi-a cerut să ne vedem. Sau, mai curând, a improvizat întrevederea. În seara aceea negociam oarece lucrări care trebuiau făcute la închisoare și a venit secretara să-mi spună că avocatul Cañas voia să-mi vorbească urgent. Am rugat-o să-i stabilească o întâlnire în oricare altă zi, pentru că aveam treabă, dar femeia mi-a repetat că omul insistă și că e urgent. Așa că am scurtat întrevederea cu antreprenorul și l-am primit, dar de cum a intrat mi-am dat seama că trebuia să-l las să mai aștepte, ca să se liniștească. I-am întins mâna și l-am poftit să ia loc, dar a refuzat și am rămas amândoi în picioare în fața canapelei. Mi-a spus că venea de la Gamallo și voia să facă o reclamație. Nu m-am mirat că venea să facă o reclamație în numele lui Gamallo; deși prinsese aripi în urma succesului ofensivei mediatice pe care o lansase în favoarea clientului său și a sprijinului popular și politic dobândit, pesemne că Gamallo îi transmisese nervozitatea sa din ultimul timp. Mi-a venit să-i spun: Și pentru asta ai făcut atâta tărăboi la secretara mea? Dar l-am rugat să vorbească.

Fără nici un preambul, Cañas mi-a trântit în față maltratările la care, după el, era supus Gamallo de către doi funcționari.

M-a amenințat că va face plângere împotriva subordonaților mei și că va vorbi cu directorul general al penitenciarelor și va aduce cazul în fața presei. Și a terminat pe un ton categoric: Ori luați măsuri, ori o voi face eu! Întinsese spre mine degetul arătător, avea ochii holbați în spatele ochelarilor; cavalerul învingător și un pic infatuat de la prima noastră discuție se transformase într-un domnișor furios, panicat să nu piardă. L-am privit în tăcere. A lăsat degetul în jos. L-am întrebat cum se numeau cei doi și am aflat că erau doi dintre oamenii mei de maximă încredere (unul era șef de serviciu; celălalt era un om care lucra de douăzeci de ani în subordinea mea). Am oftat și i-am repetat să ia loc, pe scaunul din fața biroului; eu m-am așezat, el nu. Nu vă faceți griji, i-am spus, voi deschide o anchetă. Am să vorbesc cu cei doi, am să aflu ce s-a întâmplat. M-am sprijinit de spătarul fotoliului și am adăugat: Sincer să fiu, mă cam așteptam la asta. Cañas, nervos, a vrut să știe la ce. Am reflectat un moment și apoi i-am spus că de la o vreme încoace specialiștii mei constataseră o înrăutățire fizică și psihică la Gamallo, că de două săptămâni el refuza tratamentul substitutiv pe bază de metadonă menit să-l vindece de dependența de heroină (ceea ce nu putea însemna decât că găsise modalitatea de a face rost de drog în închisoare), că relația sa cu ceilalți deținuți și cu gardienii se deteriora zilnic și că toată conducerea punea purtarea lui și pe seama zarvei produse de campania propagandistică în favoarea grațierii și mai ales pe seama noii și neașteptatei vieți pe care zarva asta i-o adusese personajului Zarco.

Până aici Cañas mă ascultase făcând eforturi vizibile să nu mă întrerupă, dar n-a mai rezistat: Nu știu despre ce vorbiți, Zarco a murit. Zarco e viu, l-am contrazis eu, suav; era mort, dar dumneavoastră l-ați înviat; și dacă biata femeie n-ar sta toată ziua să le spună povești ziariștilor, cu dumneavoastră alături, poate că toate astea nu ar avea loc. Mă refeream la Maria Vela, firește, pe care Cañas o folosea pe post de berbec

în campania sa pentru eliberarea lui Zarco; inutil să vă zic că aceste lucruri pe care i le spusesem le știa toată lumea; numai că lui nu i-au plăcut. A făcut câțiva pași, și-a pus mâinile pe birou, s-a aplecat spre mine: Ia spuneți, domnule director, de ce nu vă vedeți mai bine de treburile dumneavoastră și să ne lăsați în pace? Respira greu, nările îi tremurau, începuse să se bâlbâie ca și cum furia îi încurca limba. Cum bine știți, eu încercasem de la bun început să nu intru în conflict cu el, dar acum nu mai aveam încotro, așa că i-am răspuns: Pentru că afacerea asta este și a mea în aceeași măsură în care e a dumneavoastră, domnule avocat. Credeți-mă: aș vrea să nu fie, dar este. Iar pentru că este, am obligația să vă spun ce gândesc: dumneavoastră ar trebui să-l lăsați în pace pe Gamallo. Nu faceți decât să-l ajutați să-și distrugă și ce i-a mai rămas de trăit din viață. Sigur că asta i-a pus capac lui Cañas, mă așteptam la replica lui: Cei care au încercat să-i distrugă viața au fost cei ca dumneavoastră! Numai că de data asta n-o să vă iasă! După care s-a dus la ușă, a deschis-o, din prag s-a mai întors o dată spre mine, ațintindu-mă cu arătătorul, cu aerul acela de domnișor furios: Aveți grijă caăia doi să nu-mi mai deranjeze clientul. Și încă ceva: în curând vom cere permisii pentru weekend, sper să aprobați! L-am întrebat dacă era vorba de o amenințare. Nu, a spus, e doar un sfat. Dar un sfat bun. Urmați-l. Sigur că da, m-am întins eu în fotoliu, ridicând brațele cu un gest între împăciuitor și zeflemitor. Ce, am încotro?

A ieșit trântind ușa și m-a lăsat perplex. Tot nu știam dacă era doar un naiv autentic care credea tot ce-i turna Gamallo, sau un cinic șiret care se prefăcea că-l crede și nu urmărea decât propria faimă pe seama faimei lui Gamallo. Oricum, mă resemnasem că avea să mă sune iar directorul general, la care Cañas apelase în urmă cu câteva săptămâni ca să mă oblige să autorizez camerele televiziunii pentru a-l filma pe Gamallo. Dar nu m-a sunat, nimeni nu mi-a dat nici o indicație în legătură cu afacerea Gamallo, n-am primit nici o reclamație și subiectul nu a apărut în presă. Mai mult: deși după două zile am primit o cerere de permisie pentru sfârșitul de săptămână semnată de Cañas, seara avocatul a venit iar la mine ca să-și ceară scuze pentru comportamentul său din timpul întâlnirii noastre precedente. Atunci mi-am schimbat părerea despre el, omul chiar mi-a devenit simpatic, pentru că e nevoie de mai mult curaj ca să-ți recunoști o greșeală decât ca să persiști în ea, și mult mai mult curaj ca să faci pace decât ca să declari război. I-am mulțumit, i-am spus că nu avea de ce să-și ceară scuze, am considerat incidentul rezolvat și i-am explicat că cererea sosise doar de câteva ore, deci nu mai era timp ca Gamallo să iasă în weekendul acela, dar avea să iasă în următorul.

În zilele care au urmat am stat de vorbă cu cei doi funcționari care, chipurile, îl persecutau pe Gamallo și i-am rugat să nu se mai apropie de el, apoi am vorbit cu ceilalți angajați, rugându-i să fie precauți, iar la sfârșit de săptămână Gamallo ieșea din închisoare pentru prima dată după mult timp.

7

— În sâmbăta primei permisii a lui Zarco m-am întâlnit cu Tere la prânz în fața poștei și ne-am dus să le luăm pe Maria și pe fiică-sa de acasă, de pe strada Marfà. Când am ajuns la închisoare, la intrare roia deja un cârd de jurnaliști, care au năvălit pe Maria imediat ce am coborât din mașină. Femeia le-a răspuns la câteva întrebări, apoi a intrat împreună cu fata. Tere și cu mine am rămas afară, la doi pași de ziariștii pe care i-am convins să ne lase în pace, pentru că eroul zilei era Zarco, nu eu.

După zece minute Zarco și-a făcut apariția. Ieșirea sa părea concepută de un scenograf: Maria și fiica ei îl încadrau, ținându-l fiecare de o mână; toți trei zâmbeau camerelor de luat vederi. După ce a răspuns câtorva întrebări, urmăriți încă de flash-urile fotografilor și de camerele televiziunii, cei trei au urcat în mașina în care Tere și cu mine îi așteptam; Maria, fiică-sa și Tere au stat în spate; fără să salute, Zarco s-a așezat în față, lângă mine. Ziariștii au înconjurat mașina, preț de o clipă noi am rămas nemișcați și tăcuți, de parcă timpul s-ar fi oprit sau am fi fost congelați într-un glob de sticlă, apoi Zarco s-a întors spre mine cu niște priviri foarte vesele și a spus cu un glas atât de profund, de parcă i-ar fi ieșit din stomac: Dar pornește odată, Ochelaristule, ce mă-sa!

Ca să sărbătorim, i-am invitat la un restaurant din Cartellà, un sat din apropiere. Din câte-mi amintesc, masa a fost foarte ciudată, poate pentru că era un fel de premieră absolută: era pentru prima dată când Zarco ieșea din închisoare după mult

timp, prima dată când Zarco și Maria se vedeau în afara zidurilor închisorii, prima dată când noi cinci stăteam alături. Cert e că nimeni nu știa cum să se poarte și nici ce rol trebuia să joace, sau dacă știa îl juca prost, începând cu Zarco însuși, care își juca prost rolul de deținut în permisie și de viitor soț al Mariei, și terminând cu mine, care jucam prost rolul de avocat și vechi camarad al deținutului în permisie (bașca de amant secret al lui Tere). Dar partea cea mai rea a fost că, de cum i-am văzut unul lângă altul pe Zarco și pe Maria, mi-a fost limpede că un astfel de cuplu n-avea cum să funcționeze nici măcar un timp: și nu numai pentru că acea combinație între un infractor autentic și o falsă samariteană era imposibilă, dar fapt e că Zarco nici nu s-a uitat la Maria – nici la Maria, nici la fiică-sa –, a devorat mâncarea, a glumit și ne-a povestit tot felul de întâmplări doar mie și lui Tere, în vreme ce eu încercam fără succes să le implic în conversație pe Maria și pe fată, care abia s-a atins de mâncare și ne observa pe toți cu niște ochi speriați. Din cauza acelei erori generale de casting și a proastei educații a lui Zarco, sau a incapacității sale de a se preface, masa a fost mai mult decât ciudată, deosebit de neplăcută; neplăcută pentru toți, în afară de Zarco, care părea să se simtă excelent; a fost și mai scurtă decât prevăzusem, datorită lui Tere și mie (care, fără să ne punem de acord, am vrut să scurtăm situația jenantă în care era pusă Maria), deși a fost greu să-l scoatem pe Zarco din local, căci patronul îl rugase să semneze în cartea de oaspeți.

Așa că nu era nici patru după-amiaza când am oprit mașina pe strada Marfà. Aici e? a întrebat Zarco privind pe geam. Maria a confirmat, ne-a spus la revedere și a luat-o spre intrare împreună cu fata. Bun, se pare că rămân și eu aici, a oftat el, fără pic de entuziasm, știind că la asta ne și așteptam. A ieșit din mașină, s-a sprijinit de capotă, privindu-ne. Băuse destul de mult și părea mai curând mulțumit decât resemnat. Aveți grijă să nu săriți calul, papagalilor, a glumit el, a dat cu palma în capotă și a pornit în urma Mariei.

— Erai îngrijorat?

— Nu cred. De ce?

— Singur ai spus-o: Zarco și Maria nu păreau să fie un cuplu verosimil. În plus, având în vedere toată zarva iscată de ieșirea lui în permisie, cu toate autoritățile penitenciare care urmăreau succesul operațiunii în timp ce directorul închisorii se opunea, orice eroare putea face praf strădania dumitale de o jumătate de an.

— E adevărat. Dar tot atât de adevărat e și că aveam încredere în Zarco și că eram sigur că n-avea să calce strâmb în libertate. Deși s-ar putea să ai dreptate, poate că eram mai preocupat de ceea ce-mi aminteam, sau de ceea ce puteam sau voiam să știu. Nu recunosc. Nu-mi amintesc nici că acela ar fi fost un sfârșit de săptămână ieșit din comun. Ce-mi amintesc e că, după ce l-am lăsat pe Zarco, am invitat-o pe Tere la o cafea, iar ea a refuzat pentru că marți avea de dat două examene și trebuia să învețe, așa că am condus-o acasă, iar restul sâmbetei și duminica le-am petrecut în casă, nu m-am văzut decât cu fiică-mea, iar luni dimineața (cu o noapte în urmă Zarco revenise la închisoare) am redactat cererea de libertate provizorie. La prânz m-am dus să o semneze Zarco, după-masă am trimis toată documentația la Ministerul Justiției.

Așa a început Zarco să beneficieze de permisii regulate, mai întâi din trei în trei săptămâni, apoi din două în două, apoi săptămânal. Firește, mă așteptam ca aceste bucăți din ce în ce mai mari de libertate să-i ridice moralul și să-i amelioreze situația în închisoare; dar a fost exact pe dos, nervii și proasta dispoziție i-au sporit, a devenit tot mai greu de controlat și mai absurd. Să-ți dau un exemplu: reușisem ca directorul închisorii să-i îndepărteze pe cei doi care, după Zarco, îi făceau viața imposibilă, dar a început imediat să se plângă de cei doi gardieni care îi înlocuiseră pe primii. Sau: de fiecare dată când îl vizitam, îl rugam să evite orice conflict, dar el parcă nici nu auzea ce-i spuneam și îmi relata reclamațiile provocate de

indisciplina și protestele sale, ba chiar părea tot mai mândru de ele. Încă nu-i înțelesesem modul de funcționare, sau nu voiam să-l înțeleg: de la prima noastră discuție la vorbitor eram conștient de duplicitatea sau de contradicția interioară care-l sfâșia – contradicția dintre legendă sau mit și realitate, dintre personaj și persoană; dar, în ciuda intuiției mele corecte, nu acceptam, după cum îmi spusese imediat directorul închisorii, faptul că toată campania de presă pe care o pusesem pe roate în scopul eliberării lui Zarco accentua în loc să atenueze contradicția, pentru că, în detrimentul persoanei, resuscita legenda sau mitul personajului.

Presupun că măcar parțial resurecția aceea se explica și prin ostentația cu care Zarco mă ținea la curent pe atunci, exact când începuse să se bucure de permisii, cu abuzurile la care era supus și cu degradarea vieții sale în detenție. Lucruri pe care nu eram în stare să le stăvilesc. În timpul permisiilor nu ne vedeam, iar el nu-mi spunea nimic despre cum își petrecuse weekendul (doar faptele din închisoare îi stimulau locvacitatea). Iar în timpul săptămânii n-aveam cum aranja lucrurile: la vorbitor trebuia să-l ascult, să-i înghit dracii, enervările și exagerările, să-l liniștesc, să-l încurajez și să-i dau vești bune, iar în rest persistam în favoarea campaniei pentru grațiere și o însoțeam pe Maria (cu sau fără Tere) la interviuri. În plus, a trebuit să mă ocup serios de biroul meu de avocatură. De o jumătate de an n-o mai făcusem, mă dedicasem exclusiv afacerii Zarco, timp în care se produseseră oarece dereglări pe care nici Cortés, nici Gubau nu reușiseră să le rezolve și care ne făcuseră să pierdem o seamă de clienți („Bănuiam eu că treaba asta o să ne bage în căcat, dar nici chiar așa", îmi repeta Cortés la berile noastre de la Royal). Drept care m-am întors la cazurile importante, am reînceput să călătoresc des, să lucrez până târziu. Toate astea au afectat relația mea cu Tere. Nu că nu ne mai vedeam, dar ne vedeam mai rar, și prin urmare am insistat să nu ne mai vedem în cursul săptămânii, ci la

sfârșit, când aveam mai mult timp liber; dar Tere a refuzat categoric: doar atunci avea ea timp de învățat, spunea, și-n plus, în acest fel întâlnirile noastre n-ar mai fi fost secrete. Prostii, spuneam eu. Dar fiică-ta? Nu vine în fiecare săptămână; și oricum bănuiește că mă văd cu cineva... Lasă că ne-am putea vedea la tine, sau în altă parte... Dar Tere era inflexibilă, refuza și să mergem la ea, și să ne vedem în weekend, și s-o cunoască pe fiică-mea sau pe prietenii mei. S-ar spune că ți-e rușine cu mine, am răbufnit eu, exasperat de intransigența ei. Tere m-a privit mirată, apoi a surâs enigmatic (sau așa mi s-a părut mie), dar n-a spus nimic.

Toate astea – degradarea personală a lui Zarco, revenirea mea în forță la treabă și o ușoară răcire a relației mele cu Tere – explică ce s-a petrecut într-o noapte de la sfârșitul lui mai sau începutul lui iunie, când Zarco ieșea deja săptămânal în permisie. O noapte importantă și pentru el, și pentru mine. Mă culcasem devreme, dormeam deja când m-a trezit telefonul. Cañas? La telefon. Sunt Eduardo Requena, directorul închisorii, scuze că vă sun la ora asta. Încă întins în pat și pe întuneric, m-am trezit brusc: era duminică, pesemne se întâmplase ceva cu Zarco. Nici o problemă, am spus imediat, ce s-a întâmplat? Vă sun în legătură cu Gamallo, e douăsprezece și nu a venit încă. Trebuia să fie în celula lui de la ora nouă. Dacă nu apare până la micul dejun, avem o problemă.

N-am mai lungit vorba, nici nu era nevoie: Zarco nu revenise după permisie, iar dacă nu-l găseam și nu-l aduceam înapoi, campania pentru eliberarea lui se ducea dracului. Am pus receptorul în furcă, am aprins lumina, am stat puțin pe gânduri, am sunat-o pe Maria, care nu dormea, ci se uita la televizor. Am pus-o la curent cu cele aflate de la Requena; cu un glas din care lipsea atât surpriza, cât și alarma, mi-a spus că nu înțelege, că-l lăsase pe Zarco la două sute de metri de poarta închisorii încă înainte de ora nouă. Îi zisese că voia să se mai plimbe puțin. Am întrebat-o dacă se petrecuse ceva anormal

în zilele alea și Maria a spus că depinde ce înțeleg eu prin anormal și, din punctul ei de vedere, trebuia să întreb dacă se petrecuse ceva normal. Am întrebat-o ce voia să însemne asta, iar femeia mi-a răspuns, enervată, că exact ceea ce spusese. Fără să-i înțeleg iritarea, am întrebat-o dacă avea idee unde putea fi Zarco; și mai iritată, mi-a sugerat s-o întreb pe Tere. Și-a petrecut zilele astea cu Tere? am întrebat eu, neîncrezător. Întreab-o tot pe ea, a fost răspunsul ei.

N-am mai stat la discuții, nici nu era timp, așa că i-am spus Mariei să nu plece de acasă, în caz că Zarco ar fi sunat sau ar fi venit acolo. Pe urmă am sunat la Tere, dar am închis înainte să formez complet numărul. M-am sculat, m-am aranjat cât de cât, am luat mașina și m-am dus la Vilarroja. Ca să ajung la ea acasă trebuia să trec prin fața bisericii și să străbat trei străzi care atunci, pustii cum erau, prost luminate și în pantă, parcă ieșiseră de-a dreptul dintr-un sat andaluz din anii șaizeci. Am ajuns – era o clădire cu două etaje, semănând cu un magazin sau cu un garaj –, am sunat la interfon la etaj, dar n-a răspuns nimeni. Am sunat la primul nivel și a răspuns Tere. Am spus cine eram; m-a întrebat ce voiam. I-am zis și ei ce-mi spusese directorul închisorii. M-a întrebat dacă vorbisem cu Maria. I-am repetat discuția cu ea și întrebarea pe care mi-o sugerase să i-o pun lui Tere. M-a rugat să aștept. După câteva minute a apărut și a făcut semn spre mașină: Să mergem. Unde? am zis eu, dar am urmat-o; era în blugi, cămașă albă, pantofi sport și cu geanta în bandulieră, exact ca acum douăzeci de ani când ne întâlneam la La Font ca să furăm mașini, genți și bănci de pe coastă. Să-l căutăm pe Antonio, a răspuns. Știi unde este? Nu, dar o să aflăm.

Urmându-i indicațiile, am părăsit Vilarroja și am luat-o spre Font de la Pòlvora. Pe drum am întrebat-o din nou dacă fusese cu Zarco în acele zile de weekend, a negat. Am întrebat-o dacă știa cu cine fusese el, mi-a spus că avea o bănuială. Mi-am amintit apoi de ultima mea discuție cu directorul

închisorii și am întrebat-o dacă știa că Zarco se reapucase de heroină. Normal, a spus ea. Și de ce nu mi-ai spus? Pentru că n-ar fi folosit la nimic; și când să-ți fi spus? Că nu ne-am mai văzut de câteva săptămâni bune. Și ce, e vina mea? Auzi, Ochelaristule, nu-mi veni cu de-astea! Am avut impresia că mă făcea pe mine răspunzător de fuga lui Zarco, dar mi s-a părut o acuză atât de gravă, că nici n-am încercat să mă apăr. După o vreme am revenit: Știi de unde face rost de heroină? Nu, a zis, dar am simțit că mințea; m-am întrebat imediat dacă mă mințise și când îmi spusese că nu fusese cu el în zilele acelea; și dacă nu voia să mă vadă în weekend ca să se vadă cu Zarco. Dar la închisoare e ușor să faci rost de droguri; și afară la fel, cel puțin pentru Zarco, a adăugat ea.

Ajunseserăm de-acum în Font de la Pòlvora. În timp ce intram în cartier, i-am mai pus o întrebare: Maria știe? Despre heroină? Se preface că n-are habar, dar știe; oricum Zarco aproape că nici nu mai trece pe la ea, iar când trece, o fură; o știe la fel de bine, nici nu trebuie să se mai prefacă. Oprește aici. (Spusese Zarco, nu Antonio, am observat eu.) Am oprit pe o stradă neasfaltată, între două blocuri identice, sau care păreau identice din cauza întunericului. Tere a coborât și m-a rugat să aștept. A intrat într-unul din blocurile întunecate punctate de ferestre luminate, a ieșit destul de repede, arătând spre blocul de vizavi, a intrat, a ieșit la fel de repede. Nimeni nu știe nimic, încercăm în Sant Gregori, mi-a spus urcându-se în mașină.

Am continuat căutările la o vilă din cartierul Sant Gregori, apoi la o casă din centrul vechi din Salt. În fine, de la o gospodărie de lângă Aiguaviva, Tere a aflat că Zarco fusese văzut în seara precedentă și a fost îndrumată spre La Creueta, o zonă periferică din sud-estul Geronei. Am traversat din nou orașul, iar pe la patru sau cinci dimineața am oprit pe un maidan de lângă șoseaua de centură, în fața unui bloc care în pustietatea aceea semăna cu o navă spațială eșuată. Tere a coborât

din mașină, a intrat, a revenit după câteva minute, a deschis portiera de pe partea mea, s-a sprijinit de ea și m-a informat: E sus. Ai vorbit cu el? Da; i-am spus că până se crapă de ziuă trebuie să fie la închisoare, dar cred că nici nu m-a auzit... În ce stare se află? am întrebat-o. Tere a ridicat din umeri și a închis ochii de parcă ar fi spus: „Poți să-ți imaginezi". Cu cine e? Cu doi tipi pe care nu-i cunosc. I-ai spus că sunt aici? Nu. Ne-am uitat unul la altul în tăcere. Vino, te rog, de tine o să asculte...

M-a uimit siguranța ei (cât și acel „te rog" neobișnuit la ea), dar mi-am zis că trebuia să încerc. Așa că am ieșit din mașină și am intrat în bloc; am urmat-o pe o scară îngustă și neluminată; doar la ultimul palier de la o ușă întredeschisă ieșea o geană de lumină. Am deschis-o larg, am pătruns în apartament, am traversat un culoar și acolo era Zarco, trântit pe o canapea desfundată și ocupat să termine de confecționat un joint la lumina bolnăvicioasă a unui tub fluorescent. Lângă el dormea un tip roșcat îmbrăcat într-un trening, la stânga, răscrăcărat pe un fotoliu, un negru desculț și doar în chiloți se uita la televizor, cu telecomanda pe un picior; în spatele său, o fereastră mare se deschidea spre noapte. Încăperea era o adevărată groapă de gunoi, dușumeaua era presărată cu resturi de mâncare și cenușă, cutii goale de bere, pachete de țigări goale, substanțe neidentificabile. În fața canapelei era o masă făcută din lăzi de bere pe care am zărit o sticlă de whisky aproape goală, trei pahare murdare, un pachet mototolit de țigări Fortuna, două seringi hipodermice, un rest de cocaină pe o bucată de staniol și un bulgăre de haşiș.

Zarco s-a bucurat din cale-afară să mă vadă, a repetat îndelung o înjurătură veselă în timp ce termina de răsucit cu un gest expert jointul, s-a ridicat apoi și și-a deschis larg brațele în semn de bun-venit și a întrebat-o pe Tere de ce nu-i spusese că venise cu mine. Tere nu a răspuns la întrebare, nici eu urării de bun-venit: înarmându-mă cu răbdare, l-am recunoscut

imediat pe bătăușul arogant în care-l transforma amestecul de alcool și droguri, dar mai ales amestecul de alcool, droguri și propriul său mit resuscitat, triumful personajului asupra persoanei. Zarco a venit la mine zâmbind șmecher și adormit, m-a luat pe după umeri și s-a întors către tovarășii săi de petrecere precum un actor către public: Ei, băieți! Roșcovanul continua să doarmă, dar negrul s-a uitat la noi, luând telecomanda în mână și îndreptând-o în direcția noastră. Băieți, a spus Zarco de parcă ar fi fost ascultat de amândoi, ăsta pe care-l vedeți e avocatul meu, un tip cu trei perechi de coaie, mai afurisit decât o durere de măsele! Apoi a râs, dând la iveală cele două rânduri de dinți stricați și bătându-mă pe spinare. Negrul nu a râs: s-a întors la televizor, indiferent, lăsând din nou telecomanda pe coapsă. Zarco arăta ca un cerșetor: trăsnea a sudoare, a tutun și a băutură, avea părul slinos și hainele jegoase și mototolite, era doar în niște șosete găurite prin care i se iteau niște unghii murdare și enorme. M-a îndemnat să aprind jointul, dar am refuzat invitația, așa că l-a aprins el; a schițat cu un gest larg de amfitrion beat încăperea. Ei, stați jos, sau nu? Dacă vreți bere, o mai fi ceva pe-aici, ne-a invitat el. Tere și cu mine am rămas nemișcați, Zarco s-a așezat, roșcovanul s-a trezit și a făcut o mutră speriată dând cu ochii de noi, Zarco l-a liniștit, dându-i o palmă peste genunchi și spunându-i ceva care l-a făcut să zâmbească, să se ridice și să pregătească câteva linii de cocaină, sub privirile lui Zarco, fumând.

M-am uitat la Tere, întrebând-o din ochi ce să fac. Nu știu dacă a înțeles (stătea în picioare, foarte serioasă, ticul care-i agita piciorul stâng se accelerase), dar eu am dedus că mă ruga să fac ceva, să încerc. Am încercat. Trebuie să vorbim, i-am spus lui Zarco, ce părea că și-a amintit brusc că eram și eu acolo, a tras un fum și mi-a oferit jointul: E grozav! Dă-i drumul. M-am uitat la cei doi. Cu ăștia n-ai treabă, nu pricep nimic, a arătat el spre negru și spre roșcovan. A insistat din nou să fumez, fluturând jointul în aer, din nou am refuzat, până

la urmă l-a luat Tere, cu un gest nerăbdător. Nu sunt multe de spus, doar că trebuie să te întorci acolo, i-am explicat lui Zarco. A zâmbit. A mimat o dezamăgire imensă, a plescăit din limbă, a clătinat din cap: La pârnaie? Nu mă întorc acolo, a continuat el să zâmbească. De ce? Pentru că n-am chef. Mă simt foarte bine aici, tu nu? S-a uitat la Tere, a bătut în canapea, a spus: Hai, Tere, stai jos și spune-i să tragă un fum și s-o lase baltă. Că doar suntem cu toții la petrecere... Tere n-a spus nimic, nu s-a așezat lângă Zarco și nu mi-a pasat jointul. Trebuie să te întorci, am repetat, m-a sunat directorul închisorii și mi-a spus că ești așteptat: dacă te întorci, șterge cu buretele întârzierea. Argumentul cu directorul n-a ținut. Brusc tensionat, Zarco a reacționat: Păi atunci spune-i că n-are decât să mă aștepte mult și bine. S-a îndreptat pe canapea, și-a turnat restul de whisky, l-a dat pe gât, după care a început să se lamenteze tot mai agitat: s-a plâns de condițiile vieții în detenție, a vrut să mă convingă că, de când începuse să iasă în permisie săptămânală, lucrurile se înrăutățiseră, mai mulți funcționari și deținuți erau chitiți să-i facă viața un iad cu consimțământul sau chiar la indicația directorului, m-a anunțat că a doua zi avea să-l sune pe prietenul său Pere Prada și pe urmă va convoca o conferință de presă în care să denunțe situația sa din închisoare.

I-am ascultat jelania, pe care o știam deja pe dinafară, dar nu l-am întrerupt. Când a tăcut, părea epuizat și întristat, puțin confuz. Trebuia să profit de momentul acela de slăbiciune și să revin la atac, dar chiar atunci roșcovanul a inhalat prima linie de cocaină și, arătând spre ultima cu bancnota rulată de o mie de pesete, l-a invitat pe Zarco să se servească; mi-am dat seama că, dacă o aspira, n-ar mai fi fost chip să-l duc în noaptea aceea la închisoare, astfel că, fără să mă gândesc de două ori, i-am smuls roșcovanului bancnota rulată, am dus-o la nas și am aspirat eu cocaina. Cei doi au rămas mască. Apoi, în timp ce creierul meu încasa ca un pumn efectul cocainei,

Zarco s-a uitat la roșcovan, apoi la mine, încă uluit, cu ochii îngustați ca două crăpături, în cele din urmă a hohotit cuprins de veselie: Ești mare, Ochelaristule!

Am terminat de aspirat cocaina, i-am restituit roșcovanului bancnota, Zarco s-a oprit din râs, dar s-a relaxat iarăși; și-a aprins o țigară și s-a întins pe canapea: Deci ai venit să mă salvezi, așa-i? N-am zis nimic. M-a cântărit preț de câteva clipe și a continuat pe un ton lejer: Auzi, am o curiozitate, Ochelaristule, tot vreau să te întreb și uit de fiecare dată. De ce ai acceptat să mă aperi? De ce ai pus la cale toată mizeria aia cu presa și cu descreierata aia de Maria? Și de ce te-ai încăpățânat să mă scoți de la pârnaie? Știi foarte bine de ce, am spus eu. Nu știu, a spus el, știu ce mi-ai spus tu, dar nu-i adevărat. Care e adevărul, Ochelaristule? De ce o faci? Vrei să fii băiatul bun, să ajungi în rai? Sau poate vrei să ajung eu în rai și de-aia îmi iei cocaina de la nas? Că doar nu ca să ți-o tragi cu Tere, nu-i așa? Că dac-ar fi doar pentru asta... S-a uitat la ea și a tăcut. Eu nu o auzisem, dar, tăcută ca o pisică, se așezase pe o ladă de bere, la perete, cu picioarele încrucișate și jointul între degete, privind scena de la distanță, aparent indiferentă. Zarco și-a luat privirile de la ea și s-a uitat la mine, întrebător. În lunile alea mă întrebasem adesea dacă știa că mă culcam cu Tere; acum am avut impresia că habar n-avea, nici măcar nu bănuia, așa că am răspuns: Doar ți-am mai zis – azi pentru tine, mâine pentru mine. În ochii lui Zarco curiozitatea s-a transformat în ironie, dar eu m-am grăbit să adaug: Și nu uita că asta mi-e meseria, din asta trăiesc. Du-te și te pișă, a sărit el, oamenii primesc bani pentru munca lor, iar tu nu mi-ai cerut nici un chior. Dar nici nu m-ai întrebat cât îmi datorezi, am sărit eu; numai că în cazul tău nu sunt plătit în bani, dar tot câștig, aproape c-ar trebui să te plătesc eu pe tine: apărându-te, câștig celebritate! Credeam c-o să izbucnească iar în râs, dar a zâmbit sardonic, a făcut un gest de delăsare cu mâna și s-a întors spre televizor: Du-te și te pișă, Ochelaristule!

Se transmitea un raliu în deșert, care i-a atras o vreme atenția, ca și roșcovanului și negrului; prin geamul aflat în spatele lor noaptea începea să se ridice. Sub efectul cocainei, îmi simțeam creierul zbârnâind. Clătinând din cap, fără să-și ia ochii de la ecran, Zarco a bălmăjit de câteva ori o frază ininteligibilă, apoi s-a întors spre mine și m-a întrebat: O faci pentru ziua aia când cu lovitura de la banca din Bordils, nu-i așa?

— Chiar așa a spus?

— Poate nu chiar așa, nu țin minte exact cuvintele, dar ăsta era sensul.

— Și ce ai spus?

— Nimic. N-am știut ce să-i răspund. Era momentul cel mai nepotrivit ca să vorbim despre asta, sau cel mai neașteptat, așa că am preferat să stau să văd ce face el.

— Și el ce a făcut?

— Exact ce-am făcut și eu, dar invers: a așteptat reacția mea. Cum nu spuneam nimic, s-a uitat la Tere, apoi iar la mine și din nou la ea, în timp ce întinsese un deget spre mine: Ți-a spus vreodată ce s-a întâmplat în ziua în care ne-au prins? Adică în care ne-au prins pe noi și el a scăpat. Ți-a povestit? Fac pariu că nu. Atunci am intervenit: Eu nu v-am turnat, am spus fără să mă gândesc. Dacă tu crezi așa ceva, să știi că nu-i adevărat. Cum să vă fi turnat? Doar eram cu voi, au fost gata să mă prindă și pe mine... Știu că n-ai fost tu, m-a întrerupt Zarco, dacă ai fi fost tu, de mult te-aș fi pus să plătești. Și nici n-am scăpat o vorbă despre lovitură, am insistat eu. De asta nu mai sunt atât de sigur, a răspuns el; și nu știu cum poți fi tu atât de sigur. Pentru că sunt, am minți eu, sunt absolut sigur! Ia vezi, Ochelaristule, cu cât spui că n-ai fost tu, cu atât am impresia că ai fost și că vrei să ne dai cu praf în ochi...

A tăcut. Am tăcut și eu. Tăcea și Tere. Pe urmă a adăugat, pe alt ton, că nu se referea la asta, sau nu doar la asta. Eram gata să-l întreb la ce se referea, când am priceput brusc; și-am mai înțeles că știa. S-a uitat la Tere și a continuat de parcă eu

nici n-aș fi fost acolo, de parcă ar fi fost doar ei doi: Nu ți-a spus, nu? Îi e rușine. Se simte vinovat. Papagalul ăsta se simte vinovat de mai bine de douăzeci de ani. Să mori de râs, nu alta! Crede că m-a lăsat căzut acolo și că eu i-am oprit pe polițai pentru ca el să scape. Firește, se referea la episodul din La Devesa, după atacul ratat asupra sucursalei Băncii Populare din Bordils.

— Și avea dreptate? Te simțeai vinovat?

— Nu, de-aia m-a mirat că Zarco credea contrariul. Bineînțeles, simțeam că atunci în La Devesa se petrecuse ceva important, acolo eu riscasem totul și scăpasem ca prin minune. Bineînțeles că știam că, vrând-nevrând, Zarco mă salvase, și îi eram recunoscător. Dar atât. Nu mă simțeam vinovat: dacă el mă ajutase atunci era pentru că putea să o facă, iar dacă eu nu-l ajutasem atunci era pentru că nu puteam. Atât. Nu, nu mă simțeam vinovat.

— Dar Zarco nu credea; vreau să spun: nu credea că dumneata nu-l credeai...

— Exact, drept care a continuat să vorbească și să gesticuleze, superior și disprețuitor, pe un ton tot mai înflăcărat, părând perfect treaz: Spune drept, Ochelaristule, nu-i așa că tu crezi că te-am salvat? Tot ce cred e că acum ești pe cale să distrugi totul și c-o să-ți pară rău, am spus eu. Zarco a râs: Sigur că asta crezi, mă iei de prost? Crezi că nu știam? Te simți vinovat, pentru că ești un dobitoc și asta ai să fii mereu. Asta ești, un avocățel care mănâncă căcat și care n-a înțeles niciodată nimic. Uită-te la tine, papagalule, uite cum ai venit tu iute să-ți salvezi pretenarul! Nu ți-e rușine să fii așa dobitoc? Nu-ți dai seama că noi doi nu suntem prieteni? Mai taci! l-a întrerupt Tere. N-am chef, i-a trântit Zarco, neluându-și ochii de la mine. Noi doi nu suntem prieteni, nu suntem acum și nu am fost niciodată. Nu mai face pe sfântul, ce dracu', nu vezi că ești ridicol? Nu-ți dai seama că noi te-am folosit pentru că eu știam că vrei să-ți speli păcatele și că nimeni n-avea

să facă mai mult pentru mine? Ți-am zis să taci, a repetat Tere. Iar eu ți-am zis că n-am chef să tac, a repetat Zarco. Vreau să văd dacă dobitocul ăsta pricepe în sfârșit că e un dobitoc care se crede deștept, dar nu e decât un caraghios. Ia să văd dacă pricepi odată și-odată, băi, papagalule... Și știi care e treaba? Se uita la mine, apoi s-a uitat la Tere, din nou la mine și parcă se mai calmase: Adevărul e că nu știm cine a scăpat vorba în ziua aia. Poate c-ai fost tu, poate c-a fost altul; dar nu știm, așa că te-ai scos. Dar mai știm că eu n-am oprit pe nimeni și n-am apărat pe nimeni, n-am făcut decât să mă apăr pe mine, iar dacă pentru asta ar fi trebuit să te bag la apă pe tine, aș fi făcut-o. De asta poți să fii sigur. Ai priceput? N-am spus nimic, întrebarea a rămas suspendată în aerul irespirabil. Zarco a apucat o cutie de bere și a dat să bea, a constatat că era goală și a aruncat-o furios pe jos. Dumnezeule, a bombănit, întinzându-se pe canapea, chestia asta s-a întâmplat acum o mie de ani, nu poți să mă lași dracu' în pace, măcar în noaptea asta? Treacă de la mine, nu-mi datorezi nimic, băi. Iar dacă-mi datorai ceva, mi-ai plătit. Gata, datoria e plătită. Poți să te cari.

Dar nu m-am cărat. Ce ciudat, mi-am zis, cu cât îi repet că nu eu am fost turnătorul, cu atât e mai convins că eu am fost; dar cu cât îmi repetă el că nu a făcut nimic ca să-i oprească pe polițiști, cu atât mai ușor îmi e mie să-l cred. Ce ciudat: Zarco e convins că ce am făcut eu pentru el e ca să-i plătesc o favoare; nu știe că am făcut-o ca s-o am pe Tere... În timp ce mă gândeam la toate astea, Zarco găsise o țigară în pachetul mototolit de Fortuna, o îndreptase, o aprinsese și fuma uitându-se la televizor, unde doi motocicliști și o femeie stăteau de vorbă așezați la tejgheaua unei cârciumi de pe șosea. Cocaina îmi accelerase bătăile inimii; mă săturasem până-n gât de Zarco și de situația în care mă vârâsem. M-am uitat la Tere și, deși mă simțeam sfârșit și incapabil să conving pe cineva, am decis să fac o ultimă încercare. Ai să strici totul, m-am adresat profilului lui Zarco, care continua să se uite la televizor, e

ultima ta șansă și ai s-o pierzi; treaba ta, dar alta n-o să mai fie; dacă nu te întorci, adio permisii, adio libertate condiționată, adio grațiere, adio tot. Plus că o să uite toți de tine și-o să-ți petreci restul vieții la pârnaie... M-am oprit, izbit de o certitudine: într-o clipă de luciditate credeam că-l înțelesesem perfect pe Zarco. Sigur, am continuat, cu un curaj spontan, dacă mă gândesc mai bine, poate că asta chiar îți dorești... Am așteptat reacția sa, care nu a venit, așa că am spus, parcă răzbunându-mă pe insultele pe care mi le aruncase: Oi fi eu dobitoc, dat tu ești laș: nu ți-e frică să rămâi toată viața închis, ți-e frică să trăiești în libertate... N-am apucat să termin: Zarco a sărit de pe canapea, a împins cu o lovitură de picior măsuța improvizată, m-a apucat de guler și aproape că m-a ridicat în aer: Dacă mai repeți chestia asta, îți crăp capul, a șuierat cu respirația sa letală și cu fața la un centimetru de a mea, ai priceput, Ochelaristule? Eram atât de speriat, că nici măcar n-am schițat un gest de aprobare; după câteva secunde, mi-a dat drumul și m-a privit scârbit, gâfâind. A dat să mai spună ceva sau să se așeze la loc, dar s-a întors spre Tere, care ne privea impasibilă de pe lada ei de bere, sprijinită de perete. Și tu la ce te holbezi? La nimic, și-a atins ea alunița de lângă nas, mă gândeam la ce-a spus Ochelaristu'. După care s-a ridicat, a luat-o spre ușă și a spus: Te așteptăm în mașină.

În timp ce coboram scările cufundate în semiîntuneric, am bombănit: M-am săturat până-n gât de afurisitul ăsta; ai văzut? Mai avea puțin și mă strangula... Vorbești prostii, Ochelaristule, ai fost de milioane, a spus Tere, care cobora înaintea mea. Da, de miliarde, am spus eu sarcastic. Și tu la fel, firește, mersi de ajutor, fără tine n-aș fi reușit... Afară se lumina. Am intrat în mașină și am pornit motorul. Tere a pus mâna pe mâna mea de pe schimbătorul de viteze: Așteaptă, o să coboare. M-am uitat la mâna ei, apoi la ea: De unde ai scos-o? N-o să vină, nu-ți dai seama? Mi-am ieșit din pepeni și-am început să-l înjur pe Zarco, să-l fac în toate felurile; nu mai știu ce am spus, sau prefer să nu-mi aduc aminte. Dar îmi amintesc perfect că Tere mi-a stăvilit revărsarea de draci cu o palmă. Am tăcut, uluit. După câteva clipe, Tere a spus: Iartă-mă. Nu am răspuns, am oprit motorul, am rămas tăcuți unul lângă altul, privind cum treceau primele mașini pe șoseaua de centură, cum creștea pe parbriz lumina cenușie a dimineții. După cinci sau zece minute, am auzit-o spunând: Vine. În oglinda retrovizoare l-am văzut pe Zarco, ieșind din blocul care cu câteva ore în urmă arăta ca o navă spațială eșuată, iar acum arăta doar ca un bloc de la periferie; l-am văzut cum se apropia clătinându-se de mașină, cum intră și se așază în spate, i-am văzut ochii care-i căutau pe ai mei și cum a spus: Dă-i drumul, papagalule.

8

— A apărut pe la șapte, cu puțin înainte de micul dejun. Eram deja convins că Gamallo n-avea să se întoarcă și așteptam să-l sun pe directorul general ca să-i dau vestea și-apoi să mă duc acasă să mă culc; făcusem o noapte albă în biroul meu. Am ieșit în curte să-mi dezmorțesc picioarele și să iau aer și am văzut o mașină care se oprise dincolo de grilajul porții. Nu se luminase complet, dar i-am recunoscut pe scaunele din față pe Cañas și pe fată – cum ziceați că o chema?

— Tere.

— Exact, Tere, mereu îi uit numele.

— O cunoșteați deja?

— Sigur. O văzusem doar de vreo două ori la închisoare, dar știam că venea să-l vadă pe Gamallo la fiecare sfârșit de săptămână; și că împreună cu Cañas și cu Maria Vela încercau să-l elibereze pe Gamallo.

— Cunoșteați legătura ei cu Gamallo și cu Cañas?

— Mi se spusese că era prietena sau ruda lui Gamallo, asta e tot ce știam atunci; restul l-am aflat ulterior.

— Continuați, vă rog.

— Nu e mult de spus. Gamallo a coborât din mașină, a sunat, i s-a deschis, a trecut pe lângă mine cu capul plecat și cu mâinile în buzunare, fără să mă privească și fără un cuvânt. Nici eu n-am spus nimic. Am mers până la poartă și am stat un pic lângă mașina lui Cañas, așteptând. Nu știu ce așteptam. Poate ca el să se dea jos din mașină și să-mi dea o explicație.

Cert e că nici n-a ieșit și nici nu mi-a dat vreo explicație. Avocatul, desigur. S-a uitat la mine prin parbriz, în lumina murdară a dimineții; apoi a demarat și dus a fost.

— Iar dumneavoastră ați închis ochii la întârzierea lui Gamallo.

— Da.

— De ce? Pentru că nu s-a prezentat de duminică seara, Gamallo încălcase condițiile permisiei; de ce nu ați anunțat? De ce nu l-ați anunțat pe directorul general? De ce, în loc să faceți asta, l-ați sunat pe Cañas ca să aranjeze el lucrurile, căutându-l pe Gamallo și aducându-l la închisoare?

— Pentru că era lucrul cel mai înțelept. În plus, nu era prima dată când îl sunam pe avocatul unui deținut care încălca regulamentul de sfârșit de săptămână ca să rezolve problema înainte să fie prea târziu. De acord, Cañas avea dreptate, Gamallo nu era un deținut oarecare, dar cel puțin în cazul ăsta m-am purtat cu el așa cum m-aș fi purtat cu orice deținut. Sau aproape. Uitați, cred că e un aspect pe care nu-l înțelegeți. Eu n-aveam nimic cu Gamallo, cu atât mai puțin cu Cañas; lăsând la o parte chestiunile de principiu, ne deosebeam în ceea ce privește mijloacele, nu și scopurile: eșecul reintegrării lui Gamallo nu ar fi fost doar un eșec personal al lui Gamallo, al lui Cañas și al directorului general; ar fi fost un eșec și pentru mine, căci Gamallo era în grija mea. Nu uitați: eșecul lui Gamallo era eșecul meu, dar succesul lui era succesul meu. Era și în interesul meu ca lucrurile să iasă bine.

— Deși nu credeați că o să iasă bine.

— Deși nu credeam. La asta mă refeream când pomeneam de principii. Aproape că aș spune că, dincolo de asta, era vorba de fapt de o chestiune de caracter. Să spunem că sunt un pesimist preventiv: mă aștept mereu la ce e mai rău. De aceea mă bucur mai mult dacă iese bine. Sau cel puțin așa cred...

9

— După ce l-am lăsat pe Zarco la închisoare, Tere m-a rugat s-o duc acasă. Tăcuți, am traversat pentru ultima oară în acea zi de luni orașul dintr-un capăt în celălalt, în timp ce soarele se ridica și lumea se ducea la treburile ei. Se luminase de-a binelea când am oprit în fața clădirii în care locuia Tere și o lumină ca de vară scălda fațadele albe ale caselor din Vilarroja. Să fi fost șapte jumate sau opt. De la palma dată de Tere ca să tac și să-l aștept pe Zarco, aproape că nu scosesem o vorbă, încă mă mai usturau insultele și amenințările cu care el mă blagoslovise; dar nu-mi plăcea deloc ideea că ea m-ar fi putut lua la întrebări în legătură cu cele spuse de Zarco despre intervenția mea în atacul sucursalei Băncii Populare din Bordils. Așa că nu știu dacă ceea ce i-am spus a fost o modalitate de a-mi alina usturimea sau de a evita niște întrebări incomode (sau poate ambele). M-am întors spre ea și am întrebat-o: Cum de-ai știut unde să-l cauți pe Zarco? N-a răspuns; era palidă și trasă la față după noaptea nedormită. Am insistat: E adevărat că nu v-ați văzut în weekend? Continua să tacă; din ce în ce mai furios și mai ambalat (poate încă sub efectul liniei de cocaină pe care o aspirasem la Creueta), m-am dezlănțuit: Crezi și tu că sunt un dobitoc și un papagal? Că fac pe sfântul și că pic de caraghios? M-ai folosit și tu? Tere m-a ascultat în tăcere, iar când am terminat, a oftat și a deschis portiera. Nu vrei să răspunzi? Cu un picior pe trotuar, Tere s-a întors către mine: Nu știu de ce-mi vorbești așa. Pentru că m-am săturat,

am izbucnit eu cu toată sinceritatea, după care am adăugat: Uite ce-i, nu știu dacă ai fost sau nu cu Zarco în zilele astea, nici ce învârtiți voi doi; nu știu și nici nu mă interesează: e treaba voastră. Dar acum, dacă vrei ca povestea noastră să continue, va trebui să fie ca lumea, la vedere; dacă nu, prefer să nu ne mai vedem. Tere a stat puțin pe gânduri, a dat din cap și a murmurat ceva. Ce ai spus? Nimic; știam că asta o să se întâmple, a spus ieșind din mașină.

În săptămâna aia nu ne-am văzut și nici n-am vorbit la telefon, dar am reanalizat situația și sâmbătă m-am dus la Barcelona, am scotocit după-amiază prin magazinele Revólver și Discos Castelló după CD-uri – nu mai cumpărasem de mult –, iar în săptămâna următoare am sunat-o și am invitat-o la mine. Am muzică nouă, am anunțat-o, enumerându-i apoi tot ce cumpărasem, ca s-o tentez. A spus că nu putea să accepte invitația. Tot mai ești supărată? Eu nu sunt supărată, tu ești cel care s-a supărat. Păi, uite că nu mai sunt... Te-ai mai gândit la ce am vorbit atunci? N-a întrebat la ce mă refeream. Nu e nimic de gândit aici, a spus. Uite, Ochelaristule, toată treaba asta e o încurcătură, iar mie nu-mi trebuie încurcături. Nici încurcături, nici angajamente, ți-am mai spus doar. Ai avut dreptate: nu ne putem vedea ca un cuplu normal, așa că mai bine nu ne mai vedem deloc. Dar de ce nu ne putem vedea ca toată lumea? am întrebat-o. Pentru că tu ești tu, iar eu sunt eu. Păi atunci să ne vedem ca până acum, am dat eu înapoi; vino la mine. Cinăm și dansăm. La fel ca înainte. Ne-am distrat bine, nu? Da, dar asta s-a terminat. Și un lucru terminat e un lucru terminat. Am mai discutat un pic, dar Tere luase o hotărâre și n-am făcut-o să se răzgândească; hotărârea ei nu însemna o ruptură, sau așa am înțeles eu: Tere îmi cerea doar un timp de reflecție, ca să-și limpezească gândurile, ca să-și dea seama – așa a zis – ce vrea să facă cu viața ei. Totul mi s-a părut cam fals, cumva retoric, ca-n filme, dar n-am avut încotro și am fost de acord.

În vara aia nu ne-am mai văzut. O sunam cel puțin o dată pe săptămână, dar conversațiile noastre erau scurte, distante și practice (vorbeam mai ales de Zarco și de Maria), iar când încercam s-o trag pe un teren personal, mi-o tăia brusc sau asculta tăcută și închidea. Pe la începutul lui august nici măcar n-a mai răspuns la telefon, am crezut că o fi plecat în concediu, dar nu m-am dus la Vilarroja să verific. Am revăzut-o de-abia la nunta lui Zarco.

— Nunta lui Zarco?

— Nunta lui Zarco cu Maria. A avut loc în septembrie, la trei luni după fuga eșuată de la Creueta și a fost o consecință bună a acelui episod, sau culminarea consecințelor bune; atât de bune, încât luni în șir am fost convins că noaptea aceea fusese ultima recădere a lui Zarco în alcoolism sau ultima reprezentație a unui personaj muribund. Cert este că episodul acela a avut un efect terapeutic imediat, care, în felul lui, a revoluționat viața lui Zarco. Eu însumi am constatat o ameliorare în purtarea sa, în starea sa sufletească, chiar și în aspectul fizic, și n-am fost singurul; rapoartele închisorii se modificau de la o săptămână la alta: gardienii nu se mai plângeau de el, omul a reluat tratamentul cu metadonă și exercițiile fizice. Poate că la toate astea a contribuit și faptul că mă ocupam mai atent de el și de cazul lui, a contribuit cu siguranță și faptul că, după tărășenia de la Creueta, directorul închisorii nu i-a tăiat permisiile de sfârșit de săptămână. E drept că nopțile de duminică mi le petreceam treaz și lipit de telefon, dar nici Zarco n-a mai întârziat și nici n-am mai primit apeluri disperate de la director.

Însă semnul cert că Zarco era alt om – unul mai rezonabil și mai puțin arogant sau descreierat, un om mai independent față de propriul său mit, tot mai mult o persoană și mai puțin un personaj, una aptă să trăiască în libertate – a fost nunta sa cu Maria. Cel puțin așa am interpretat eu lucrurile. Nunta asta mai însemna și continuarea campaniei pentru eliberarea sa, pornită în urmă cu nouă luni. Firește că în preajma nunții

Zarco nici măcar nu se ostenea să ascundă că acea căsătorie era doar o farsă; oricât de curios ar părea, asta nu mi s-a părut o dovadă de cinism din partea sa, ci de onestitate (și, prin extensie, și din parte-mi): conform interpretării mele măsluite, Zarco se folosea de Maria ca să fie liber, dar fără să o păcălească și fără să păcălească pe toată lumea. Cât despre Maria, sunt aproape convins că era mai departe amorezată de el, dar și că știa, în fond, că mariajul lor era o fraudă; și chiar dacă gândul acesta nu o încânta, s-a arătat nerăbdătoare să se mărite: poate credea că, în timp, Zarco ar fi ajuns să o iubească la rândul său; în orice caz, și ea se molipsise de viciul celebrității și știa că nu putea renunța la Zarco, căci asta ar fi însemnat să renunțe la celebritate. Cert e că de vreo două ori în vara aia Maria mi-a împărtășit îndoielile ei în legătură cu căsătoria iminentă; reacția mea era mereu aceeași: le minimalizam și ștergeam cu buretele incertitudinile ei. O reacție logică, la urma urmei, deoarece știam că nunta nu era numai o cerință indispensabilă pentru eliberarea condiționată a lui Zarco, dar și o ocazie de a încununa campania prin cererea de grațiere definitivă, iar eu credeam că libertatea lui Zarco avea să însemne sfârșitul problemelor lui Zarco.

— Sfârșitul problemelor lui și sfârșitul problemelor dumitale cu el...

— Firește: aveam să-mi îndeplinesc sarcina de a-l elibera. Oricum, în afară de o farsă, căsătoria lui Zarco cu Maria a fost și un eveniment mediatic în toată regula. S-a oficiat la o judecătorie din Gerona. Tere a fost naș, eu am fost naș. În timpul ceremoniei, abia de-am schimbat două vorbe protocolare, iar apoi nici măcar atât: afară aștepta un roi de fotografi care au imortalizat momentul când Zarco cobora scările purtând-o pe Maria în brațe. Nu a urmat o petrecere, și până să-mi dau seama, Tere se făcuse nevăzută. În zilele care au urmat, imaginea miresei ieșind la brațul mirelui a fost pe prima pagină a tuturor ziarelor și revistelor, televiziunea a fost cu

ochii pe ei în telejurnale, emisiuni pentru familie și de bârfe, a mers după ei în luna de miere la un hotel de pe Costa del Sol, sejur plătit de un constructor andaluz care declarase presei în repetate rânduri admirația sa juvenilă pentru Zarco și îi atârnase poza în birou, alături de cea a lui Marlon Brando în *Nașul*.

După zarva cu nunta și luna de miere, pentru Zarco totul a revenit la normal. Spre jumătatea lui octombrie, Instituțiile Penitenciare i-au acordat libertatea condiționată. Erau două schimbări importante pentru el: pe de o parte, nu mai dormea la închisoare, ci într-o clădire adiacentă din curtea exterioară, unde dormeau cei aflați în aceeași situație și unde avea un mic apartament individual cu bucătărie și baie; pe de altă parte, își petrecea ziua afară, pleca pe la opt dimineața și se întorcea la nouă seara. Între timp, îi făcusem rost de un contract de muncă la o fabrică de cartoane din Vidreres, aproape de oraș, apelând la un antreprenor pe care-l scăpasem cu ani în urmă de o condamnare pentru înșelătorie; astfel că, teoretic, Zarco se ducea cu autobuzul și avea program de opt ore la fabrică cu o oră pauză de masă, de la nouă la șase, iar între șase și nouă seara era liber.

De atunci, acesta i-a fost programul. A început să beneficieze de el, am încetat să ne mai vedem, am încercat să mă detașez de ce făcea sau nu mai făcea. O vreme am fost convins că povestea se terminase sau era pe punctul de a se termina și că mai aveam să aflu despre el doar din presă sau când aveam să îndeplinesc rutina finală a afacerii. Sau de la Tere. Căci, deși continuam să nu ne vedem și, ca să evit momentele neplăcute, nici n-o mai sunam, acum mă suna ea pe mine. Mă suna la birou, o dată sau de două ori pe săptămână. Conversațiile noastre nu mai erau atât de reci și practice ca acelea de după despărțire, când o sunam eu, dar tot scurte și mai curând banale; din câte-mi amintesc, nu pomeneam de noaptea de la Creueta și nici de lucrurile neplăcute pe care mi le spusese atunci Zarco,

nici măcar de perioada de așteptare în care Tere înghețase relația noastră; dar poate de aceea închideam de fiecare dată convins că așteptarea aia avea să se termine cu bine. Căci altminteri de ce m-ar fi sunat? Oricum, de la ea aflam uneori vești despre Zarco, nu știu de unde le afla, nici nu voiam să știu.

Toate astea n-au durat însă mult. Curând mi-am dat seama că povestea nu se terminase și nici nu era pe punctul să se termine, curând am fost eu cel care-i dădea vești lui Tere despre el, nu ea mie. Într-o după-amiază, la vreo două sau trei luni de când își începuse viața cea nouă de om semiliber, m-am pomenit cu Zarco la birou. Era în jur de șase sau șapte seara, venea de la Vidreres; arăta bine, slăbise, era îmbrăcat ca o persoană, nu ca eternul pușcăriaș: pantaloni de catifea, pulover roșu și haină de piele. Sosirea lui a dat biroul de avocatură peste cap, venea acolo pentru prima dată, toți și-au lăsat treaba ca să-l vadă, să-l salute, să-l felicite. Surâzător și fericit, a glumit cu asociații mei, cu secretarele și cu ceilalți angajați, dar după câteva minute mi-a propus să mergem să bem ceva. Am acceptat bucuros. L-am dus la Royal și, deși clienții l-au recunoscut și s-au apucat să șușotească cu ochii la el, am putut vorbi și bea liniștiți la bar. Mi-a povestit de viața lui cea nouă, de muncă, de colegi, mai ales de șeful lui, pe care mi l-a ridicat în slăvi și despre care i-am povestit și eu niște întâmplări. Mi s-a părut că se simțea bine în noua sa postură, incomparabil mai bine decât în cea veche. Înainte să se facă nouă seara, l-am condus înapoi la închisoare.

Apariția sa la biroul meu a devenit un obicei în următoarele luni. Venea cel puțin de două ori pe săptămână în jur de ora șapte sau șapte și ceva, de fiecare dată își termina ziua de muncă bând un pahar cu mine. La început vizitele lui mă bucurau, compania și conversația cu el îmi plăceau, eram mândru că lumea mă vedea cu Zarco la barul de la Royal sau plimbându-ne pe bulevardul Jaume I sau pe sub coloanele de la Sant Agustí: doar era Zarco, de aici mândria, dar era și – prilej

de și mai mare mândrie – un om liber și schimbat, ceea ce era un triumf la care pusesem umărul și care, parțial, mi se datora. Acela a fost momentul, poate grație optimismului pe care parcă-l răspândea Zarco, când noi doi am început să trăim un soi de intimitate; atunci s-a întâmplat ceva ce am să-ți povestesc cu condiția să n-o bagi în carte.

— Repet că vei putea citi manuscrisul înainte să-l predau editurii, iar dacă nu-ți convine ceva, suprim.

— Da, știu: dar voiam să mă asigur. E vorba de Batista, îți amintești de el?

— Cum să nu: bătăușul de la liceu.

— Chiar el. Pe majoritatea prietenilor de pe strada Caterina Albert îi pierdusem din vedere de mult, deși uneori mă mai ciocneam cu câte unul pe stradă; aflasem astfel că mai toți locuiau în continuare în oraș sau în provincie, în afară de Canales, care era tehnician forestier într-un sat din Ávila, și de Matías, care lucra de mulți ani la Bruxelles, unde era funcționar la Parlamentul European. Batista era un caz aparte. Despre el era ușor să știi ce făcea pentru că devenise un tip destul de popular, cel puțin în oraș, iar povestea lui era una de succes, dintre cele care fac deliciul ziarelor și care par să prolifereze în perioadele de prosperitate aparent nelimitată ca aceea. Ți-am spus, cred, că Batista era dintr-o familie bogată și bine înrădăcinată în oraș; și că taică-său fusese ani în șir șeful tatălui meu, președinte la deputația provinciei, mai exact, ultimul președinte al perioadei franchiste. Dar când a venit democrația lucrurile au început să meargă prost, după niște ani tatăl lui Batista a murit, lăsând familia în ruină, sau așa considera o familie ca aceea. Ei, și Batista, care avea pe atunci douăzeci și ceva de ani, a pus mâna pe o mică fermă de porci a bunicilor, la Monells, a transformat mica fermă într-o fermă mai mare, apoi într-una și mai mare, apoi într-o mică fabrică de mezeluri, apoi într-o mare fabrică de mezeluri, și în cele din urmă s-a transformat el însuși într-unul din principalii producători de mezeluri din Catalonia și într-un june întreprinzător model

pentru naționalismul catalan la putere, ocazie cu care hispanofilul feroce din adolescența mea a devenit un catalanofil la fel de feroce (și și-a schimbat și prenumele din Narciso în Narcís). Asta făcuse Batista în cei douăzeci și ceva de ani. Și într-o seară, în timp ce-l așteptam pe Zarco la barul de la Royal (uneori ne întâlneam direct acolo), i-am văzut poza în ziar, iar când a venit Zarco l-am întrebat pe neașteptate: Pe cât că nu știi de ce m-am băgat eu în gașca ta, de ce veneam în fiecare zi la La Font?

Zarco a râs binedispus și a cerut o bere. Cum, de ce? Ca să miroși păsărica lui Tere! Am râs și eu. În afară de asta, am zis. Ca să ne dai o mână de ajutor; dar te-am păcălit. Cum așa? m-am mirat eu. Păi da, a spus el vesel, tu credeai c-o să dăm o lovitură la moșul de la Vilaró; și ai crezut că dacă am renunțat a fost ca să-ți facem ție o favoare și că eu l-am convins pe Guille să nu ne ducem și așa mai departe. I s-a adus berea, a dat-o pe gât și a râgâit. Ești un boboc, Ochelaristule. Am comandat încă două beri și i-am spus: Iar tu ești un mare ticălos. Acum te-ai prins? a râs el din nou. Oricum, Tere a fost cu ideea, spunea că era mai bine să vii cu noi pe bune decât pe rele. Apropo, ai mai văzut-o? În ultimul timp nu, dar tu? Nici eu, a spus el și nu părea să mintă. Dar pe Maria? Bineînțeles, a răspuns, dar suna a minciună.

Ni s-a adus berea. Zarco a luat o sorbitură și și-a adus aminte ce-l întrebasem la venire: de ce intrasem în gașcă și de ce veneam zilnic la La Font. Atunci am luat ziarul deschis la poza lui Batista și i l-am întins: Ca să scap de tipul ăsta. În timp ce Zarco se uita la poză și sorbea din bere, i-am rezumat povestea. Al dracu' tip, mare ticălos, m-a întrerupt el pe la jumătate. Am continuat povestea. La urmă i-am spus că uneori simțeam că nu l-am iertat niciodată pe Batista, că uneori, când eram într-o pasă proastă și îl vedeam atât de țanțoș în ziare sau la TV, amintirile de atunci mă umileau din nou și îmi părea rău că nu mă răzbunasem pe el, și că, dacă aș fi putut să-l elimin apăsând pe un buton, nici n-aș fi stat pe gânduri.

Doar despre asta am vorbit noi atunci, eu mă cam ameţisem, dar în zilele următoare n-am mai deschis subiectul; Zarco părea şi el că uitase de Batista. Şi două săptămâni mai târziu s-a întâmplat evenimentul. Gubau a intrat în birou extrem de agitat: auzise la radio că Batista fusese înjunghiat în uşa casei sale din Monjuïc, un cartier din afara oraşului. Veştile au continuat să curgă: Batista era internat la spitalul Trueta, zbătându-se între viaţă şi moarte, primise şapte lovituri de cuţit, nimeni nu văzuse agresorul, iar la prânz s-a aflat că fostul meu coleg de la Liceul Mariştilor murise.

Câteva ore mai târziu Zarco s-a înfiinţat la mine la birou, gata pentru nişte beri la Royal. Îţi aminteşti de tipul de care ţi-am vorbit deunăzi, l-am întrebat de cum a intrat pe uşă, de bătăuşul de la şcoala mea? Bineînţeles, a răspuns. A fost omorât în dimineaţa asta. Zarco s-a uitat la mine, a văzut că nu mai spun nimic, a ridicat din umeri: Şi ce-i cu asta? Cum ce? A fost înjunghiat de şapte ori, ţi se pare puţin lucru?... Şi m-am oprit, pentru că am avut impresia că un surâs imperceptibil se plimba pe buzele lui. Şi atunci mi-am amintit că el pleca zilnic de la închisoare puţin înainte de ora la care fusese asasinat Batista; izbit de o bănuială, am încuiat uşa biroului şi m-am apropiat de el. Ascultă, am spus încet, tu n-ai nici o legătură cu treaba asta, nu-i aşa? N-a părut mirat de întrebare, şi-a lărgit zâmbetul şi a clătinat din cap că nu: Eşti de groază, Ochelaristule, mi-a reproşat el. Ai avut, sau n-ai avut? Mi-a susţinut privirea; părea să cugete la un răspuns. Şi dacă am avut, care-i treaba? Doar n-o să începi să boceşti pentru puiul ăla de curvă. Un pui de curvă e un pui de curvă, Ochelaristule. N-ai zis tu că-ţi pare rău că nu te-ai răzbunat pe el? Era un fel de-a spune. Una e să vorbeşti, alta să... N-am terminat fraza. Batista nu era un nimeni; nu făcuse nimic, am spus apoi. Nu, zău? Ţi-a făcut zile fripte când erai un puştan care nici măcar nu ştia să se apere, asta nu e nimic? Pe mine m-au băgat la pârnaie pentru mult mai puţin, de el nu s-a atins nimeni.

Măcar acum s-a făcut dreptate. Şi după altă pauză: Iar dacă m-am ocupat eu de asta, cu atât mai bine. Cine să mă bănuiască, nici nu-l cunoşteam. Şi cine să te bănuiască pe tine? O treabă curată, moşule, şi-a deschis el larg braţele. Ca şi cum ai apăsa pe un buton, este? Aiurit, încercam să procesez ceea ce-mi spusese. Zarco m-a aţintit cu arătătorul, aşteptând parcă să mai spun ceva, apoi a adăugat: Astăzi pentru tine, mâine pentru mine, nu-i aşa, Ochelaristule? Vorbele astea m-au scos din încremenire; din doi paşi am fost în faţa lui; în liniştea biroului am auzit limpede scârţâitul pantofilor mei pe parchet. Spune-mi adevărul, Antonio, ai avut sau nu vreo legătură cu asta? Zarco nu s-a grăbit nici de data asta cu răspunsul; ochii lui albaştri mă priveau fix. Apoi a clipit, a zâmbit larg şi m-a bătut pe obraz: Sigur că nu, bobocule.

A fost ultima dată când noi doi am vorbit despre Batista sau despre uciderea lui. Un asasinat care, cum se întâmplă frecvent, n-a fost niciodată elucidat: poliţia a ajuns rapid la concluzia că fusese mâna unui profesionist, poate un ucigaş plătit venit dintr-o ţară latinoamericană, dar n-a găsit nici o urmă; la acelaşi rezultat a ajuns cercetând şi printre rudele, prietenii şi concurenţii lui Batista. Până la urmă, afacerea a fost clasată.

— Acum înţeleg de ce nu vrei ca povestea asta să apară în carte. Cititorii ar putea crede că Zarco l-a omorât pe Batista.

— Poate că l-a omorât. Sau a pus pe cineva să-l omoare. Câteodată mă gândesc că a făcut-o crezând că-mi face o favoare, că astfel mă răsplătea pentru ce făceam eu pentru el. Alteori îmi zic că nu putea să-l omoare: n-avea bani să angajeze un ucigaş plătit (deşi unul ca el nici nu avea nevoie de bani pentru aşa ceva) şi că n-ar fi putut opera atât de curat şi nici n-ar fi avut destul timp în dimineaţa aceea ca să ajungă de la închisoare la Montjuïc, să-l surprindă pe Batista când ieşea din casă (deşi poate că a avut timp şi poate că ştia să ucidă la fel de profesionist ca orice ucigaş plătit). Nu ştiu. Dar, dacă mă gândesc mai bine, poate că n-ar fi rău să pui şi asta

în cartea dumitale: la urma urmei, scopul e ca cititorii să cunoască adevărul despre Zarco. Iar povestea asta, inclusiv îndoielile mele, face și ea parte din adevăr.

— Nu ți-e teamă că cititorii ăștia, sau unii dintre ei, ar putea crede că minți, că deformezi sau maschezi adevărul, că dumneata însuți l-ai convins pe Zarco să-l ucidă pe Batista, ca să te răzbuni, păstrându-ți mâinile curate?

— Dac-ar fi așa, crezi că ți-aș mai fi povestit chestia asta?! În plus, nu voiam să mă răzbun pe Batista, pentru mine era o istorie uitată sau aproape uitată; nu zic că ce i-am spus atunci lui Zarco era total fals, zic doar că astfel de lucruri se mai spun când bei un pahar în plus și că nimeni nu le ia în serios, a fost o răbufnire de moment, lipsită de importanță, pe care, de altfel, am regretat-o imediat... Mă rog, procedează cum crezi sau cum e mai bine pentru carte: dacă vrei, menționeaz-o, dacă nu – nu. Vedem noi pe urmă.

Dar să revenim. Serile de veselă intimitate și bere de la Royal au luat sfârșit. Practic, de pe-o zi pe alta, intimitatea și veselia au dispărut, iar impresia mea a fost că personajul Zarco recâștiga teren în detrimentul persoanei. Înainte, când îl vizitam la vorbitor, se plângea de lipsa de libertate, de asprimea regulamentului și de purtarea rea a gardienilor; acum, după mai multe luni de când își petrecea zilele în afara închisorii, Zarco își reluase lamentările, vechiul amestec mortal de victimizare și aroganță ne otrăvea din nou conversațiile: spunea că îndoitul și îndreptatul cartoanelor la fabrica din Vidreres era o muncă de sclav, că programul și salariul erau pentru sclavi, că ieșise din închisoare ca să ducă o viață de sclav identică sau chiar mai rea decât cea din detenție. Am început să cred că fusesem prea optimist în ceea ce privește starea lui, să mă tem de teama lui de libertate (o libertate care avea să fie totală, nu doar parțială), să încerc să-l conving că nu era chiar așa de rău. Nu-i adevărat că trăiești la fel ca la închisoare, îi spuneam. Duci o viață mult mai bună; și nu e o viață de sclav: e una pe

care o trăiește majoritatea oamenilor, uită-te la colegii tăi. Și eu ce treabă am cu ei, Ochelaristule? Eu fac ce mi se spune, dacă lor le place, n-au decât. Dar mie nu-mi place, pricepi? Sunt la fel de chinuit în afara închisorii ca și înăuntrul ei... Îi spuneam la nesfârșit că-l înțeleg: munca pe care o făcea nu-i aducea satisfacții, dar puteam să-i fac rost de alta... Nu zău, unde? Unde vrei, toată lumea vrea să te angajeze. Mănânci rahat, Ochelaristule, toată lumea vrea asta doar ca să se laude că l-a angajat pe Zarco și să mă arate, pentru reclamă, ca pe un maimuțoi de bâlci, așa cum face șeful meu... În plus, nu știu să fac nimic, iar la vârsta mea n-o să mă apuc să învăț, așa că tot ce pot să fac e să slugăresc.

Cu mici variații, astfel de discuții s-au repetat săptămâni în șir la Royal, între două beri, iar eu eram tot mai neliniștit pe măsură ce nervozitatea lui sporea și starea fizică i se înrăutățea văzând cu ochii (am aflat mai târziu că și din cauza faptului că se reapucase de heroină); dar și pentru că asistam astfel la spectacolul repetat al contradicției ireconciliabile dintre persoana și personajul său: dorea ca lumea să uite o dată pentru totdeauna de Zarco și să-l lase să fie Antonio Gamallo, un om normal cu o viață normală; dar totodată nu voia să fie un om obișnuit, voia ca lumea să nu uite că el era Zarco, își voia înapoi orgoliul și privilegiile de a fi Zarco, între care și acela de a nu trăi viața de sclav a unui om de rând. Nu voia, poate nici nu putea: oricât ar fi dorit să fie o persoană normală, o persoană nouă, era panicat la gândul că astfel renunța să fie Zarco, ceea ce însemna să renunțe la ce fusese mereu sau aproape mereu; în același timp, oricât de mult ar fi dorit să trăiască în libertate, îi era frică s-o facă, pentru că asta însemna să nu mai trăiască acolo unde trăise mereu sau aproape mereu.

Dar astea sunt mai degrabă speculații. Cert este că la un moment dat, poate sătul să-l tot contrazic și să-i spun ce să facă, sau poate pur și simplu sătul să se mai lamenteze, Zarco a încetat să mă mai caute la birou după muncă și o vreme

n-am mai știut nimic despre el. După două sau trei luni – la opt luni după ce i se acordase gradul trei penitenciar, ca să fiu mai precis – guvernul i-a acordat grațierea parțială și libertatea condiționată. Era încununarea prematură a proiectului pe care-l pusesem în mișcare în urmă cu doi ani și, în ciuda presentimentului melancolic că Zarco se îndrepta către dezastru, am primit vestea ca pe un succes: nu doar pentru că îmi îndeplinisem serios misiunea de a-l elibera într-un timp record, nici pentru că acest caz îmi adusese o publicitate peste așteptări, ci mai ales pentru că în lunile acelea ajunsesem la concluzia că puteam să o recuperez pe Tere doar atunci când Zarco avea să-și recupereze libertatea și aveam să scăpăm de el: relația noastră fusese până atunci mediată de Zarco, de dependența noastră de el pe când eram adolescenți și aveam nevoie de el, de faptul că apoi avusese el nevoie de noi când deveniserăm adulți, de suspiciunile și echivocurile și îndoielile provocate de aceste nevoi, iar eu credeam că, odată ce Zarco n-ar mai fi depins de noi și nici noi de el, Tere și cu mine puteam lua totul de la început, din punctul în care relația noastră rămăsese suspendată după noaptea aceea de la Creueta, când îl recuperaserăm pe Zarco. Așa că așteptam nerăbdător vestea grațierii, iar când aceasta a venit, m-am grăbit să-l sun pe Zarco să-i spun.

S-a întâmplat într-o zi de iunie, la începutul sau la jumătatea lunii, pe la prânz. Am sunat la locul lui de muncă din Vidreres și mi s-a spus că era bolnav de două zile și nu părăsise închisoarea. Apoi am sunat la închisoare și mi s-a spus că era la muncă. N-am fost foarte mirat. De la o vreme încoace antreprenorul care-l angajase era informat de absențele lui Zarco; asta, dar și lipsa sa constantă de punctualitate și refuzul de a se supune analizelor toxicologice îl determinaseră pe directorul închisorii să facă un raport nefavorabil grațierii, dar favorabil retragerii gradului trei penitenciar, argumentând că omul nu era copt pentru libertate. Din fericire, nimeni nu luase în seamă raportul, iar în ziua aceea am ezitat să-l sun pe directorul închisorii. Apoi am ezitat s-o sun pe Maria. Nu mai vorbisem cu ea de luni de zile, însă știam de la Tere că se săturase de jocul de-a mariajul și aproape că nici nu se mai vedea cu Zarco, ceea ce n-o împiedicase să devină un personaj tot mai popular, deși în aparițiile ei în presă, la radio sau TV vorbea tot mai rar despre Zarco și tot mai des despre ea însăși.

Până la urmă m-am decis să vorbesc cu Tere. După ce am sunat la fabrică, de unde am aflat că nu mai lucra acolo, am sunat-o acasă. Cum îți spuneam, noi mai vorbeam din când în când la telefon, dar de regulă mă suna ea, nu eu, așa că, fără să-i las timp să se mire că o caut, i-am spus ce aflasem de la fabrică. De ce nu mi-ai spus? am întrebat-o. Pentru că nu m-ai întrebat. Ai găsit altă slujbă? Nu. Am întrebat-o ce avea de gând. Nimic; am câteva luni de șomaj plătit; poate plec în concediu, poate stau să învăț: luna viitoare am examene. A fost rândul ei să mă întrebe: S-a întâmplat ceva? Am pus-o la curent. Felicitări, Ochelaristule, misiune îndeplinită. Dar nu era nici urmă de entuziasm în glasul ei și m-am întrebat dacă chiar se bucura că totul se terminase, dar n-am spus decât mulțumesc, apoi am întrebat-o: Știi unde e? Cine, Zarco? (De o bună bucată de vreme nu-i mai spunea Antonio.) Păi, nu e la lucru? Nu, și nici la închisoare. Atunci nu știu, a conchis ea.

Am crezut-o. Seara m-am dus să-l caut la închisoare. Cu puțin înainte de ora nouă, am întrebat la interfon dacă venise; mi s-a spus că nu, așa că l-am așteptat în mașină. Am stat așa o vreme, gata să plec, când l-am văzut ieșind dintr-un Renault care oprise în fața curții exterioare. Ei, Antonio! l-am strigat, ieșind la rândul meu din mașină. S-a întors spre mine, m-a așteptat pe trotuar, chiar la intrare. Părea intrigat. Ce faci aici, avocatule? Dar după ce i-am dat vestea expresia i s-a schimbat, a răsuflat adânc, și-a deschis larg brațele și a rostit: Vino aici, Ochelaristule! M-a îmbrățișat. Trăsnea a băutură și

a tutun. Bun, a zis apoi, dându-mi drumul; i-am căutat privirea: avea ochii roșii. Când ieș? Nu știu, abia mâine se face publică știrea, așa că în curând, presupun. După care m-am pornit: Dar problema nu e când ieși, ci ce-ai să faci după ce ieși. I-am reproșat că lipsise două zile de la lucru și l-am întrebat din ce-o să trăiască dacă-și pierde locul de muncă, i-am spus că știam că n-o mai văzuse de o bună bucată de vreme pe Maria și l-am întrebat unde-o să stea dacă n-o să mai stea la ea... Nu m-a lăsat să termin: Calm, moșule, mi-a spus punându-mi o mână pe umăr, tocmai am aflat că sunt un om liber, așa că lasă predicile pe altă dată, acum trebuie să mă bucur, nu? Și nu-ți face griji pentru mine, ce dracu', sunt băiat mare. Mă enerva cu atitudinea aceea de bețivan, dar i-am răspuns: Nu-mi fac griji, vreau doar să înțelegi că treaba nu s-a terminat și c-o să se ducă totul dracului dacă nu te apuci de-o viață normală, după toată osteneala pe care mi-am dat-o... Înțeleg, cum mă-sa să nu înțeleg, m-a întrerupt Zarco, că nota de plată e mare. Și-a luat mâna de pe umărul meu, a arătat spre clădirea în care-și petrecea nopțile, dincolo de grilajul închisorii, în celălalt capăt al curții slab luminate: E târziu, Ochelaristule, dacă nu intru acum, adio grațiere. Se anunțase deja la interfon, grilajul se deschisese. Gata să intre, mi-a propus: Mâine am putea sărbători la Royal, ce zici? Am subliniat: După ce vii de la muncă, apoi am adăugat: Dacă o chemi pe Tere, precis c-o să vină și ea, a rămas fără slujbă. Vestea n-a părut să-l impresioneze, poate că știa, mi-am zis eu, sau poate era atât de absorbit de ale sale, că nici nu auzise. Deci rămâne pe mâine? Și va trebui să convocăm o conferință de presă și tot tacâmul, nu? Bun, te sun și stabilim.

Nu m-a sunat, n-am stabilit nimic, n-am sărbătorit grațierea. Dar conferința de presă a avut loc. După două zile, chiar la închisoare, convocată de directorul general al Instituțiilor Penitenciare. Eu nu am asistat pentru că n-am fost chemat; n-au asistat nici Maria, nici Tere, nici măcar directorul închi-

sorii, după cum am dedus din relatările de presă apărute a doua zi. În toate ziarele era poza lui Zarco și a directorului general, ambii surâzători și cu mâinile ridicate, făcând V-ul victoriei; toate ziarele reproduceau declarațiile directorului general, conform cărora libertatea lui Zarco reprezenta „un triumf al lui Antonio Gamallo, un triumf al sistemului nostru penitenciar, un triumf al democrației noastre", precum și cuvintele lui Zarco prin care mulțumea „celor care au contribuit cu un fir de nisip pentru a face posibil acest moment"; toate ziarele subliniau absența Mariei și toate legau acest lucru de zvonurile care circulau mai nou în legătură cu despărțirea celor doi.

În aceeași zi, Zarco a dispărut din mass-media și n-a mai apărut decât după patru sau cinci luni. Exact cum bănuisem (sau îmi dorisem), în perioada aceea nu l-am mai văzut. Dar vești despre el primeam. Grație fostului meu client de la Vidreres, am aflat că după eliberare Zarco n-a mai pus piciorul în fabrica de cartoane. Apoi Maria a apărut într-o emisiune TV cu niște declarații aparent întâmplătoare în care confirma că ea și Zarco erau separați și nu se mai văzuseră de niște luni bune și insinua că de la bun început relația lor fusese doar de fațadă, o înscenare. Declarațiile ei au stârnit în presa pentru femei o avalanșă de bârfe, supoziții și cereri de explicații suplimentare, pe care Maria le-a alimentat prin tăceri și ieșiri nelalocul lor, care au mai ocupat o vreme micul ecran și au făcut să curgă multă cerneală, și pe care le-am interpretat ca pe cântecul de lebădă al telenovelei mediatice în care jucaseră Maria și Zarco.

Iar cu Tere s-a întâmplat exact contrariul a ceea ce prevăzuse optimismul meu incorigibil. În primele săptămâni lucrurile au continuat cam ca până atunci: mă mai suna din când în când, iar eu așteptam clipa în care să fac un pas înainte, parcă mă temeam să mă grăbesc sau, dacă nu aveam succes din prima, să nu pierd o a doua șansă. Dar după o lună și jumătate, Tere nu m-a mai sunat deloc și atunci am schimbat

tactica: o sunam eu, ca s-o presez să ne vedem, să ieşim să mâncăm în oraş, sau să cinăm la mine acasă, să încercăm să luăm totul de la capăt; o asiguram că de data asta eram gata să-i accept condiţiile, fără încurcături, fără angajamente, fără pretenţii. Tere răspundea evaziv, îmi dădea dreptate când mă lamentam că o aşteptam de atâtea luni şi nu mai aveam răbdare. Ar trebui să încerci ceva nou, Ochelaristule, mi-a sugerat într-o zi. N-am ce să încerc, ştii bine ce vreau, am izbucnit eu; mi se pare că tu nu ştii ce vrei. Ultima noastră conversaţie nu a fost violentă, ci tristă, sau aşa mi-o amintesc eu. Resemnat, nici n-am mai rugat-o, nici nu ne-am mai certat, dar pentru că intuiam poate că era vorba de o despărţire, am întrebat-o, după mult timp, de Zarco. Tere a spus ceva vag, că nu-l mai văzuse de ceva vreme, că tot ce ştia era că trăia la Barcelona şi lucra la un atelier de reparat maşini al unui fost coleg de detenţie. Nu ştiu de ce mi s-a părut că minţea şi că îmi sugera că nu mai era treaba mea, că rolul meu în viaţa lui Zarco se terminase. Când am închis, mi-am reamintit cuvintele pe care Zarco le rostise la Creueta: S-a terminat, datoria e plătită, poţi să te cari.

N-am mai sunat-o pe Tere şi am încercat s-o uit. N-am reuşit. Am reuşit doar să mă trezesc dimineaţa cu o senzaţie apăsătoare de eşec. Senzaţie care s-a accentuat câteva săptămâni mai târziu, când Zarco a fost arestat pe Rambla de Catalunya din Barcelona după ce a dat un atac într-o farmacie şi încercase să fure o maşină dintr-o parcare subterană. Nu trecuseră nici cinci luni de când primise graţierea şi eliberarea condiţionată. Ştirea a ţinut prima pagină a ziarelor şi-a revistelor, a deschis programele informative ale radiourilor şi televiziunilor, a iscat o dezbatere jurnalistică despre blândeţea legislaţiei penale spaniole, defectele sistemului penitenciar şi limitele reinserţiei sociale, a provocat un mic cutremur politic materializat printr-o ceartă în congres, un duel de acuze între guvernul de la Madrid şi cel autonom, şi prin destituirea domnului Pere Prada,

directorul Instituţiilor Penitenciare din Catalonia. Episodul a reprezentat un final şi pentru Zarco. Violarea libertăţii condiţionate însemna întoarcerea la condamnarea de dinainte: treizeci de ani de puşcărie, plus sentinţa pe care avea s-o primească pentru ultimele delicte. Ceea ce însemna că, la vârsta pe care o avea şi ţinând cont că nimeni n-avea să mai rişte să-i conceadă privilegii penitenciare, Zarco era condamnat pe viaţă. Astfel au luat sfârşit speranţele lui de libertate. Şi aşa s-a terminat mitul lui Zarco.

— Vrei să spui mitul lui Zarco cel viu, cel pe care l-ai reactivat în campania pentru eliberarea sa; pentru că mitul lui Zarco nu s-a terminat, dovadă că stăm aici şi vorbim despre el.

— Ai dreptate. De fapt, dacă mă gândesc mai bine, atunci mitul lui Zarco nu s-a sfârşit, mai curând a luat o formă nouă, s-a degradat sau s-a definitivat. Vreau să spun că, de pe o zi pe alta, Zarco a încetat să mai fie legendarul infractor bun care-şi găsise în cele din urmă calea cea dreaptă şi a început să fie văzut ca un drogat iremediabil, sordid, jegos, ca un infractor perpetuu, ingrat şi şmecher, ca un borfaş fără scăpare şi fără pic de charismă. Pe scurt, ca un călău, nu ca o victimă. La faptul că situaţia a luat o altă întorsătură a contribuit din plin şi Maria, de la bun început, când a apărut la televizor şi şi-a dat drumul la gură împotriva lui Zarco, dar şi împotriva lui Tere şi împotriva mea. Atunci am văzut-o prima oară transformată într-o muiere furioasă şi dornică de răzbunare. Bănuiesc că dumneata nu ai văzut interviul, nu l-am înregistrat, dar dacă intri pe internet precis c-ai să-l găseşti pe YouTube sau pe alte site-uri, nu?

— Posibil, am să-l caut.

— Caută-l, merită văzut. Interviul s-a transmis într-o sâmbătă seara, târziu, la o oră de maximă audienţă. Maria a fost interogată mai bine de o oră de prezentatorul emisiunii şi de câţiva ziarişti care au insistat ca ea să explice pe larg relaţia sa cu Zarco şi să lămurească de ce insinuase că mariajul lor

fusese o înscenare. Nu mai rămăsese aproape nimic din femeia timidă, tristă și anodină pe care mi-o prezentase Tere cu ani în urmă în biroul meu: își lăsase părul lung, se făcuse blondă și creață, era boită ca o sorcovă, purta o rochie lucioasă de mătase mov, foarte decoltată și care crăpa pe ea. Iar reprezentația ei a făcut toți banii: a lămurit, a explicat, și-a dat drumul la gură, interpretarea ei a fost demnă de o divă; își puncta cuvintele cu pauze dramatice, cu izbucniri de furie, cu gesturi afectate, cu priviri sfidătoare la cameră. A început prin a spune că nu-l mai văzuse pe Zarco de luni bune și nici nu mai avea vești de la el, știa doar ce apărea în ziare, a continuat spunând că mult timp omul o bătuse și îi furase banii, că abuzase sexual de ea și că încercase să abuzeze și de fiică-sa, că o înșela cu Tere, că Zarco, Tere și cu mine o păcăliserăm să se mărite cu el ca să poată fi eliberat, că-mi dăduse mari sume de bani ca să-l apăr, că eram la curent cu toate mizeriile la care Zarco și Tere o supuneau, iar eu nu mișcasem nici un deget ca să le împiedic, ba chiar le încurajasem pentru că în tinerețe făcusem parte din banda sa, și Zarco și Tere mă șantajau, amenințând că vor da în vileag trecutul meu de delincvent. Am ascultat toate astea în mansarda mea din strada La Barca, mai curând fascinat decât furios sau scandalizat, ca și cum n-ar fi fost vorba de mine, ci de un dublu al meu, și-mi spuneam că o minciună bună nu este o minciună pură și absolvită, că o minciună pură e o minciună neverosimilă și că, pentru a fi verosimilă, o minciună trebuie să fie clădită pe adevăruri parțiale, și tot timpul cât a durat emisiunea m-am întrebat cât adevăr conținea minciunile Mariei: știam, de pildă, că era adevărat că Zarco îi fura banii (dar nu și că mă plătise ca să-l apăr, nu-mi dăduse absolut nimic); m-am întrebat dacă o fi fost adevărat că Zarco o bătea și că se dăduse la fiică-sa; firește, era adevărat că în tinerețe făcusem parte din gașca lui Zarco și că, într-un fel, Zarco, Tere și cu mine o păcăliserăm pe Maria ca să se mărite cu el și ca Zarco să-și poată câștiga astfel libertatea; m-am

întrebat dacă era adevărat că Zarco o înșela pe Maria cu Tere și dacă, după ce el începuse să beneficieze de permisiile săptămânale, era mai bine de un an de atunci, cei doi se văzuseră pe ascuns de mine, ceea ce ar fi explicat de ce Tere nu voia să mă mai vadă și mă ținea la distanță, hrănindu-mi speranțele cu convorbiri telefonice. Multe întrebări mi-am pus, dar n-am găsit nici un răspuns. Nu am vrut.

Sau n-am putut. Nici nu începuse bine emisiunea, că m-a sunat Gubau, imediat apoi m-au sunat fiică-mea și Cortés; înainte de culcare am vorbit cu vreo zece persoane. Toți se uitau la emisiune sau o văzuseră, toți voiau să comenteze și să afle cum mă simțeam, dar reacțiile erau împărțite: cei mai mulți încercau să mă liniștească, le era limpede că femeia era nebună de legat, voia doar să se dea mare la televizor și îndruga verzi și uscate. Dar au fost și alte reacții. De exemplu, în tonul soră-mii am detectat, bine ascunsă sub indignarea de rigoare, o mică nuanță de ranchiună, pentru că frățiorul ei dobândea statutul de protagonist, dar și o nuanță – mult mai mare – de respect, ca și cum ar fi descoperit, cu mândrie, că eram în sfârșit cineva. E adevărat că ai fost în banda lui? m-a întrebat, la rândul ei, fosta mea nevastă, cu un amestec de admirație și uimire. Ce naiba, puteai să-mi fi zis! Acum pricep eu obsesia asta a ta pentru Zarco... Cert este că eram cu o ureche la televizor și cu cealaltă la telefonul fix, în timp ce suna și mobilul, că încercam să le răspund tuturor, să minimalizez importanța emisiunii și a acuzelor Mariei, dar când am deconectat telefoanele știam deja că acela nu era decât începutul și că, presupunând că nu avea să mă afecteze personal, mai mult ca sigur avea să afecteze într-un fel sau altul părerea celorlalți despre mine, și indirect mă afecta personal.

În zilele care au urmat, revistele pentru femei și dezbaterile de la radio și TV au reprodus acuzațiile Mariei, iar luni dimineață am citit în ochii tuturor, la birou și la judecătorie, că, într-adevăr, acela nu era decât începutul. După-masă secretara

mi-a făcut o legătură telefonică pe care nu o aşteptam. Era producătorul emisiunii în care apăruse Maria în urmă cu două zile. S-a prezentat – ţin minte şi acum că-l chema López de Sol – şi mi-a oferit posibilitatea să mă apăr sâmbăta următoare de acuzaţiile Mariei, venind în acelaşi studio la aceeaşi oră şi răspunzând întrebărilor aceloraşi ziarişti. Am mulţumit pentru ofertă şi am refuzat. M-a sfătuit să nu mă grăbesc, să mă gândesc mai bine, mi-a spus că avea să mă sune din nou seara. Tonul producătorului s-a schimbat, am perceput o inflexiune prietenoasă şi paternalistă în glasul său când a pomenit de o sumă de bani, nu foarte mare, şi când a subliniat că prestaţia Mariei fusese un adevărat succes, drept care aveau de gând să continue subiectul, iar dacă eu refuzam, urma s-o intervieveze tot pe Maria. Atunci mi-am pierdut cumpătul: ieşit din minţi, i-am urlat că putea face ce voia, dar dacă Maria avea să vorbească despre mine tot aşa cum o făcuse în sâmbăta aceea, eram decis să îi dau în judecată, pentru defăimare şi insulte, atât pe ea, cât şi emisiunea. Ameninţarea n-a părut să-l impresioneze; l-am auzit plescăind din limbă, oftând, după care a spus: N-aţi înţeles nimic, domnule avocat. Şi a închis.

Sâmbătă seara Maria a apărut din nou în emisiune. Mi-am propus să nu mă uit şi nu m-am uitat, dar duminică am aflat că a doua apariţie fusese şi mai dură decât prima, astfel că preţ de câteva zile am cântărit serios posibilitatea de a da curs ameninţării făcute producătorului şi să intentez proces împotriva Mariei şi a emisiunii. Asociaţii mei m-au convins să renunţ cu un argument irefutabil: chiar dacă procesul şi-ar fi urmat cursul şi Maria ar fi ajuns să retragă ce spusese şi postul TV să publice o dezminţire, principalul prejudiciat tot eu aş fi fost, pentru că procesul mi-ar fi stricat reputaţia, iar principalii beneficiari tot ei ar fi fost, pentru că procesul n-ar fi făcut decât să sporească notorietatea Mariei şi audienţa emisiunii. Aşa că am ales să tac, să uit, să mă port ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Poate am greşit. Poate că trebuia să-i dau în

judecată. Cine ştie. Cert e că în perioada care a urmat senzaţia de eşec şi de ruşine a sporit şi-a început să mă roadă ca un cancer.

— N-ai încercat să vorbeşti cu Tere? Să dai de ea?

— Am încercat, dar degeaba. Am sunat-o, însă nu a răspuns. Am căutat-o acasă, dar nu am găsit-o. Mi s-a spus că nu mai locuia în Vilarroja. Şi oricum, chiar dacă aş fi dat de ea, nu cred că ar fi folosit la ceva. Firește, nici nu mi-a trecut prin cap să aflu la ce închisoare era Zarco, cu toate că îmi aminteam des de el. Şi ştii ce-mi aminteam în primul rând? Noaptea aceea de la Creueta, înverşunarea lui de a mă convinge că eram ridicol, încăpăţânarea cu care mă făcea dobitoc şi papagal. Pentru că ăsta era adevărul şi exact aşa mă simţisem eu atunci: ca un papagal şi-un dobitoc care se acoperise de ridicolul cel mai ridicol.

În lunile următoare m-am străduit s-o uit pe Tere. Şi să-l uit şi pe Zarco. Pe Maria, în schimb, a fost mai greu să încerc s-o dau uitării, pentru că după cele două apariţii în emisiunea de sâmbătă seara a devenit o adevărată vedetă, apărea în presă, la radio şi la televiziune mult mai des decât până atunci, într-un fel luase locul lui Zarco. Nu că acesta ar fi dispărut brusc din amintirea publicului, însă prin Maria devenise cumva un personaj diferit, neclar şi subaltern, un rău de rangul doi dintr-o tragedie sau o melodramă care nu mai erau ale lui: până atunci Maria fusese doar femeia lui Zarco, care era adevăratul protagonist al poveştii; dar în acel moment Maria era protagonista, iar Zarco doar bestia care-o transformase în victimă prin antonomază. Dincolo de toate astea, a fost o perioadă grea pentru mine. Împlinisem patruzeci de ani, dar mă simţeam epuizat, sentiment care m-a aruncat în puţul adânc al autocompasiunii: mă bălăceam într-un eşec absolut, într-o ariditate şi o uscăciune absolute, într-o inutilitate absolută; mai intens ca oricând am retrăit vechiul sentiment de viaţă împrumutată şi anodină, impresia că mergeam pe un drum greşit

și că la mijloc era o neînțelegere. Mi-am pierdut interesul pentru muncă, mi-am pierdut entuziasmul, oboseam repede. Uneori mă trezeam plângând, uneori adormeam plângând; în unele dimineți nu eram în stare să mă ridic din pat și să mă duc la birou. Și am mai făcut o descoperire, am crezut eu, am descoperit un adevăr care fusese mereu sub ochii mei și refuzasem să-l văd, unul care schimba totul, cu excepția senzației, tot mai pregnante, că fusesem un papagal și un dobitoc și un caraghios.

Descoperirea s-a produs într-un mod banal, într-o dimineață, în timp ce stăteam de vorbă cu câțiva colegi pe culoarele judecătoriei și cineva a pomenit numele lui Higinio Redondo, prietenul lui tata, nu știu dacă-l mai ții minte…

— Cel în a cărui casă din Colera v-ați dus după atacul sucursalei băncii din Bordils, nu?

— Exact. Și mentorul meu, avocatul cu care am început să lucrez. Cineva l-a menționat la un moment dat, nu știu cine, a evocat o întâmplare sau o vorbă a lui Redondo, nu era ceva ieșit din comun, Redondo fusese cineva, lumea își mai amintea de el. Treaba e că numele lui Redondo a acționat precum un detonator: n-am mai auzit ce se vorbea, m-am extras mental din acel grup și dintr-odată am crezut că văd adevărul care fusese mereu în fața ochilor mei, abia ascuns de un văl transparent, pe care îl îndepărtase menționarea acestui nume. Nu mai țin minte ce s-a mai spus atunci și cum s-a spart grupul. Știu doar că preț de mai multe zile am fost buimăcit de certitudinea umilitoare că povestea mea era de fapt o copie mediocră a poveștii lui Redondo, o versiune a unei povești vechi și ridicole de când lumea – ți-am povestit că Redondo se amorezase ca un puști de nevasta unui client lipsit de bani care s-a folosit de el ca să-l scoată pe tip din închisoare, iar după ce omul a ieșit, l-a părăsit.

— Și credeai că povestea dumitale cu Tere era asemănătoare?

— Nu credeam: eram sigur, mi se părea evident. Și nu doar asemănătoare, ci mult mai rău, era mai ridicolă, mai umilitoare.

Totul se potrivea: Tere era iubita lui Zarco atunci când o cunoscusem la pavilionul de distracții de la Vilaró, fusese și în timp ce mitul lui Zarco se consolida în detenție, probabil era și acum, când el își distrusese și degradase mitul și știa că n-avea să mai fie niciodată liber. Ceea ce nu însemna că Tere nu m-ar fi iubit sau n-ar fi fost îndrăgostită de mine când ne vedeam în casa mea ca să facem amor și să ascultăm CD-uri vechi, ba chiar și în vara lui '78, cum mă asiguraseră și ea, și Zarco. De ce n-ar fi fost? De unde știm că, în felul ei, amanta lui Redondo n-o fi fost și ea îndrăgostită de el? Astea sunt femeile, își transformă interesele în sentimente; așa au făcut și așa vor face mereu, cel puțin atâta timp cât vor continua să fie mai slabe decât noi. Prin urmare, Tere mă iubise probabil, dar într-un mod ocazional și condiționat, în timp ce pe Zarco îl iubea permanent și necondiționat. Asta însemna că tot ce făcuse Tere cu mine o făcuse pentru Zarco: în toaleta de la Vilaró mă sedusese pentru că Zarco avea nevoie să mă recruteze, apoi, așa cum ai bănuit, m-a mai sedus o dată în vara aceea pe plaja de la Montgó ca să se răzbune pe el, care plecase cu alta; iar la mine acasă mă sedusese din nou, după douăzeci de ani, pentru că voia să fie sigură c-aveam să fac tot ce-mi stătea în puteri ca să-l scot pe Zarco de la închisoare, iar când acesta a început să iasă în permisie, m-a dat deoparte ca să nu le stau în cale, dar a continuat să mă țină agățat ca să nu îi părăsesc înainte de eliberarea definitivă, când ar fi putut pleca împreună… Totul se potrivea. Iar cel mai rău era că simțeam că știusem asta dintotdeauna, dar nu voiam să accept, că era vorba de un adevăr atât de limpede, că nici ei doi nu se osteniseră prea tare să mi-l ascundă, ca să-mi fie mai ușor să-l ignor sau să mă prefac că nu-l vedeam. Am înțeles atitudinea ei din noaptea de la Creueta, când încercase să-l facă pe Zarco să se potolească atunci când, beat și drogat, mă făcea în toate felurile și-mi spunea că cei doi mă folosiseră și că nu pricepeam nimic. Am înțeles ironia faptului că Redondo și cu mine, doi jucători profesioniști, picaserăm într-o capcană veche de când

lumea. Am înțeles retragerea lui Redondo în clipa în care descoperise capcana în care căzuse și mi-am propus să-l imit, lăsând biroul de avocatură în mâinile lui Cortés și Gubau și plecând din oraș pentru o perioadă destul de lungă. Am înțeles că marea confuzie în care trăiam nici nu exista de fapt.

— Și ai procedat ca Redondo? Ai lăsat totul și ai plecat?

— Nu, n-am plecat. Am rămas, dar nu pentru că așa am vrut, ci pentru că n-aveam energia necesară să plec. Un medic mi-a pus diagnosticul de depresie; mai bine de un an am făcut tratament psihiatric și am luat antidepresive și anxiolitice cu pumnul. După care am început încet-încet să-mi revin: am continuat tratamentul, dar am redus treptat medicamentele psihotropice, m-am întors la lucru și mi-am reluat mai mult sau mai puțin viața de dinainte. Ce-i drept, mă simțeam cumva ca un supraviețuitor, dar îmi repetam tot mai des că ce fusese mai rău trecuse și că, odată ce apucasem să fac aproape toate greșelile care se pot face, ceea ce avea să urmeze nu putea fi decât mai bine. O naivitate: pur și simplu uitasem că, oricât de rău ar merge lucrurile, e loc de și mai rău.

— Asta vrea să spună că ai primit din nou vești despre Zarco?

— Bingo! Într-o zi de mai sau iunie a anului 2004, la aproape trei ani de când îl văzusem pentru ultima oară, în poarta închisorii din Gerona, am primit o scrisoare de la el. Era primul semn de viață pe care-l dădea după ce presa anunțase ultima sa detenție. Misiva venea din închisoarea Quatre Camins și era scrisă de mână, un scris rotund și meticulos, pe un ton formal, de instanță. Am citit-o de două ori; inițial mi-am zis că o făcea ca să impună o distanță profesională între noi (sau poate ca să-mi sugereze că era supărat pentru că în toată perioada aceea nu mă interesasem de el), dar când am recitit-o mi-am dat seama că această scriitură și acest ton erau singurele pe care le cunoștea. Începea cu un salut mult prea formal, apoi îmi cerea să fiu din nou avocatul său, și-mi explica de ce: recent, în curtea închisorii, un skinhead îl bătuse

măr, lăsându-l aproape inconștient, iar în timp ce era transportat de urgență la Spitalul General din Terrassa, doi membri ai poliției autonome opriseră mașina, îl dăduseră jos și-l mai bătuseră o dată. Acum era înapoi la închisoare, izolat de ceilalți deținuți într-un modul spitalicesc și voia ca eu să denunț cele două bătăi, să-l apăr la tribunal pentru o acuzație de insubordonare și, mai ales, să fac demersuri în favoarea cererii sale de reîntoarcere la închisoarea din Gerona. La sfârșitul scrisorii, Zarco încerca să aducă și o notă sfâșietoare, anunțându-mă că era bolnav, să-l ajut și să vorbesc cu Tere ca să aflu mai multe.

Nu știu dacă am terminat de recitit misiva mai curând furios decât neîncrezător sau invers. Era ca un mesaj al unui extraterestru. Nu-mi venea să cred și eram furios că, după ce mă făcuse să pierd doi ani de muncă și după ce-mi trădase încrederea și pe cea a tuturor celor care-i sprijiniseră campania pentru eliberare, nici nu se gândea să se scuze și să dea cel mai mic semn de regret. Nu-mi venea să cred și eram furios că nu se simțea nici un pic vinovat, că parcă uitase nelegiuirile comise și se prezenta ca pe o victimă. Și mai ales nu-mi venea să cred și eram furios că, după ce mă înșelase și o făcuse și pe Tere să mă înșele ca pe un papagal și un dobitoc și picasem de fraier, îmi cerea acum să pic pentru a treia oară în plasă (dar observasem că scrisoarea nu conținea nici adresa, nici numărul de telefon ale lui Tere). Astfel că n-am simțit nici un pic de milă și nici cel mai mic impuls cordial față de situația lui, dimpotrivă: știam că în proporție de nouăzeci și cinci la sută, senzația de inutilitate, uscăciune, ariditate și eșec absolut care mă dusese la depresie era urmarea faptului că Tere mă înșelase și mă părăsise; dar știam – descoperisem – și că restul de cinci la sută se datora încercării mele absurde de a mă face răspunzător de faptele cuiva care nu răspunde de propriile fapte și de a salva pe cineva care nici nu vrea să fie salvat; și că lucrul cel mai bun pe care-l puteam face era să stau departe de el. De el și de Tere. Drept urmare, nici nu i-am răspuns la

scrisoare. Iar urmarea urmării a fost că brusc m-am simțit ușor ca fulgul și stăpân pe mine, de parcă aș fi scăpat de un jug greu ca plumbul, pe care nici nu știam că-l port.

Asta a fost într-o luni. În zilele care au urmat am fost de-a dreptul euforic. Mă duceam la lucru cu entuziasmul din primii ani, am cochetat la judecătorie cu o junăprocuroare; după muncă am mers la o bere la Royal cu Cortés și Gubau. Ușurătatea aceea voioasă s-a dus naibii joi dimineața, când Tere a apărut pe neașteptate la birou. Cei trei ani parcă nici nu trecuseră peste ea: îmbrăcămintea pe care o purta – blugi, bluză albă, geanta în bandulieră – îi dădea același aer etern adolescentin, avea părul umed și ciufulit și părea foarte bucuroasă să mă vadă. În schimb, eu nu eram și nici n-am încercat să-mi ascund contrarietatea, în loc să o salut am întrebat-o de ce venise. Drept răspuns, Tere m-a pupat rapid pe obraz și, înainte ca eu s-o invit (sau poate nu), s-a strecurat în biroul meu și s-a așezat pe canapea. Am urmat-o, am închis ușa și am rămas în picioare în fața ei. Ți-a scris Zarco, nu-i așa? a trecut ea direct la subiect. Am răspuns prin altă întrebare: O știi de la el? Nu, el mi-a dat scrisoarea și eu ți-am lăsat-o în cutia poștală. Am înțeles atunci de ce nu menționase în misivă adresa sau telefonul ei, pentru că trebuia s-o primesc personal. Și de ce n-ai urcat să mi-o dai? Nu voiam să te deranjez și voiam să ai câteva zile ca să te gândești. Nu e nevoie, nu-i nimic de gândit aici. Mă bucur. Nu te bucura, n-am de gând să pic iar în capcana voastră. Ce capcană? Știi foarte bine; cea de a fi avocatul lui, am mințit eu pe jumătate. Dar nu e nici o capcană, nu pricep de ce nu vrei să-l ajuți. Întrebarea nu e de ce, ci la ce bun; întrebarea e de ce-ar trebui s-o fac. Pentru că dacă nu o facem noi, n-o s-o facă nimeni, a răspuns ea; e singur cuc. Și-a făcut-o cu mâna lui, am sărit eu, n-a folosit la nimic că l-am ajutat, mai bine zis: a folosit doar să-și bată joc de noi și să ne facă să pierdem timp și bani. Din câte știu, el e singurul care-a avut de suferit în toată povestea asta, a replicat ea. Nu zău? Și eram gata să-i reproșez că mă părăsise, eram

gata să-i spun de depresia mea, dar am vorbit în schimb de Maria. Ce-i cu ea? a întrebat. N-ai văzut-o în reviste, la televizor, tu nu ieși pe stradă? N-ai aflat cum ne-a împroșcat cu rahat? Asta a fost de mult, a spus ea. Era adevărat, sau aproape: deși în ultimul timp Maria nu dispăruse din mass-media, steaua ei se stingea, mai apărea la câte o emisiune, în revistele pentru femei, dar nu mai era o vedetă a circului mediatic, povestea și personajul ei păleau și, în ciuda eforturilor sale, nu păreau să renască vreodată. Tere a continuat: În plus, toate erau minciuni. Aproape toate, am corectat-o eu. Și nimeni nu mai dă doi bani pe ea; nici înainte nu dădea. Nu vezi că totul e o comedie și că toată lumea știe că e o comedie?

A tăcut. Am tăcut și eu. Eram nervos și nu voiam să mă cert cu Tere: nu voiam decât să terminăm cât mai repede, ca să nu-mi vină cu cine știe ce vicleșuguri care să mă facă să devin vulnerabil și să accept propunerea. M-am așezat într-un fotoliu, ea mă privea întrebător, calmă, doar piciorul ei stâng se mișca precum un piston. Uite ce e, Tere, sincer să fiu, m-am săturat de povestea asta. M-am săturat de Zarco și de tine. De amândoi. M-ați păcălit când eram un pușți, m-ați păcălit și acum. Ce, crezi că nu știu? Că sunt idiot? Zarco avea dreptate: sunt un papagal și un dobitoc care s-a acoperit de ridicol și s-a lăsat folosit. Și am suferit mult. Te iubeam, știi? Am suferit ca un câine când m-ai părăsit. Dar nu mai vreau să sufăr, s-a terminat, pricepi? S-a terminat. Nu vreau să mai am de-a face cu tine. Nici cu tine, nici cu el. Nici mort. Nu mai vreau să știu nimic de Zarco. Iar tu, dacă ai avea un dram de minte, ai face la fel. Și pe tine te-a acoperit de ridicol și te-a făcut să pici de proastă. Și pe tine te-a folosit cum a avut chef. Tot nu te-ai prins că e un mare ticălos? Las' că e un tarat și un mediopat... Între timp, Tere își mângâia aluniță de la nas, lăsase capul în jos și fixa dușumeaua. Iar eu continuam să o bălăcăresc, tot mai aprins, i-am bălăcărit pe amândoi mai departe, am tăcut abia când mi-am dat seama că spunea ceva cu

glas stins. Tere a repetat: E fratele meu. S-a lăsat o tăcere absolută. Auzisem, dar am repetat: Ce-ai spus? Şi-a ridicat privirile spre mine; ochii ei verzi erau goi şi lipsiţi de expresie, pe frunte îi apăruseră trei linii foarte subţiri: Că e frate-meu, tatăl lui e tatăl meu. Maică-sa nu e mama mea, dar taică-său e taică-meu. Şi-a atins din nou aluniţa, a ridicat din umeri de parcă s-ar fi scuzat.

Nu ştiam ce să spun, m-am ridicat şi am făcut câţiva paşi de la fotoliu la birou. E adevărat? am întrebat iar. A confirmat. Imposibil, am spus. Tere a continuat: Nu ştie nimeni, doar maică-sa şi maică-mea. Şi eu. Nimeni altcineva. Nici Zarco? Nici. Mama mi-a spus că eram fraţi după ce el a venit la Gerona, cu puţin înainte să apari tu. Mi-a spus pentru că Zarco şi cu mine eram nedespărţiţi, ştia că ne iubim mult şi nu voia să se întâmple cine ştie ce... A tăcut, gânditoare, de parcă asta era tot sau mai era ceva, dar nu voia să spună. Şi de ce nu i-ai spus lui Zarco? La ce bun, era de-ajuns dacă ştia unul dintre noi... eu puteam trăi cu asta, dar poate că el nu: e mai slab decât crezi... Mi-am dat seama că plângea, lacrimi mari i se rostogoleau pe obraz şi îi udau bluza. N-o văzusem niciodată plângând. M-am aşezat lângă ea pe fotoliu, i-am luat o mână umedă şi caldă. Eram nişte copii, nu ştiam ce făceam, nimeni nu ne spusese nimic, îţi dai seama, nu? Continua să plângă fără să-şi şteargă lacrimile, de parcă nu şi-ar fi dat seama că plânge; am înţeles că n-avea să mai spună nimic.

Am stat aşa o vreme; îi mângâiam degetele, nu mă puteam gândi la nimic, nici măcar că neînţelegerea aceea era una rezolvată şi că acum totul se potrivea. Când Tere s-a oprit din plâns şi şi-a şters faţa cu mâna, am ieşit să iau o cutie de şerveţele şi i-am întins câteva. Iartă-mă, a spus în timp ce se ştergea; nu ştiu de ce ţi-am spus asta. S-a aranjat, s-a uitat la mine, apoi în altă parte. Apoi a spus: De fapt, ştiu de ce ţi-am spus. E adevărat ce-am zis mai devreme: Zarco nu are pe nimeni, am rămas doar noi, tu şi eu. Şi e bolnav. Ai să-l ajuţi, nu-i aşa? m-a întrebat cu ochii încă umezi.

10

— Când Gamallo a primit graţierea şi libertatea condiţionată şi a părăsit închisoarea din Gerona însoţit de urările de bine ale tuturor, am fost convins că n-aveam să-l mai văd niciodată. După scurtă vreme şi-a dat din nou în petec, a fost băgat la închisoarea Quatre Camins, iar convingerea mea a rămas nestrămutată. M-am înşelat. Şi vina o poartă doar avocatul.

După eliberarea lui Gamallo, am continuat să mă văd cu Cañas aproape în fiecare zi în care venea la închisoare să-şi viziteze clienţii. După cum v-am spus, noi avuseserăm o dispută în legătură cu Gamallo, după care părerea mea despre el se ameliorase şi acum aveam o relaţie excelentă, astfel că, atunci când ne întâlneam la intrarea sau la ieşirea din închisoare (uneori şi în oraş), ne salutam şi stăteam un pic de vorbă, dar niciodată despre Gamallo. Pe de altă parte, pentru Cañas lucrurile s-au urâţit destul de mult după ce Gamallo a fost închis la Quatre Camins şi nebuna aia a început să-l acuze la televizor că fusese complice la barbariile la care o supunea Gamallo... Mă refer la nevastă-sa. Dar cred că ştii toate astea de la Cañas, eu ştiu doar ce ştie tot poporul. O vreme nu ne-am mai văzut. Am întrebat de el, mi s-a spus că avea probleme de sănătate, nimeni nu mi-a spus ce fel de probleme; tot pe atunci s-a vorbit şi de povestea sa cu tipa care îl vizita pe Gamallo, a fost pare-se bârfa la modă, că aşa a ajuns şi la urechile mele. Pe urmă, după nişte luni (multe luni, poate un an şi mai bine), Cañas a reapărut: îşi vizita din nou clienţii,

ne vedeam iar, mai schimbam o vorbă despre una-alta, mai puțin despre Gamallo, până când eu am uitat cu totul de Gamallo și nu i-am mai asociat numele cu cel al avocatului.

Și într-o seară m-am pomenit cu Cañas la mine în birou. Trecuseră niște ani, credeam că voia să vorbim despre un client. Am trăncănit puțin, mă gândeam că fusese o simplă vizită de curtoazie și că avea să plece, dar m-am înșelat: mi-a spus că acceptase să-l apere încă o dată pe Gamallo și solicitase ca acesta să fie mutat din nou la Gerona. Nu-mi credeam urechilor. Sunteți incorigibil, a fost tot ce am putut să-i spun. Vă înșelați, sunt avocatul lui. Gamallo e clientul meu. Îmi fac doar treaba. Minunat, i-am replicat, deși cred că dumneavoastră vă înșelați; oricum, vă mulțumesc că m-ați informat despre intențiile pe care le aveți. A zâmbit copilărește: De fapt, n-am venit numai ca să vă informez. A scos din mapă un teanc de fotocopii și mi l-a pus pe masă: Aș dori să-mi sprijiniți cererea. Nici nu am atins documentele. Decizia de mutare a unui deținut depindea de Instituțiile Penitenciare, dar Cañas știa că opinia directorilor (de la închisoarea de plecare și de la cea de sosire) conta; știa și că n-o să fie ușor să mă convingă, drept care venise pregătit. Mi-a spus ce documente îmi adusese: cel mai important era un raport al directorului de la Quatre Camins care era de acord cu mutarea, apoi rapoartele tehnice, din care, mi-a explicat avocatul, reieșea că Zarco cel de acum aproape că nu avea nici o legătură cu cel ce fusese prima dată închis la Gerona, pentru că boala, vârsta și greșelile proprii îl sleiseră de puteri și îi topiseră aura tinereții, transformându-l într-un deținut inofensiv. La urmă, a atins coarda sentimentală: Când a venit aici, Gamallo voia să-și redobândească libertatea; acum vrea doar să-și trăiască ultimii ani în liniște. Nu cred că cineva ar avea dreptul să-l refuze...

Am luat teancul de documente, le-am răsfoit fără să le citesc, am oftat. Uitați, domnule avocat, am spus, poate aveți dreptate, poate că Gamallo nu mai e ce a fost, nu zic nu. Dar

vă spun că, chiar pe jumătate mort, omul ăsta e o pacoste... Vă mai spun ceva: peste doi ani și ceva mă pensionez. Nu credeți că am și eu dreptul să trăiesc anii ăștia în liniște? Știți mai bine ca oricine că în perioada cât a fost închis aici Gamallo mi-a făcut viața un iad, și-n plus n-a folosit la nimic; nu vreau să se repete. Și-n fond, la ce-ar sluji mutarea asta? Înțeleg că directorul de la Quatre Camins vrea să scape de el, dar închisoarea lui e mult mai modernă decât asta și mai bine utilată, mai ales pentru îngrijirea lui Gamallo. N-o luați ca pe ceva personal, dar dacă pot să scap de prezența acestui om aici, am să scap. Aș vrea să înțelegeți... Cañas n-a înțeles sau n-a vrut să înțeleagă. Am mai stat puțin de vorbă, ne-am despărțit amical și, deși mi-a lăsat rapoartele, nu a reușit să-mi smulgă nici măcar promisiunea de a nu mă opune mutării, că de sprijin nu putea fi vorba.

— Numai că până la urmă ați sprijinit-o.

— De unde știți?

— Nu știu, am intuit. De ce-ați făcut-o?

— Sincer să fiu, nu știu. Pur și simplu, într-o zi am fost sunat de la Instituțiile Penitenciare și întrebat dacă aș fi fost de acord ca Gamallo să se întoarcă la Gerona și n-am putut să spun nu. Bănuiesc că atât Cañas, cât și rapoartele acelea m-au convins că Gamallo nu mai reprezenta o problemă, că era un om terminat.

— Și au avut dreptate?

— De data asta, da. Când Gamallo a fost adus la închisoare, nu mi-a venit să cred că într-un timp atât de scurt se degradase în halul ăla. Era numai piele și os, abia mai mergea, îi căzuse aproape tot părul, chipul său era o prefigurare a hârcii, avea dinții negri, ochii înfundați în orbite și obrajii descărnați. Prima mea impresie a fost că nu era om, ci schelet ambulant, iar rapoartele medicale mi-au confirmat-o: înlocuise încă o dată heroina cu metadona, dar SIDA îl devora și era extrem de slăbit, astfel că oricând orice boală banală putea să-l termine definitiv.

Se prăbușise și mitul lui. Nu numai că presa n-a suflat o vorbă despre venirea sa în oraș, dar nici la poarta închisorii n-a mai venit nimeni. Oricum, mi-am luat măsuri de prevedere și l-am pus într-o celulă individuală ca să nu intre în contact cu ceilalți deținuți. Era o măsură umilitoare pentru Gamallo, care-l plasa pe același palier cu pleava închisorii – violatorii sau turnătorii –, însă n-a protestat, cred că știa că fosta sa celebritate, combinată cu slăbiciunea fizică actuală, ar fi fost o reclamă irezistibilă pentru tipii doritori să se facă respectați, tipi cu care nu mai avea putere să se înfrunte; n-a protestat nici când am încercat să-i fac un program de activitate care să-l țină ocupat toată ziua. Mare naivitate din partea mea, chestia asta cu programul: Gamallo nu era în stare de nimic, de-abia atunci am văzut că avocatul Cañas avusese dreptate și că singurul lucru pe care-l puteam face pentru el era să-l lăsăm să-și sfârșească zilele liniștit. Ceea ce am și încercat să fac.

11

— La sfârșitul primăverii sau începutul verii lui 2005 Zarco a revenit la închisoarea din Gerona și am reînceput să-l vizitez săptămânal, ba chiar de două ori pe săptămână. Abia atunci, la treizeci de ani după ce-l cunoscusem, am început să simt că ne unea ceva ce semăna cu prietenia. Eram în continuare avocatul lui, dar problema (sau avantajul) era că, odată mutat la Gerona, aproape că nu mai avea nevoie de avocat, sau în mult mai mică măsură decât înainte: în definitiv, nu se mai punea problema vreunei reinserții sociale, nici speranță de permisii, aspectele legale despre care puteam vorbi se reduseseră la minimum. Zarco era terminat fizic; la fel și moral; exact cum îmi spusese Tere, era singur, nimeni nu voia să știe nimic de el, era discreditat total în închisoare și în afara ei, nici măcar nu mai părea în stare să joace rolul lui Zarco. Uite un lucru important: de cum l-am revăzut, la Quatre Camins, înainte de a fi mutat la Gerona, am avut impresia că persoana și personajul își încetaseră lupta, că se terminase atât cu victimizarea, cât și cu aroganța, că fațada strălucitoare a mitului se prăbușea, lăsând la vedere cvadragenarul îmbătrânit, prăbușit și bolnav din spatele acesteia. Inițial a fost doar o impresie, dar m-a făcut să-l privesc altfel, îl priveam altfel și pentru că aflasem că era fratele lui Tere; nu știam exact care fusese relația lui cu Tere – cred că nici nu doream să știu –; cert este că el n-a mai interferat în relația mea cu ea, nici ea în relația mea cu el.

Toate astea explică de ce am reînceput aproape imediat să-l vizitez la închisoare, mai curând ca să trăncănim decât pentru chestiuni profesionale, de ce discuțiile noastre au devenit mult mai intime decât înainte. Inutil să spun că nici nu mi-a trecut prin cap să-i dezvălui ceea ce-mi spusese Tere; iar din câte-mi amintesc, despre ea aproape că nici nu vorbeam, decât în trecere. În schimb vorbeam mult despre mama sa (care locuia la Gerona, precum și o parte a familiei, și cu care nu mai vorbise de ani buni), și mai ales despre cei trei frați mai mari, cu care convietuise puțin, trei șuți pe care-i cunoscuse pe la unsprezece sau doisprezece ani și care fuseseră idolii copilăriei sale; tustrei muriseră de moarte violentă de mai bine de un deceniu: Joaquín, mezinul, în timp ce fugea de poliție într-o mașină furată, care se ciocnise de un camion de mobilă în cartierul El Clot din Barcelona; Juan José, cel mai mare, în timp ce încerca să evadeze pe o frânghie din Spitalul Penitenciar din Madrid, unde fusese mutat de la închisoarea unde ispășea o condamnare de treizeci de ani pentru omucidere; Andrés, mijlociul, pare-se adevăratul model al lui Zarco, într-un baraj polițienesc la intrarea în Gerona, după ce atacase o bancă din Llagostera, împușcat pentru că dusese mâna la pistol. Dar toate astea le știi din tăieturile din ziare din arhiva mea; dacă nu mă înșală memoria, figurează și în memoriile lui Zarco.

— Nu te înșală memoria, așa este.

— Sigur, majoritatea lucrurilor pe care mi le-a povestit atunci le povestise deja în memorii, câteodată în mod identic, aproape cu aceleași cuvinte, astfel că uneori aveam impresia că, povestindu-le, Zarco nu făcea decât să-și amintească ce relatase în memoriile sale. Oricum, mă distra să-l aud vorbind de revoltele și evadările pe care le pusese la cale, de cărțile pe care le semnase sau care se scriseseră despre el, de filmele în care apăruse, de ziariștii și regizorii și actrițele și cântăreții și fotbaliștii pe care-i cunoscuse. Așa am descoperit – și m-am mirat – că în memorii și interviuri Zarco minținse sau înflorise

adevărul mult mai puțin decât credeam (mai puțin în al doilea volum de memorii decât în primul, iar asta din vina lui Jorge Ugal, pretindea el, scriitorul care i-l redactase și care apoi a făcut, parțial și datorită cărții, o scurtă carieră politică); așa, am descoperit că nu Zarco își construise propriul mit, ci mai ales presa și filmele lui Bermúdez, iar el n-a făcut decât să-l accepte, să și-l însușească și să-l difuzeze.

— Așadar, crezi că memoriile lui sunt de încredere.

— Așa cred. Cu excepția câtorva elemente concrete, desigur.

— Dă-mi un exemplu.

— De exemplu moartea lui Bermúdez. Toată lumea a fost convinsă că Zarco l-a omorât, că i-a administrat supradoza de heroină care l-a ucis și apoi a montat scenografia aceea care sugera un sacrificiu ritual sau o crimă sexuală...

— Dar în memoriile lui neagă.

— Păi, ce putea să facă? Dar eu sunt sigur că așa a fost.

— Ți-a mărturisit-o el?

— Nu, nu. Numai că pe atunci știam când mă minția și când îmi spunea adevărul, iar în afacerea asta minția. Sunt sigur. Sau aproape sigur. Trebuia să-l auzi cum vorbea de Bermúdez, îl făcea albie de porci, dar nu pentru că Bermúdez ar fi fost homosexual, cum s-a spus; asta-l lăsa rece, de fapt cred că știa că regizorul se îndrăgostise de el și l-a jucat pe degete, sau a încercat s-o facă. Nu, eu cred că-l ura pentru altceva: era convins că saga lui Zarco și celelalte filme cu infractori care au urmat, în care jucau infractori reali, îi aduseseră lui Bermúdez o avere și un prestigiu de cineast pe seama sa și că, în plus, omul făcuse pe filantropul care nu dorea decât să-l salveze pe el și pe alții ca el; spunea că altruismul catolic al lui Bermúdez era pură ipocrizie, o modalitate urâtă de a face reclamă filmelor sale; că îl păcălise de la bun început, că-i furase viața ca să-și realizeze filmele, că-i promisese că avea să joace rolul principal și dacă nu o făcuse motivul nu e că nu

fusese lăsat să iasă din detenție (cum credea lumea), ci faptul că Bermúdez se răzgândise, preferând pe altcineva; că-i plătise mult mai puțin decât îi promisese, că nu-i adevărat că-l adoptase legal în timp ce turna ultimul film și că-l dezmoștenise drept pedeapsă pentru că profitase de cocteilul de la Ocaña de prezentare a filmului pentru presă ca să evadeze... Eu cred – și aici sunt de acord cu Bermúdez – că relația sa cu regizorul era deja pe butuci și că Zarco își luase atunci tălpășița ca să-și râdă de regizor și de film, iar mai târziu, în timp ce era căutat de poliție, apelase din nou la acesta și îl lichidase sau pusese pe cineva să-l lichideze. Așa era el: dacă îi intra în cap că cineva era un autentic fiu de cățea, sau se comportase ca atare, cu prima ocazie îl făcea să plătească.

— Cum procedase probabil și cu Batista...

— Tot ce se poate.

— Atunci mi se pare ciudat că n-a procedat astfel și cu Maria Vela, după câte i-a făcut aceasta.

— Nu e ciudat: pe Maria nu o considera așa, nu o vedea ca pe o ticăloasă autentică. Și poate că avea dreptate. Maria nu era decât o mediopată ca și el, mai bine zis: ca personajul Zarco, era cel mult o profitoare. Dar nu o ticăloasă. De-asta nu vorbea el urât despre ea, doar îi minimaliza declarațiile împotriva lui făcute presei, nu punea preț pe spusele ei (oricum, aparițiile acesteia se răriseră și nimeni nu-i mai acorda atenție) și nu părea enervat de popularitatea pe care o dobândise la un moment dat ca urmare a faptului că ne bălăcărise; mai mult, impresia mea era că Zarco vorbea acum despre ea mai binevoitor decât o făcuse în perioada în care fuseseră încă împreună și femeia făcea pe dracu-n patru ca să fie eliberat.

Însă subiectul nostru principal de discuție – din care cred că a rezultat acea complicitate de care-ți spuneam – era de fapt vara lui '78. Petreceam ore întregi la vorbitor amintindu-ne de cei din bandă, retrăind furturile, atacurile și bețiile de atunci, evocând negocierile cu Generalul și cu nevastă-sa – despre

care Zarco era convins că nu făcea pe oarba, ci chiar era – și revenind asupra unor amănunte de la vizitele noastre la Vedette sau încercând să ne aducem aminte de numele și fețele obișnuiților de la La Font sau de la Rufus. Uneori acele conversații se transformau în adevărate concursuri strânse în care ne luam la întrecere în ceea ce privea precizia unor date; datorită lor – și a discuțiilor pe care le avusesem cu Tere în urmă cu câțiva ani, în nopțile noastre de amor din mansarda mea de pe strada La Barca – am putut reconstitui vara aceea a lui 1978, de-asta mi-o amintesc atât de clar. Firește, Zarco pomenea adesea de acele adăposturi provizorii în care locuise, iar într-o zi i-am spus cum m-am dus eu singura dată acolo, la puțin timp după atacul asupra sucursalei Băncii Populare din Bordils, dar fără să-i spun că ajunsesem atunci la barăci ca s-o văd pe Tere și mai ales ca să aflu dacă cei din gașcă credeau că eu îi turnasem (iar dacă ar fi fost așa, ca să dezmint). Ceea ce nu înseamnă că nu am atacat și acest subiect de mai multe ori, tot așa cum discutam amănuntele verii lui '78, într-un fel ciudat, cerebral aș zice, cu detașarea rece cu care discuți o partidă de șah; iar concluzia mea a fost că Zarco era convins că turnătorul ar fi putut fi oricine, deci și eu.

— Vrei să spui că nu l-ai convins că nu fuseseși dumneata?

— Exact: am încercat, dar n-am reușit. Sau nu cred. O umbră de bănuială rămânea mereu; chiar dacă n-o spunea, știam că umbra aceea exista.

— Asta poate și pentru că umbra aceea de bănuială o aveai dumneata însuți, pentru că nici dumneata nu erai chiar sigur că, înainte de atacul de la Bordils, nu-ți dăduseși drumul la gură.

— Da, e posibil.

— Încă ceva: spui că la revenirea la Gerona Zarco era prăbușit fizic. Starea lui nu s-a ameliorat după aceea?

— Deloc. Deși era bine tratat la închisoare, era bolnav și epuizat, nu mai avea resurse. De multe ori aveam impresia că vorbeam cu un zombi acolo, la vorbitor, sau cu un om foarte

bătrân. Cu toate astea (sau tocmai din cauza asta), atunci am mai descoperit trei lucruri importante despre el și despre mine în relația mea cu el; primele două dovedesc că ani în șir imaginea mea despre el fusese una candidă și mitizată, ridicol de romantică, a treia, că Zarco n-o împărtășise niciodată. Cred că și dumneata le-ai intuit de când stăm noi de vorbă, dar eu nu le-am descoperit decât atunci.

— Ce vrei să spui?

— Uite, se spune că într-o relație prima impresie contează. Eu spun altceva: spun că doar prima impresie contează, următoarele sunt adaosuri care nu schimbă defel esențialul. Cel puțin așa mi s-a întâmplat mie cu Zarco. Vreau să spun că acolo, la închisoare, Zarco o fi fost el un dește, o rămășiță omenească, asta și era, dar eu îl vedeam tot cu ochii mei de adolescent, îl vedeam cum îl văzusem atunci la pavilionul de distracții Vilaró, când intrase împreună cu Tere, îl vedeam așa cum îl văzusem toată vara. Asta a fost prima chestie pe care am înțeles-o: timp de trei luni eu îl admirasem pe Zarco, îi admirasem seninătatea, curajul, îndrăzneala, iar admirația asta nu dispăruse nici mai târziu. A doua: nu numai că-l admiram, dar îl și invidiam; atunci, din nou în detenție la Gerona, privind retrospectiv, viața lui sigur că era una irosită, viața unui luzăr, dar în comparație cu a mea – care adesea mi se păruse falsă și împrumutată, o neînțelegere sau, mai rău, un insipid și limpede simulacru de neînțelegere – mi se părea o viață împlinită, care meritase să fie trăită și cu care aș fi făcut oricând schimb. A treia: Zarco fusese tot timpul conștient că juca rolul lui Zarco, sau cel puțin devenise conștient că jucase acest rol mulți ani.

— La asta te referei când spuneai că atunci a dispărut personajul și a rămas doar persoana?

— Da. Lasă-mă să-ți povestesc una dintre ultimele noastre discuții de la vorbitor. În după-amiaza aceea ne amintiserăm ca, de obicei, de vara lui 1978, făcusem nu știu ce trimitere la

barăci, când Zarco m-a întrerupt și m-a întrebat ce spusesem. Mi-am dat atunci seama că, instinctiv, numisem barăcile cu numele care mi se fixase în minte, am dat să trec mai departe, dar el a insistat: Cum ai zis? Liang Shan Po, am mărturisit în cele din urmă, cu o jenă de îndrăgostit care dă în vileag numele confidențial al iubitei. Așa numeai tu adăposturile provizorii? Am admis că da; Zarco s-a încruntat, ochii i s-au îngustat ca două crăpături: Ca râul din *Frontiera albastră*? Știai de serialul ăla? m-am mirat eu. Dă-o-n mă-sa, Ochelaristule, a rânjit el cu o gură neagră și fără dinți, doar nu credeai că erai singurul care se uita la televizor! Și s-a apucat să vorbească de serial, de dragon și de șarpe, de Lin Chung și de Kao Chiu și de Hu San-Niang; la un moment dat s-a oprit, s-a încruntat iar și m-a privit de parcă încerca să descifreze o hieroglifă gravată pe fruntea mea: Auzi, sper că n-ai crezut și tu în basmul ăla? Ce basm? Ăla cu Liang Shan Po, ăla cu banditii cei cinstiți, cu haiducii cei buni, tot căcatul ăla... Doar nu crezi și tu aiureala aia cu frontiera albastră. Povestea aia că cei de dincoace sunt mai ticăloși decât cei de dincolo, și invers; că singura deosebire dintre tine și mine e că eu m-am născut în cartierul greșit al orașului și pe malul greșit al râului, că societatea e de vină pentru tot, că eu sunt absolut nevinovat și așa mai departe. Sper că n-ai crezut, nu?

Și-atunci am știut. Nu numai din cuvintele pe care le rostise, ci din sarcasmul din glasul său, din dezamăgirea și ironia și tristețea din ochii săi de bătrân. Am știut că Zarco era terminat, că personajul dispăruse și abia de mai rămânea persoana, infractorul ăla singur și bolnav din fața mea. Și-am mai știut, sau mi-am imaginat, că în definitiv Zarco nu se crezuse nicicând propriul său personaj, nu crezuse de-adevăratelea că ar fi fost Robin Hood al epocii sale, sau marele infractor pocăit; asta nu fusese decât o identitate falsă, strategică, pe care o folosise atunci când îi convenise, dar în care nu crezuse niciodată sau doar vremelnic și cumva împotriva voinței lui, o

identitate în care de mult nu mai credea și care, în acele ultime zile de luciditate terminală, când nici să râdă sau să plângă nu mai avea putere, îi producea doar jale și milă.

Asta am știut (sau mi-am imaginat) atunci după discuția noastră.

— Eu mi-aș fi imaginat și altceva.

— Ce?

— Exact opusul a ceea ce ai spus: poate că Zarco nu mai credea în propriul său personaj, dar credea că dumneata mai credeai. Că dumneata mai credeai că el era o victimă inocentă, erai ultimul care îl vedea ca pe un Robin Hood al epocii sale sau ca pe marele infractor pocăit. Că nu erai nici avocatul, nici prietenul său, ci ultimul admirator care-i rămăsese. Sau ultimul locotenent: ultimul om cinstit pe care-l mai avea Lin Chung dincolo de frontiera albastră. În fond, întrebările pe care ți le pusese erau retorice, nu?

— S-ar putea să ai dreptate.

— Și n-ai mai spus nimic? N-ai încercat să-l lămurești?

— Mai mult sau mai puțin. I-am spus că nu crezusem în basmul ăla, că sigur că nu crezusem că societatea era de vină pentru toate și că el era doar o victimă a societății. Și-atunci de ce-i numeam pe ei cei de la Liang Shan Po, a vrut să știe el; i-am spus că la început chiar așa credeam, că-n fond în vara lui 1978 aveam doar șaisprezece ani și la vârsta aia crezi multe, dar pe urmă n-am mai crezut, însă după atâția ani îmi era greu să le mai schimb numele și așa mi se fixaseră în minte. Cred că nu m-a crezut, dar nici n-am mai insistat.

— Deci l-ai lăsat să rămână cu o idee falsă despre ce credeai cu adevărat...

— Da, cred că da.

— Credeam că pui mare preț pe adevăr.

— Chiar pun, dar o virtute dusă la extrem e un viciu. Cine nu pricepe că există și lucruri mai importante decât adevărul nu pricepe cât de important e adevărul.

— Și n-ați mai deschis subiectul?

— Nu.

— N-ați mai pomenit de Liang Shan Po?

— Nu, din câte-mi amintesc.

— Dar Tere? Azi nu mi-ai spus nimic de ea.

— N-am avut ocazia. Păi, ce să zic? În vara aia ne-am văzut destul de des. Tere stătuse o vreme la Barcelona, dar de doi sau trei ani revenise la Gerona, mai bine zis la Salt, unde făcea curat în câteva sedii ale primăriei. Abandonase școala de infirmiere și ieșea cu șeful bibliotecii publice, un tip cu părul lung și bărbuță de țap, care se deplasa pe bicicletă, vorbea o spaniolă de baltă și închiriase o grădină pe malul râului Ter, unde cultiva lăptuci și roșii. Se numea Jordi și era cu zece ani mai tânăr decât Tere. Ne-am simpatizat spontan (pentru el eram doar avocatul lui Zarco, iar Zarco, ruda zvăpăiată și celebră a lui Tere), așa că în unele sâmbete îi urmăream grădinărind, vorbeam politică (era independentist) și despre Salt (se născuse acolo și tot acolo voia să moară, deși călătorise prin toată lumea), mai trăgeam câte-un joint; când se întuneca, ne întorceam în oraș, ei pe bicicletă și eu cu mașina, mâncam ceva acasă la el sau într-o cârciumă din centrul vechi.

Uneori, rar, o vedeam pe Tere între patru ochi, dar pentru asta trebuia să inventez vreo treabă în legătură cu Zarco și care nu suferea amânare, lucru deloc ușor. Țin minte că într-o sâmbătă la prânz i-am dat întâlnire la un bar din piața Sant Agustí, iar după ce i-am turnat brașoavele de rigoare și ne-am terminat cafeaua, am însoțit-o la piața ambulantă care se instala săptămânal în spatele cartierului La Devesa, pe malul râului; și în timp ce ea-și făcea cumpărăturile mi-a venit o idee, să-i propun să trecem râul și să mergem la esplanada unde cu ani în urmă erau barăcile. Te-ai mai întors acolo? am întrebat-o. Niciodată. Nu mai seamănă deloc cu ce era pe vremuri, am avertizat-o, apoi i-am descris parcul cu peluza proaspăt tunsă, cu bănci de lemn și leagăne și tobogane noi-nouțe, care înlocuiseră șirurile de barăci mizerabile despărțite de

gârle împuțite peste care roiau mușteleie, barăci în care locuise cândva. M-a privit nedumerită: Păi dacă nu mai seamănă deloc, ce să caut acolo? Așa era ea pe atunci: invulnerabilă la nostalgie, refractară la orice element din trecutul nostru care nu era indispensabil. Cu toate astea, într-o altă sâmbătă în care ne întâlneam să vorbim despre Zarco, m-a chemat la o cafenea din Santa Eugènia, unde venise însoțită de o grăsană care s-a repezit să mă pupe. Nu mă mai cunoști? Abia am recunoscut-o: era Lina. La fel de blondă ca în perioada de la La Font, dar cu douăzeci sau treizeci de kile în plus, îmbătrânită și vorbind foarte tare. N-a scos o vorbă despre Grasu', dar m-a informat că se măritase cu un tip din Gambia, locuia la Salt, lucra într-o frizerie și avea trei copii. A fost o întâlnire destul de bizară. Cele două se mai văzuseră din când în când, deși mult mai rar în ultima perioadă; la un moment dat Lina a pomenit de Moșu', singurul din gașcă, în afară de noi, care mai era în viață, îl revăzuse recent la spitalul din Trueta, tot în scaunul de paraplegic, se bucuraseră mult amândoi; ne-a propus să-l vizităm toți trei sâmbăta următoare la Germans Sàbat, unde locuia cu maică-sa. Am acceptat propunerea, dar n-am venit la întâlnire, iar mai târziu am aflat că nici Tere.

Pe la jumătatea lui octombrie am încetat să mă văd cu Tere și cu Jordi, pentru că Tere nu m-a mai sunat; cred că după elementul de noutate al primelor luni, compania mea începuse să-i deranjeze și preferau să fie singuri. Pe Tere am văzut-o abia după trei luni, întâmplător. Mă întorceam la Gerona, de la Bisbal, unde mă dusesem la un client, era deja întuneric; într-o stație de autobuz la intrarea în Pont Major, aproape de închisoare, am zărit-o într-un grup de femei și de copii care se adăpostiseră de frigul de decembrie într-un intrând. Era ultima duminică din an. Am oprit, am strigat-o și i-am propus s-o conduc acasă. A acceptat, s-a așezat lângă mine și mi-a spus că Zarco era rău, vineri și sâmbătă avusese febră, iar de dimineață i se descoperise o pneumonie. Mirat, i-am spus că-l văzusem miercuri pe Zarco și nu-mi spusese nimic și nici nu observasem nimic. L-ai văzut? Tere a negat, dar mi-a spus că vorbise cu șeful de tură. Vor să-l ducă la spital. La ce spital? Nu știu. Mi-am luat o clipă privirile de la șoseaua Pedret și m-am uitat la ea: Nu-ți face griji, mâine vorbesc cu directorul, o să fie bine... Minciuna a umplut liniștea din mașină în timp ce ne apropiam de orașul împodobit pentru Crăciun și care sclipea în depărtare. Ca să alung tăcerea, am întrebat-o de Jordi. Distrată, a spus că nu se mai vedeau de-o vreme; am așteptat o explicație sau un comentariu, nu le-am primit și n-am insistat.

Locuința ei era la marginea Saltului, aproape de podul peste autostradă și șoseaua spre Bescanó, într-un bloc răsărit pe un maidan plin de moloz și bălării. Am oprit și i-am repetat promisiunea de a vorbi a doua zi cu directorul închisorii; Tere a dat din cap, a insistat să o fac, și-a scos un picior din mașină și a ezitat. Era întuneric beznă, era o liniște perfectă, se auzea vag doar traficul de pe autostradă. Vrei să urci? m-a întrebat fără să se uite la mine.

Era prima dată când mă invita la ea acasă. Am urcat pe o scară cu pereți jupuiți, luminată de becuri fluorescente, ne-am întâlnit cu două femei arabe cu basmale pe cap. Ajunși în apartamentul ei, m-a poftit într-un living minuscul, a aprins soba pe gaz și m-a întrebat dacă vreau ceai sau infuzie de mușețel. Am acceptat infuzia. În timp ce o pregătea, am constatat ordinea maniacală care domnea în încăpere: o masă cu două scaune, un fotoliu de scai, un bufet, o combină audio, un televizor portabil și soba; trei uși întredeschise, una spre bucătărie, alta spre baie, ultima spre un dormitor și mai mic și probabil și mai rece decât livingul. Făcând acel inventar de sărăcie mi-a dispărut toată bucuria pe care o simțisem aflând că se despărțise de Jordi, m-a copleșit tristețea pentru viața ei în apartamentul acela mărginaș și depărtat, pentru veștile rele pe care le aflasem în legătură cu Zarco, pentru seara aceea de duminică și de Crăciun.

În acea noaptea am dormit împreună. A doua zi, la prima oră, în loc să mă duc la birou, m-am dus la închisoare. N-am putut să-l văd pe Zarco, era la infirmerie. M-am dus la director, după câteva minute de aşteptare m-a primit. L-am întrebat imediat de Zarco. Drept răspuns, omul a pescuit din maldărul de hârtii de pe masă o foaie şi mi-a întins-o. Ce înseamnă asta? am fluturat hârtia fără s-o citesc. Înseamnă că, după părerea medicului, Gamallo nu mai scapă. Şi nu se poate face nimic? Nu puteţi să-l duceţi la spital? Directorul a schiţat un gest de descurajare sau de indiferenţă: Dacă vreţi, îl ducem, dar medicul nu e de acord. Gamallo nu poate fi mutat şi aici avem grijă de el. Pot să-l văd? Regret, la infirmerie nu se permit vizite; dar nu vă faceţi griji, Gamallo e bine îngrijit; şi-apoi, ştiţi şi dumneavoastră cum sunt doctorii, mereu pun răul în faţă. Poate că s-a înşelat.

Am plecat, am sunat-o pe Tere şi i-am repetat ce aflasem; n-a făcut nici un comentariu.

Cele trei zile care au urmat au fost extrem de ciudate; mi le amintesc ca pe cele mai fericite din viaţa mea, dar şi cele mai melancolice. Practic, am stat numai cu Tere. Ea avea o săptămână de concediu, mi-am luat şi eu una. Iniţial, i-am propus să plecăm undeva, dar n-a fost de acord; i-am propus apoi să se instaleze la mine acasă, n-a vrut nici asta; în cele din urmă, m-am mutat eu la ea, cu o sacoşă cu haine şi alta cu CD-uri din anii şaptezeci şi optzeci. A fost ca o lună de miere. Nu ieşeam decât ca să mâncăm la L'Espelma, un restaurant din Salt, în restul timpului stăteam în pat, ascultam muzică, vedeam filme la televizor şi făceam dragoste fără patima de la început, dar cu o tandreţe şi o dulceaţă pe care nu le cunoscusem. Ca o lună de miere, repet, dar una neliniştită şi bântuită de prevestiri rele; în zilele acelea fericite mi-a dat ocol presimţirea că totul avea să se termine, de aici melancolia lor.

În prima zi din noul an, la prima oră, m-a sunat şeful de tură de la închisoare şi m-a anunţat că Zarco murise în zori.

Mai departe, memoria mea e dominată de confuzie, tot ce a urmat are textura visului, mai bine spus, a coşmarului. De pildă, nu mai ştiu cum i-am dat vestea lui Tere, nici cum a primit-o, nu mai ţin minte cum ne-am dus noi doi la închisoare să preluăm cadavrul şi lucrurile lui Zarco, deşi am fost, am făcut toate astea şi ne-am ocupat de demersurile necesare. Înmormântarea a avut loc în a doua zi a anului. Firește, presa a spus că fusese atât un eveniment mediatic, cât şi o manifestare de doliu popular, dar de data asta clişeul nu a fost pe de-a-ntregul fals. În ultimii ani ţara părea să-l fi dat uitării pe Zarco, sau şi-l amintea sporadic doar ca pe un soţ vinovat, un personaj secundar tot mai ceţos şi tot mai uitat al presei pentru femei; dar iată că înmormântarea la care a venit o mulţime de oameni dovedea că nu era aşa, că lumea nu-l uitase.

Întâi au venit la priveghi rude, prieteni şi cunoscuţi. Cu duiumul. Nu cunoşteam pe nimeni, nu ştiam să-l fi vizitat la închisoare sau să fi avut în ultimii ani vreo legătură cu el; în schimb, Tere părea să-i ştie pe toţi, sau se purta de parcă i-ar fi ştiut. Priveghiul s-a ţinut în capela din Salt. Deşi ne ocuparăm amândoi de demersurile necesare, ea a devenit imediat, poate fără voia ei, un fel de maestră de ceremonii. Mi-a prezentat o femeie relativ tânără, frumoasă încă, cu ochi albaştri, mari şi o coamă blondă, spunându-mi că era mătuşa ei, mama lui Zarco; dar şi alte rude, printre care pe unul dintre fraţii lui mai mici (un albinos care nu semăna defel cu Zarco). N-am schimbat decât formule de condoleanţe, poate pentru că Tere mă prezenta doar ca pe avocatul lui Zarco. Unii erau ţigani sau păreau să fie, nici unul nu părea îndurerat, cu excepţia mamei, care mai suspina sau îşi jelea din când în când fiul mort.

După prânz, capela s-a umplut de gură-cască şi de ziarişti la vânătoare de declaraţii. I-am evitat cum am putut. Rătăceam prin mulţimea tot mai numeroasă şi necunoscută, aveam impresia că o deranjez pe Tere. I-am propus să plec şi să rămână

doar ea cu familia, a fost de acord. Seara am sunat-o și i-am propus să cinăm. Nu putea, lumea încă nu plecase, mi-a spus s-o sun a doua zi. A doua zi de dimineață avea mobilul închis, mai târziu tot așa. Abia pe la ora unu am dat de ea. Era nervoasă, mi-a spus că se certase cu cineva, poate cu mama lui Zarco, a spus că pregătirile pentru funeralii mergeau bine și-o să ne vedem acolo, apoi a închis. După un minut am sunat din nou; era ocupat.

Funeraliile au avut loc la Vilarroja. Acolo, pe la patru după-amiaza, mulțimea se revărsase în biserică și în jurul ei. Mi-am croit cu greu drum, însoțit de Cortés și Gubau, care insistaseră să vină cu mine. Într-un târziu am localizat-o pe Tere într-un grup de persoane în haine de doliu. Ne-am îmbrățișat și am vorbit. Mi s-a părut mai senină, dar era foarte obosită, poate și jenată de rolul pe care trebuia să-l joace, poate că i se impusese, și nerăbdătoare ca totul să se termine odată. A intrat preotul, ne-am despărțit: Tere s-a așezat în primul rând, lângă mama lui Zarco, eu m-am dus la ușă, am stat în picioare. Ceremonia a fost scurtă. În timp ce vorbea preotul, m-am uitat prin biserică și l-am văzut în spatele meu pe Jordi, fostul iubit al lui Tere; am văzut-o și pe Lina în lateral, sprijinită de scaunul cu rotile în care zăcea, inconfundabil, foarte palid și plângând Moșu', mai gras decât acum treizeci de ani, dar păstrându-și aerul vag copilăros de atunci. După slujbă mulțimea a mers după sicriu până la cimitir, cale de câțiva kilometri. Alaiul era cât se poate de pestriț: vedeai mantouri de vizon și zdrențe, Mercedesuri și biciclete, bătrâni și copii, rude și ziariști, țigani, oameni din cartier, oameni din oraș, oameni veniți din alte orașe. Cu asociații mei și cu Jordi – care-și ducea bicicleta de coarne și mi-a spus că nu apucase să vorbească cu Tere – mergeam cam pe la coada convoiului; cortegiul se îngroșase, astfel că a umplut tot cimitirul, drept care noi patru am hotărât să rămânem la intrare și să așteptăm. Astfel că nu am asistat nici la înmormântare, nici la un incident despre

care a doua zi s-a scris în ziar și care avea legătură cu Maria Vela, care asistase la înmormântare (deși eu n-o zărisem). Erau mai multe versiuni, cea mai repetată spunea că, după ceremonie, Maria venise la Tere, se salutaseră, dar un fotograf prinsese scena, Tere îl văzuse și îi ceruse caseta; omul refuzase, și atunci ea îi smulsese camera și i-o călcase în picioare.

Întâmplarea asta e ultimul lucru pe care-l știu despre Tere; după înmormântare s-a topit literalmente în ceață. Am așteptat-o cu cei trei la poarta cimitirului, până ne-am prins că ieșise cu familia lui Zarco pe altă poartă. Am sunat-o pe mobil, îl închisese. Abia atunci am priceput: Tere începuse să mă evite imediat după ce-i spusesem că Zarco murise. Cortés și Gubau au ghicit pesemne ce era în sufletul meu și mi-au propus să mergem să bem un pahar; am acceptat, a venit și Jordi cu noi, până la urmă au fost mai multe pahare; mobilul ei tot închis era.

Am ajuns acasă abțiguit, iar de-a doua zi aveau să înceapă multe săptămâni amare. Nu înțelegeam și nu puteam să înțeleg dispariția lui Tere; mi-era peste puteri să accept: o sunam întruna și așteptam să mă sune; m-am dus la ea acasă, am așteptat-o cu orele pe scară; mă gândeam chiar să apelez la rudele lui Zarco pentru a da de ea, dar n-aveam cum, până la urmă am renunțat. Într-o seară, după o săptămână, am sunat la toți vecinii ei din bloc să întreb de ea; n-am reușit să vorbesc cu toți – unii erau plecați, cei mai mulți erau arabi care nu înțelegeau spaniola –, am aflat totuși că Tere nu venise acasă după înmormântare, deși nu se mutase. În altă zi m-am dus la bibliotecă să-l caut pe Jordi; nu știa nici el nimic, doar că-și lăsase fără explicații slujba de la primărie. Ne-am dus să bem bere la o cârciumă de lângă bibliotecă, am stat până la ora închiderii, vorbind despre Tere; mi-am dat seama că o mai iubea, așa că i-am spus și eu adevărul, i-am povestit de luna de miere din apartamentul ei, am încercat apoi să-l consolez. Când ne-am luat rămas-bun, Jordi a izbucnit în plâns.

M-am cufundat în muncă. Mi-era frică să nu cad iar în depresie, una mai neagră și mai adâncă decât cea precedentă, sau chiar una fără cale de ieșire, și am început să muncesc pe rupte. Asociații mei mi-au fost de mare ajutor. Au avut inteligența să mă trateze ca pe un bolnav sau un convalescent și tactul de a o face fără ca eu să simt că mă tratează ca atare. Mi-au acceptat fără să protesteze hiperactivitatea patologică, absențele inexplicabile, greșelile cu ghiotura și capriciile aparente, printre care și suprimarea vizitelor la închisoare, care mă copleșeau. În weekend Cortés și Gubau făceau cu rândul ca să mă distreze: mă scoteau la local sau în excursie, la cinema, la teatru sau la stadion, mă invitau la cină sau îmi prezentau prietene necăsătorite sau divorțate. Dar mai ales am reușit astfel s-o țin departe pe fiică-mea de nefericirea mea, lucru pe care nu reușisem să-l fac după penultima dispariție a lui Tere și care-mi adâncise atunci și mai mult depresia. Am reușit și să accept ajutorul unui psihanalist, la care m-a târât Gubau. Psihanaliza mi-a prins bine din trei motive. Primul: mi-a permis să formulez detaliat, să rumeg și să diger ce mi se întâmplase la șaisprezece ani cu Batista (abia atunci am realizat că pentru mine, timp de câteva luni bune, el reprezentase răul absolut). Al doilea: chiar dacă nu am digerat pe de-a-ntregul ce se petrecuse cu Tere sau cu ea și cu Zarco, psihanaliza mi-a permis să accept și să conviețuiesc cu amintirea lor, ținând la distanță legiunile de fantasme ostile sub formă de presupoziții veninoase, ficțiuni vinovate, remușcări și amintiri reale sau inventate, care-mi alimentau chinurile zilnice.

— Și al treilea motiv? La ce ți-a mai slujit psihanaliza?

— Ca să mă apuc să scriu. Din clipa în care m-am întins pe divanul psihanalistului a început să mă bată gândul că mai folositor decât a relata cu glas tare povestea ar fi fost să mi-o povestesc mie însumi în scris, mi-am zis că să scrii e mai greu decât să vorbești, presupune un efort mai mare și te face să aprofundezi lucrurile. Astfel că am început să schițez întâmplări, dialoguri, descrieri și reflecții despre Zarco și Tere, despre vara

lui '78, despre reîntâlnirea mea cu ei după douăzeci de ani; pe scurt: despre multe lucruri pe care ți le-am povestit zilele astea. Notițele mele erau fragmentare și nesistematizate, nu urmau un singur fir narativ și nici un fel de voință de sistematizare sau de literaturizare; deși stimulate de psihanaliză, nu aveau nici un scop curativ, totuși pentru mine au acționat ca o terapie și, oricum, mi-au făcut bine. Cert e că la un an după moartea lui Zarco și după dispariția lui Tere, aveam certitudinea că mă regăsisem pe mine însumi, îmi recuperasem munca și obișnuințele dintotdeauna, inclusiv aceea de a-mi vizita clienții la închisoare măcar o dată pe săptămână. Un semn al vindecării (sau poate o consecință) a fost că de Crăciun mi-am luat o săptămână și jumătate de concediu. Am petrecut-o la Cartagena de Indias, în Columbia, cazat la Hotel de las Américas; făceam baie pe plaja insulelor Rosario sau pe plaja de la hotel; după-masa citeam și beam cafea cu rom, iar seara dansam la Havana Club, un local din cartierul Getsemaní, unde am cunoscut o olandeză divorțată cu care m-am culcat de câteva ori, iar întors la Gerona i-am trimis un număr aberant de e-mailuri preț de cincisprezece zile, după care totul s-a terminat la fel de lesne precum începuse. După puțin timp am început să mă culc cu o profesoară de lingvistică recent venită la universitate și prietenă cu Pilar, nevasta lui Cortés, o andaluză veselă și simpatică, cu care am rupt-o pentru că mă suna prea des.

În toată perioada asta n-am știut nimic de Tere, în schimb, am avut vești despre Zarco (sau ce mai rămăsese de pe urma lui). Moartea sa a provocat ultima resurecție publică și cristalizarea definitivă a mitului său. Era de așteptat: la moartea sa, pesemne că lumea constatase pe bună dreptate că toate miturile sunt fragile, pentru că cei vii le puteau încă dezminți, pe când morții nu, astfel că miturile celor morți rezistă mai mult; așa că lumea a construit imediat un mit invulnerabil din Zarco cel mort, un mit pe care el nu-l mai putea contesta sau modifica.

— Un mit invulnerabil, dar modest.

— Un mit modest, dar real. Dovada: iată-te aici, pregătind o carte despre el. O dovadă și mai bună: acum chiar și copiii știu cine a fost Zarco. Dacă mă gândesc bine, e de-a dreptul extraordinar: în fond, vorbim de un tip care a fost doar un infractor mărunt, care a devenit cunoscut prin trei-patru filme mediocre, o revoltă și două evadări televizate. E adevărat că lumea are o imagine falsă despre el, numai că în posteritate – chiar într-una modestă – nu se ajunge fără simplificări sau fără idealizări, așa că e normal ca Zarco să fi devenit derbedeul eroic care, în ochii jurnaliștilor și chiar ai unor istorici, personifică setea de libertate și speranțele zădărnicite ale anilor eroici ai trecerii de la dictatură la democrație în Spania.

— Robin Hood al acelei epoci.

— Da, sau Lin Chung al tranziției. La imaginea aceasta a fost redus Zarco.

— Nu e o imagine tocmai rea.

— Ba sigur că e rea. E falsă, deci rea. Iar dumneata ar trebui să-i pui capăt. Ar trebui să povestești adevărata istorie a lui Lin Chung, adevărata istorie a lui Liang Shan Po. Pentru asta am vorbit noi atâtea zile.

— Fii liniștit, nu uit. Deși cartea mea va vorbi nu numai despre Zarco, dar și despre dumneata și Tere și...

— Fă ce vrei, cu condiția să spui adevărul... Bun, ce mai vrei să știi? Cred că ți-am povestit tot.

— Nu chiar tot. Ai mai văzut-o pe Tere? Ai mai aflat ceva despre ea?

— Nu.

— Nici de Maria?

— Doar ce știe toată lumea. Că se agață cu ghearele și cu dinții de faima sau de ce-a mai rămas din faima ei, care s-a cam evaporat. Moartea lui Zarco și reapariția sa în presă au făcut ca ea să-și aducă aminte că fusese măritată cu un personaj celebru și să reîncerce să exploateze viața ei cu el în nuanțe de

roman siropos. Astfel, pe bază de baliverne, pentru o scurtă perioadă și-a recăpătat locul pierdut. Apoi l-a pierdut iar; de atunci nu mai știu nimic, nici măcar dacă mai este în Gerona... În ce mă privește, te asigur că nu am contribuit la aiureala aia, oricât de mult au insistat (și au insistat, nu glumă) să particip la talk-show-ul ei. Nu mă înțelege greșit. N-am făcut-o dintr-un principiu etic, nu mă consider superior Mariei, n-am nimic cu ea, n-am nimic împotriva talk-show-urilor. Fiecare își câștigă pâinea cum vrea, sau cum poate. Eu, din procese penale, nu morale. Dar, pur și simplu, n-aveam nici un chef să apar la televizor ca să vorbesc despre mine, înțelegi, nu?

— Sigur. Ce nu înțeleg e de ce ai refuzat să vorbești despre Zarco cu ziariști serioși, din cei care scriu cronici, reportaje, documentare, biografii...

— Din două motive. Unul e că după moartea lui n-am avut chef să vorbesc despre el: ca și în ceea ce o privește pe Tere, nu voiam decât să-l uit. Al doilea e că nu am încredere în ziariști, mai ales în cei serioși sau, chipurile, serioși. Ăștia sunt cei mai răi. Ăștia, nu cei de doi bani, sunt cei care te păcălesc. Cei de doi bani mint, dar toată lumea știe că mint și nimeni sau aproape nimeni nu-i ia în seamă, pe când cei serioși mint sub pavăza adevărului, și toată lumea îi crede. De aceea minciunile lor fac atât de mult rău.

— Prin urmare ai crezut că numai dumneata puteai spune adevărul.

— Nu mă lua de prost; ceea ce am crezut este că doar eu puteam spune o parte de adevăr.

— Și de ce nu ai spus-o? De ce ai acceptat să mi-o spui mie, care nu sunt ziarist, dar e ca și cum aș fi, doar voi scrie o carte despre Zarco?

— Nu știi? Nu ți-au spus editoarele dumitale? Dacă vrei, îți explic, dar o să dureze cam mult. Ce zici să lăsăm pentru data viitoare?

— De acord. Data viitoare va fi ultima, corect?

— Corect. Data viitoare îți spun sfârșitul poveștii.

12

— Gamallo a murit în ultima noapte a anului 2005. Sau 2006? Cred că 2006, pentru că asta a fost puțin înainte să mă pensionez. Presa a năvălit din nou, de data asta pe cadavrul lui. Niște ziariști au încercat atunci să ia legătura cu mine, dar am refuzat să vorbesc cu ei. Spectacolul era dezgustător: nu se mulțumeau cu minciunile pe care le născociseră pe seama lui Gamallo cât fusese viu; acum era mort și nu se mai putea apăra, iar ei voiau să mintă mai departe. Scârbos.

Pe avocat nu-l mai văzusem de mai bine de-un an, nu mai venea la închisoare. Am întrebat de el, mi s-a spus că lucra în continuare, dar nu-și mai vizita clienții; ulterior am aflat că nu era doar asta, Cañas nu se simțea bine: nu mai asista la procese, lăsa totul pe mâna asociaților săi, începea să aibă faimă de ursuz și de excentric. Eu ajunsesem să-l apreciez, îmi părea rău pentru el, că era atât de afectat de cele petrecute, dar mai ales că asta se datora poate și faptului că nu plecase urechea la spusele mele, își făcuse iluzii și încercase să-l apere pe Gamallo.

— Credeți că de-aici veneau problemele lui Cañas?

— În parte, da. Nu zic că povestea lui cu fata nu avusese și ea o influență, deși trecuse deja ceva timp și era logic ca, la moartea lui Gamallo, s-o fi dat uitării; în fine, nu pot să mă pronunț. Dar știu bine că eșecul e o treabă urâtă, care otrăvește totul, iar Cañas simțea că eșuase cu Gamallo, după ce investise atâta în el. Părerea mea e că toate problemele lui Cañas

i se trag din faptul că el chiar crezuse în legenda lui Zarco, v-am mai spus asta, și că își propusese să-l salveze, să-l mântuie pe marele infractor, simbolul generației sale. Asta și-a propus, n-a reușit și a suferit: cei obișnuiți cu succesul nu acceptă ușor eșecul. Drept care se simțea ratat și poate că și vinovat. Nu credeți?

— Nu, dar poate-mi spuneți de ce gândiți așa.

— Lăsați-mă să vă termin povestea și-o să înțelegeți. Într-un târziu, Cañas a reînceput să-și viziteze clienții la închisoare și într-o seară ne-am întâlnit pe hol, pe când plecam acasă. De când nu v-am mai văzut, domnule avocat, ne era dor de dumneavoastră! Cañas m-a privit bănuitor, de parcă ar fi fost convins că râdeam de el, dar pe urmă a zâmbit; fizicește, nu mai era același, purta un costum la fel de impecabil, dar slăbise vizibil și părul îi era cărunt. Am fost în concediu, a spus. Mi-ați luat-o înainte, am de gând să fac același lucru, numai că al meu va fi un concediu mai lung, i-am răspuns. Vă pensionați? Mă pensionez. Era adevărat, numai că ieșirea la pensie nu mă încânta prea tare; pe de o parte, mă bucuram, pe de altă parte, eram descurajat: în afară de a asista din primul rând la degradarea mea fizică și mentală, nu știam ce-aveam să fac odată ieșit la pensie. Mi-am zis că și eu, nu numai el, eram demn de milă, apoi am lepădat gândul, nimic nu e mai jalnic decât să te consideri demn de milă. Am continuat să vorbim de una și de alta. Vă invit la o cafea, a propus el. Îmi pare rău, trebuie să-mi ridic mașina de la service înainte să închidă. Vă duc eu cu mașina, s-a oferit el. Nu vă deranjați, chem un taxi. Nu-i nici un deranj, a tranșat el chestiunea.

Atelierul era în capătul celălalt al orașului, la ieșirea spre aeroport, pe șoseaua care duce la Barcelona. Nu mai știu ce am vorbit pe drum, dar la un moment dat, în timp ce luam curba de la Fornells Park, Cañas a pomenit de un client de-al său care era închis de curând, lucrase la o benzinărie și era în regim de protecție. Apoi a vorbit despre Gamallo, care fusese

ultimul său client ce se bucurase de acest tratament excepțional și mi-am spus că pomenise de tipul de la benzinărie doar ca să ajungă la Gamallo. Și-a exprimat dezamăgirea, a regretat că Gamallo nu apucase să-și trăiască ultimii ani de viață în libertate. După care a spus: La urma urmei, noi doi măcar putem avea conștiința curată, am făcut tot ce puteam face pentru el, nu credeți? Nu am răspuns. Mergeam cu mașina printre două șiruri de ateliere și dealeri auto, am făcut dreapta pe o străduță care ne-a dus direct la un service al firmei Renault. Cañas a tras la intrare, dar nu a oprit motorul și și-a continuat ideea: Cel puțin așa văd eu lucrurile. Mai mult, cred că toți pot avea conștiința curată. Nimeni n-a avut mai multe oportunități decât el. Cu toții i le-am oferit pe toate, dar nu a profitat de ele... Ce să-i faci, n-a fost vina noastră, ci a lui... Am perceput o contradicție jenantă între vorbele lui și privirile sale neliniștite, m-am întrebat dacă întâlnirea din holul închisorii fusese întâmplătoare sau căutată; m-am întrebat dacă cineva care repetă de două ori că are conștiința curată chiar o are; m-am întrebat dacă nu cumva, tot scuzându-se, nu se acuza. Am intuit cât suferea, mi-am zis că încă nu ieșise din labirint, că descărcarea asta a lui nu era întâmplătoare, că-mi căuta aprobarea, mai bine zis: avea nevoie de aprobarea mea.

Mi-a fost din nou milă de el și de mine, pe urmă m-am înfuriat că mi-era milă și i-am spus: Mai țineți minte ce v-am spus despre Gamallo când ne-am văzut noi prima dată? Să știți că-mi pare rău că am avut dreptate. Oricum, și dumneavoastră aveți dreptate când spuneți că nu a fost vina noastră, în privința asta puteți fi liniștit. Dar nu vă mințiți singur: Gamallo nu a avut nici o șansă, dar nici una. Noi i le-am oferit pe toate, dar el n-a avut nici una. Ați fost prietenul lui și puteți înțelege asta mai bine ca oricine. Înțelegeți, nu-i așa? I-am citit în ochi că nu înțelege; și nici nu avea nevoie să înțeleagă.

Mai erau câteva minute până la închidere, în service era un singur mecanic care învârtea niște hârtii. Am oftat, mi-am

desfăcut centura de siguranță. Să vă mai zic ceva, domnule avocat, i-am spus eu după ce a stins motorul. V-am zis vreodată că sunt de baștină din Toledo? De acolo erau părinții mei. Mama a murit când eu abia împlinisem cinci ani, tata nu avea rude și nu s-a recăsătorit, a trebuit să mă crească singur. Nu mai era tânăr, făcuse războiul și îl pierduse; după război a făcut câțiva ani de închisoare. Lucra la o fierărie aproape de piața Zocodover, iar până la cincisprezece ani, după ce ieșeam de la școală mă duceam la el la fierărie. Îmi făceam temele pe un scăunel la o măsuță de lângă tejghea, așteptam să-și termine treaba și plecam împreună acasă. Zi de zi, timp de zece ani. Zi de zi. Pe urmă, împlinisem șaisprezece ani, am primit o bursă și m-am dus la Madrid, unde am luat bacalaureatul. La început mi-era tare dor de tata și de prietenii mei, dar am intrat la universitate și n-am mai avut chef să mă întorc la Toledo. Sigur că-l iubeam pe tata, dar cred că mi-era rușine cu el; cred că la un moment dat preferam să-l văd cât mai rar. Îmi plăcea viața la Madrid, iar el era la Toledo. Eu mă simțeam un câștigător, el era un perdant. Îi eram recunoscător că mă crescuse, firește, iar dacă n-ar fi murit prea devreme, aș fi avut grijă să nu-i lipsească nimic la bătrânețe; dar dincolo de asta nu mă simțeam îndatorat, nu credeam că fusese o persoană importantă sau că mă influențase în mod decisiv... În fine, nimic extraordinar, chestii banale între părinți și copii. De ce-ți spun toate astea? (M-am uitat în service, omul mai era acolo, în biroul cu pereți de sticlă.) Ți le spun pentru că tata nu m-a învățat niciodată ce e bine și ce e rău. Nici nu era nevoie: încă dinainte de a avea uzul rațiunii, eu știam că bine era să mă duc în fiecare zi la fierărie, să-mi fac temele pe scăunel și să aștept să termine și să se închidă prăvălia. Iar răul putea fi orice altceva, dar știam precis că binele era asta. (Am făcut o pauză, de data asta nu m-am mai uitat la service, ci la Cañas.) Pe Gamallo nimeni nu l-a învățat nimic de felul ăsta, l-au învățat pe dos. Dar poate spune cineva că n-au procedat

bine? Cine poate fi sigur că, în cazul lui Gamallo, ceea ce noi credeam că e bine pentru el nu cumva era rău și invers? Sunteți sigur că binele și răul înseamnă același lucru pentru toți? Și, oricum, de ce n-ar fi fost Gamallo așa cum a fost? Ce șanse de schimbare avea un puștan născut într-o baracă, unul care la șapte ani era la școala de corecție și la cincisprezece era la închisoare? Vă spun eu: nici una. Absolut nici una. Doar dacă, firește, s-ar fi produs o minune. Dar cu Gamallo nu s-a petrecut nici o minune. Dumneavoastră ați încercat, dar degeaba. Așa că aveți perfectă dreptate: măcar n-a fost vina dumneavoastră...

Cam asta i-am spus. Avocatul nu a spus nimic, a dat ușor din cap, ca și cum m-ar fi aprobat sau n-ar fi vrut să comenteze, după care ne-am despărțit, eu am intrat în service, el a demarat și a plecat. Asta a fost tot.

— Adică după aceea nu l-ați mai văzut pe Cañas?

— Nu, ne-am mai ciocnit de câteva ori – ultima dată recent, la hipermarketul Hipercor: el era singur, eu eram cu soția, dar n-am mai vorbit de Zarco. Și cu asta am terminat, nu?

— Am terminat. Îmi permiteți o ultimă întrebare?

— Firește.

— În ziua aceea ați fost sincer cu Cañas? I-ați spus ce i-ați spus pentru că așa gândeați, sau din compasiune? Ca să nu se simtă un ratat și un vinovat, ca să-l ajutați să iasă din labirint?

— Vă referiți la fraza că Gamallo nu avea nici o șansă?

— Da; chiar sunteți convins?

— Nu știu.

Epilog
ADEVĂRATA POVESTE A LUI LIANG SHAN PO

— Ultima dată mi-ai spus că astăzi ai să termini povestea. Mi-ai promis c-ai să-mi spui de ce ai preferat s-o povestesc eu în loc să o faci dumneata.

— Hai să-ți spun repede.

— Din partea mea nu e nici o grabă: e ultima noastră întâlnire.

— Știu, numai că a trecut mult timp de când nu ne-am văzut și între timp am descoperit că altul e sfârșitul poveștii. Concret. Ți-am zis, cred, de cinele galante pe care le organizau din când în când Cortés și nevastă-sa la ei. Teoretic, ideea era să mă cupleze cu cineva; cred că și practic, deși de cele mai multe ori era un simplu pretext ca să ne vedem sâmbătă seara. Și în sâmbăta cu pricina invitate erau, după cum mă anunțase asociatul meu din timp, două tipe la vreo treizeci de ani care tocmai înființaseră o mică editură pentru care nevastă-sa traducea o carte de popularizare a filozofiei.

— Editoarele mele!

— Exact, Silvia și Nerea. Mi-au fost simpatice de la bun început, iar la desert gazdele au adus conversația pe terenul meu, avocatura, ca să mă simt în largul meu. Paternalismul ăsta mă enerva de obicei, dar în seara aia chiar am strălucit, iar la cafea și lichior am început să vorbesc despre Zarco și despre relația mea cu el. Niciodată nu vorbisem despre subiectul

ăsta cu Cortés și soția sa, deși știau și ei, ca toată lumea, că în adolescență fusesem în banda lui Zarco – în definitiv, Maria răspândise amănuntul în cele patru zări – și erau la curent cu mare parte din peripețiile mele în calitate de avocat al acestuia. Oricum, a fost subiectul cu care i-am ținut până pe la două sau trei noaptea.

A doua zi, duminică, mi-am petrecut dimineața dormind, iar după-amiaza căindu-mă că le spusesem povestea celor două necunoscute. L-am și sunat pe Cortés, de două ori, dar omul a încercat să mă liniștească, asigurându-mă că strălucisem, că nu spusesem nimic nelalocul lui și era convins că editoarele fuseseră impresionate. Luni la prima oră m-a sunat Silvia și m-am gândit imediat că o făcea la rugămintea lui Cortés sau a neveste-sii. Ei bine, nu. Îmi propunea să mâncăm împreună într-una din zile pentru că avea să-mi facă o propunere. Ce propunere? Îți spun când ne vedem. Spune-mi măcar ceva, nu mă ține pe jar. Vrem să scrii o carte despre Zarco… Cum am auzit-o, am fost sigur că o să accept; am știut și de ce vorbisem atât de deschis în prezența celor două despre relația mea cu Zarco: pentru că, în secret, speram să-mi propună acest lucru. Aproape rușinat de viclenia mea, pentru ca Silvia și Nerea să nu bănuiască că-mi picaseră în capcană, m-am lăsat greu, mai întâi am refuzat; că nu știam cum de le venise o asemenea idee, că le mulțumeam, dar era cu neputință. Pe urmă am lăsat-o mai moale: Eu știu să vorbesc, nu să scriu și, în definitiv, despre Zarco s-a cam spus totul. Motiv în plus ca să scrii cartea: s-o fi spus totul, dar totul e minciună; sau aproape totul. Doar ai spus-o tu însuți sâmbătă. Cel puțin tu ai ceva adevărat de povestit. Cât despre faptul că nu știi să scrii, nu-ți face griji, e mai ușor să scrii decât să vorbești, pentru că în scris te mai poți corecta, dar în vorbire, nu. În plus, Cortés ne-a zis că ai început niște memorii sau așa ceva… Asta mi-a spus Silvia și atunci am realizat ușurat că pentru ea și Nerea presupusa cină galantă nu fusese decât una de afaceri, ca să nu zic o capcană, și care adunase la un loc foamea mea de scriitor

ascuns și pofta de mâncare a proaspetelor editoare. Nu sunt memorii, am corectat-o, gata să las prefăcătoria la o parte, sunt note, fărâme, fragmente de amintiri, chestii de genul ăsta, și nu numai despre Zarco. Nu contează, s-a entuziasmat Silvia. Asta e cartea ta, cea pe care ai început s-o scrii înainte de a ți-o cere noi. Acum nu trebuie decât să aduni la un loc fărâmele și să le îmbini!

Sincer să fiu, m-a cuprins și pe mine entuziasmul. A doua zi, după ce am luat masa cu Silvia, m-am apucat imediat de treabă și o lună întreagă mi-am ocupat serile sau chiar nopțile scriind. Asta până când am realizat că nu eram în stare să scriu cartea, în primul rând pentru că, deși scriam adevărul, nimic nu suna a adevăr. Așa că m-am dat bătut. Și atunci Silvia mi-a sugerat să spun povestea cuiva care să o scrie, iar ideea mi s-a părut bună: mi-am zis că, atâta timp cât povestea era adevărată, nu conta cine o va scrie, iar mai târziu mi s-a părut chiar preferabil să nu o scriu eu, ci altcineva, un străin, cineva pe care povestea să nu-l afecteze în nici un fel și care să poată păstra distanța.

— Cineva ca mine.

— Da, de ce nu?

— Deci dumneata m-ai propus?

— Nu, Silvia. Sau poate Nerea, nu mai știu. Dar eu am aprobat și am pus condițiile. După câteva zile, Silvia m-a sunat să-mi spună că găsise omul potrivit, iar a doua zi îmi trimitea cartea dumitale despre crimele de la Aiguablava. Nu auzisem de dumneata, dar urmărisem cazul în presă; cartea mi-a plăcut pentru că totul suna adevărat, nu ca în încercările mele; mi-a plăcut și mai mult pentru că, dincolo de faptul că suna adevărat, chiar era – cel puțin versiunea pe care o prezentai coincidea cu cea a justiției.

— Nu a fost atât de greu…

— N-o fi fost, dar despre cazul acela s-au spus multe aberații și mă bucur că n-ai picat în plasa lor și n-ai cedat tentației

de a le reproduce. Mi-am zis că știi să scrii, și ești și de încredere.

— Mulțumesc. Dar să știi că nu e o chestiune de merit în cazul meu, pentru că fac parte dintre cei ce cred că ficțiunea depășește întotdeauna realitatea, însă realitatea e întotdeauna mai bogată decât ficțiunea...

— Cert e că ai fost cel ales, am început să-ți spun povestea și acum suntem aproape de final.

— Aproape?

— Ți-am spus doar că finalul n-a fost chiar finalul. Finalul – sau ceea ce acum mi se pare finalul – a avut loc acum două săptămâni, după ultima noastră întâlnire. Într-o seară eram cu Gubau acasă la o clientă pe care trebuia s-o apărăm de o acuzație de delapidare și am primit un SMS: „Salut, Ochelaristule, sunt Tere. Vino cât poți de repede". Urma o adresă de pe Strada Mimozei din Font de la Pòlvora și o lămurire: „E deasupra snack-barului José și Juan. Te aștept". Am pus mobilul în buzunar, am încercat să mă concentrez la ce spunea clienta, mi-am dat seama că nu pricepeam nimic, m-am ridicat m-am scuzat: Ceva neprevăzut, trebuie să plec, termină tu, Gubau, la plecare iei un taxi și ne vedem mâine la birou.

Pe la șapte seara eram la Amer, deci am ajuns la Font de Pòlvora pe la șapte și jumătate. Cartierul mi s-a părut la fel de sărăcăcios și de jegos ca-ntotdeauna, dar lumea de pe străzi părea mulțumită: niște copii săreau pe o saltea plină de praf, niște femei probau rochii scoase dintr-o camionetă, un grup de bărbați fumau și băteau din palme, ascultând o rumbă. Am ajuns la snack-barul cu pricina, era la parterul unei clădiri cu tencuială gălbuie. Am parcat și am pătruns în clădire.

În hol am vrut să aprind lumina pe scări, dar nu funcționa, așa că am urcat pe întuneric, pipăind pereții coșcoviți; mirosea urât. Ajuns în fața ușii, am sunat, dar nici soneria nu funcționa, am dat să bat la ușă și mi-am dat seama că nu era încuiată. Am deschis-o, am traversat un vestibul minuscul și

am intrat în living. Acolo era Tere, așezată într-un vechi fotoliu, cu o pătură pe genunchi, uitându-se pe geam. S-a întors spre mine, atrasă de zgomot, m-a recunoscut cu un zâmbet în care se citea bucurie, surpriză și oboseală. Salut, Ochelaristule, ce repede-ai venit. Și-a trecut o mână prin păr, încercând să-l aranjeze cât de cât. De ce nu m-ai anunțat că vii? Am observat imediat că se schimbase ceva esențial la ea, dar n-am știut ce. Arăta rău: era foarte slabă, cu pungi sub ochi și oasele feței la vedere; buzele ei roșii și cărnoase erau acum uscate și palide; respira pe gură. În loc să mă justific și să-i spun că venisem atât de repede pentru că mi-o ceruse, am întrebat-o: Ce faci tu aici? Cum ce fac? Asta e casa mea, a răspuns ea aproape amuzată. Numai că aia nu era casă, ci mai curând un garaj părăsit: pereții erau cenușii și pătați de umezeală, am văzut doar o masă, două scaune, iar pe jos un televizor stins, ziare, chiștoace și o sticlă goală de Coca-Cola de un litru. Străină de acel haos, Tere era în halatul pus peste o cămașă de noapte roz. Ești în stare să mergi? M-a privit întrebător cu niște ochi verde mat, lipsiți de viață. Nu poți sta aici, spune-mi unde ai un pardesiu și mergem la mine! Cuvintele mele i-au șters bucuria de pe chip. Nu merg nicăieri, Ochelaristule, asta e casa mea. Vorbea serios. Hai, trage-ți un scaun și stai jos.

M-am așezat în fața ei. I-am luat mâinile: erau numai piele și os și foarte reci. S-a uitat din nou pe fereastră; prin geamurile murdare se vedea curtea din spate a unor blocuri plină de grămezi de gunoaie și troace inutile; niște puști jucau fotbal pe maidan; departe, legat de un stâlp, păștea un cal; nori negri acopereau cerul. Am întrebat-o dacă era bolnavă, mi-a spus că nu, avusese o gripă ușoară, dar îi trecuse, mânca bine și era bine îngrijită. N-am crezut-o, prea multe explicații. Acuși vine și Julián, a adăugat. N-am întrebat-o cine era Julián. S-a lăsat o tăcere prea lungă, pe care am spart-o întrebând-o de ce mă părăsise după moartea lui Zarco, de ce dispăruse fără o

vorbă; am regretat imediat întrebarea, dar Tere părea să mediteze atent la un răspuns, și-a tras mâinile dintr-ale mele, s-a întins pe fotoliu. Nu știu; apoi s-a contrazis: De fapt, oricum n-ai înțelege. După care a schimbat subiectul și s-a apucat să vorbească despre Font de la Pòlvora; știa că mai veneam prin cartier, rar, foarte rar, cu treburi, m-a întrebat cum mi se părea. Ca de obicei, am spus eu, orașul se schimbă, dar aici e la fel. A aprobat, pe gânduri, și-a trecut limba peste buzele uscate, a zâmbit: La fel ca mine, mai mult sau mai puțin. Am rugat-o să se explice. A ridicat din umeri, s-a uitat pe geam, apoi la mine: Păi, am încercat și eu să mă schimb, nu? Să mă schimb, să nu mai fiu ce eram, să devin alta. Am încercat. Știi bine. Am trăit în altă parte, am vrut să învăț, am ieșit cu tine, cu Jordi... Și la ce bun? Am fost o cretină, credeam c-o să meargă. Și uite-mă din nou aici. În Liang Shan Po. A zâmbit iar, de data asta larg și vesel, nici nu-mi revenisem din surpriză, când a adăugat: Așa numeai tu barăcile, nu? N-am spus nimic, nu am întrebat-o dacă știa asta de la Zarco, deși era limpede că doar de la el putea ști. Și-a deschis brațele, a arătat spre fereastră, spre mizeria fără scăpare a ghetoului în care fuseseră mutați, imediat după vara lui 1978, ultimii ocupanți ai barăcilor: Uite ce-a rămas din Liang Shan Po. Am așteptat să continue, n-a făcut-o, așa că am spus: Chestia aia cu Liang Shan Po e o tâmpenie. Ți-am zis eu că n-ai să înțelegi nimic, a repetat ea.

Înainte s-o întreb ce voise să spună, Tere și-a dat pătura de pe genunchi și s-a ridicat să se ducă la baie. Am ajutat-o să meargă, am constatat că era mai slabă decât părea, i se simțeau oasele umerilor, omoplații și șoldurile. La baie nu mergea lumina și rezervorul WC-ului era stricat. Mi-era frică să nu cadă, am întrebat-o dacă nu voia să stau cu ea, a refuzat, mi-a întins o găleată și m-a rugat s-o umplu cu apă la bucătărie. M-am executat, am stat în fața ușii cu găleata în mână în timp ce o auzeam urinând; trebuia să o iau de acolo, nu pentru ea,

ci pentru mine. Zăbovea cam prea mult, am întrebat-o dacă se simțea bine; a întredeschis ușa, a luat găleata, a închis ușa la loc.

Când a ieșit, se spălase și se pieptănase. Mi-a dat găleata și a zis s-o las la bucătărie. Eram gata să spun: ajunge, Tere, ești bolnavă, trebuie să te vadă un medic, pune ceva pe tine și să mergem, mă duc să aduc mașina, dar am tăcut. Tere a mers singură până la fotoliu, s-a așezat, s-a acoperit cu pătura. Efortul o epuizase, s-a uitat pe geam; cerul se întunecase și mai mult, dar încă nu se înnoptase. Am lăsat găleata în bucătărie și m-am întors. Nu mă întrebi de ce te-am chemat? M-am așezat iar lângă ea, am vrut să-i iau mâinile, și le-a tras, și-a încrucișat brațele de parcă i-ar fi fost frig. De ce m-ai chemat? A răspuns după câteva secunde: Eu v-am turnat atunci. Înțelesesem cuvintele, nu și sensul lor; atunci le-a repetat. Știam perfect la ce se referea, dar am rugat-o să-mi explice.

— Se referea la ultima lovitură, nu? Când ați atacat sucursala Băncii Populare din Bordils.

— Evident.

— Și spunea că ea fusese turnătorul.

— Da. Am rămas mut, de parcă mi-ar fi spus că tocmai văzuse un OZN sau că fusese condamnată la scaunul electric. Apoi și-a desfăcut brațele, a început să vorbească (lent, cu multe pauze), și nu m-am uitat la ea, ci dincolo de geam și de puștii care jucau fotbal, la calul care se învârtea în jurul stâlpului. Tere a repetat că ea ne turnase la poliție și de aceea inventase un pretext ca să nu participe la lovitură. Mi-au vârât frica în oase. M-au amenințat. Dacă m-ar fi amenințat doar pe mine n-ar fi fost nimic, nu le-aș fi spus nimic. Dar le-au amenințat pe mama și pe surorile mele, au spus că le iau copiii. Se săturaseră de noi, dar mai ales de Zarco. Voiau să-l prindă, indiferent cum; știau că dacă pun gheara pe el se termină și cu gașca. Eram între ciocan și nicovală. Eram conștient că mai devreme sau mai târziu ne vor prinde; știam și că

Zarco n-avea să mă bănuiască nicicum, iar dacă prin nu știu ce minune avea să afle, n-avea să-mi facă nimic. Nu mie. Așa că am cedat. Ce puteam să fac?... Întrebarea a rămas să plutească în aer. Eram buimăcit, nu știam ce să cred, știam doar că Tere spusese adevărul. Cum altfel? Ce interes avea să mintă, după atâția ani de la evenimente? Ce câștiga acuzându-se?... Am pus o singură condiție. Și mi-au acceptat-o... A așteptat s-o întreb, am tăcut. Condiția era să te lase în pace. M-am uitat la ea: Pe mine? Tere și-a atins alunița de la nas: Trebuia să aleg pe cineva, iar pe Zarco nu puteam să-l aleg; pe el n-aveau să-l lase să scape, dar pe tine, da... Înțelegi, nu? În ziua aia polițaii nu după tine umblau. Chiar dacă Zarco nu i-ar fi oprit la Devesa, tot nu te-ar fi arestat; sau te-ar fi săltat, dar ți-ar fi dat apoi drumul. Asta a fost înțelegerea pe care am făcut-o cu ei. Iar înțelegerile astea se respectă, știi asta mai bine ca mine.

Așa e, știam, dar tot buimăcit eram. Și de ce-mi spui asta acum? De ce nu mi-ai spus înainte? Pentru că înainte Zarco era în viață și nu voiam să te duci să-i zici. Și pentru că nu vreau să trăiești mai departe cu o idee greșită. Vreau să știi adevărul: adevărul e că nu-i datorai nimic lui Zarco... Nu spui nimic, te-ai supărat pe mine? De ce să mă supăr, n-ai spus că m-ai salvat? Da, dar înainte de asta v-am turnat. Pe tine și pe toți. Ba i-am mai lăsat și să creadă pe toți că turnătorul fuseseși tu... Și ce era să faci? am dat eu din umeri; mai întâi n-ai avut încotro și ne-ai turnat, pe urmă n-ai avut încotro și ai tăcut. În plus, știi tu câți ani au trecut de-atunci? Treizeci. Nu mai interesează pe nimeni. Iar cei care ar putea fi interesați sunt morți. Zarco e mort. Toți sunt morți. Toți în afară de tine și de mine... Tere m-a ascultat cu atenție, nu știu dacă ușurată sau sceptică, după care s-a uitat pe geam. I-am privit profilul ascuțit, tâmplele și obrazul palid de sub care se zărea rețeaua albastră a venelor. Uite, plouă, a spus ea.

M-am uitat: o ploaie deasă și calmă gonea copiii de pe maidan; doar calul rămăsese nemișcat sub pânza de apă. Mi-am

tras scaunul mai aproape de ea, genunchii ni s-au atins și atunci mi-am dat seama că piciorul ei stâng își pierduse ticul de mișcare de piston și era liniștit. Aceea era schimbarea pe care o percepusem, o schimbare care schimba totul. Tere, am luat-o eu de mână, Tere. Îți amintești pavilionul de distracții Vilaró? Mai știi când ne-am văzut noi pentru prima oară? Știi tu ce mi-am zis eu atunci? Că erai cea mai frumoasă fată de pe lume. Și știi ce cred eu acum? Că ești cea mai frumoasă fată de pe lume. Tere a zâmbit cu ochii, nu cu buzele. Lasă-mă să te duc la spital, pe urmă te duc acasă la mine. O să fie bine, îți promit. O să am grijă de tine. N-o să ne mai despărțim niciodată... M-a ascultat zâmbind, apoi a respirat adânc, m-a tras spre ea și m-a sărutat; buzele ei nu aveau nici un gust. Acum trebuie să pleci, Ochelaristule, Julián trebuie să vină.

N-am mai insistat. Știam că era inutil. Am rămas unul lângă altul, privind pe fereastră în timp ce camera se întuneca; afară, în ploaie, calul parcă se uita și el la noi, cu o privire aproape omenească. Apoi Tere a repetat că era mai bine să plec. M-am ridicat, am întrebat-o dacă o puteam ajuta cu ceva. A clătinat imperceptibil din cap în semn că nu. Poimâine plecăm, a adăugat apoi. Am cuprins din priviri debandada din jur și am remarcat pluralul. Unde? Pe-aici, a ridicat ea din umeri. Mi-am spus că n-aveam s-o mai văd niciodată și am făcut un pas spre ea. Te rog, m-a oprit ea cu un gest. Am încremenit, am privit-o fix preț de câteva secunde, de parcă aș fi bănuit brusc că acea imagine a ei bolnavă, așezată pe fotoliul vechi, cu halatul albastru și cămașa de noapte flendurită, slabă și sfârșită, avea să le întreacă pe toate celelalte pe care le păstram cu ea, iar memoria mea începea deja să lupte împotriva acestei nedreptăți. N-am mai spus nimic, m-am răsucit și am plecat.

O trombă de apă se revărsa peste Font de la Pòlvora.

Noaptea aceea și următoarele două zile au fost un chin pentru mine. Nu voiam s-o sun, nici să mă întorc acolo, dar i-am trimis mai multe SMS-uri. La început îmi răspundea. O întrebam

cum se simte și dacă avea nevoie de ceva, ultimul SMS pe care mi l-a trimis spunea: „M-am vindecat, Ochelaristule, doctorul m-a externat, sunt pe drumul cel bun, adio". Am felicitat-o, am întrebat-o unde era acum, dar n-a mai răspuns. M-am liniștit, am fost cuprins de un sentiment dulce-acrișor: pe de o parte, mă gândeam că n-am s-o mai revăd, că acela fusese sfârșitul poveștii și că trecusem prin tot ce trebuia să trec; pe de altă parte, îmi ziceam că în fine aflasem adevărul și că acum toate se potriveau. Liniștea asta – sau senzația liniștitoare că toate se potriveau în sfârșit – nu m-a ținut mult. Într-o seară, în timp ce beam un pahar înainte de culcare, m-a cuprins o bănuială. Am rumegat-o îndelung, iar primul lucru pe care l-am făcut a doua zi la birou a fost s-o rog pe secretară să-l caute la telefon pe inspectorul Cuenca. Cred că ți-am spus că după povestea din vara lui '78 noi am continuat să ne vedem.

— Mi-ai spus; mi-a spus-o și el, a zis că după vara aceea v-ați pierdut din vedere câțiva ani, după care v-ați revăzut ca și cum nici nu v-ați fi cunoscut.

— Așa e, ne prefăceam că nu ne cunoșteam, și ne prefăceam foarte bine. Ne-am văzut mai ales în perioada când el lucra la guvernul civil, vizavi de biroul meu de avocatură, pe post de consilier al guvernatorului pe probleme de securitate. Ne-am împrietenit cumva, dar nici atunci n-am făcut nici o aluzie la perioada aceea, nici la faptul că fusese gata să mă ducă la închisoare pentru că făcusem parte din gașca lui Zarco. Apoi iar nu ne-am mai văzut; după o vreme, recent, am aflat că era șeful comisariatului aeroportului. Acolo l-a și localizat secretara. I-am spus că voiam să vorbesc cu el. E urgent? Pentru mine da. A spus că avea o zi mai încărcată, dar ne puteam vedea la el la aeroport pe la prânz. E o chestiune privată, aș prefera să ne vedem în altă parte. S-a gândit puțin, a fost de acord, m-a întrebat unde și când să ne întâlnim; primul lucru care mi-a trecut prin cap a fost: La șase, pe o bancă din piața Sant Agustí.

La șase fără patru minute stăteam la soare pe o bancă, vizavi de statuia generalului Álvarez de Castro și a apărătorilor orașului. Puțin după șase a venit și inspectorul Cuenca, gâfâind și cu haina pe braț. M-am ridicat, i-am strâns mâna, i-am mulțumit că venise, i-am propus să mergem la o cafea la Royal. S-a așezat pe bancă, și-a lărgit nodul cravatei: Mai întâi spuneți-mi despre ce vreți să vorbim. Nu vă imaginați? Gâfâind încă de mers, m-a privit jumătate ironic, jumătate suspicios: Despre Zarco, presupun, nu-i așa? I-am confirmat.

A dat din cap. Își purta vârsta bine, dar ceva din expresia sa m-a dus cu gândul la o broască țestoasă; o țestoasă tristă. Se uita fix la statuia generalului sau la coloanele din centrul pieței sau la copertinele albe de la terasele cârciumilor sau la fațadele crem cu balcoane din fier forjat; o picătură de sudoare i se prelingea pe obraz. Bun, a spus resemnat, mai devreme sau mai târziu trebuia să se întâmple și asta, nu? Și ce vreți să știți? Un singur lucru: cine a fost turnătorul. S-a întors spre mine, ștergându-se de sudoare cu mâna. Știți la ce mă refer, nu-i așa? Ne așteptați în fața băncii, știați că voiam s-o jefuim. Cineva v-a informat. Cine? Inspectorul Cuenca nu și-a întors privirile, părea mai curând plictisit decât mirat. De ce vreți să știți? Trebuie să știu. De ce? a repetat. Nu am răspuns. A clipit repede din ochi: Nu vă spun, e secret profesional. Dați-o-ncolo, domnule inspector, au trecut treizeci de ani! Așa e, a spus el, tocmai de aceea trebuia să fi dat deja uitării toată povestea. Numai că eu am obligațiile mele, mai ales față de cei care au avut încredere în mine. Ce, dumneavoastră ați dezvălui secretul încredințat de un client, chiar și după treizeci de ani? Nu mă luați așa, domnule inspector, ăsta nu e un caz banal! Nu mă luați așa, domnule avocat, nici un caz nu e banal, a protestat el.

Am tăcut amândoi. După câteva clipe am spus: Bine, de acord, nu vă cer să-mi spuneți cine a fost, doar să-mi răspundeți prin da sau nu... A fost Tere? Inspectorul m-a privit cu

o curiozitate autentică: Tere? Care Tere? Iubita lui Zarco? Eram gata să-i spun că era sora, nu iubita lui Zarco, dar m-am mulțumit să confirm. Chipul inspectorului Cuenca s-a luminat tot mai mult, a început să râdă; cred că-l vedeam pentru prima dată râzând, era un râs vesel, ca al unui tinerel care ignoră că va veni bătrânețea. De ce râdeți? De nimic. Acum doar zâmbea, nu mai transpira, deși era cald; mâinile cu vene vizibile i se odihneau pe sacoul de pe genunchi. Nu pot să cred că vorbiți serios, a spus, după care m-a întrebat: Vă plăcea de fata aia, nu? M-am înroșit: Și ce legătură are asta? Nici una, a spus; apoi, referindu-se la dumneata, a adăugat: Mi-a zis ziaristul care-o să scrie despre Zarco că ați intrat în banda lui Zarco pentru fata aia, e adevărat? N-avea sens să mint, am admis că așa era. Și pot să știu de unde ați scos-o că ar fi fost informatoarea mea? N-am spus că ar fi fost informatoarea dumneavoastră, l-am corectat eu, v-am întrebat doar dacă atunci ne-a turnat... E tot aia, cine știe ce i-ați spus ziaristului ăluia... Ați uitat oare cum stătea treaba cu Zarco? Chiar credeți că cineva din bandă ar fi îndrăznit să vorbească? Dumneavoastră ați fi avut curaj? Ați uitat ce frică vă era de Zarco? Mie nu-mi era frică, am sărit eu, îl respectam, dar nu-mi era frică. Sigur că vă era frică, mi-a întors-o inspectorul, iar dacă nu vă era înseamnă că erați mai inconștient decât am crezut, mai inconștient decât toți ceilalți. Zarco era iarbă rea, domnule avocat, al dracului de rea. Și așa a fost mereu. Cum să îndrăznească unul dintre ai lui să-l toarne? Și cu atât mai puțin golanca aia; nu se poate să nu știți, era credincioasă ca un câine, nici smulgându-i unghiile nu l-ar fi dat în gât pe Zarco.

Mi-am zis că avea dreptate inspectorul Cuenca. Că, încă înainte să vorbesc cu el, știam deja că Tere nu putea fi turnătorul și că insistasem să vorbesc cu el doar ca să fiu sigur. Mai am o întrebare, am spus. Se uita spre piață cu ochii mijiți de soare; sacoul pe care-l ținea în poală îi ascundea burta. M-am întrebat mereu de ce m-ați lăsat în pace în noaptea aceea,

de ce nu m-ați arestat. A înțeles imediat că mă refeream la noaptea de la Colera, când venise după mine, pentru că a răspuns după nici două secunde, fără să mă privească, ridicându-și sprâncenele groase: Iată o întrebare bună. După alte câteva clipe a spus că răspunsul era că nu exista un răspuns, că nu știa care era răspunsul, că n-avea habar. Că niciodată nu făcuse scăpat vreun vinovat și că la început chiar regretase că o făcuse, până când ajunsese la concluzia că poate o făcuse din motive greșite. A cugetat o clipă, apoi a adăugat: Cred că a fost lucrul cel mai bun pe care l-am făcut vreodată.

Mi-am zis că glumește, m-am uitat la el: nu glumea. L-am întrebat ce voise să spună. Și atunci mi-a vorbit de el: mi-a spus că nu era din Gerona, dar trăia de aproape patruzeci de ani aici și că își spunea adesea că dacă n-ar fi venit în acest oraș probabil că viața lui ar fi fost un dezastru sau mult mai rea decât fusese. Știți de ce am venit aici? Fără să-mi aștepte răspunsul, a ridicat mâna și a arătat spre centrul pieții: Pentru asta. Am urmărit direcția mâinii: Pentru statuie?! Pentru generalul Álvarez de Castro, a spus el, pentru asediul Geronei. Știți că există un roman al lui Pérez Galdós care tratează subiectul? Știam, dar nu-l citisem, i-am spus. Eu l-am citit. De două ori. Prima dată demult de tot, pe la optsprezece ani, când făceam practică la Madrid. Cartea m-a impresionat, mi s-a părut un mare roman de război, iar Álvarez de Castro, un erou fabulos. Așa că am ales să lucrez aici, voiam să cunosc locul unde luptase generalul împreună cu oamenii lui, mai știu eu... Pe urmă inspectorul Cuenca mi-a spus că în urmă cu câteva săptămâni, exact când îți spunea dumitale de legătura sa cu Zarco, își amintise de romanul lui Galdós și de efectul pe care-l avusese asupra sa și-l apucase cheful să-l recitească. Și știți ceva? Mi s-a părut o mizerie, nu un roman de război, cât o parodie de roman de război, o chestie falsă, grosolană, violentă și pretențioasă care se petrecea într-un oraș de mucava locuit de oameni de mucava. Cât despre Álvarez de Castro,

sincer: e un personaj greţos, un psihopat în stare să sacrifice viaţa a mii de oameni doar ca să-şi satisfacă vanitatea patriotică şi să nu predea francezilor un oraş deja învins. În fine, terminând cartea, mi-am amintit de un profesor care spunea odată la televizor că o carte e precum o oglindă şi că nu noi citim cărţile, ci cărţile ne citesc pe noi şi mi-am zis că avea dreptate. După care mi-am zis: la dracu', lucrul cel mai bun care mi s-a întâmplat în viaţă provine dintr-o neînţelegere, pentru că mi-a plăcut o carte oribilă şi pentru că am crezut că un ticălos era un erou... Inspectorul Cuenca a tăcut, apoi s-a uitat la mine cu o maliţiozitate şi o ironie infinite, sau cu o ironie cât se poate de serioasă: Ei, ce ziceţi?

M-am prefăcut că mă gândesc la un răspuns. De fapt, mă gândeam că poate nu Tere mă minţise, ci inspectorul Cuenca, şi că-mi povestise toate astea ca să mă distragă de la ale mele, ca să-şi protejeze informatorul la mai bine de treizeci de ani de la evenimente. Am avut impulsul să nu mă las, să-l întreb mai multe, dar mi-am amintit de ultima discuţie cu Tere şi am conchis că n-avea nici un rost: La Font şi Rufus şi cartierul rău famat dispăruseră de zeci de ani, inspectorul Cuenca şi eu însumi nu eram decât nişte relicve, doi „pripăşiţi" din vremea când pripăşiţii nici nu existau încă, un bătrân poliţai şi un fost şuţ ajuns avocat, stând pe o bancă într-o după-amiază precum doi pensionari care vorbesc despre o lume trecută, ruinată, despre lucruri pe care oraşul le-a uitat şi care nu mai interesează pe nimeni. Aşa că am hotărât să las lucrurile aşa cum au căzut, să tac, să nu mai întreb nimic: nu ştiam cine minţise sau cine spusese adevărul, Tere sau inspectorul Cuenca. Şi, pentru că nu ştiam, nu ştiam nici dacă Tere mă iubise sau nu, sau dacă mă iubise doar ocazional şi condiţionat, iar pe Zarco îl iubise tot timpul şi necondiţionat. La urma urmei, mi-am zis – şi m-am mirat că nu mă gândisem mai înainte la asta – nici nu ştiam cum îl iubise Tere pe Zarco, pentru că nu aveam nici o dovadă că ar fi fost fraţi şi că Tere nu m-ar fi

minţit cu ani în urmă, la mine în birou, spunându-mi asta, ca să mă convingă să-l ajut pe Zarco până la sfârşit; la urma urmei, mi-am mai zis, nu ştiam nici dacă, presupunând că erau fraţi, Tere îl iubise pe Zarco în alt fel decât o iubisem eu înainte de a afla. Nu ştiam nimic. Nimic în afară de faptul că nu era adevărat că toate se potriveau în povestea asta, care conţinea o ironie infinit de serioasă sau o maliţiozitate cât se poate de ironică sau o uriaşă neînţelegere, exact ca în cele pe care abia mi le spusese inspectorul Cuenca. Şi m-am mai gândit că poate nu acela era sfârşitul poveştii, că poate nici nu o trăisem, că poate încă nu trăisem tot ceea ce mi-era scris şi că, dacă Tere s-ar fi întors vreodată, eu eram aici ca s-o aştept.

M-am uitat cu coada ochiului la inspectorul Cuenca şi mi-am zis că, în ciuda aerului său de ţestoasă tristă şi de bătrân care şi-a pierdut iluziile, era un om norocos. Nu i-am spus-o, întrebarea pe care mi-o pusese a rămas fără răspuns, am rămas tăcuţi, cu soarele bătându-ne în obraz, privind cu ochi mijiţi agitaţia urbană din piaţa Sant Agustí şi statuia generalului Álvarez de Castro. La un moment dat m-am ridicat şi am spus: Bun, acum pot să vă ofer o cafea? Inspectorul Cuenca a deschis ochii larg, de parcă întrebarea mea l-ar fi trezit; a oftat, s-a ridicat şi el şi, în timp ce traversam piaţa spre Royal, a spus: Dacă nu te superi, eu aş bea o bere.

Javier Cercas este unul dintre marii scriitori contemporani, admirat de Mario Vargas Llosa și J.M. Coetzee și recompensat cu numeroase premii spaniole și internaționale. În *Legile frontierei* (2012), radiografie pasionantă a unei generații proscrise, Cercas fisurează granița dintre realitate și ficțiune, personajul său Zarco fiind inspirat de un delincvent iconic, Juan José Moreno Cuenca (1961-2003), cunoscut drept El Vaquilla. Romanul a obținut, în 2014, Prix Méditerranée Etranger și Premio Mandarache. Opera lui Javier Cercas este tradusă în peste douăzeci de țări.

Într-o Spanie care a început să se despartă de franchism prin renașterea lentă a democrației, granițele sociale și limitele morale sunt mai laxe ca oricând. În vârstă de șaisprezece ani, Ignacio Cañas îi cunoaște pe charismaticul Zarco și pe prietena lui, Tere, doi delincvenți juvenili care își fac veacul într-un cartier rău famat al Geronei. Odată „frontiera" trecută, viața lui Ignacio în această junglă unde singura lege e cea a armelor și drogurilor nu va mai semăna cu nimic din ce a trăit înainte, mai ales că el se îndrăgostește iremediabil de frumoasa Tere. După douăzeci de ani, Ignacio e un avocat renumit și asigură apărarea fostului său prieten, pledând în același timp pentru simbolul viu al unei revolte salutare, pentru victima unui sistem corupt și, de ce nu, pentru zonele de umbră din propria sa tinerețe.

„Pe Zarco și gașca lui îi întâlnim în Spania, dar ei nu sunt, de fapt, decât un avatar al unui mit universal: adolescentul rebel."

Javier Cercas

„***Legile frontierei*** este un roman fascinant, trepidant și melancolic."

El País

„Un roman complex, pe mai multe niveluri: o poveste elaborată despre maturizare și iubire, o parabolă acută despre relația dintre diferitele clase sociale, totul întrețesut cu firul palpitant al unei cărți de acțiune."

The Telegraph

ISBN 978-973-689-910-2

Fotografia de pe copertă ©
Chepko | Dreamstime.com *Teenager Problem*